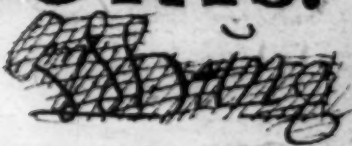

pr. 2. p. 1. v. l.
EXAMEN
DOCTRINÆ
D: Johannis Simson,
S. S. T. In Celebri Academia
GLASGUENSI
PROFESSORIS.

Authore **JOHANNES FLINT**
Pastore *Edinburgensi.*

EDINBURGI,

Typis Viduæ *Johannis Reid,* Anno C. N.
MDCCXVII.

EXAMEN

DOCTRINAE

D: Johannis Simonis

S. S. T. In Celsae Academicis

GLASGUENSI

PROLOGIS.

Authore JOHANNES BLINT

Patrone Johanne

V

WOLFBURGI

Typis Videri Johannis Reil, Anno C. M.

MDCCLII.

DEDICATIO

Amplissimis et Spectatissimis Dominis,

Dom. JOHANNI CAMPBELL
Consuli Consultissimo,

CAROLO HOPE,
JACOBO CLEALAND,
GEORGIO HALYBURTON,
ARCHIBALDO M'CALLA, } *Prætoribus
Dignissimis;*

JOHANNI WIGHTMAN *Ædili Vigilantissimo*
ROBERTO WIGHTMAN *Quæstori Fidelissimo;*

Totique Integerrimo Senatui Civitatis
EDINBURGENSIS.

Honoratissimi,

Vestra cum venia, ad Vos itur, cum
Levidensi Munere, Vobis, enim post
DEUM et Ecclesiam, primam redde-
re decet rationem Negotiorum quæ nobis fa-
cit vestra, in Ecclesiam hujus Civitatis, Munifi-
centia,

centia; Munificentia, inquam, cujus tanto Illu-
 strior Laus est, quanto in Vestri Ordinis Viris
 Exempla ejus extant Insolentiora. *Judas Vir*
DEI jubet nos decertare pro Fide San-
ctis semel tradita, quam Fidem vos sincere
 Animi affectu profitemini, ut et omni Studio
 promovere conamini: Vitio mihi verti non
 debet quod in hoc Libello EXAMEN DO-
 CTRINÆ a tramite Veritatis discrepantis in-
 stituam, et in manus Vestras cum Animi ob-
 sequentissimi testificatione sincera Tradam,
 et quod ut benevole Accipiat, mihiq; et
 meis Conatibus simul et Ecclesiæ, jugiter
 faveatis, Humillime Rogo. Tu Domine
Campbel Consul Humanissime, Qui evectus
 ad hoc Honoris fastigium fuisti, Tempore dif-
 ficillimo, quo ipsa Civitas tantum non
 oppressa, cum vigilantissimo Senatu om-
 nes superasti Calamitates. Tu, inquam,
 Claro Sanguine natus, stemma Ducens
 ab ILLUSTRISSIMA FAMILIA ARGA-
 THELIENSI ex qua prodiit Sapientissi-
 mus et Pientissimus MARCHIO Cervicem
 suam Fatale Securi, paulo post Restaurationem
 Car. II. Propter Causam Christi lubentissi-
 me tradens, ut et Magnanimus COMES Re-
 gnante *Jacob. VII.* ob eandem DEI Causam:
 Vivunt autem, DEI Gratia Duo NOBILIS-
 SIMI

SIMI FRATRES. Heroicus ille Dux ob
 Rei Militaris peritiam Animique Fortitudi-
 nem per *Europam* Celebris, qui Anno 1715.
 Regiis præfuit Copiis, et subito atque op-
 portune suppetias huic Urbi ad Incitas a Re-
 bellibus pene Redactæ, tulit, atque 13.
 Novembris parva Militum manu (Dies gra-
 to Animo Recolendus) Ingentes Hostium
 Copias fudit fugavitque. COMES de
 ISLA silentio non prætereundus, quem
 ipsi Angli ob mellifluam Eloquentiam et
 Jurisprudentiam admirantur. Quanti ILLU-
 STRISSIMA hæc FAMILIA a Scotis æsti-
 matur. Ita hanc, AMPLISSIMI DOMINI,
 vestræ Civitatis a Patribus partam, a Vobis
 auctam, strenuissime ac fidelissime pro indu-
 bitato Serenissimi Regis GEORGII jure
 Contendentibus, ad feros Nepotes feliciter
 transmittite, Gloriam. VOBIS LECTIS-
 SIMISQUE FAMILIIS nunquam Tur-
 batam Pacem, Animorumque Tranquillita-
 tem, tandemque Coronam Justitiæ in Cœlis
 Sempiternam Calidissimis optat Votis,

Dabam Edinburgi,
 Jan. 7. 1717.

Vestris Nominibus
 Devotissimus,

Jo. Flint.

LECTOR BENEVOLE,

SPero Te non multos reperturum Errores sensum turbantes, peto igitur, ut Candidus et Eruditus Lector, Sphalmata corrigan Typographica, *V. G. Pag: 8. Lin: 26. Lege Evangelii. p. 20. l. 29. l. Argumentum. p. 26. l. 4. ex professo. dele punctum. p. 31. l. 25. lege quidam. p. 34. l. 3. l. eo. p. 37. l. 4. l. differendum. p. 78. l. 9. l. innuere. ibid. l. 23. l. elegisse. p. 82. l. 17. l. multijuga. p. 86. l. 20. l. Scoticanam. p. 93. l. 19. l. Causa. p. 131. l. 3. l. promulgatum. p. 134. l. 20. l. adduximus. p. 135. l. 21. l. occurrunt. ibi. l. 22. l. secundam. p. 144. l. 10. l. ut. p. 147. l. 4. l. Imputatione. p. 164. l. 28. l. Versum. p. 186. l. 29. l. Spiritui. p. 215. l. 5. l. placatur.*
Errata nonnulla hisce similia occurrere possunt, quæ facile emendabit Lector.

PRÆFATIO

A D

LECTOREM.

Benevole Lector,

M I H I cogitanti, de lurida et tetrica Ecclesiæ per *Europam* Facie, observabatur cum primis *SCOTICANA*, Mater Charissima, quæ ab Incunabulis beatæ Reformationis, inter cæteras Ecclesias, ob Doctrinæ Puritatem mi-
cuit; cujus Certamina varia et sanguinaria (regnantibus *Jacobo VI. Carolo I. et II. ut et Jacobo VII.*) fuerunt, cum Turgidissimis *Erastiano-Præsulibus*, qui nunquam non cessarunt pulcherrimum Ecclesiæ Regimen; quod reddidit nostram Ecclesiam *pulchram ut Tirtzah, amœnam sicut Jerusalem, et terribilem ut vexillatæ Turmæ*; Solennibus Fœderibus haud raro munitum; funditus evertere; Imo eo Dementiæ procedebant, ut plumbeo Internecionis Argumento, Sanguinem nobilissimorum Virorum, Pastorum aliorum-

[*]
aliorumque Christianorum plenissime effu-
derint; quo Via sterneretur ad Idololatri-
am et Tyrannidem Papalem: Donec su-
bito et inexpectato advolaverit Magnus
ille Princeps *Auriacus Gulielmus*; postea
Magne Britannie Rex Beatissimæ Memorie,
qui Ecclesiam in *Britannia* ex Decumanis
istis Fluctibus eripuit; atque Benignissimo
NUMINIS Favore in hunc usque Diem,
contra omnes Infidias et Procellas (ad
Thronum evecto Serenissimo, Clementissimo
et Potentissimo GEORGIO Magne
Britannie, Hibernie et Francie Rege)
in Vado stat. Ast proh Dolor!

----- Medio de Fonte Leporum,
Surgit amari aliquid. -----

Nam Dogmata hisce in Oris hætenus non
venditata indies suppullulant, a D: *Johanne*
Simson S. S. T. in Celeberrima Academia
Glasguensi Professore proposita, et mordi-
cus propugnata sunt: Quandoquidem igitur,
in publico Discrimine omnis Homo est
Miles, et, ut mihi videtur, non sunt, ut lo-
quitur *Cuneus de Repub: Judeorum, Lib: 3.*
Generosi lapsus Errores; sed Fundamen-
tum obscurantes et concutientes; non potui
mecum habitare, et perpetuo litare Silentio,
idcirco ego minimus in Ecclesia DEI, cur-
rent

rente Calamo, et Sermone non terfo aut
 compto, sed proletario EXAMEN DO-
 CTINÆ hujus Viri Docti, ἀπὸς θυμῶν ἡ
 λογισμῶν ἁγμάτος suscepi: Ne, si fieri po-
 terit, peregrina hæc Dogmata, huic Ecclesiæ
 ignota, latius serpent; Viresque eundo ac-
 quirant: Ut et alios Viros mage aptos et
 idoneos extimularem ad concertandum, uno
 Animo pro Fide Evangelii. Non Ambitio,
 non petulantis Ingenii Libido, non vanæ
 Gloriæ Cupiditas, non Odium aut Invidia
 in ullum, aut Studium Partium me exci-
 tarunt ad hanc Pugnam: Sed, ni læva sit
 Mens, sola Conscientiæ Vis, et Zelus pro
 Veritate semel Sanctis tradita. Agnosco im-
 probum fuisse Laborem, *Professoris* Stro-
 phas detegere, Mæandros rimari, Plicasque
 enodare, quibus suam incrustat Sententiam.
 Observatu dignum est, tria Fila integram
Professoris Telam percurrere; puta Peri-
 pherias Evangelii nimiam Extensionem; Vi-
 rium naturalium in immensum, et supra
 modum Exaltationem; denique Imperii
 Rationis cum Scriptura, Divisionem. Illas
 malorum oritur haud dubie, ex hac nova
 Doctrina, ad *Anticyras* dudum ab Ecclesia
Scotiana relegata: Præsertim cum orna-
 tissimi Juvenes, quorum tenerrimi Animi
 facillime

[* *]

facillime imbuuntur (*Et quo semel est imbuta recens servabit Odorem Testa diu*) eam imbibunt, et nullo Negotio Inventis addunt; atque in pejora Præcipites ruunt: Uti notum est in Sequacibus *Lutheri, Arminii et Johannis Coccei*. Fateor nonnullos hæc Dogmata pro nihilo habere, alios vero ea autumare tolerabiles Ineptias; *Jacobitas* autem, et id genus Homines, Pedibus in ea ruere; gementibus hujus Ecclesiæ Viris probis et Piis. EXAMEN nostrum ad Responsiones a *Prof: Libello* datas limitatur: Nihil mihi negotii cum *D: Webste-ri* Lite, aut Decisionibus Deputatorum *Syn: Gen:* Lubentissime hanc nostram Opellam, qualemcunque submitto harum Rerum petitis æquisque Æstimatoribus; imprimis charissimis Fratribus Ecclesiarum Pastoribus. Illucescat lætissima hæc Hora, qua Serra Jurgiorum, Litium, Contentionum et id Genus, amplius non erit reciprocanda, qua in suavissimis DEI Amplexibus, circumplexi, qua ob omni Peccato, Tentatione *Satane* et Calamitate liberati, Æternum Canticum *Mosis* et *Agni* cantabimus. Interim *Lector humanissime*, ne desinas calidissima concipere Vota pro Ecclesia, speciatim *Scotiana*, et pro me, qui sum, *Tuus* ὁλος καὶ πᾶς,

Edinb: Jan 7. 1717.

Jo. Flint.

INDEX CAPITUM.

- C**AP. I. De DEI Placabilitate ejusque Annexis, *Pag: 2.*
- Cap. II. De Ordine Decretorum, *Pag: 36.*
- Cap: III. De Statu Infantium, et Annexis *pag. 50.*
- Cap: IV. De DEI Providentia; *Pag. 88.*
- Cap: V. De Fine Ultimo, *Pag: 104.*
- Cap: VI. De Fœdere cum *Adamo* inito, *Pa. 118.*
- Cap: VII. De necessaria et infallibili Connexione, *Pag: 150.*
- Cap: VIII. De Propagatione Peccati, *Pag: 168.*
- Cap: IX. De Peccato in Inferno, *Pag: 180.*
- Appendix, De Necessitate Poenarum *Æternarum,* *Pag: 200.*
- Cap: X. De Justitia Christi imputata, &c. *Pag: 205.*
- Cap: XI. De Ratione Principio, &c. *Pag: 224.*
- Cap: XII. De unica Anima in diversis Corporibus, *Pag: 246.*
- Cap: XIII. De Esu Sanguinis, *Pag. 250.*
- Cap: XIV. De Incolis Lunæ, *Pag: 256.*
- Coronis, De *Markio,* *Pag: 263.*

Examen Doctrinae

Domini JOHANNIS SIMSON S. S. Th.

In Celebri Academia Glasguensi Professoris.

DOLENDUM sane, quod ὑποτύπω-
σις τῶν ὑγιαίνοντων λόγων, uti lo-
quitur Apost. 2 Tim: 1. 13.
in Ecclesia Scotiana non retine-
atur, quæ ab ipsis Reformationis
Incunabulis, ob puritatem Do-
ctrinae, Cultus, Regiminis, et Disciplinae; sum-
ma cum laude, ab omnibus Ecclesiis celebrata
fuit: Verumenimvero Dom. Prof. Simson,
in Academia Glasguensi, Vir Acumine præditus,
non solum introducere conatur, diversum lo-
quendi modum, verum etiam dogmata, ab Ec-
clesia Scotiana improbata. Quæ fert Animus
ad limam et trutinam, scilicet. Oraculorum Sacro-
rum, Confessionum Fidei, Catechismi cum Ma-
joris tum Minoris, ut et Virorum sanæ Doctri-
nae tenacium, expendere. Quo vero acuratiùs
nostrum absolvamus institutum, κατὰ πόδας cum
prosequemur in suis Responsionibus ad Libel-

A

lum

lum Dom. *Websteri* stylo minime felle tincto, juvat hanc sequi methodum; in antecessum Statum Quæstionis rite et clare proponere, dein, Argumenta quibus nostra nititur sententia, in medium proferre: Denique, *Prof.* argumenta, quibus suam suffulcit Opinionem, diluere. Nostrium igitur Tractatum et Examen distribuimus in Capita singulos Articulos spectantia, quæ, sciz. Capita ut plurimum tribus constabunt Sectionibus.

CAPUT I^{um}.

*De Revelatione Objectiva Naturæ Lumine Homi-
nibus patefacta.*

JUVAT sententiam *Prof.* in medium proferre; ita docet *Pag.* 77. prope finem, *DEUM* lumine Naturæ, et operibus Creationis et Providentiæ, traditionem, *Prof.* etiam addit, *Revelationem objectivam* omnibus dedisse hominibus obscuram suæ Placabilitatis seu Reconciliabilitatis, quam *Ethnici* cognoscere poterint, si eam perpendant et observent: Proinde, *pag.* 78. *Ethnicos* scire posse Remedium pro peccato esse comparatum: Denique, *pag.* 80. Si *Ethnici* in Sinceritate, Veritate, et diligenti Mediorum Usu, quæ ipsis suppeditat Providentia; a *DEO* peterint cognitionem Viæ, qua Reconciliatio obtinetur, grato Obsequio, ipsorumque Saluti necessariam, *DEUM* velle hanc ipsis revelare. Ni fallor, hæc sunt *Prof.* Dogmata, quæ examinare lubet.

SCET.

S E C T I O 1ma.

QUæstio, 1mo. non procedit de Principiis, apud omnes omnino homines, receptis, *E. G. DEUM esse, Veracem esse, et omnino colendum; hæ autem sunt Veritates lumine Naturæ notæ, et spectant ad τὸ γνωστὸν τῆ Θεοῦ Rom. 1, 20.* Nec 2do. in eo vertitur cardo controversiæ, An hæc Principia præsupponat Theologia supernaturalis, et ea, huic recipiendæ aliquo modo inserviant? Neque 3tio. Quæritur de Principiorum lumine Naturæ cognitorum Utilitate, quæ quidem est multiplex, etiamsi ea non assurgat ad fines a Prof. assignatos? Verum *postremo*, quæritur, An lumine Naturæ, per opera Creationis, Providentiæ et per traditionem, absque Revelatione, nunc Verbo scripto petefacta; *Omnes omnino Ethnici nunc cognoscere possunt DEUM esse placabilem, Remedium pro peccato esse comparatum, cognitionem hujus esse ipsis revelandam modo sincere eam quærant, mediisque suppeditionis diligenter uterentur; atqui ejusmodi manifestationem objectivam manifeste esse Evangelii partem? uti loquitur Prof. pag. 79.* Jam lubet hæc κατὰ μέρος pensitare, atque omnium primo de DEI Placabilitate differendum est.

S E C T I O 2da.

AGgredimur Examinationem harum thesium;
Et 1mo. De Placabilitate, quæ denotat, vi

EXAMEN

4
votis facilitatem, promptitudinem, et pronitatem ad condonandum : Notum, Doct. *Amyraldum* hanc Placabilitatem propugnasse, quo melius hypothesin tueretur de Amore DEI erga Genus humanum universali ; atque ex hoc amore, statuit Christum a Patre in Mundum fuisse missum, tanquam Remedium universale, ad procurandam omnium et singulorum Salutem, sub conditione Fidei *ὁμοφύους* habuit *Camer.* et *Tesard.* ipsius Præcursores.

Arg: imum. SI DEUS nec per opera Creationis nec Providentiæ, imo nec per traditionem absque Supernaturali Revelatione supra explicata Placabilis conspicitur, tunc frustra illa asseritur, oportet per partes hanc nostram positionem Statu minare, atque in-aprico est DEUM non representari Placabilem operibus Creationis, quippe nondum intraverat Peccatum, hoc opere absoluto, et consequenter nihil condonandum ad quod Placabilitas habet respectum, idcirco ex hoc fonte dimanare nequit : Verum opera Providentiæ forsan nostrum extorquent suffragium, periculum faciamus ; Jam constat rupto fœdere Operum *Adamum* se abscondisse et metuisse *Gen; 3. 8, 10.* Imo terrore pressum anxio ne e vestigio subiret DEI Judicium terribile coram quo consistere nequiebat ; ut, *Cla: Mark: docet hist: Parad: Lib: 3tio Cap: 10.* Atque omnes homines in Statu destituto quales sunt Ethnici vivunt sub rupto hoc fœdere et consequenter non possunt non Judicium DEI terribile timere, *Adami* enim metus, fuga, et irritus ad se inter arbores occultandm

tandum conatus, nullam indicant Placationis Divinæ spem; imo potius ostendunt *Adamum* tam Placabilitatem DEI quam Remedium ullum a DEO inventum ignorasse; utique si ullam sperasset veniam non a DEO fugisset; saltem hæc fuga fortius concludit, contra hujus Placabilitatis notitiam quam quicquam a *Prof.* adductum concludit pro ea. *Owenus in Hebr: Vol: 1: Exer: 8: §. 13.* Dicit, *Adamum nullam solaminis aut misericordiæ expectationem habuisse, ejusque stultitiam apparuisse in eo, quod se absconderet: Porro ait, Illum fuisse adeo attonitum ut omnino nesciret, quo se reciperet. Unde mihi perspicuum videtur Adamum nihil cogitasse de Divina Placabilitate etiamsi conscientia eorum nonnunquam cauterizata, 1 Tim: 4. 2. In profundum eos conjiciat somnum, verum hac conscientia experrecta tremendum reformidant Tribunal: Atque ipse Amyrald. de Rel: part: 2d: Cap: 17: Suo calculo evertit suam placabilitatem; docet nempe, hominem aufugere a conspectu Divino ob metum pænæ Infligendæ, sicut Sceleratus, conscius sui sceleris in timore versatur, etiamsi ad tempus conniveat Judex, perpetuo in animo volvens Judicem solummodo pœnam differre: Imo docet, Nos in universum hisce imbutos esse Principiis; hæc Amyrald. Traditionem quod spectat quæ suam debet originem Proteuangelio, obvium est distinctionem, factam fuisse, Gen. 3: 15: Inter semen mulieris et serpentis. Jam hæc traditio arcessenda vel a semine mulieris vel serpentis, inficias ire nolo, hanc traditionem, non solum perseverasse apud omne Semen mulieris, verum etiam in dies per nova al-*

loquia corroboratam, quod dici nequit de traditione a semine serpentis propagata, an Cainitæ (*quorum omne figmentum cogitationum malum fuisse omni die asserit Moses Gen. 6: 5:*) Traditionem custodirent, minime gentium nec eas omnes traditionem vel Remedii vel placabilitatis servasse probabit *Prof:* atque huic Veritati suffragium dat: *Doct: Heidegerus Hist: Patr: Pag: 245.* Inde est quod *Judas vers: 11: mentionem facit viæ Caini*, quæ quidem via seu *ὁδὸς* juxta *Mag: span: Hist: Eccles: pag: 279.* Ad tria revocatur capita. *Abnegatio, scil: Seminis benedicti*, in quo DEUS se placabilem ostendit. Dein *Idololatria* denique *Corruptio Sacrificiorum*, atque hæc *Cainitica* Impietas successu temporis ea sumpsit Incrementa ut totum pene humanum Genus occuparet, Et quis probet Revelationem supernaturalem a lapsu factam inter multas Gentes temporis progressu oblivioni non fuisse prorsus traditam, jam quandoquidem homines ita corrupti in primordiis sint; quid quæso putandum de Gentibus *abalienatis a Civili statu Israelis et extraneis quoad pactorum promissiones Eph: 2: 12.* Quas sivit DEUS suis ipsorum viis incedere, imo omnes *prax: 14: 16.* Quibus DEUS sua non indicavit Statuta quorum cognitio has Gentes latebat *Psal: 147: 19, 20. Rom: 9: 4.* Et harum Gencium multas solidum non caruisse fundamento cui fidem Remedii superstruerent probare erit arduum, si non ἀδυνατον.

Arg: 2dum. LUMEN Naturæ ita patefactum uti supra, Nullum suppeditavit nobis Exemplum, quo penes nos sit concludere hanc placabi-

cabilitatem: Ruspentur integra Naturæ Volumina, et in propatulo erit, Neminem in hunc usque diem percipisse fructum ejus, Remissionem, sciz: Peccatorum, Imo, vel ullam promptitudinem in DEO ad condonandum; clarescit igitur ex hoc fonte dimanare non posse, harum Cognitionem. Imo, Multiplicia Extant Exempla Justissimi Dei Judicii quæ Enarrare supervacaneum est, Exempla inquam iræ DEI in homines (ne exceptis quidem, Infantibus) quæ nec placationem nec placabilitatem indicant; Non possum scire Regem esse placabilem qui per longam annorum seriem ne unum dederit ejus Exemplum, in aperto est DEUM esse placabilem et placatum in Christo, sed Sermo est de cognitione hujus ex Lumine Naturæ.

Arg: 3tium. DOCTRINA quâ Usui Mediorum, sincero et precibus moraliter seriis annectitur Cognitiono Remedii pro peccato, ut et salutis Æternæ Impetratio modo viribus Naturæ, quæ-ratur, male audit, verum in Catena *Prof.* ut supra evolutum, ita stat; suo loco differendum de Cognitione Remedii.

Arg: 4tum. MANIFESTUM est DEUM Placabilem (de pronitate ad condonandum loquimur, non de absoluta Remissionis possibilitate) et actu Placatum respectu Objecti æque late patere: Jam in confesso est DEUM actu placatum seu Reconciliatum esse solummodo in Christo, uti patet, 2 Cor. 5. 19. Caterum, Cognitiono DEI in Christo reconciliati; eruitur duntaxat ex Sacra Script. non ex Lumine Naturæ, ita etiam hæc
Divina

Divina Placabilitas, quippe DEUS placabilis esse nequit erga eos quos ^{εις οργην} constituit i *Theff.* 5. 9. ^{προγεγραμμένους εις τὸ τοῦτο τὸ κρίμα} *Jud.* 4. Quia nulla in DEO propensio aut Inclinatione ad Ignoscendum iis quos in Æterno suo Decreto præterivit : Inficiandum non est eos Reprobos quibus Evangelii lux Affulserit ^{θεορετικῶς} DEUM placabilem quibusdam saltem ex hominibus et Placatum scire ; Verum non ex Lumine Naturæ, de quo quæritur jam aulæum complicare lubet, et ad diluenda Argumenta quibus Sententia *Prof:* fulcitur progredi Licet.

S E C T. 3ta.

Arg. 1um. **C**onsentaneum erit auscultare *Prof:* roganti, *Pag.* 78. Quo pacto DEUS reconciliabilis omnibus Gentibus Christianis nisi Christus Justitiæ Satisfecisset Divinæ? Dein qui poterit Christus in Mandatis dare Discipulis, *Ite, et predicate Evangelium Omnibus Gentibus?* &c. *Resp.* Ad primam Quæst. DEUM minime Reconciliabilem omnibus Christianarum Nationum individuis in universum sumptis, et consequenter Christum pro iis non satisfecisse, pro generibus singulorum uti loquuntur satisfecit, et pro ovibus ex omni Gente et Statu. Dein ad Secundam Quæst. *Resp.* Optime potuit Christus Prædicationem Evangelii injungere etiamsi Justitiæ haud satisfecisset Divinæ pro singulis, quippe primo hoc pacto jus DEI sartum tectum conservatur, quo homini Officium præ-

DOCTRINÆ P. S.

9

præscribitur, etiamsi nec in Intentione DEI aut Christi solutio facta sit pro iis; Porro finis Operis et Operantis distinguendus, licet uterque suum sortiatur effectum in Electis, non autem in aliis externe vocatis, quemadmodum in præconio legali finis Rei est vita, *Lev. 18. 5.* Non autem DEI quia, *Rom. 8. 3. Lex Impotens est*: verum Convictio Hominis Impotentia per Legem, agnitio peccati, *Rom. 3. 20. Et manu ductio ad Christum Gal. 3. 24.* Præterea DEUS eos reddit ἀναπολογητες supposita eorum contumacia, quoniam non habent quod prætexant suo peccato, *Joh. 15. 22.* tandem quæstio in Ambiguo ponitur, Si sensus sit Christum non potuisse tale emitte mandatum nisi pro singulis satisfacisset; Culpandus, si vero pro quibusdam ex istis Gentibus tunc fundamentum datur solidum ejusmodi mandati.

Arg. 2dum. SUCCEDIT alterum illudque *Achilleum*, desumptum ex Benignitate et tolerantia Divina, quam exercet beneficus DEUS erga Genus humanum, atque ad subsidium vocat *Doctiss. viros Do.* Nimirum *Owenum vol. 1. Exer. 8. 28. 79. Cla. Witsium Oecon. fæd. Lib. 3. Cap. 5. 6. 7. Resp. imo.* DEI Lenitas et tolerantia, in se considerata nequaquam probant quod vult *Prof.* quia simplex Tolerantia minime indicat propositum et Inclinationem in DEO condonandi, alioquin hæc semper obtineret, quod minime dicendum. Dein omnis hæc Lenitas et Tolerantia optime consistunt cum DEI proposito puniendi, ut legere est, *Ro. 9. 22. pertulit ἡ πάλαι*

μαρποβουλια, Vasa ira coagmentata ad Iram; sane hæc vasa ira sibi imponunt, si ex Lenitate concludunt DEUM esse propensum et proclivem ipsis peccata remittere. Denique, in Mundo est nihil in ipsis personis esse unde conficitur hæc propensio, seu facilitas in DEO ad Gratiam ineundam cum iis. Quoniam indies observant impios et scelestissimos prosperam agere vitam; e contra virtuti deditos omnibus cumulari malis proinde quandoquidem, ii, qui Luce Evangelii odium aut amorem DEI scire nequeant ex prosperis aut adversis *הכל לפניו* Ecc. 9. 1. Omnia ante faciem sunt, etiamsi aliunde sciunt, multo minus ii qui hac destituuntur Luce, quales sunt omnes Ethnici, scire queant Eterna Dei proposita Amorem Sciz. aut Odium ne vel propensionem ad ignoscendum ex hac Lenitate, quæ nequaquam dissolvit Obligationem ad pœnam; grato agnosco animo Do. Haliburton, mihi præluxisse in his Responsionibus ut videre est in Aureo Libello cui Titulus, *Naturalis Religio insufficientis*, Pag. 142. quem Librum nonnulli Pastores plurimum Reverendi suo approbant Calculo; Expedit jam summa cum modestia sermonem Do. Oweni ponderare ut et Celeb. Witsii. Owenum quod spectat Occasio observatu digna est, probare Sciz. Remedium dari pro homine etiamsi, *Angelos Iudicio illius Diei reliquerit*, Jud. 6. atque hæc est secunda Ratio hujus Dispensationis quod DEUS statuerat genus humanum lapsum successive conservare ut in propatulo essent Divinæ perfectiones Gratia, Sciz. et Misere-

recordia

recordia quæ in prioribus Dispensationibus lu-
 culenter, nondum fuerunt manifestatæ, sed quibus
 fidiculis extrahi poterit Cognitio hujus propo-
 si- ti, nisi DEUS id palam fecisset promissione illa
 insigni, *Gen. 3. 15.* quæ dudum apud multas
 Gentes in oblivionem traditur, nec ex Lumine
 naturæ cognosci poterit; nec stringit quod addi-
 tur, exactio Sciz. Cultus, post Ingressum pecca-
 ti, quia jus DEI semper manet illibatum et im-
 motum quoad Legem Moralem, nec ulla extat,
 nova Cultus exactio post Lapsam quæ superna-
 turali non debet ortum Revelationi, et præscrip-
 tio nova non pertingit ad omnes: Agnoscit
 vir Doctus, Impossibile esse gratum DEO præ-
 stare cultum, nisi inquiratur Liberatio, imo.
 addo nisi fide ipse recipiatur Liberator. Cum
 Owenus Dicit, *non potuisse consistere cum Justitia*
erga hominem exigere Sciz. cultum ab eo absque sup-
positione possibilis Liberationis: proinde Owenus,
 ita Explicandus quod genus humanum non sit
 in statu desperato sicut Diaboli, quia imo.
 uti jam dictum, Rationes, dat Egregius ille vir,
 ob quas Remedium homini non autem Diabol-
 is prospicitur, nimirum ut palam Divitiæ Mise-
 recordiæ Divinæ proponerentur: 2do. quo-
 niam Owenus ex proffesso in *Theolog. Pag. 49, 50.*
 Disputat contra hanc Dei placabilitatam, et
 certe vir ille, summo Judicio præditus, inter se
 pugnantia non loquitur. *Cla. Witfium* inspicere
 Licet qui *Oecon. Fed. Lib. 3. Cap. 5, 7.* dicit
Externam vocationem peragi aliquatenus verbo
naturæ, sed plenius verbo revelationis supernaturalis,
sine

*sine quo omne verbum Naturæ insufficiens et inefficax
 esset ; quæ postrema verba a Prof. in medium
 non producuntur, et quis Negat homines voca-
 ri verbo naturæ ad considerandum et quærendum
 DEUM Benefactorem qui vitam dat et conservat,
 ut et Alimentum, &c. Suppeditat. Et hæc voca-
 tio Cognitionem Remedii et Divinæ placabili-
 tatis omnibus communem non infert, §. 8. Cla.
 Witsius Rhetorem agit uti optime potuit, et
 ut dici solet, Nihil esse Infelicius Rhetore defi-
 niente, ita Oratores haud raro minus solide
 arguunt, ubi facundiæ nimium indulgent, ve-
 rum duplex testimonium Scripturæ expendere ju-
 vat, Prax. 17, 27. & 14, 17. Ita Naturæ voce
 invitantur homines ut quærerent DEUM si forte pal-
 pando ipsum invenire queant ἀξιδμνημονδτον est
 hanc Concionem Pauli in Curia Atheniensi esse
 habitam, ut videre est Versu 23. 24. Atque in
 ea exprobat ipsi tanquam vitium quod fuerint
 θεοεδαιμόνες ποὶ et fatuam illam paxin quâ DEOS
 suos sacrificiis nutriri, aliisque externis manuum
 ministeriis juvare conabantur, atque Rationes
 quibus hanc redarguit insaniam deducuntur
 1mo. ab Universali Povidencia Dei supra om-
 nes omnino Creaturas : Et 2do. a speciali
 erga genus humanum, que deducitur ex eo,
 quod, condito homine ex Uno sanguine, faceret
 eum habitare super universam superficiem Terræ,
 versu 26, &c. Dein vers. 27. quod omnes et
 singulos invitat ad se quærendum et attre-
 ctandum, jam ex hac συναγωγῃ constat Paulum re-
 ducere Athenienses ad supremi Entis Cogniti-
 onem,*

onem, a quo, per vanos λογισμὸς et insulsam praxin, misere deflexerant; igitur nihil duxit antiquius ad eos convincendos clara hac narratione divinæ Providentiæ quæ in partes ab eo dispescitur. *Tum. Vers. 31.* hisce de Providentiâ delibatis, sermonem instituit de Christo, unde clarescit minime in mentem *Pauli* venisse quidquid differere de propitiatione per Christum donec *Atheniensium* animos præparasset insigni hoc præfamine. Idcirco loquitur inquit, *Doct. Streso Comment. in Act. Ap. vol. 2d. Pag. 48. De universali omnium hominum Invitatione ad quærendum DEUM quæ sit per opera Naturæ*, infra dicit Paulum, uti vocula dubitativa ut indicet hominem posse per Imperfectionem naturæ ad aliquam, sed non ad perfectam DEI cognitionem pervenire, hæc enim haberi non potest, nisi per Revelationem filii in verbo, *Jo. 1. 18.* et vox ἡ ἀποκάλυψις, nostram meretur ὁποῖον desumpta Metaphora, a Cæcis qui baculis palpando viam quærun, inquit, *Leigh. Crit. Sac. Pag. 36.* Apostolus igitur inquit, *Doct. Beza* Philosophice cum Philosophis differebat, innuens DEUM Incorporeum quasi Corporeum, in rebus Istis aspectabilibus factum, sese attrectatione quodammodo ipsum, Cognoscendum præbuisse; nec aliter locus *Act. 14. 17.* Exponendus Etenim post præclarum Miraculum editum *Vers. 10.* *Lystrenses* volebant sacrificare ipsis Apostolis, qui omnino cum Indignatione talem repudiarunt Cultum; et ad DEUM vivum eos convertere student. Argumentis desumptis, a Creatione, *Ver. 15.* et a Providentiâ *Vers. 17.* qua se ἀμαρτυροῦν non reliquit, conservando

conservando istos Stupidos Idololatrias, alendo cibo et Gaudio, corda implendo Corporali Sciz. Gaudio dimananti ex καρῶν καρποφορῶν atque ita probat Deitatem DEI inquit *Mag. Calv.* sed an inde oriatur aliqua DEI potiundi spes merito dubitatur. Nec *Witsii* ratio hoc porisma tollit; quia possunt aliæ rationes apud DEUM dari nos latentes etiamsi nullius misereatur, atque hactenus dictum est non evinci ex hac tarditate ad iram *Prof. Postulatum*: Docet *Witsius* hanc vocationem sternere viam ulteriori, &c. Resp. Ambigendum non esse quin ille qui voci naturæ auribus auscultat arrectis, eo pressius voci Evangelii obsequium forsan præberet atqui in eadem pericope ita inquit *Witsius*, *Ea cognitio, quam Natura docet, sanctificata per Spiritum Sanctum, animum instructiorem reddit; ad eas veritates amplectendas, quæ licet Naturam superent, Naturam tamen perficiunt*: Nec mihi erit piaculo, si a *Witsio* nimium forsan naturæ vocem prædicante discrepem, quum *Prof.* toto Cœlo discedat a sententia *Witsii*, fuscæ et mascule asserentis Fœdus Operum. De testimonio ex *Oweno* deprompto, *Exer. 8. §. 28*, ut et ex *Confes. Cap. 21. §. 1.* in præsentiarum dicere supersedeo, donec cogitatum unum aut alterum suggeram, de remedio pro peccato comparato, quod Ethnici cognoscere poterunt.

De Remedio Peccati, Lumine Naturæ cognoscibili.

S E C T I O Ima.

1mo. **Q**Uæstio non est de Remedio ab Homine excogitato (nam nihil Remedii nomen meretur, nisi quod peccatum tollere sufficiat) quum severa quædam denunciatur aut infligitur pœna; etenim constat, homines in hac conditione positos, recurrere ad remedia a se inventa, ut legere est, *Mic. 6. 6 & 7.* Nam si in tali casu, ipsi *Israelitæ* ejusmodi adhibuerint remedia, multo magis esset hoc expectandum in Gentibus, omni Spe destitutis, *Eph 2. 12.* Unde apparet ignorantia veri Remedii reconciliationis; sed *Prof.* dicit, Ethnicos posse cognoscere Remedium pro peccato esse comparatum.

2do. Minime quæritur, de remedio incompleto, expiationi peccati impari, utique tale remedium est inæquale huic negotio, nec malignum removet morbum, *Hebr: 10. 4.* Non enim potest sanguis Taurorum et Hircorum auferre peccatum; iste enim sanguis, in se consideratus, omnino insufficiens fuit remedium, et veræ expiationis prorsus incapax. Judæi degeneres, uti ex Talmude patet, autumabant peccata expiare Pœnitentia, Elemosynarum erogatione, Confessione peccatorum, Nominis mutatione, Afflictionibus, Circumcisione, Lustrationibus, Sacrificiis, Intuitu obedientiæ ipsorum oblationis, quam DEO prestabant, Morte, denique Supplicio duodecim Mensium in Gehenna; uti constat
ex

ex facundissimo *Witsio*, *Tom. Alt. Micel. pag. 699.* Proinde plurima adhibebant Remedia partialia, quæ in unum cumulum coacervata, omnino deficiunt.

3tio. Igitur Quæritur de Completo sufficienti et adequato Remedio, quod potis sit Justitiæ satisfacere Divinæ omniaque expiare peccata et oportet *Prof.* ejusmodi intelligere Remedium, 1mo. Quia est Remedium peccato auferendo a DEO comparatum (DEUS insufficiens et incompletum Remedium nequaquam comparat) Idcirco vanum est sermocinari de ullo alio. Dein 2do. *Pag. 79.* Asserit hanc propositionem cum priori aperte esse partem Evangelii, tenuem licet: Jam notum est tenuissimam Evangelii partem, in qua sermo fit de hoc Remedio, nobis indicare Perfectum et Completum Remedium Christum, nimirum; Imo ipsum Proteuangelium *Gen. 3. 15.* 3tio. Est via qua Homo peccator reconciliatur cum DEO, alioquin vana est prior Propositio. 4to. Denique *Pag. 115.* Existimat, Nullum excludi a beneficiis Remedii pro peccato comparati, et bis Mundo promulgati, exceptis iis, qui peccatis actualibus seipsos excludunt, et rejiciunt vel clariorem lucem Evangelii, vel obscuram illam manifestationem Gratiæ, omnibus extra Ecclesiam factam: Unde observare juvat, 1mo. Hanc Gratiam esse oblatam priusquam rejiciatur; ergo, actu innotescit Ethnicis, quippe absonum est et a ratione alienum, rejicere rem incognitam; jam quo pacto cohæret cum *Prof. Effato, pag. 78.* Sed non dico, inquit, eos Ethnicos puta cognoscere ita esse

esse: Ast certo sciunt priusquam Contemptui Eam habent, sicut ignoti nulla Cupido, ita Ignoti nulla Aversio; Dein 2do. Lux Naturalis et Supernaturalis secundum *Prof.* Non differunt specie sed Gradu, quia Oblatio Gratiæ habetur in utraque obscuriori licet modo: Ergo si Ethnici non rejicerent obscuram illam Gratiæ Oblationem salvi essent, quoniam hoc pacto non excluduntur a Beneficiis Remedii pro peccato comparati et quamvis hæc Doctrina in- crustetur a *Prof.* dicendo hanc non esse suffi- cientem, utique series Thesium et Ratiocinio- rum hanc nostram statuminat εἰσπορεῖν. Nam ob- scura Revelatio sub Veteri Test. satisfuit Electo- rum salutis præsertim. 3tio. Quum arcessitur a promulgatione hujus Remedii bis mundo facta: Consequenter lux Evangelica hodiernum diffundi- tur per universum terrarum orbem, quia audi- vimus *Prof.* statim *Pag.* 79. asserentem has duas Propositiones, *Aperte esse partem Evangelii, proinde posse ea ratione vocari implicitam Revela- tionem Evangelii* i. e. Revelationem qualem ha- buit Adamus verbis fere ænigmaticis, uti fa- tur *Eruditus Witsius Oecon: Fæd: Pag.* 421. Propositam et qualem in primordiis Ecclesiæ habuerint Patres, multis obvolutam involucris. Gaudeant Gentes, quibus pars Evangelii eaque non minima, Remedium sciz. pro peccato com- paratum continens, in hunc usque diem con- tigit. Imo, *Chinenses, Africani, Australes, Bra- silienses*, et id genus omne: hæc ratiocinia

non videntur mihi coacta et insulsa ex Doctrina Prof.

SECTIO 2da.

Paulo pressius et enucleatius Argumentis quibusdam enervanda hæc Doctrina est.

Arg. Ium **Q**ui in cimeriis ambulabant tenebris, naturam et malignitatem morbi seu peccati quod erat expiandum ignorantes, penes ipsos non fuerit Remedium scire, aut cognoscere: Quoniam nisi innotescat ulcus et vulnus haud facile Emplastrum prospicere datur; Saltem non erat adæquatum, et omnibus numeris absolutum, cognitio enim morbi et Remedii videtur pari ambulare passu: Jam in liquido est gentes vanas factas, ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν Rom. 1. 21. Imo, in iis Sapientissimi delusi sunt Opinione sua, maximo conatu, maximam agentes nugas; Quia cum ad obscuriorem ipsius DEI Scientiam ægre pervenirent, multo minus censendum est, eos cognitionem Remedii adæquati attingisse, toto cælo aberrabant circa mali seu peccati naturam, Originem et demeritum; in varias abierunt sententias, de natura mali, ejusque origine, dum hi putarent malum esse pene nihil, naturæ obliquitate vitiositati materiæ inhærentem, quæ quidem materia existebat, ab æterno juxta quosdam citant Stillingfletio Orig. Sac. Lib. 3. Cap. 3. alii vero adscribebant hunc morbum DEO malo, omni-
nino

nino tædio esset Lectori exempla ipsorum Philosophorum congerere hac de re haud pauci ad pœnitentiam; et victimas ferinas, denique multi ad cruenta hominum sacrificia sese convertebant, unde patet Gentes cæcutiisse circa peccatum et peccati Remedium, nec sequitur ex confusissima cognitione peccati, Gentes novisse Remedium seu DEUM Placabilem, quoniam, primo, Remedium ortum ferens DEO placabili, dependet ex arcano DEI Beneplacito, ut videre est in argumento proxime sequenti, quod sine Revelatione supernaturali cognosci nequit. Dein 2do. Cognitio quævis Remedii in genere nullo modo sufficit; nisi probetur gentibus innotuisse, id Remedium fuisse ipsis revelandum, modo Revelationem ejus quærerent et mediis uterentur: Natura nil tale innuit; Traditionem obscuram id indicare haud facile probabit *Prof.* quoniam Remedium debet adæquatum esse malo: Alioquin nihil omnino conducit, et profecto nullam video rationem cur *Prof.* tritam deserit Doctrinam ob hanc adeo perplexam Ethnicisque penitus inutilem.

Arg. 2dum. Est mysterium longe superans omnia Naturæ Dictamina, etenim *Job* 33: 24. Illius Remedii Inventionem sibi vindicat DEUS, observatu dignum quod vox קִפֹּר qua utitur Spiritus Sanctus, significet primario illinire picem *Gen*: 6: 14. Verum figurata Significatio toties in *Sac. Lit.*: reperta denotat Expiationem, λύτρον Redemptionis pretium quo victimæ Sanguine tegitur peccator, ne ullum ab ira DEI missum malum eum

invadat; Jam hoc *λύτρον* est inventum solius DEI, in Evangelio a solo DEO patefactum 1 Cor. 1. 21. *Mundus non cognovit; Imo in sapientia DEI* i. e. Postquam ex sapienti DEI Ordinatione Mundus per sapientiam naturalem DEUM non novit, opificio sciz. Mundi affabre conditi: Ejusdem Gubernatione æquali in quibus relucet DEI sapientia, non autem cognitio hujus *λύτρον* cujus notitia eruitur ex prædicatione, quæ stulta videbatur Humano Genèri naturæ luminis tantum consorti, propterea hoc *λύτρον* fuit *Judæis scandalum, Græcis* (quo nomine Ap: complectitur omnes gentes, nominatim cultiores quales *Græci*) *stultitia*; cui succinit locus, *Rom. 16. 25, et 26.* insignis, in quo habetur Revelatio Mysterii, i. e. rei alicujus haud vulgaris naturali lumine non inventæ, sed a DEO solo in Scripturis revelatæ, quocirca agitur de tota Christi Doctrina juxta mentem virorum haud infimi subsellii, *Grot. Paræ: &c.* Clarefcit ergo hoc mysterium gentibus fuisse *σεσιγημένον* tacitum de quo nihil seculis antea actis: Ergo traditio minime apud gentes vigeat. Agmen claudit insigne Dictum Salvatoris, *Mat. 16. 17.* quo hanc revelationem tam objectivam quam subjectivam carni et sanguini deneget, i. e. rationi corruptæ vel homini carne et sanguine constanti, uti *Joh. 1. 13.* nec nostrum enervatur argumentem dicendo cum *Prof. Pag. 77.* Ethnicos non cognovisse particularem viam salutis quia nisi cognoscatur, quid sit Remedium, ipsum non cognoscere Remedium,

eo quod necessario Justitiæ punitivæ satisfaciendum sit; et omnino constat Ethnicos hanc satisfactionem ignorasse, et consequenter Remedii cognitionem, quo pacto igitur scire possunt Ethnici Remedium quo Justitiæ Divinæ satisfactio fiat; quando ipsam ignorabant Trinitatem uti *probat. Basnag. in supplem. ad Josep. pag. 280. tradens, Persas et Egyptios in gentibus sagacissimos, nihil scivisse de Trinitate et vir ille Doct. in medium profert Zoroastrem ad probandam hanc Opinionem.*

Arg. 3tium. MIRARI subit ne vel unum decurrentibus tot seculis per universum terrarum orbem, hoc Remedium cognovisse, verum in confesso est, suffragante *Prof. pag. 81. Nullam gentem ita quævisse ac hoc modo consecutam fuisse hujus Remedii cognitionem; atque huic veritati adstipulatur Facund. Witsius Oecon. Lib. 3. cap. 5. Breviter, inquit; Neminem unquam hac per naturam vocatio ad salutarem DEI cognitionem adduxit; neque adeo adducere potis est. Jam in omnium ore versatur tritum effatum, frustraneam esse illam potentiam quæ nunquam reducitur in actum; sane videtur in humanis suo sale non carere, præsertim decursu tot ætatum, tot variarum gentium, tot hominum ingenii acumine prædicatorum, rerum naturalium causas scrutantium, artes raras et utilissimas excogitantium; numero dicam, ad ipsa, assurgentium sidera: mirum profecto quod ne unus cui meliora sunt præcordia, bonis avibus vela secunda ad hunc dederit portum: Cognitionem nimrum Remedii*

medii hujus ; Verum in obsuro non est, neminem appulisse. Si nobis volupe esset jugulare mortuos, qui caligabant de DEO, extra chorum tamen saltabant respectu cultus divini, quapropter qui in iis habebantur sagacissimi docebant tutius esse abstinere a Cultu DEI, quia via ipsos latebat, uti Testatur *Hoornbeck* : de Conversione Gentium, *Lib. 5. Cap. 6.* De asseclis *Confucii* in *China* cui assentitur *Pater Le Comte*, in suis itineribus quod ad statum futurum crasse errabant, verum hæc fuse et nervose deducuntur a *Dom. Haliburton* in libro supra laudato ad quem lectorem remitto.

Arg. 4tum. Grata Brevitate dico, vel omnes Ethnicos potuisse cognoscere hoc Remedium vel quosdam, *Prof.* indiscriminatim sermocinatur de Ethnicis, verum credat *Judeus Apella* omnes Ethnicos collective sumptos ab ipsa luce supernaturalis revelationis remotissimos, *Japponenses Sciz. Scythas, Americanas*, qui nonnullis in locis vitam degunt ferinam, imo vel confusam habere ideam hujus Remedii aut posse : Quod spectat ad eos qui commercia instituunt cum Christianis, aut illos qui olim cum *Israetitis* et demum cum Apostolicis viris aut quibusvis veræ Ecclesiæ Membris colloquia miscebant Conceptus forsitan eorum Justiores esse non negarem ; verum multum sordium contraxerunt hi aptiores conceptus ex Canaliis quos progressu temporis transierunt luto : ut vix mereantur notari : Si aliqui, solummodo objectiva revelatione illa obscura licet fruantur quæ facit partem Evangelii, tum
deficit

deficit hæc lux naturalis maximopere, quippe non sufficiens rei cui destinatur, nam etiam si haud Pauci in Ecclesia minime intelligant lucem Evangelii, eo non evenit ex defectu revelationis objectivæ, et argumentum nostrum non procedit ab actuali quorundum Ignorantia ad negationem omnis Revelationis objectivæ; sed ex eo quod nulli ex Ethnicis Remedium sciant sine Traditione aut Commercio cum iis qui hac fruuntur Revelatione: Verum mihi persuasum habeo, omnem notitiam de hoc Remedio quam plurimæ Gentes habebant dudum ex Gentium animis oblitteratam esse.

Arg. 5tum. Conf: Westm. Policem nobis premit Cap: 1: §:2. Tradens, Scripturas dari in fidei vitæque regulam non autem Naturæ lumen; et incassum dicit Prof: se has Propositiones non docere tanquam necessarias etenim vocat eas partem Evangelii, Pag: 79. uti supra audivimus, dein Pag: 76. Fines assignantur qui omnino pertinent cum ad fidem, tum ad vitam nempe Manifestatio Bonitatis, sapientiæ, et Potentiæ DEI, ut et ἀναπολόγησεν majoris gentium, nec non obligationis qua tenentur pleniorē quærere manifestationem; Jam penes Lectoris arbitrium esto, an pars Evangelii et fines memorati non pertineant ad fidem et vitam; proinde rite etiam additur a Rev. Dom. Webstero Quæstio: 3tia. Catech: maj. ubi Scripturæ dicuntur unica fidei ac obedientiæ regula; verum in hisce Scripturis altum est silentium de Cognitione hujus Remedii Lumine naturæ patetacta nec loca Act. 14. 17. a Prof: allegata

allegata talem evincunt cognitionem, uti supra audivimus. Consule si placet *Owenum in Theolog: Pag. 44. &c.* Dicentem *nihil tale ex istis locis exsculpi posse*: at juxta *Prof.* Naturæ lumen suas habet partes in hoc negotio, et omnino videtur *Prof.* extra oleas ferri, quando loquitur de Mathematicis Propositionibus, quandoquidem non sunt pars Evangelii; nec hi fines poterunt iis adscribi, quos suis agglutinat Propositionibus. Similia habet *Conf: Helv: de Scriptura. Harm: Conf: pag: 1,* Consona his *Anglicana adornata Anno 1562, Harm: Conf: pag: 100* Quicquid in Scriptura non legitur nec inde probari potest non est a quoquam exigendum: *Conf: Belgica a Syn: Dordr: recognita Harm: pag: 129 Artic: 2do.* Fines naturalis Revelationis commemorat; *Convictionis* sciz. et ἀναπολόγησις verum ne γὰρ de aliis finibus ὁμολήσεις habemus viros summos: Lectori non erit dividiæ si *Wallæum* dignissimum olim membrum Synodi *Dordracenæ* ob oculos ponam *Loc: Comm: pag: 10,* Qui tradit fines Theologiæ naturalis quales sunt *hominum a feris distinctio*, dein *Ostensio prioris operis*, sicut ex ruderibus magni Palatii de ipsa tota structura judicari solet; porro ut inexcusabiles sint, denique ad superstruendam supernaturalem, Domum super hoc naturali palatio, quemadmodum ubi Reliquiæ egregiæ alicujus Domus adhuc supersunt commodissime forma ejus antiqua potest renovari; Uterius non procedit de finibus: Non est necesse ut *Cl: Mark: Maresium, Petr. Van Mastric: aliosque viros haud obesse*

obese naris, in subsidium adducam solummodo placet *Pictetum* nominare (quia ad eum provocat *Prof.*) *Theol. Christi*: pag: 12, ubi docet, Ethnicos duodecim capita percipere potuisse, quæ legi apud Authorem poterunt: Verum ne unum de cognitione Remedii, et hæc dicta sunt ab illo, postquam dixerat, pag: 11. *Hanc cognitionem esse Incitamentum ad quærendam illustriorem Revelationem*: Verum intra Pomæria naturalis Cognitionis se retinet, quoniam de fine naturali cum ante tum post loquitur, et pag: 12. ne hilum de supernaturali Revelatione speciatim quando acurate fines commemorat, et horum Notitiam vocat illustriorem Revelationem; quapropter concludimus *Prof.* mundo narrasse somnium, quando vocat has propositiones, *Partem Evangelii*. Jam nos nostras habuimus partes æquum igitur, ut *Prof.* suas quoque habeat.

S E C T I O. 3^{tia}.

Consultum erit Prof. suam sustentantem Hypothesin Audire.

Arg. 1um. **E**X Exercitatione 8va. § 28 Vol. 1. Oweni Argumentatur *Prof.* ubi vir ille Doctus dicit totum illum falsum Cultum, &c. positum fuisse in Generali persuasione, viam esse Divinum recuperandi favorem. Resp. 1mo. Notum Owenum in *Theolog. Digress. 1ma*. de Gratia Universalis negasse illam Revelationem Placabilita-

tis Divinæ per opera naturæ, *Quippe*, inquit, *omnis ejusmodi Revelatio fit, vel per fœdus operum aut Gratia*, negat autem fieri per prius. Fides igitur *Oweno ex Professo*. Disputanti hac de re potius quam ipsi verbulum emittenti ὡς ἐν παραδείῳ habenda huc non spectans, ut supra evictum est addere licet *Owenum* primam dicere hanc Promissionem, *Gen. 3. 15.* de qua fit sermo esse Centrum et fundamentum totius Religionis in mundo, tum veræ, tum falsæ, inde infert Conclusionem *Prof.* sed minime Evincitur hanc persuasionem in hunc usque diem durare apud omnes Gentes, sane initio hominibus non multiplicatis Proteuangelium potuit memori recoli mente, etiamsi supra audivimus, *Mag. Span.* dicentem ὁδὸν *Caini* fuisse abnegationem Seminis Benedicti, aut quicquid sit hac de re, ambigendum non est, quin Proteuangelium penitus eorum exciderit memoriâ temporis progressu, uti *Doct. Owenus* palam facit in *Theol.* Præterea hæc persuasio ortum non debet Naturæ lumini, sed primæ promissioni et consequenter nihil ad Rhombum : Nostri non est instituti longum instituere Sermonem de Sacrificiis, quibus conantur viri sat magni probare cognitionem Remedii fuisse possibilem, duntaxat Compendio dicam Pontificios illorum ortum lumini naturali adjudicare, quo tutius missæ figmentum conservetur : *Socin. rectæ Rationi, Porphyrium grato Animo quo benefactoribus Gratias reddere oportet, Doct. Spencerum de Legibus Heb. ritualibus differ. 2da. de Origine Sacrificiorum Pag.*

119. ipsa sacrificia *Mosaica* Gentilium Ruditati adscribere et consequenter ex iis nullam cognitionem Remedii eliciendam, verum abunde vapulat *Spencerus* viris summis ob profanam et impiam hanc sententiam, facile igitur concedimus Sacrificiorum sanctionem et ortum Divinæ debere Voluntati; verum lapsu temporis Originem et finem per vanas traditiones in oblivionem venisse arbitramur, si animo volvamus Gentilium praxin, qua apparebit quosdam in securitate vixisse nullâ futuri status curâ tactos, alios, suâ superbientes bonitate, nihil metuisse, nonnullos, pœnitentiam egisse, preces fadisse, tandem bene multos sanguine victimæ, numen esse placandum putasse, stolidissime autumantes DEUM sanguinis libamine delectari, vel ipsorum peccata condonari intuitu Obedientiæ vel liberalis donationis: Adeundus *Cla. Witsius* fuse differens de hisce, *Miscel. Tom. Alt. Pag. 671.* imo eo vesaniæ progressi sunt, ut semen transire fecerunt per ignem, quæ sacra *Ammonitica* et *Canaanea* frequenter *Israelitæ* fecerunt, 2 *Reg. 16. 3. 2 Para. 33. 6.* Non sola Lustratione, ut existimant, quidam, verum combustione, uti probat *Cla. Marcius Text. Pag. 36.* Ex dictis nihil Concluditur pro *Prof.* quoniam non Omnes sacrificia obtulerunt; dein tam varia et horrenda ut nullo negotio evinci poterit ejusmodi profana sacra manasse ex astutia Satanæ qui omni nitebatur studio Gentes in Æternum perdere.

Arg. 2dum. SUCCEdit alterum ex 21 *Cap. Confes. §. 1.* desumptum, Constat quidem *Naturæ lumine*

lumine, esse DEUM, qui in universum primatum obtinet, &c. Unde infert Prof. DEUM esse invocandum pro spiritualibus beneficiis, peccati nimirum remissione, Cordisque renovatione; quod fieri nequit, nisi dentur quædam indicia. saltem obscura, &c. uti loquitur Prof. pag: 82. Resp. 1mo. Summum esse Numen Naturæ lumine notum, nullus dubito. Verum hinc τὸ κείμενον an ex hac naturali notitia, Gentibus revelatum sit; hæc Officia illis incumbere, aut ab iis exigi, utique loquitur de Naturæ Operibus in se spectatis, Conf. non autem de Gentilium viribus, nec Gentium lumen ad horum Officiorum cognitionem extendit; propterea, inquit, Paulus, Rom: 1. 21. Quod cum DEUM cognoverint, tamen ut DEUM non glorificaverunt, et pro explorato est, naturam non indicare quid Cordis Renovatio sit, aut eam promitti Hominiбус Naturæ viribus quærentibus, pleraque loca allegata, Psal: 31. 23. 18. 3. &c. De sanctis loquuntur in Ecclesia degentibus. Porro, 2do. Remissio peccati et Renovatio Cordis, quæ est Regeneratio, sunt primaria beneficia: Si igitur Liber Naturæ Homines ea doceat, ut et fontem ex quo dimanant hæc, quidni cætera omnia, quæ sunt quasi hisce Mantissæ? Imo 3tio. Hicce Cultus gratus erit DEO, nihilominus ipsa Conf: in eadem §. tradit rationem verum DEUM colendi acceptabilem, ipsum nempe DEUM instituisse: Quocirca ex Conf: non statuminatur quod velit Prof:

Arg: 3tium. LUBUIT Prof: Explicationem nobis suggerere ad Eph: 2. 12. pag: 79, 80. Rejectionem

etiam et explosam ab Orthodoxis: Inter *Arminianos* sat celebrem, ita commentatur *Prof.* in hunc Textum, quod minime hæc deplorata Conditio statui Gentilismi sit imputanda, sed ipsarum Gentium culpæ, quoniam contemptui habebant Viam Reconciliationis ipsis patefactam, ut et in Idololatria et Impietate vitam degebant; proinde nequeunt ad viam pertingere: In genere observare licet, *imo*. Nihil horum necessarium esse statui Gentilismi, potuerunt enim Gentes aliter vixisse, atque Atheoi minime essent dicendi. Porro *2do*. Notare lubet Gentes etiam in hoc casu juxta *Prof.* non excludi a fœdere Promissionis; solummodo ergo, plenior et illustrior hujus fœderis cognitio quærenda, quia in hoc statu sunt sub fœdere; frustra igitur quæritur ipsa Revelatio Fœderis ἀπλῶς considerati; ast non ita loquuntur Orthodoxi, hunc Textum allegantes ad probandum deploratissimum Ethnicorum statum fluentem ex defectu Revelationis. Dein *3tio*. Expendatur totus iste Versiculus, et in obscuro non erit, Gentiles fuisse penitus exclusos a Fœdere Gratiae, *Rom:9. 4.* Brevitatis gratia velim duntaxat Effatum ξένος τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας ponderetur; quibus verbis indicatur, *totalis Exclusio*, inquit *Doct: Baynesius, Comm: in Loc: pag: 279.* Verum juxta *Prof.* non sunt penitus exclusi a fœdere Gratiae; sine Spe, id est, *extra hanc vitam*, *1 Cor: 15. 9.* inquit *Jacobus Capellus*, *Spem Remissionis et Vitæ Æternæ non habebant*, inquit *Zanchius*. Gentes enim inquit *Grotius* (de *Prof.* traditione omnibus communi nil somniat

Grotius

Grotius) nullam habebant ea de re Divinam Revelationem : *Epicurus* et *Aristoteles* nihil ejus credebant, quicquid dicebant conjecturæ erant incertæ, vagæ et fragiles. Nunquam inquit, disertissimus *Witsius* *Oecon: Fœd: pag: 42. Naturæ Revelatio suppeditat Spem illam vivam, et nunquam pudescentem* : In omni ævo Gentes Idola coluisse vix probabit *Prof:* nihilominus ipsi etiam fuerunt sine Spe ; denique descriptio Gentium Commatibus 1, 2, 3. extra dubitationis aleam ponit, Gentes ἀπλῶς fuisse sine Spe, non κατὰ τί ut vult *Prof.* Quapropter earum status fuit miserrimus, et penitus sine Spe, inquit *Laudatus Baynesius* : Superest ut tertiam et ultimam Propositionem ventilemus et excutiamus, puta, Si *Ethnici in Sinceritate, Veritate, et in diligenti Mediorum studio, ipsis a DEO suppeditatorum, a DEO peterent Cognitionem viæ Reconciliationis, &c. DEUS ipsis eam revelaret.*

De Revelatione Remedii Ethnicis sedulo eam quaerentibus, secundum Prof: expectanda.

SECTIO Ima.

PAUCA in Antecessum delibanda sunt, ad denudandum statum Quæstionis.

Imo. Quæstio hic discutienda, est de Homine in statu destituto et corrupto, cujus Opus reddere illum non valet idoneum ad Gratiam seu Evangelium a DEO recipiendum ; quoniam

juxta

juxta *Conf. West: Cap: 6. § 4.* Ad omne bonum opus factus est inhabilis prorsus ac impotens, eique plane oppositus, ad malum autem omne proclivis penitus: Proinde Quæstio est, An penes Hominem ita inhabilem ad omne bonum, et ad omne malum proclivem, sint vires quibus revelationem Remedii, rite, sincere et sedulo quærat? Notum autem est, omnes Ethnicos in ejusmodi esse statu. 2do. Nonnullæ voces in hac Thesi positæ elucidandæ, *Sinceritas* nempe, *Media sæpeditata*, et *Connexio* inter usum horum mediorum, et *necessariam Remedii Revelationem*: Sinceritatem quod spectat *καταχρηστικῶς* dicitur de Gentilium conatibus, quoniam, attestante *Leigh. Crit: Sacr: in Nov: Test: pag: 92.* Denotat puritatem ab omni fermento corruptæ Doctrinæ et Vitæ, proinde assimilatur lanæ albiſsimæ nunquam tinctæ, similæ subtiliſsimæ fermento nunquam commixtæ, ex bono principio manantem, decenti impulsam motivo, et ad finem optimum ducentem. Quis quæſo ejusmodi in Gentibus Sinceritatem reperiet, aut reperturus est unquam? verum haud me latet sinceritatem intelligi duntaxat moralem, cum lumini ipsis dato mores non repugnant; sit ita, etiamsi quidem inter Ethnicos de Virtutibus et Vitiis rite scripserint; observandum tamen est, ple-rosque ex iis fœdissime vixisse, ut facile esset demonstrare: Si hanc pertexerim telam, sed alieno præsidio non opus quum passim clamant Sacra Oracula, *Eos fœdasse Corpora in semetipsis, Rom: 1. 24.* Et in peccatis ambulasse, ut et fecisse quæ carni et cogitationibus grata essent, *Eph:*

2. 2, 3. 1 *Thef*: 4. 5. i. e. Gentes juxta *Grotium*, indulgebant actionibus istis crassioribus, puta, Adulteriis, Scortationibus et Vinolentiis, in quibus ambulabant, i. e. vitam transigebant; imo reliquæ Gentes, inquit idem *Apost*: *Eph*: 4. 17. ambulant, puta, in lascivia, *Ver*: 19. Jam rogo, Ubi est sinceritas illa moralis? Neminem excipit *Apostolus*, nec tempus limitat, imo loquitur de temporibus, in quibus Sapientes inter Gentes plura discere poterant, ex commercio cum dispersis *Israelitis*, quales *Plato* Anno ab U. C. 325, circiter natus, qui in *Ægyptum* peregre profectus est, et a *Judeis* instructus, qui ideo appellatur a *Cle*: *Alex*: *Lib*: 1. *Strom*: *Atheniensis Moses*, *Pythagoras* Anno ab U. C. 220 natus, qui peregrinationibus celebris: Quid dicam de *Socrate*, aliisque bene multis, qui doctrinam talem qualem instaurarunt collapsam? verum hoc Remedium pro peccato non indagarunt, nec suis vitiis nuncium miserunt: Proinde supponat *Prof*: quod nunquam contigit, Diruto ergo fundamento, ædificium ruinam patitur. Quod ad media attinet, indubie Naturæ lumine, cum Traditione suppeditata; sed superius dictum, hæc esse omnino insufficientia, licet his mediis illi utantur, quocirca iis non immorabimur: Connexio secundo examinabitur æstu in deductione Argumentorum quibus hæc opinio refellitur.

S E C T I O 2da.

Non est quod Argumentorum seriem Longam hac de re protraham quoniam infra de Connexione inter mediorum Usū et Gratiam Regenerantem necessaria, et infallibili commode differitur; duntaxat ἀξιολογητέον quod Ethnicos penes sit ab ovo ad mala pervenire, i. e. a Gremio naturæ obfuscatae ad Gratiam salutiferam, etenim si sincere petant Remedii revelationem DEUS ipsis eam concedet; dein si Mediis objective manifestatis rite utantur, participes futuri sunt Gratiae salutiferæ; Optimum ædificium! quo tandem ad Gloriam evehitur Cœlestem.

Arg. Ium. REVELATIO Evangelii in quo habetur Remedium unicum pro peccato, oritur ex Domini primatu et voluntate liberrima, uti legere est, *Mat. II, 26.* ὅτι ἕτως ἐγένετο εὐδοκία ἐμὴ πρὸς δὲν σου ubi omnis Revelatio, pro qua Patri Gratias agit Christus, resolvitur in DEI beneplacitum et tenet de externa Revelatione æque ac interna, quoniam juxta *Conf. Cap. 7. § 1.* Nullam fruitionem DEI tanquam suæ beatitudinis et præmii habere unquam potuisset Homo, nisi voluntaria fuisset aliqua ex parte DEI Condescensio; ergo minime tenetur DEUS fœdus inire cum homine multo minus evangelicum, consequenter etiamsi Gentiles mediis rite uterentur non ideo evangelium ipsis revelandum dici possit: uti dicitur a *Prof.* unica Ratio hujus beneficii ponitur in puro DEI beneplacito ut videre est, *Deut. 7. 8.* Ob Amorem DEI
C ergavos,

erga vos, &c. vel ut in Textu Originali
 אֲנִי אֶהְיֶה אִתְּכֶם ad verbum ab amando vos seu
 ea quod vos dilexerat DEUS.

Arg. 2dum. JUSTA ponderetur bilance Gentili-
 um status de quo in delucidatione status quæstio-
 nis dixi, et valde suspicamur eos non posse uti hisce
 mediis quæ natura suppeditat, *Jud. 10. Quæ-*
cunque vero naturaliter ut animantia Rationis ex-
pertia sciunt in iis se corrumpunt; mentem habent
Gentes tenebris obscuratam, Eph. 4. 18. imo no-
 mine tenebrarum insigniuntur, *Eph. 5. 8.* per-
 suasum igitur mihi habeo, Gentes non posse
 mediis rite uti, prout supponitur; quocirca est
 petitio Principii.

Arg. 3tium. IN Aprico est Evangelium seu
 Remedium in eo propositum, non morationibus et
 mage politis Gentibus esse revelatum, verum
 corruptissimis uti liquescit intuitu *Romanorum*
et Græcorum ad quos misit suum Evangelium
 Christus, non autem *Chinensibus* qui prædicantur
 ab Historiographis omnium pene Gentium eli-
 matissimi, quibus secundum hanc Doctrinam E-
 vangelium debebat revelari.

Arg. 4tum. HÆC Connexio oritur vel a DEI
 bonitate et justitia aut promisso huc collimante,
 aut DEI Tolerantia, non ab ista, quia DEUS bo-
 nus et justus manet, etiamsi nulli Homini revelaf-
 set Remedium, an non licet DEO facere de suis
 quid sibi visum? *Mat. 20. 15.* Non ab illa, vi-
 vunt sine spe, *Eph. 2. 12.* Et a Promissis sunt A-
 lienis, ubi quæso legitur DEUM se obstrinxisse
 hanc concedere Revelationem Donis naturalibus
 rite

rite utentibus? e contra *Isa. 65: 1. Rom. 10. 20.* Spiritus Sanctus testatur eum inventum fuisse a non quærentibus, non ab hac quippe ut supra visum. *Rom. 9. 22. multa lenitate vasa iræ ad interitum compacta pertulit.*

Arg. 5tum. NULLUM Exemplum inter Gentes produci poterit unius vel hominis cui facta hæc Revelatio ob bonum usum mediorum naturæ lumine suppeditatorum in hunc usque Diem, omnia Ethnicorum scrinia investigentur et hoc patebit; nam si quis talis fuisset, inquit *Wallæus Loc. Com. Pag. 12.* Ille fidem suam fuisset Professus, eamque conatus fuisset propagare, nam Corde creditur ad iustitiam, *Rom. 10. 10. fit autem Ore Professio ad salutem.*

Arg. 6tum. POSTREMO *Wallæus Loc. Com. Pag. 11. γυμνὴ κεφαλὴ* asserit hoc esse εὐαγγέλιον Remon-
strantium docentium, Homini recte donis naturæ uten-
ti, DEUM revelaturum Gratiam Evangelicam vel
per Præcones a se missos, vel per seipsum, vel per
Angelum, quia hoc modo, Inquit vir ille, Doctus
se Pelagianismum incrustare existimant, ast frustra,
Pelagianismum enim Redolet, utcunque Oleo unctum,
verum si Pelagianismo non accedat certo certius
Arminianismum involvere, ut statim ex *Wallæo* au-
divimus, hæc Doctrina Prof. Carbone notanda
est.

SECTIO 3ta.

Quicquid a Prof. ad fulcrum suæ Sententiæ dictum est, ante a nobis præoccupatum:

Nisi Witsii non frustra quæri &c. Oecon. Fæd. Lib. 3 Cap. 5. § 15. Opem ferat, verum perlegatur totus iste § et citius aquam ex pumice elicies quam necessariam hanc connexionem de qua est Sermo. Dicit Witsius, Evangelium iis fundamentis superadificari porro eam Cognitionem quam natura docet, per Spiritum Sanctificatam animum instructiorem reddere ad veritates amplectendas, Consule etiam Witsium in Symbolum Pag. 63. dicentem, Cognitionem illam qua beatitudo in Communionem DEI consistit, dudum in Gentibus evanuisse, imo viam qua Communio DEI obtineriqueat, juxta cum Ignorantissimis ignoravisse Gentiles; hisce affinia tenet Ecclesia Orth. ab Opinione Prof. remotissima, tandem salebras in primo Articulo occurrentes auxilio nixi Divino pertransivimus. Ignoscat mihi Lector quod inter Angustiora hunc Articulum non concluderim pomæria, utique mihi videtur prora et puppis Doctrinæ Prof. Statuo igitur Pedem ad Secundum Articulum promovere.

CAPUT 2dum.

De Ordine Decretorum Respectu Electionis et Reprobationis.

DEventum jam ad secundum Caput quod difficultates habet ubique obvias, verum *οὐν Θεω* eas pertansire conabimur.

S E C T I O *Ima.*

1mo. **N**Ulli non Theologi Confitentur rem præ manibus esse arduam et difficultatibus plenam, ita *Wallæus Loc. Com. Pag. 353* quocirca modeste et sobrie de ea desserendum scriptura enim de decretis et de prædestinatione loquitur, Duce ergo scripturâ, possumus etiam de iis Sermonem habere. *2do.* Contraveritur de Decretorum ordine, verum cum *Markio* dicimus *Comp Theol. Pag. 117. Non esse multum litigandum de eo*, cum constet non esse in DEO nisi unum quid: Ille enim unico simplicissimo actu omnia Decrevit, igitur ordo seu prius et posterius dicuntur secundum nostrum concipiendi modum, quo nos propter nostram mentis Imbecillitatem de Decretis concipimus et loquimur: Cæterum ordo quem sequitur *Arminius* nigro notatur theta, vult ille DEUM *1mo.* Mittere Christum ad redimendum totum genus Humanum. *2do.* Dare vitam Æternam Credentibus. *3tio.* Dare omnibus vires sufficientes ad Credendum. Denique, *4to.* Dare salutem his et illis propter fidem prævisam.

3tio. DE objecto Prædestinationis non est mihi animus disputare, sed cum *Markio Comp. Theol. Pag. 127.* Judicamus contraversiam hanc minus esse momentosam, modo non statuimus hominem credentem et per Christum Redemptum esse Objectum Electionis, novimus acriter esse disputatum inter Supralapsarios et Sublapsarios, *Molineum*

linæum Sciz. et Twissum hac de re. Fateor *Conf. West.* ut et alias *Reformatæ Ecclesiæ Conf.* Hominem Lapsam considerare ut Objectum Prædestinationis, nec non Theologos bene multos: verum hanc litem nostram non facimus.

4to. CONGRUUM erit mentem *Prof.* sat confusam et perplexam rimari. Ille igitur, imo. Dicit *Pag. 85* se conspirare cum *Oweno, Vol 2. in Heb. Exer. 2. § 20.* Tertium schema proponente, *Quia supralapsariorum et sublapsariorum sententia difficultatibus exponitur Insuperabilibus. 2do. Pag. 89.* asserit *Prof.* constitutionem Christi Mediatoris pertinere ad primam Decreti partem, et Consequenter quorundam Electionem. *Pag. 90* ad salutem subordinari huic constitutioni Mediatoris autumat. 3tio. *Pag. 91* Intuitum meriti Christi esse causam cur ullus eligatur, quamvis non causam Electionis hujus aut illius atque hanc Causam esse finalem. 4to. Denique *Pag. 93.* putat ordinem qui optimus sibi videtur esse quod DEUS prius Electis Decernat omnem illam gratiam, qua idonei Redduntur ad Gloriæ possessionem. Et infra dicit, Si DEUM Concipiamus Decernentem omnem Gratiam in Christo Electis qua peccata penitus purgantur quoad Reatum, pollutionem et Inhærentiam; atque ita Ordinatos ad Gloriam determinari. Hæc sunt Præcipua Dogmata, ni fallor, quæ nostram merentur Animadversionem.

S E C T I O 2da.

I cet prædicta Dogmata ad incudem revocare, suggerendo quasdam Animadversiones. *1mo.* Quod *Owenum* spectat in *Heb: vol. 2. Exer: 2. pag. 19.* observatu dignum, Virum *Doct.* ibidem disputare adversus eos qui asseriebant Christum incarnandum fuisse, etiamsi homo non peccasset, *Bonaeventuram* nempe; *Osiandrum* præcipue, et novissime *Socinianos.* *2do.* Etiamsi *Owenus* duas partes Decreti constituit, nihilominus asserit, Christum non posse præordinari ante peccati permissionem. *3tio.* *Owenus* longissime abludivit a sententia *Prof:* statuentis Peccatores Electos esse, rite adornatos Gratiâ in Christo, priusquam ordinati essent ad Vitam Æternam; ut videre est ibidem: Idcirco etiamsi *Owenus* existimet utrumque Schema Difficultatibus laborare; non eo usque progreditur cum *Prof.* in integro suo Schemate; multo minus statuit Christum Causam Electionis, aut nostram Electionem, subordinari Constitutioni Christi: Quapropter *pag: 21,* dicit, *Prædestinationem Christi subordinari nostræ Electioni ad Gloriam,* et citat *Eph: 1.4, 5.* *2do.* Constitutionem Christi Mediatoris, et quorundam Electionem huic subordinatam quod spectat: Observandum, *1mo.* *Arm.* docere Christi missionem in Mundum esse in antecessum considerandam, etiam Qualitates quibus vestiuntur Electi, Fidem sciz: et Perseverantiam *Limbor: Theol: Christ: pag: 269.* Nec Malagmata quibus suam emolire

emolire sententiam voluit *Prof.* puta, *Decreto completo et particulari, ut et Qualitatibus a DEO in solidum fluentibus*; tollunt difficultatem, quoniam Decretum reddit Eventum infallibilem; sed nihil requiritur ad ejus executionem juxta *Prof.* *Præter Constitutionem Hominis in ejusmodi circumstantiis, in quibus agit, uti ab Objectis movetur*; ut suo loco dicendum: Præterea *Prof.* non indicat nobis modum hujus supernaturalis Operationis in ipsa Regeneratione: Forte est juxta *Pajonum Pastorem Aurelianensem* virum solertissimum, qui assererat, Operationem esse duntaxat moralem, sed vivam, efficacem et potentissimam, per Ministerium Verbi vi rationum, motivorum, occasionum, quæ objective offeruntur Animæ nostræ, ut tradit *Mag: Span: vol: 3, oper: pag: 883.* Jam *Prof. pag. 217.* fuse illic enumerat hæc motiva, quæ sunt apta huic Rei: Quidni sunt æque efficacia in Homine qui viribus Naturæ se discernit ab alio? Fateor *Prof.* ibidem loqui de Spiritu, quem DEUS dabit; sed ne Verbum quidem de Operatione hujus Spiritus in Conversione.

2do. Notandum Orthodoxos uno pene ore docere, Decretum Electionis esse absolutum ab omni causa impulsiva antecedente DEI Beneplacitum et Miserecordiam, *Jo: 3. 16. 2 Thes: 2. 13. Gratias DEO, inquit Apostolus, agimus quod elegerit vos ab initio ad Salutem*: Occurrit ibi Electio gratuita absque ulla Causa, et Terminus qui est Æterna Salus, seu Gloria, non vero Gratia qua adornantur, uti instituit *Prof:* Porro habetur medium, sciz: per Sanctificationem Spiritus, omnis

omnis omnino Causa extra DEI Beneplacitum exulat ab Electione; quocirca officias Lectori imponit *Prof.* quando mentionem facit Causæ Finalis: Dubitandum non est, quin Christi, qua DEI, Gloria fuit Causa finalis hujus magnifici operis, uti aliorum; verum quod Christi meritum ejusque Gloria moverint TRIUNUM DEUM ad eligendum, mihi dubium est, et rationem non video, cur sit causa finalis Electionis in genere, et non in particulari; nam quicumque eligitur, est electus in Christo, *Eph.* 1. 4, 5. Primario executionis medio, et ἀναμφισβήτητον non est finalem Causam impellere. En tibi Definitionem Causæ Finalis, a *Doct.* de Vries *Ontol.* pag: 132, Causa Finalis, inquit doctus ille Vir, est quæ pondere suæ Bonitatis Menti representatæ efficientem Causam premit atque impellit ad se intendendam, hoc est, ad determinandam efficientis Voluntatem in Consecutionem sui. Rogo jam, An DEI Voluntas fuit ita impulsæ, et a Christi merito determinata? Probet *Prof.* Meritum Christi esse Causam finalem Actus DEI decernentis interni et æterni. 3tio. Christus est fundamentum Electionis exequendæ, uti loquuntur Orthodoxi; et consequenter est etiam primarium Medium, exequendi Decreti, ejusque Missio postponitur DEI Amori, *Jo.* 3. 16. 4to. Quia Objectum prius debet esse actu, qui versatur circa illud; jam Electi sunt Objectum Christi Meriti; idcirco, si Electio et Destinatio Christi in Mediatorem præcedant, ubi est Objectum officii mediatorii? Defendimus contra Socinianos, Christum non fuisse incarnandum

dum, nisi essent Peccatores; sequitur vel totum Mundum fuisse objectum, uti statuunt *Arm.* et eo collimat sententia præ manibus, qua asseritur Christum esse causam Electionis in genere, id est, Causam, ut ego intelligo, cur DEUS humani Generis misereri decrevit: Quandoquidem potuit omnes in Massa corrupta relinquere: Vel sequitur Christum destinatum fuisse Caput sine Corpore mystico. Loquimur secundum nostrum concipiendi modum; nam non est *prius* et *posterius* apud DEUM; sed quæstio est de prioritatem Naturæ, et de Causa Electionis. 5to. Notum est Intentionem finis præcedere destinationem mediorum *V. G.* intentio ædificandæ Domus præcedere debet materiæ Comparisonem, ex qua Domus ædificanda est, intentio sanandi Ægrum Medici vocationem; Res ita se habet respectu Christi Mediatoris: *Alias* inquit *Turret. Instit. Theol. § 1. Pag. 376. sine incerto venisset Christus;* et quamvis dentur Media quibus res destinata executioni mandantur non inde sequitur dari Causas apud DEUM ipsius Destinationis. Denique huic adstipulantur veritati *Conf:* puta *West. cap. 3. § 5. Elegit in Christo ad æternam Gloriam non propter Christum, idque ex amore suo et gratia mere Gratuita, Cat. Maj:* in Resp: ad quæst. *quid De Angelis, &c. Uti et hominum aliquos elegit ad vitam Æternam, simul et ad media quibus eam consequantur,* notum autem est Axioma quod primum est in Intentione, &c. quapropter ordinatio ad vitam præcedere oportet Ordinationem ad media

media, Contra *Prof:* asserentem pag: 93. *Ordinationem ad qualitates præcedere Destinationem ad Gloriam.* Gallica *Conf:* *Harm:* pag. 80 similia habet cum *Westm.* Belgica, *Harm:* pag. 135. succinit: Superfluum esset auxiliares adferre Theologorum Copias qui uno ore quantum ego scio, uno aut altero excepto, cum *Conf:* Conspirant, Quapropter consentaneum erit animadvertere in tertiam Hypothesin, imo: Pronum est observare duplicem Electionem, unam nempe generalem quæ respicit Christi Meritum, tanquam Causam Finale; alteram specialem hujus aut illius; jam nec assignat ejus causam *Prof:* nec a mero DEI placito fluere docet: Et pag. 93. DEUM, inquit, eos ita vestitos ad Gloriam Destinare. Aliquid Doctrinæ sanæ repugnans hic Latere videtur, et quocunque *κρησφύγετω* Incrustetur, in aperto est Arminianos ita loqui, ut liquet ex *Coll. Hag. et Act. Syn.* 2do. In obscuro esse quod intelligat per Electionem hujus aut illius distinctam ab Electione cujus Christus est Causa: Rogo an DEO dignum sit Electionem generalem et Indefinitam Ei adscribere: Utraque Electio est Æterna; porro an utraque sit absoluta a Causa? Constat, primam non esse juxta *Prof.* nec ulla datur ratio cur hæc particularis sit absoluta. Presertim quum, 3tio. Dicit pag: 93: Peccatores consideratos ut penitus purgatos per Gratiam in Christum a Reatu, pollutione et peccato inhabitante, ad Gloriam destinari, Notare lubet imo. Hanc methodum penitus discrepare a sacra pagina; quæ præponit Ordinationem

nationem ad vitam, Ordinationi ad fidem quæ est fructus Electionis; inde ad *Tit: 1. 1.* dicitur, *Fides Electorum*, et *Act: 13: 48.* *Crediderunt quotquot* τεταγμένοι *erant ad vitam*, non dispositi ut exponunt Adversarii, tum hic esset sensus quotquot erant dispositi, quæ Explicatio ab omnibus Orthodoxis exploditur; verum juxta mentem *Prof:* hic erit, quotquot erant considerati a DEO ut penitus purgati ab omni peccato, imo inhabitante, destinati sunt ad vitam; et merito rejiciendus sensus, quo *ἔτις ζωνεῖται* construitur cum verbo *ἐπίστευσα*, ita ut hunc fundat sensum, quotquot crediderunt Ordinati erant, ut juxta *Nortonum Knatchbullum crediderunt Quotquot tunc ibi convenerunt, in vitam Æternam*: Hæ Explicationes sunt meræ Detorsiones, certe vita Æterna non sumitur ibi pro solis mediis, quia distinguitur a fide, Consule si placet Eruditissimam *Markii Exercitationem in hunc locum Bib: Exer: vol: 2: pag: 798.* Quæ omnes omnino rimæ adversariis occluduntur: Cæterum *Prof:* dicit omnia fluere ex DEI beneplacito, et a DEO hanc Gratiam in Christo dante, sed quo pacto hæc cohærent cum sequentibus, quum asserit necessariam connexionem inter usum Mediorum, viribus Naturæ et Regenerationem, et revera sic intelligendi sunt Authores nostræ *Conf:* alioquin cum *Arminianis* facerent, statuentibus DEUM ex fide elegisse prævisa; quæ Opinio longe ab eorum mente absuit ut suo loco manifestum erit: præterea ita instituebant *Testardus* et *Capellus*, siquidem juxta viros

viros illos DEUS efficit omnem hanc Gratiā;
 Sed merito inquit *Tur: Inst: Theol: Part: Ima:*
pag: 381 hæc rejicitur sententia, tanquam nimis
 cruda et periculosa. 2do. Si destinati sunt pec-
 catores ut Gratia ita adornati, tunc DEI pro-
 positum quo quosdam ad vitam æternam desti-
 navit, non excluderet quasdam saltem interve-
 nientes qualitates: Verum *Rom: 9: 11.* tota
ver: 16: misereatur cuius vult, et 2 *Tim. 1: 9.*
 Salus et vocatio sunt secundum DEI propo-
 situm non ex operibus; ast juxta *Prof: Schema,*
 DEUS destinat ad vitam æternam ex Gratia
 quam illis dat. 3^{tio}. *Eph: 1: 4.* Sanctitas se-
 quitur Electionem, verum Electio ad Gloriam,
 sequitur purgationem ab omni peccato secun-
 dum *Prof:* ut ex *pag: 93:* manifestum est: Et
 sic non solum considerantur in mente Divina
 ut fideles, verum etiam ad extremum halitum
 perseverantes, quocirca judicent harum Con-
 traversiarum gnari, cum quibus hæc sententia
 amice conspirat. Denique, 4to: *Conf: Westm: cap:*
3: § 5: inspicienda est, ubi Electio ad æternam
 Gloriam dicitur esse ex DEI beneplacito, ex a-
 more DEI et Gratia mere gratuita; nec fide, nec
 bonis operibus, nec in his illave perseverantia, sed
 neque ulla alia re in Creatura, prævisis, ipsum
 tanquam causis aut Conditionibus ad id moventi-
 bus: quo totum nempe in laudem cederet Gloriosa
 suæ Gratiæ; Et uti æterna hæc Destinatio
 est ita absoluta, prorsus etiam vocatio, ut vi-
 dere est in *Conf: Westm: Cap: 10: § 2.* Efficax
 hæc

hac vocatio inquit hi Patres, *est a sola DEI Gratia, gratuita illa et speciali*; a nulla autem re in homine *prævisa*, qui in hoc negotio se *eminendo* habet *passive*: Affinia habet *Conf: Helv: Harm: pag: 14: non secundum opera nostra sed secundum propositum suum, &c. Gallica Harm: pag: 80: nulloque operum ipsorum respectu in Christo elegit, Belgica Conf: Harm: pag: 135. Similia habet, nec enervantur hæ sententiæ reformatæ Ecclesiæ, dicendo, Prof: cum iis facere quoniam DEUM unico et simplicissimo actu omnia decernere agnoscit, siquidem quæstio est de horum ordine in mente Divina, qui quidam ordo a Prof: stabilitus Conf: repugnat; prestantissimi Theologi qui in os Prof: contradicunt in subsidium non sunt vocandi, solummodo audiamus Altingium Theo: Elenct: pag: 218. Dicentem, Ordinem Divinorum Decretorum circa Prædestinationem Divinam, quem Constituunt Nevatores, non esse veritati Divinæ aut sanorum Sermonum hypotyposi Consentaneum. Prof: enim vult Christum esse in antecessum constitutum mediatorem; Dein purgatos ab omni peccato ad Gloriam destinari: quem ordinem veneno *Arm.* esse foetum judicat *Altingius*. Ex animadversionibus istis irænicis, præjudiciis non præoccupatus videbit ordinem Prof: respectu Electionis non esse conformem *Sacræ Scripturæ, Conf: Fidei et Orthodoxorum menti*: Proximum est ut Prof: Argumenta audiamus et diluamus.*

S E C T I O 3tia.

Arg. 1um. **A**Rgumentum validissimum adducit *Prof:* ex insigni loco ad *Eph. 1: 4: pag: 90: Sicut elegit nos in ipso i: e: in subordinatione ad Christum et propter illum, quod Glossema confirmat Autoritate Johannis Croci Com: in Eph. Conf: Helv: cap: 10: § 2: ut et Markii Resp: 1mo. Familiare est nostro Prof: vel unicum arripere dictum quod suæ favere videatur Hypothesi, etiamsi turba interpretum aliter exponat. 2do. Pauci admodum interpretantur ἐν αὐτῷ propter ipsum uti Crocius agit, nec συναρτία patitur, utique post præfationem, *Ver: 3tio:* Proponitur Gratiarum actio continens rationes ob quas DEUS a nobis benedicendus est, beneficia nimirum spiritualia a Cœlo Originem trahentia; quæ omnia fluunt ex Electione, in Tempore his beneficiis Electis benedicit DEUS, summa non sine Concordia cum Æterno Ejus Concilio, quo in Christo elegit, i. e. destinavit ad Gratiā ipsis a Christo impertiendam, ut communi ipsorum Capite, Parente, Radice et Fonte, in quo omnis reconditur Gratiā. 3tio. Elegit ut essemus sancti in Christo, ut primario nimirum Medio, non ut Causa actus eligendi impulsiva; nam Electio, inquit *Arnold: Lux in tenebris, part: 2da. pag: 424, Ad Salutem in signo Rationis prior est Electione Mediorum: Elegit in Christo, inquit Ferguson, Expos: in hunc Locum, non ita ac si Christi Mors*
DEUM*

DEUM moveret ad eligendum: *DEUS*, inquit *Hamm*: decrevit ab *Æterno* *Christum* dare, tanquam medium perducendi omnes *Electos* ad veram *Sanctitatem*. Elegit in *Christo*, inquit *Bodius*, cui tanquam *Fundamento* *Ecclesiam* superstruerit. Quapropter ad unum fere omnes intelligunt medium exsequendi *Decreti*, non autem *Causam* aut *Fundamentum* istius *Decreti*: Ita *Polemici* disputantes contra *Lutheranos*. *Syriaca* et *Arabica* *Versiones* habent, *PER IPSUM*; *Æthiopica* *AD EUM*: Verum est rara *Avis* quæ vertit *ἐν αὐτῷ* propter ipsum, *DEUS* elegit nos, inquit *Piscator* in *Loc. in Christo* ut servaret nos, per *Christi Meritum*. 4to. Si *Prof.* cum *Crocio* intelligat *Causam* impulsivam *Decreti*, tunc uti ipse deferendus est in hac *Expositione*; sic *Crocio* cum ipso, nec injuria, cum ille in eadem *Pagina* dicit, *Christum* pro toto *Genere humano* satisfecisse; quidni licet nobis a *Crocio* discrepare? 5to. Denique, ita *Crocio*, ut habet *Conf: Helv: Cap: 10. §. 1. DEUS* elegit nos in *Christo*; Et §. 2. Ergo non sine medio, licet non propter ullum *Meritum nostrum*, sed in *Christo*, et propter *Christum* ut qui jam *institi* sunt in *Christo* per *Fidem*: Quocirca *Expressio* ad medium restringenda videtur, et revera sic intelligendi sunt *Authores* hujus *Conf:* alioquin cum *Arminianis* facerent, statuentibus *DEUM* elegisse ex *Fide* prævisa, quæ *Opinio* longe ab eorum *Mente* absuit.

Arg. 2dum. Causatur *Prof.* hanc methodum a se propositam fore consentaneam *Justitiæ* et *Sanctitati* *Divinæ*. Resp. imo. *Apostolus Paulus* ad *Rom.*

9. 21. non videtur ejusdem esse sententiæ, ex eadem massa, inquit, facit aliud quidem vas ad Decus, aliud vero ad Dedecus: Jam ex corrupta massa est transitio *εις τιμην* alios, inquit *Paræus* in *Loc. format vasa Gloriae, alios vasa Ignominiae*: Dein, 2do. Ex eodem versu Figulus summo jure ita agit, quidni DEUS qui elegit et præterit ut ipsi visum est, quocirca illius sanctitati hæc Actio Divina prorsus erit consentanea? 3tio. Electio non est Actus Justitiæ, ut Justitia sumitur pro justitia remunerante, quoniam DEUS absolutum suum jus exercet in hoc negotio, et *Miseretur cujus vult, Rom. 9. 16.* Consequenter hoc Argumentum in fumos abit. Instantiam *Markii* Legere poteris, *Med. Pag. 66.* ubi Dignissimus vir dicit etiam Christum *Prædestinatum esse, 1 Pet. 1. 20.* Quo circa ob dignitatem Christi et Gloriae ejus, nostræ præordinari posse; verum Confer § 8. cum hoc: *Licet, inquit, sit Causa salutis, et ut talis ordinata in Electione ex Eph. 1. 4. 1 Cor. 3. 11.* Non tamen est Causa Electionis, unde potius ut fructus fluit, *Jo. 3. 16.* Inspice etiam *Pag. 126. Comp. qui posterior considerandi modus, inquit Marckius, puta executionis Consideratio, Magis receptus est* (verum receptus Loquendi modus parit fastidium *Prof.*) tutiorque ad vitandam Universalem omnem Indefinitam et inefficacem Christi Mediatoris Destinationem. Optime novit *Prof. Markium* hoc Decretum Electionis minime describere sicut ille agit: Et miror profecto cur Medullam præstantissimi hujus viri quottannis Docet quandoquidem in hac ipsa Do-

ctrina de Electione Markio contradicit, statuenti, pauciores esse Electos Pag. 66. contra Prof. ut suo Loco dicendum.

Arg. 3tium. SCIRE nequeo quare allegat, Rom. 11. 36. Apostolus enim *rationem reddit*, inquit *Paraus, in Loc. præcedentis Doctrinæ; est enim omnium Rerum Creator, imo. sustentator et ultimus finis ad quem omnia tendunt.* Nulli igitur injurius esset, si totum mundum in Chaos redigeret, et certe oculos habet mage Lynceos et Metaphysicam meâ sublimiorem, qui ex hoc Apostolico Effato Concludit Christum esse causam finalem Electionis, quandoquidem hoc effatum Apostolicum indubitatae esset veritatis; etiam si DEUS Mediatorem nunquam Constituisset; Præterea Licet quæ competunt DEO, merito adscribuntur Christo Mediatori. Spiritum sanctum illic Loqui de Christo qua Mediatore non probabit *Prof.*

C A P U T 3tium.

De statu Infantium et Annexis.

IN hoc Capite tria occurrunt examine Digna. 1mo. An probabile sit quod omnes omnino in Infantiâ Morientes Æterna fruantur salute. Dein, 2do. An probabile sit ex toto genere humano plures salutem adipisci quam Damnari. Denique. 3tio. An Infantes Ethnicorum in potestate Christianorum legitime venientes sint Baptizandi: Solutione harum quæstionum integer tertius Articulus

DOCTRINÆ P. S. 51

Articulus Exhaustur, et mihi Congruum videtur primam enucleare quæstionem, quia Magna ex parte foenerabitur Lucem secundæ.

QUÆSTIO *Ima.**De Infantium Salute*SECTIO *Ima.*

Imo. **A**D Dilucidationem hujus quæstionis expedit rite expendere eorum Infantium Conditionem respectu Parentum sive ex Gentibus geniti sunt sive non, iis puta qui omni Revelatione destituuntur supernaturali, Traditionem Evangelicam quam ad omnem hominem adultum extendi Imaginatur *Prof.* hic non Intellico; Infantes enim foederatorum in censum jam non voco. *2do.* Anquæsitum Dignum num hæc quæstio tanquam probabilis solummodo proponatur? An ut veritas certa et inconcussa in Oraculis fundata Sacris? *3tio.* *quæstio est* *Prof.* hoc dogma tenere tanquam Exploratum et indubium, utcunque fucō obducitur prætextu spei et Charitatis. Quoniam, *imo.* Deducitur ex Divina Natura Clementissimi DEI nostri. *2do.* Ex tenore foederis Evangelici ut ratiocinatur *Prof.* *Pag.* 112. jam quid naturæ Congruum est Divinæ et Dispensationi Evangelicæ, Certitudo ei inesse videtur; etenim quæ hisce Consentanea sunt probabilitatem excedunt. Dein, *3tio.* Hæc Opinio ortum Ducit ex promisso

quod ad omnes prorsus Infantes Extenditur juxta loci explicationem, *Act: 2. 38, 39.* a Prof. datam in Scripto *Deputatis Syn: Gen: exhibito: Præterea, 4to. Prof: judicat probabile Esse Pag: 115 Neminem Æternis adjudicatum esse pœnis nisi reum peccati actualis, quippe nihil novit ex scriptura aut ratione adducendum quo evincitur DEUM exclusurum, &c.* Jam utar Argumento ad hominem, etenim si nihil reperiatur in *Sacr. Scriptura* huic repugnans, verum *Sacræ* consonum *paginae*, oportet *Divinæ* Conforme sit voluntati ut Argumentatur Prof: Pag: 101. Porro 5to. Prof. asserit *animas nunc esse Creatas, Pag: 226. æque puras ac Adami Animam; sed de hac puritate Animarum aptior infra dicendi Locus erit; Demum 6to. ex ipso Prof. ore extra dubitationis aleam ponitur, novi enim eum dixisse in Colloquio Edinburgi habito Liberos totius generis humani salvari; et cum Dominus Websterus Prof: interrogasset num Turcarum et similium Liberi? in promptu fuit responsio affirmativa; via sic strata, ad argumenta, quibus hæc retunditur sententia, proferenda, stylum Converto.*

SECTIO 2da.

Arg. 1um. **O**Peræ prætium erit primum promissum, *Gen: 3: 15.* purgatis audire auribus, duplex ibi occurrit semen mulieris nempe et Serpentis, sub Mulieris semine Continetur pia *Ævæ* Posteritas inquit, *Clav: Witsius Oecon: Fœd: Lib. 4 Cap. 1. pag: 427. Omnes Electi fideles uno cum Capite Christo, jam*

hi sunt Filii Promissionis, Rom: 9. 18. qui in hoc reputantur semine: Semen autem huic oppositum est Serpentis, utique ex hoc Duplici semine nascitur Duplex Posteritas, seu ut Augustinus loquitur, Duæ civitates quarum una ad semen mulieris altera ad semen Serpentis pertinet, Negari nequit quin semen utrumque Liberos complectitur ergo si per semen Mulieris omnes intelliguntur Electi Quidni per semen Serpentis omnes Reprobi; et Consequenter liberi qui non uniuntur Capiti Christo. Non dico omnes Reproborum Liberos esse semen Serpentis, nam eo ipso quod Eligantur fiunt semen Mulieris, verum indeliquescit ipsos Infantes sub semine comprehendi; etenim si in semine Mulieris Electi Infantes Includuntur, par ratio militat pro hac Inclusionem Infantium non Electorum, et Prof: incumbit probare omnes in Infantia Morientes esse Electos: Frustra dicitur omnes in Infantia ex hac valle Migrantes eo ipso declarari semen mulieris, Etenim, 1mo. hoc dicitur ἀπὸ τοῦ γαστρίος et Affirmanti incumbit probatio. Dein 2do. Vulgaris et communis loquendi modus huic adversatur Commento; utique in Sac. Cod: semen Complectitur Infantes natu minimos, et nullos Morientes in Infantia ad semen Serpentis pertinere ægre probabit Prof.

Arg. 2^{dum}. ACCEDIT Argumentum ex promisso desumptum Mulieris semini jugiter Restricto et limitato, ex superiori Argumento in obscuro non est promissum hoc, semen Duntaxat spectare, comparate et contradistincte ad semen Serpentis moraliter sumptum; ita quoque in
om-

in omni promissi hujus Renovatione eadem Conspicitur limitatio ; utique tædio esset Lectori omnes et singulas perlustrare periodos, satis erit tria promissa insigniora in medium proferre, puta *Gen: 9. 25, 26, 27. et Gen: 17. 7.* nec non *Prax. 2. 39.* huc cum primis facit *Gen. 9.* ubi duo præ primis occurrunt notatu digna, *imo. Maledictio Chami, Vers. 25.* Gravissima, qua nominato ejus filio *Canaan*, spiritu Prophetico denunciatur *Noachus* Maledictionem gravissimam, tum spirituales cum corporalem, cum dicitur futurus fratribus suis *Japheto* et *Semo* servus servorum, id est, vilissimus, imo eam repetit *Præco Justitiæ*, Collatione fraternarum benedictionum facta, qua Repetitione certissima, amplissima et maxima denotatur Maledictio ; Luce igitur Meridiana Clarius est, tali Maledictioni Subjectos et Devotos promissi esse Extorres, nec enervatur dicendo servitutem esse corporalem, certe cum corporalis tum spiritualis intelligitur, nec probabile est omnes Maledictæ hujus familiæ Posteriores in Infantia Morientes esse Benedictionis hæredes. *2do.* Uti vir ille Propheticus Maledictionem *Canaan* denunciatur, ita etiam solenni modo benedictionem pronunciat omnimodam *Semo* et *Japheto* (Credibile est plures *Japheto* aut *Semo* oriundos in Infantia morientes salvatos fuisse quam ex *Hamo* aut *Canaane* licet celebres sub nova Oeconomia in *Africa* Extiterint Ecclesiæ) *Gen: 9. 27.* in qua dicit DEUM fore iis fontem et scaturiginem omnis boni salutaris : Porro blandam Gentilium per Evangelium vocationem uti

ἡγοῦν vertitur voce Alliciendi, aut persuadendi,
 seu etiam Dilatandi per amplissimas *Europæ*
Asiæ, et *Americæ* Regiones, uti Exponitur a
 magno *Bocharto Geog: Lib: 3 Cap: 1.* In mundo
 est fœderatum DEUM, præcipuam hic esse Be-
 nedictionem, *Semi* et *Japheti* semen spectantem;
 a qua Benedictione excluditur *Canaan* cum poste-
 ris, exceptis iis quos intra Ecclesiæ pomæria
 gratiose transtulit DEUS. Nec Credibile est
 Infantes *Canaane* oriundos, non magis a bene-
 ficiis fœderis exclusos, quam Infantes *Semo* et
Japheto ortos, non obstante tremenda hac Ma-
 ledictione, idem dicendum de Infantibus
Ishmaeliticis, a fœdere etiam exclusis Postremus
 locus quem indagare lubet extat, *Prax: 2.*
39. Vobis enim corde compunctis ob Crucifixionem
Christi promissio facta est, et Liberis vestris et
τοῖς ἐν μακρὰν Gentilibus Religione longe a no-
 bis Discrepantibus; quoscunque advocaverit DEUS.
 In hoc versu Continetur argumentum, quo Re-
 sipiscentiam suadet, desumptum a promissione
 facta triplici personarum Generi. imo. Corde
 Compunctis, dein parvulis, denique Gentibus
 debito tempore ad Ecclesiam aggregandis, un-
 de pro Comperto est, hanc promissionem non fu-
 isse olim gentibus factam, quippe e Longinquo
 tum erant, et a remotissimo hoc statu demum vo-
 candi et Liberi, quorum mentionem facit Apo-
 stolus, ad corde Compunctos pertinebant, Ete-
 nim dicuntur *τέτρα ὑμῶν* Compunctorum Sciz.
 Obtorto sane collo, hæc promissio extenditur ad
 parvulos totius Generis humani uti docet
 Prof.

Prof: in scripto *Deputatis Syn: Gen: Exhibito* contra planum quem fundit Textus sensum, simul et Expositiones Virorum haud infimi Subsellii *Bezæ* puta, *Piscatoris* et *Stresonis*. Certe liquet hoc promissum Evangelicum ab Ecclesiæ primordiis ad hunc usque diem fuisse circumscriptum, et magis limitatum quam vult *Prof.* et Gentilium parvuli Salute non fruuntur æternâ vi hujus promissi, si secus sentiat *Prof.* demonstratum det. Si DEUS cum quibusdam ex iis modo agat extraordinario nos latet et a nucleo questionis iste abludit modus, quia *Prof:* deducit Parvulorum salutem ex Divina bonitate et justitia, nec non promisso ad parvulos pertinente.

Arg: 3^{tium}. Tertium succedit Argumentum, ex Exemplis haud vulgaribus dimanans: Omnium primo obvium est Diluvium, in quo omnis Substantia (inclusis in Arca exceptis) deleta est, *Gen: 7. 23.* Nostram meretur Considerationem, *Quod, Gen: 6. 5. Impietas esset magna; et Vers: 11. Terra esset corrupta et impleta Iniquitate; quod hi Homines declarassent se esse ex semine Diaboli; eo quod 1 Pet: 3. 19. Non paruerint Spiritui prædicanti iis, qui sunt in Carcere, i. e. in Inferno: Sane nullum datur nobis indicium ex istis Locis, Parvulos fuisse salvatos, nec DEUS Injustitiæ arguendus, etiamsi damnet Infantes, cum rei sunt culpæ Adamicæ iis imputatæ, virtute Fœderis cum eo initi (et *πρωτον* *ἰευσος* *Prof:* est quod neget hoc fœdus, de quo infra dicendum) et Apostolus ad *Rom: 5. 14.* diserte dicit, *Mortem regnasse in eos qui non peccarunt*
ad*

ad similitudinem Transgressionis Adami; id est, Infantes: Proxime, *Sodoma, Gomorrha* eversæ, et his finitimæ Civitates, *Gen: 19. et Jud: 7.* Veniunt examinandæ quæ sunt in exemplum Ignis Æterni propositæ: Pauca de iis sunt observanda, *imo. Harum civitatum meminit Moses, Gen: 10. 19. quæ suos etiam habuerunt Reges, Gen: 14. 2, 8. quas subvertit DEUS in Ira et Excandescencia, Deut: 29. 23. 2do. In Sacra pagina exaratum est, hanc Everfionem fuisse totalem et finalem ex ira et furore proveniente; idcirco dicit DEUS seriâ Interrogatione, Hof: 11. 8. Quomodo darem te sicut Admah, et ponerem te ut Zebolim?* Ex quibus Urbibus, forte paulo citius pereuntibus, nullus est servatus, dum *Lothus* ex *Sodoma* cum Filiabus evasit: *3tio. Deletionis modus, Gen. 19. 24. plane extraordinarius memoratur; Demissio puta super Sodomam et Gomorrhæm pluvie Sulphuris et Ignis, et passim in Sacra pagina, Horrendum hoc Judicium indigitatur, Jer: 49. 18. Amos: 4. 11. 2 Pet: 2. 6. Jud: vers: 7. 4to. Operæ prætium erit, observare has Civitates fuisse sat amplas, in Campis uberibus et magnis, sitas, uti tradit Cla: Hadrianus Relandus, Palæs: Illus: tom: 1. pag: 363. a DEO exustas. 5to. Silentio prætereundum non est, paucissimos repertos justos in hisce Civitatibus: DEUS enim promisit, se non percussurum *Pentapolim, Gen: 18. 32. modo decem Justi in ea reperirentur; unde constat, aut multos infantes sub maledictione et ira DEI interiisse, aut DEI promissionem de decem Justis, de adultis duntaxat**

taxat intellegendam esse, verum totus Textus hanc repudiat Explicationem; imo sequeretur, Justitiam Christi et Spiritum Regenerationis infantibus concessum, ac a Peccato actuali Immunitatem, non æque apud DEUM prævaluisse, ac habitus inhærentes, et bona Opera defectibus non carentia, et peccatis actualibus innumeris permixta. Si dicatur, Infantes pœnas temporales, duntaxat sustinuisse; nihil tale innuit *Judas*: Et eodem Argumento dici poterit, Adultos temporales tantum luisse pœnas, et peccatum originale temporali tantum puniri pœna. Ambigendum igitur non est, quin scelestissimi isti Homines, detrusi sint in Tartarum, et ad Asylum Charitatis de parvulis confugere a me impetrare nequeo; quia omnes Infantes Morte sunt digni æterna, et Justitia DEI non minus celebranda ac Misericordia. Postremum licet addere Exemplum, *Num*, 16. 27. *Dathanis, Abirami et Korachi* qui morte haud consueta supremum claudunt Diem; atque cum hoc loco conferendus Textus, *Num*: 26. 11. Ubi excipiuntur Filii *Korachi*, quo intelligi datur, Filios *Dathanis* et *Abirami* occubuisse; consule hac de re, si placet, *Cla: Witsii Meletemata Leydensia*: Utique *Vers*: 27. Uxores, Filii et Parvuli recensentur; atque Terra, *Vers*: 32. omnes illos recensitos absorbit, et vivi in infernum descenderunt absque ulla exceptione; quoniam ad Domum pertinebant: Et *Vers*: 27. Nostram meretur observationem, nam non solum occurrunt בניִים *Filii Majores*, sciz: verum פָּרוֹשׁ *parvi*

vi

vi pueruli, ut vertitur Ezr: 8. 21. Qui ægre et vix possunt incedere, inquit Leigh: Crit: Sac: pag: 85. Idcirco *νῆπιος* i. e. Infantes, nonnunquam vertitur a 72 Interp: atque ita ab Adolescentibus, qui Ætate jam sunt adulta, aperte distinguuntur: Atque Judas ver: 11. vocat Contradictionem Koræ, in qua perierunt, et gratis dicitur *קבר* denotare Sepulchrum, seu statum mortuorum, quoniam *קבר* hoc loco significat Infernum, seu Locum Damnatorum; uti Proverb: 15. 24. ubi, *Via prudentis est recedere ab Inferno infimo*; i. e. Loco damnatorum profecto illius via non recedit a Sepulchro aut Morte, seu ipsius Cogitationem, seu Eventum spectes *קבר* igitur in nostro Textu intelligitur, inquit Gussert: Comment: Ling: Heb: pag: 813. De Inferno, quia vulgari sensu: Inquit Vir ille doctus, *Vidimus in Sepulchro poni Corpus inanime, sed de Morte Æterna reconciliari possunt hæc duo Verba קבר et חיים quia Anima est in Corpore, cum sensu ergo habet aliquod vitæ genus.* Præterea Judas ver: 11. adhibet Vocem *ἀπώλυντο* denotantem sæpiuscule æternam Perditionem, Mat: 10. 18. inde 2 Thes: 2. 3. Homo Peccati vocatur *ὁ υἱὸς τῆς ἀπολείας* et Diabolus Apoc: Johan: 9. 11. *Ἀπολλύων*: Imo 72 Interp: vertunt *אבד* Psal: 73. 27. per hanc vocem: Addere licet eos periisse in Contradictione, quæ fuit gravissima, ut legere est Numb: 27. 3. Non fuit Pater, inquiunt Filia Zalphaad, in medio Cætus eorum qui congregarunt se, contra Jehovam, in Cætu Koræ, quem in ipsa Seditione cum Liberis, punivit DEUS: Et incassum dicitur, parvulos fuisse

fuisse servatos; profecto de omnibus dicitur, quod descenderunt vivi, et quandoquidem Parvuli eodem modo descenderunt vivi in Infernum: Similiter *Vulg:* cui suffragantur 72 *Interp:* vertentes *ἐῖς ἁδ**, adstipulatur *Targum* succinit *Syriaca* Versio vertens, *Et vivi descenderunt ad Inferos*, quibus versionibus adjunge, *Samaritanam* quæ transfert, *Descenderunt viventes in Infernum*; Nec *Belgica* prætereunda, vertens, *Levendigh ter hel-len neder daren*. Unde constat locum damnatorum hic intellegi. Ex istis instantiis apparet obicem nostræ poni Fidei de omnium Infantium Salute.

Arg: 4um. Agmen Claudit *Conf:* *Fidei cap.* 10: § 3: *Electi Infantes in Infantia morientes &c.* ubi clare conspicitur *Patres Syn: Westm.* non Existimasse omnes Infantes esse Electos, verum regerit *Prof: pag: 114: Infantes dici electos in oppositione ad Arm:* *Resp:* Quid inde eligere est ex cumulo aliqua vel aliques eligere, segregare et discernere, inquit *Paræus Comm: in Rom: pag: 216:* quod non sola docet Grammatica sed etiam Scriptura, *Deut: 7: 7. John 15: 19.* præterea Infantes sunt subjectum de quo prædicatur hæc Electio, ergo discretionem et segregationem ejusdem subjecti clare innuit uti *Com-muni loquendi usu* constat: et si hæc non sit mens *Cel: Syn.* rectius dixisset omnes Infantes in Infantia Morientes electos esse, per Spiritum Christi regenerari et salvari. Denique quis dixerit *Prof: Syn:* hac de re non determinasse an *Prof:* fuit *Ven: Syn:* a Conciliis imo, inquit, *Scrip.*

Scriptura tacet de eorum salute, et Reformati in diversas abeunt sententias cœterum si licitum sit Genuinis et nativis uti consequentiis minime tacet scriptura ut hætenus evictum est, et Pauci ex reformatis Doctoribus cum Prof: faciunt: Conjiciantur quoque oculi in cap. 25. § 2: extra quam quidem Ecclesiam ordinarie fieri nequit, ut quisvis salutem consequatur, de extraordinario modo non loquitur Prof: nec de hoc est mihi Sermo. Jam in hac §. pura Ecclesia restricta est, veram Religionem profitentibus, una cum eorundem liberis: Ethnicorum vero liberi pertinent ad cætum עַמִּי malignantium: Non est quod cæteras perlustremus Confessiones quæ in hoc articulo apprime conspirant cum nostra: Speciminis causa Conter Conf: Belg: Harm. Conf. Pag: 141: Credimus, quod cum sanctus hic cætus et Congregatio; servandorum sit cætus, atque extra eum nulla sit salus. Hi Patres non excipiunt modum extraordinarium: Theolog: Calculum non addam: hæc argumenta non videntur mihi ἀποστροφῶν et per mille consequentias deducta jam Prof: auscultandum est.

SECTIO 3ta.

De Prof: Argumentis.

Arg: 1um. SI DEUS Gratiam omnibus omnino Infantibus denegat salutarem, tunc severius et rigidius agerit cum iis quam cum Angelis lapsis, pag: 113. Resp. 1mo. Novi ἀποτόμην
DEO

DEO adscribi; *Rom: 11: 22.* Sed nota Injustitiæ DEO inuritur uti hic a *Prof: ætati* quasi DEUS esset Injustus. 2do. DEUS agit absoluto jure, quo disponit de Creaturis ut ipsi placet, *Rom: 9: 21: sicut Figulus jus habet in Lutum:* Et ogganientibus contra absolutum hoc Dominium tanquam Justitiæ repugnans. Respondendum est cum Apostolo, *Rom: 9: 20: Tu quis es qui respondis?* Præterea 3tio. Qui firmiter credunt fœdus cum Adamo fuisse initum in quo omnes representa- vit Posteror, qui in ipso peccarunt, nequa- quam dicturi sunt DEUM esse severum in puni- endo Infantes qui sunt fontes: Denique du- bitandum non est quin Infantes minoribus cæ- dentur plagis quam Diaboli aut impii Ho- mines qui puniendi sunt secundum Opera.

Arg. 2dum. MISERICORDIA Divina ubique præ- dicatur, Omnia DEI opera superans. Resp: imo. Revera est Argumentum invalidum nimium pro- bans, etenim totum genus humanum servandum ex hoc fundamento æque ac Infantes. 2do. pro- clive est concludere Misericordiam DEI maxi- mam, ex eo quod ullius ex lapsu genere hu- mano misereatur, *Cujus vult misereatur, Rom: 9: 18:* Speciatim quum animo volvitur totum Genus humanum obnoxium fuisse iræ Divinæ seu Condemnationi DEI, atque ita omne os fuisse obturatum, *Rom: 3: 19:* Quapropter mi- sericordia summa in immensum prædicanda est, Et Divitiæ Gloriæ DEI erga vasa misericordiæ, *Rom: 9: 23:* supra modum innotescant, quan- doquidem vel unum ex tota hac massa vin- dictæ

dictæ objecta Divinæ elegerit DEUS; totum hoc opus oritur ex Divino beneplacito, uti *Conf: West. cap. 3. § 3: Docet et ex voluntaria DEI condescensione, cap. 7: § 1. idcirco est temeritatis insolentis DEUM nostro metiri pede, nec committenda est misericordia cum Iustitia, existimant viri emunctæ naris דליל דליל denotare supra omnia DEI opera i. e. DEI miserationes sese extendunt instar tegminis arcæ, elucentque non solum erga Homines verum etiam erga omnes Creaturas; Et Ratio est, imo. Quia in eodem Versu Psal. 145: 9: Dominus dicitur suavis seu bonus universis; Bestiis æque ac hominibus. 2do. Syr: Versio, vertit in omnibus operibus ejus, ex hisce in proclive est colligere nullam Comparisonem hic esse factam inter Divinas perfectiones, et consequenter hic textus nihil facit ad rem, quoniam DEI miserationes juxta hanc Interpretationem inde a lapsu expanduntur supra omnia DEI Opera.*

Arg: 3tium. Desumitur ex Evangelio bis Mundo promulgato, pag: 115: Resp: imo. Ita crepant Arm: uti ipse Prof: confitetur pag: 117: quocirca utroque pollice non amplectenda hæc Doctrina, an ex hac promulgatione, Infantium salus rite inferitur? Nequaquam, Evangelium promulgatum est audiente Serpentē, Gen: 3: 14, 15: Tamen ei non profuit. Imo indies promulgatur Homnibus quibus est odor mortis, 2 Cor: 2: 16: adde Infantes non esse aptos ad audiendum hanc promulgationem. 3tio. Fuit Adamo et Noacho promulgatum, sed forsan non lon-

longo temporis intervallo *Cainitæ Chami* posterius et *Ishmaelitarum* Posterius aures huic obturarunt promulgationi uti ab *Heideg. Oweno* aliisque viris doctis evictum est, et Orthodoxi pene ad unum omnes negant hanc universalem oblationem objectivam; *Tur: Instit: Theolog: Part 2: Pag: 226* Dicit, *Esse communem et receptam apud reformatos sententiam*, cui subscribit *Witsius Oecon: Fæd: lib: 3: cap: 5: § 19: Vocatio* hac inquit, *per Evangelium nunquam universaliter ad omnes homines directæ fuit*: Non est quod ad subsidium vocemus plura magna nomina aut *Conf: solummodo Pius Rhetorfortus* consuli poterit de hac promulgatione *Exam: Arm: pag: 399: Imo de multis aliis rebus Arm: spectantibus controversias, etiamsi virum illum vere magnum non magni estimat Prof: pag: 81. qui in magno habetur prætio apud Exteros. Hisce adjungo, inquit, Doct. Leyd: Vis Veritatis, pag: 318: Scotum Samuelem Rhetorfortem (et quanti nominis, eruditionis et pietatis virum) qui ad nostram Cathedram evocatus, maluit afflictæ suæ patriæ inservire.*

Arg. 4tum. Junius Opem fert in Collat: de Nat: et Grat. Exam: Rat. 28. Coll. 332, 333. Resp: Una hirundo non facit ver; nec nobis adhærendum uni Junio magno licet viro, cujus hac de re perlege integrum §, et mecum dicturus es, qui animo evolvis viri illius magni Sermonem, non esse ad ungues resectum. Etenim imo. Dicit DEUM exserturum misericordiam in mille Generationes, Exod: 20: 6: Dein

2do. Vult vir ille Doctus Infantes ex fœdere servari quia ad Rom: 11. 28. Judæos suo tempore comprehendendi jubebat Apostolus. Porro, 3tio. Rationem reddit ex Libro Sapientiæ cap. 4. 11. Ereptus est puta Enochus ne malitia mutaret Intellectum ejus, aut Dolus deciperet Animum ipsius. 4to. Potius servari præsumimus, inquit Junius; Unde, post tot Rationes minus solidas; Conclusio est solummodo præsumptio; Et novimus Præsumptionem sæpius niti imaginationi et somnio: Idcirco putamus Junii Præsumptionem non esse solide fundatam: Nam præsumptio sæpe denotat Assensum vacillantem, nulli Rationi validæ innixam. Denique observare licet, Prof: ad suam statuminandam Opinionem, vel unicam Sententiam ab ullo Authore Orthodoxo, in transitu emissam allegare; an unius Viri cætera docti et Orthodoxi Sphalma, aut assertum singulare sufficit Veritati Dogmatis paradoxæ adstruendæ: Vix arbitror, an Prof: regula est, Nihil pro falso habendum, quod ullus Vir pro orthodoxo habitus, asseruit; qualis Conf: Fidei ex istiusmodi Doctorum assertis, in unum collectis, compingi posset; sed quibusdam nil sapit, nisi quod novum et paradoxum, et si possibile, inauditum est; quanquam ipsi in obscuro non sit, Theologos optimæ Notæ aliter sentire: Signum tollam ad enodationem secundæ Quæstionis, postquam brevissima digressionem, verbum unum aut alterum, de Infantibus Baptizatis in medium proferam.

MANTISSA de Infantibus Baptizatis.

DE Baptismi Natura, Necessitate et id Genus aliis non est hic differendum, nec de Infantibus piis, aut impiis Parentibus prognatis; sed de natis sub Fœdere, nam eatenus sunt Filii Promissionis; jam in mundo est, omnes omnino Infantes, juxta Mentem Prof. uti jam audivimus, salvari num baptizentur necne: Proinde mirari subit Animus, quo Pacto Prof. suam auspiciatur sententiam, pag. 111, dicendo, *Probabile esse Infantes baptizatos, in Infantia expirantes de numero Electorum esse, in quos DEUS ante eorum Obitum beneficia Fœderis salutaria, Baptismo significata et obsignata confert*: Imo adoptat sententiam Piçletii, pag. 112, asserentis, *Baptismum quarto Infantulorum ordini in infantia morientium esse authenticam declarationem Remissionis peccatorum, &c.* Quæritur igitur, An de Fide sit, credere DEUM, beneficia discriminantia omnibus Puerulis baptizatis in Ætate minorenni ex hoc mundo egredientibus, conferre? Resp: Hanc Opinionem esse dubiam et incertam, et a Veritate, ni læva sit Mens, alienam: Rationes suggero sequentes, imo. Electis solummodo competunt Beneficia salutaria; sed est *μεγα λίαν αἰτημα*, num omnes in Infantia morientes sunt ex Electorum Numero? Proinde est Petitio Principii; audiamus Robertum Bodium a Trochregia Theologum gravissimum, Comment: ad Eph: pag. 762. *ita differentem, Nec tamen interea DEI Gratiam*

*Gratiam et Misericordiam, erga Infantes fidelium Parentum fidei, sic alligamus, ut ullum liberæ et arcana DEI Electioni præjudicium faciamus: Vides hæc Beneficia non alligari Parentum fidei, et nemo opinor, nisi in Pontificum Castra descendit, sigilli administrationi alligabit; et scire velim, si Baptisma sit Prof: authentica declaratio Electionis Infantum; unde est, quod eorum pluri-
mi postea reprobi comprobentur? Baptismus certe non obsignat authenticè omnibus Electionem et Remissionem, ut videre est in Sim: Mag: Prax: 8. Baptizato vers: 13. cujus Cor dicitur non fuisse rectum: Verl: 21. Inquit Cla: Witsius Exer: de Efficacia Baptismi in Infantibus, Tom: alt: Misc: pag: 615, Læctione dignissima, Non tamen eousque extendenda esse videtur, ut omnes piorum Parentum Liberi Divina Destinatione ad Salutem destinati esse censeantur. Constat enim, tam Sacrorum Voluminum Monumentis, quam Experientia quotidiana, contingere sapiusculæ, ut optimis etiam prognata Soboles in pessimam adolescat Indolem, in exitum suum prave pertinax, Unde consequitur istam Gratiam vel esse plenam vel non; si plena, tum omnes omnino in Infantia baptizati Salute potiuntur; si non plena, verum Baptismalis quædam huic statui sufficiens, qua excidere possunt suo vitio, quum adoleverint; ut Viri quidam docti existimarunt, Baronius, sciz: Davenantius, Samuel Wardus, Dole Blanc, et alii non pauci: Verum absurdum est putare Christi Sanguinem applicari non datis sibi a Christo: Porro, si Christus unum in se recipit debitum, sane omnia, et si infusio Vitæ spi-*

ritualis, quæ est ipsa Regeneratio semel concedatur; *Erit semen manens in Æternum*, 1 Joh: 3. 9. 2do. Argumentamur, ex communione Christi quam Infantes Electi colunt cum Christo ante baptismum, atque ita sancti sunt *inchoative* ab Utero materno; nec ex Diaboli laqueo tunc eripiuntur, uti autumant *Papicolæ*, illos tanquam arreptitios et a Diabolo obfessos, exorcizantes: Et consequenter Remissionis peccatorum sunt consortes; ergo hæc beneficia necessario non sunt collata in Baptismo. Denique hæc assertio videtur nimium huic tribuere sacramento, etenim ante obitum, inquit *Prof: DEUS* confert Beneficia, &c: uti supra. Ast nihil tale in *Sacro Codice* reperire est; quocirca non subscribimus *Picteto Theol: Christ: Lib: 18, Cap: 17*, asserenti, *Baptismum quarto ordini esse authenticam declarationem Remissionis peccati*, &c. Quicquid sit, intrepidum dictum hujus Viri, nec præponderat nec præferendum est supra nominatis *Bodio* nempe et *Witio*: Addere licet *Maccovium Loc: com: pag: 750*: ut et *Ven: Vietium*, ob Zelum haud vulgarem erga Ecclesiam, præsertim *Scoticanam*, merito laudandum, *Tom: 2. Disp: Select: pag: 410. Conf: Quod spectat*, nihil tale docent, quantum scio, ut cuivis inspicienti patebit. *Helv: Harm: Conf: pag: 70. Gallic: pag: 85. Belg: 144.* Et quod *West.* attinet, evolvatur, *Cap: 28. Sect: 5.* Non tamen ei Gratia et Salus ita individue connectuntur, ut absque illo nemo unquam regenerari et salvari possit, aut quasi indubium omnino sit regenerari omnes qui baptizantur; atque hæc

Sectio

Sectio *αμεσως* subicitur §. de Infantibus. Sententia *Wallai*, *Loc: Com: pag: 283.* non videtur firmo stare talo; utique Domini Mens, *Mat: 18. 3.* et *Luc: 18. 16.* est Ambitionem, et affectationem Primatus quorundam ex Discipulis retundere, hoc visibili documento, ut legere est *vers: 1mo.* et his verbis in tertia Persona, quippe salvandos vult assimulari Infantibus, nimirum in Humilitate; quocirca extra Scopum non est torquendus locus, inquit *Doctif: Arnol: Lux in Tenebris, part: 2da pag: 93.* τοιούτων est Regnum Cœlorum, *i: e.* Regnum Cœlorum est talium, qui ut hi Pueruli submisse se gerunt, inquit *Grotius*, *Expertes ambitionis*, inquit *Piscator*. Respicit igitur Dominus Qualitates in hac Ætate, non ipsam Ætatem, quasi omnes qui ingrediuntur Regnum Cœlorum Pueri fiunt, quo absurdus nihil, ita vice versa non sequitur omnes Puerulos ingreffiuros; profecto si ita sit, *Prof.* pleno gradu probavit Infantes totius humani Generis in vado esse. Jam e diverticulo haud inamæno Elucidatio secundæ Quæstionis nos vocat, duntaxat observare licet *Prof. pag: 112.* surgillantem Dom: *Websterum*, Virum vere pium et eruditum, ob Zelum pro veritate, ast Vir ille optimus tali Vindice qualis ego, non eget.

Quæst-

EXAMEN

QUÆSTIO 2da.

De Numero SALVANDORUM.

SECTIO. 1ma.

STolidum omnino esset, imo. Numerum inire definitum et determinatum Salvandorum; Secretum soli DEO cognitum, qui in numerato habet suas Oves. Dein vesaniæ non minus esset signum, Electos ad minimam redigere Multitudinem, quandoquidem nomine *πανυῦρις* insigniuntur, *Hebr: 12. 23.* Quâ Phrasi designabatur Populus invitatus ad Spectaculum aliquod solenne, ubi sapiuscule Oratio habebatur, quæ *πανυῦρις* dicebatur *λογος* ita *Owenus Com: in Heb: vol: 4. pag: 261.* Similiter *Witsius in Symb: pag: 439.* Demum indubium est, plures esse electos, et consequenter servatos jam sub Novo Testamento, quam sub Vetere, quando Ecclesia intra angustiores circumscripta fuerit cancellos; et spero plures servandos in ultimis dierum; Plenitudine Gentium cum *Judæis* ad Christi Ecclesiam advocatâ. Quæstio igitur est, An probabile sit, ex toto Genere humano in cumulo sumpto, plures esse Electos et salvatos, quam Damnatos? Affirmativam tenet *Prof: pag: 106.* nos vero negativam suffulcire conabimur.

SECT-

SECTIO 2da.

Arg: 1um. **S**acra Volumina testantur, *Paucos esse Electos, Mat: 20. 16. et 22. 14.* Et profecto non est quod Interpretum chorum in subsidium vocem; notandum enim hanc esse Parabolam, cui ansam dederunt ultima verba proximi Capitis. *Multi autem primi, erunt ultimi, et ultimi primi;* id est, qui Vocatione externa aliis sunt priores, a tergo serio vocatorum veniunt: Jam per Parabolam Vineæ, hoc explicat Effatum, cui hanc adjungit clausulam, quam præ manibus habemus; et profecto licet Magnus Calvinus in *Harm: Evang: pag: 250*, ita differat ut Prof: eum allegat, nihilominus nulli-bi, quod sciam, statuit Electos esse plures, vel æquales numero Damnatorum: Esto igitur Calvinum alium dare sensum hujus Textus, nequaquam Interpretatio Viri magni nostræ præjudicat Opinioni, præsertim cum Gomarus dicit in eo duplicem esse hallucinationem. Gomarus quod attinet, planum est illum, *pag: 85. Oper:* intelligere Electionem æternam, et Vocationem externam; *Etsi*, inquit, *Ecclesia Gentium in Judæorum locum successerit, non omnes tamen servantur, nam vocati multi, sed ex iis vocatis pauci Electi, ut per Fidei et Unionis Christi donum servantur:* Sed loquitur, inquit Prof: de Adultis, *σοφὸν φάρμακον* omnem tollens difficultatem; velim Prof: hoc clarius probet, nec est quod varias sententias de hac Parabola proferamus, satis erit dicere, Christum hoc Effato, Scandalum tollere voluisse, quo multi offenduntur, quod Prædicatio Evangelii sit i-

nanis, et innumeri admisceantur. *Reproba in DEI Ecclesia, uti exponit Musculus in Loc: Quia pauci, &c.* Si igitur pauci Electi sunt, ex numero vocatorum, quanto magis tenet respectu illorum, qui nullatenus externe vocantur; nam externa Vocatio est indicium DEUM perditas qualdam ibi habere Oves ab Æterno Electas, quas in tempore vocat; sed ubi nulla Vocatio externa voce Evangelii, signum Electionis minime reperitur: Nec subterfugium auxilio *Prof:* erit, quod non loquatur Christus de Infantibus, etenim ipsi incumbit Probatio; certe Sermo Christi est de Electione sine ulla restrictione ad Adultos, etiamsi mentio fit in Textu vocatorum, quia Scopus Parabolæ hoc exigebat: Præterea erit *Prof:* arduum et difficile probare omnes in Infantia morientes esse Electos; et quamvis Vocatio restricta sit ad Adultos, non inde sequitur Electionem quoque restringendam esse ad eos, quasi duo Textus membra inter eosdem continentur limites. Hæc clausula, ut videre est in *Continuat: Poli, nobis demonstrat Rationem*, ob quam ulli servantur, puta, *Gratuitam DEI Gratiâ qua ad vitam eliguntur Æternam*: Electio ergo hic intelligitur omnium qui eliguntur. Imo licet concederemus hunc Textum *pntes*, haud probare numero pauciores servari, nihil impedit quominus alia dentur argumenta et indicia, quibus hæc probatur Sententia, ut in sequentibus parebit. Stat igitur Argumentum nostrum inconcussim, speciatim subjungendo *Luc: 12. 32.* Nec hortatio

tio hæc Consolationis plena, cum *Prof. pag: 100.*
Ad Discipulos et Fideles presentes restringenda;
 quoniam imo. *Rom: 15. 4. Scripturæ ad nos doc-*
cendos ante exaratae sunt: Ergo hic etiam Textus.
 Dein 2do. An solis Discipulis et Fidelibus
 ibi præsentibus tum promisit Regnum, si
 hoc dicatur, hic Textus erit iis solis Solatio,
 qui tum Christum audiebant. Porro 3tio. *συναγωγὰ*
 Hujus Textus contrarium evincit, verum vindicias
 hujus Locī dedit Dom: *Hog; Detect: Err: pag: 26.*
 Æque insulse dicitur hæc verba adultos
 spectare, an non sunt Infantes pars Gregis,
 solent Agni vocari Spes Gregis? An non *Isa:*
40. 11. Christus Agnos in sinu portat? An
 Pastoribus circa Infantes nihil Curæ, *1 Pet: 5. 2?*
 An non DEI Regnum ad Infantes electos pertinet,
 et vocatur *το μικρὸν ποίμνιον*, parvus iste Grex,
i. e. admodum parvus; diminutiva habentur in
 Textu *Græco*, ut appareret summa ipsius parvitas,
 inquit, *Leigh: Crit: Sac: pag: 267.* Hisce
 Textibus succinit *Mat: 7. 13, 14. Introite,* inquit
Salvator, per Portam angustam, &c. Duæ hic
 occurrunt Portæ, quarum una lata et speciosa altera
 vero angusta, per priorem multi introeunt,
 posteriorem pauci inveniunt; quocirca omni an-
 nitendum nisu per portam angustam ingredi;
 jam hunc Textum *Annot: Ang: Parallelum faci-*
unt, Luc: 12. 32. Proinde omnes respicit Ele-
 ctos, infantibus non exclusis: Nec solenne *Prof.*
 Effugium hunc enervat sensum, Christum, sciz:
 Sermonem ad adultos dirigere: Esto, an igitur
 quoties Scriptura loquitur ad adultos, neces-
 sario

fario excluduntur Parvuli: Revera hoc pacto nihil pene in *Sacro Codice* ad Infantes spectabit, quia capaces non sunt, nisi Infantes ibi diserte nominentur: Præterea scire velim, per quam portam introeunt Infantes, vel per latam vel angustam (tertia non datur) si per latam, in exitum abducuntur, *vers: 13.* Quod minime dicendum de omnibus Infantibus: Si per angustam, Portam sciz: Regenerationis et Conversionis (*juxta explicationem Celeb: Interpretum*) per quam Infantes modo sint Peccatores ingredi debeant; nunc Spiritus Sanctus dicit, *Paucos eam assequi. Cælum et Infernum hic, inquit Brugen- sis comparantur Domui Portas habenti: Jam oportet vagientes in cunis asportari per Portas. Alludere videtur inquit Lightfootus Hor: Heb: in Mat: pag: 305. Salvator ad Regulas Judaicas de viis publicis et privatis, apud quos, via publica erat Cubitorum sedecem latitudine, privata vero quatuor: Jam si aliquid veri huic insit Allusioni, certo certius evadet non solum Adultos, verum natu Minimos in unam aut alteram harum Portarum ingredi debuisse. Deinde etiam si Hortatio primario et directe ad adultos pertinet, non sequitur Portam iis solis adscribendam, Mat: 3. 2. Resipiscite inquit adultis Baptista, quia appropinquavit DEI Regnum: Sed ut spero, non appropinquavit id Regnum solis adultis. Operæ pretium erit observare, *Æthiopicam Versionem*, red- dere, *Valde valde angusta est Porta; Syriacam, per quam parva est Porta; ut videre est apud Brianum Waltonum Bib: Polyg: Operam et Ole-**

um perderem, si prosequerer *Prof: pag: 107. de*
 spuentem bilem contra Dom: *Websterum*, ac si Er-
 rores introduceret Pontificios; quia existimat
Prof: Expositionem Interpretum turmæ esse con-
 trariam: Verum rogarem *Prof.* An bono esset
 Animo? Si ipsi errores imputarentur Pontificiis,
 quum Interpretum optimæ notæ vestigiis insistit:
 Certe nec Dom: *Websterus* Errorum Pontificio-
 rum reus censendus, qui Interpretes magni No-
 minis sequitur, puta *Annot: Angl: Polum: Belg:*
Chemnitium Harm: Evang: pag: 855. Mat: Henr:
vol: 5. Et susque deque fero num ego quoque
 Pontificiis a *Prof:* adjungar: Et revera *Prof:* vi-
 detur mihi Praxi sua aliam stabilire Regulam,
 nimirum, Nihil in *Prof:* aut quovis alio Nova-
 tore, culpandum esse, modo id ab uno aliquo Do-
 ctore, qui Orthodoxus dicitur, dictum sit.
 Hisce ita expensis; non est quod immoremur
 Enodationi *Luc: 13. 23.* Solummodo lubet ap-
 pingere *Grotii* Verba, *Nostra refert*, inquit, *sci-*
re quales servantur, non quot servandi, quanquam
ex altero alterum conjectare licet: Et revera Chri-
 sti Responsio paucitatem infert, potius quam mul-
 titudinem; quia jubet *Eos contendere omnibus Vi-*
ribus, ut innuit *Vox Græca*: Porro loquitur de
 angusta Porta, *E. G.* Si quis rogaret, Num pau-
 ci Urbem ingrediantur? Ei responsum esset, Con-
 tendite vos intrare per Portam angustam. Mi-
 hi non hæreret aqua, dicere hanc responsionem
 paucos, potius quam multos indicare: Nec
 opus est Aranearum telas texere, in re adeo per-
 spicua, neque Interpretum turbam adducere,
 liquido

liquido liquet paucos esse Electos, *comparate* ad reliquos in Infernum detrufos.

Arg. 2dum. Si hæc Testimonia ab Ore Christi Erroris nescio prolata, correfpondeant vaticinio huc facienti, tum duplex datur testimonium, fed manifestum est *Zech. 13.8, 9.* tale quid prædictum esse, de duabus partibus excidendis et tertia parte conflanda et probanda : proclive est con-
 jicere Sermonem esse de terra in tota sua latitudine quia versu 7. Christi *Percussio* memoratur, et *Conversio manus super Parvulos i. e.* Conversio Electorum : Dein duæ partes excidendæ, non *Mathematicæ sed moraliter intelligendæ* hæ partes, inquit, *Ribera.* Denique tertia pars probanda et purganda quæ sola est futurus DEI populus *Cl. Markius Com: in Zecha:* aliis sententiis rejectis; hanc elegit, tradens omnem terram rectius de toto Orbe exponi, per quem diffundenda erit Ecclesia, ita etiam longe potius, inquit, hoc Excidium cum expiratione refero ad perditionem Corporalem et magis Spiritualem Hominum Reproborum qui longe maximam Omnium Partem constituunt, et Docet *Hironymum* dudum prævisse in hac explicatione. Profecto hæc explicatio Optimum fundit sensum contextui convenientem, uti et Rei prædictæ, nec non illorum DEI Invocationi et maxime quod DEUS agnoscat tertiam hanc partem pro suo Populo : Cæteræ explicationes præsertim *Cocceiana a Markio* refutata contorta et Intricata mihi videntur.

Arg: 3tium. Planum est maximam orbis partem ne vel Christum profiteri : Audiatur *Ribera*
 narrans

narrans tertiam hominum partem non salvari: patet, inquit, ex eo quod *tertia Orbis Pars non sit fidelis*, nam *Asiam, Africam et Indiam* occupat *Paganismus et Turcismus* ut plurimum; imo horum *Liberi omnes* sunt extra Ecclesiam in qua *salus solummodo* habetur; sola pene *Europa* est *Christiana* jam in *Europa*, *Dimidia* fere pars est *Hereticorum, Idololatrarum* qui in *Idololatria* ad extremum perseverantes halitum; *Rejectanei* sunt, *Rev. 21. 8. et 22. 15. 1 Cor. 8. 1.* *Impiorum* omni vitiorum Genere Onustorum *Athæorum* *κατὰ πρᾶξιν* et *Hypocritarum*. Certe esset labor improbus singulas veteris Testamenti Epochas et secula Novi Test. percurrere ex quibus omnibus in conspicuo esset parvam esse Partem proborum qui soli spem habent Salutis; indubium est Infantes comprehendi sub nomine Gentium, uti optime Arguunt Orthodoxi, ex *Math. 28. 19.* pro *Pædobaptismo*, quia Gentes includunt Infantes et communes hominum Notiones ut et perpetuus loquendi modus Infantes sub universali et communissima gentium Appellatione complectuntur, etenim si hæc licentia Interpretandi et distinguendi Infantes a communi Gentium nomine concedatur, quanam Hypothesis non poterit defendi: Addere placet plures ex *Ethnicis* in *Mansiones* recipi cœlestes quam ex *Christianis*, quoniam Numerus Infantium *Ethnicorum*. ut ego opinor in *Infantia* morientium, est major omnibus *Christianis* vita æterna donatis.

Arg. 4um. FUNDAMENTO hujus Opinionis E-
verso

verso, ipsum deturbatur Edificium; jam ex dictis manifestum videtur omnes omnino Infantes non servari, qui juxta Computationem hominum subacti judicii magnam partem Generis humani constituunt.

Arg: 5um. NULLA Conf. In Ecclesia reformata statuit plures servari quam damnari: perlegatur *Harm. Conf.* et noster *Catechismus Major et Minor* videtur pauciores inuere. In *Resp. ad Questionem*: quid autem de Angelis hominibusque decrevit DEUS. *Resp.* Nonnullos Angelorum elegit ad Gloriam ut et hominum aliquos &c. Ita in *Minori Cat.* DEUS cum ex mero suo beneplacito, nonnullos ad vitam aeternam ab retro Aeternitate elegisset. Jam in confesso est secundum communem loquendi modum aliquos intuitu maximæ multitudinis minorem indigitare partem et manifestum est hos Patres non intellexisse, duntaxat aduルトos, quia non una vice per totum Genus humanum intellexere totam stirpem *Adamicam*, nec novi Theologum hoc Genus humanum aliter explicantem proinde in *Resp.* dicitur DEUM ex mero suo Beneplacito nonnullos Elegerisse; unde facile colligitur (quicquid ogganiunt quidam) Catechismum Minorem intelligere numerum minorem, alioquin hi Patres (si eadem iis fuisset mens cum *Prof.*;) dixissent DEUM elegisse maximam partem totius Generis humani, saltem magnam partem, V. G. Rex ex numeroso exercitu aliquos ad maximos elegit honores; sine dubio phrasis exprimit Paucitatem, eorum qui eliguntur; esset in aqua scribere Theologorum nomina nobiscum Sentientium hic recensere; solum-

modo audi Augustinum Enchirid: ad Laurent. Cap.
 99. citatum Oweno in Præfat: ad Christol: vide,
 inquit, universum genus Humanum tam justo iudicio
 Divino in apostatica Radice damnatum; ut etiam si
 nullus inde Liberaretur, nemo recte possit DEI vi-
 tuperare Justitiam; et qui liberantur sic oportuisse
 Liberare ut ex pluribus non liberatis, atque damna-
 tione justissima derelictis, ostenderetur, quod meru-
 isset universa Consersio et quo etiam istos debitum
 DEI Iudicium duceret, nisi iis indebita misericordia
 subveniret; placet subjicere verba vernacula quæ loco
 prædicto habemus. Behold the whole Race of Man-
 kind by the just Judgment of GOD, so Condemned
 in this Apostatical Root, That if no One were thence
 Delivered; yet no Man could rightly complain of the
 Justice of GOD; And that those who are freed,
 ought so to be freed, that from the GREATER NUMBER
 who are not freed, but left in their most Righteous
 Condemnation, it might be Manifest what the whole
 Mass had deserved, and whether the Judgment of
 GOD due unto them would lead them, if His Mer-
 cies which were not due did not Relieve them. Vides
 Benevole Lector, August. non idem judicasse cum
 Prof. de numero Electorum, ex hisce argumentis
 simul sumptis videbit Lector Pauciores servari
 quam damnari et Probet Prof. Contrarium.

SECTIO 3tia.

Arg. 1um. Scriptura inquit, Prof. pag: 106 Vocat
 eos Turbam multam, Apoc: 7. 19.
 præter 144000 signatos. Resp. 1mo. Interpretes
 haud

haud infimi subsellii hanc negant Discretionem, quoniam est manifestus, ab auditu ad visum *Johannis* Progreſſus, ita ut per 144000 repræſententur *Israelitæ* cum Gentibus quorum numerus prius auditur, denuo visui objicitur atque *Gloriosa Ecclesiæ Turba Triumphantis* hic *Intelligitur*, inquit *Paræus Comm. in Locum*, et quantacunque Ecclesiæ sit Amplitudo hisce in terris, longe major futura est, cum Deo sistitur: Et quanquam hic numerus collatus cum Damnatorum multitudine vere exiguus sit, inquit *Cla: Mark: Comm. Apo: pag: 263*; est tamen magnus. Dein, 2do. Talpa cæcior est qui non vidit hanc turbam absolute spectatam esse maximam, verum comparatam cum aliis esse parvam, utique dicitur ex omni Gente, &c. quo intelligi datur hunc esse numerum omnium Ætatum, Sexuum, et Nationum. Inficiandum non est quin sit vere magnus numerus sed minor longe numero eorum quos Deo visum est præterire in omnibus Gentibus, Populis et Tribubus, *V. G.* Vide inquit non nemo, numerum pene innumerum collectum ex omnibus Gentibus, omni retro ætate, jam hic apparet multitudo sat ampla, minor autem ea, ex qua multitudo hæc electa est.

Arg. 2dum. PETITUR ex *Conf: Helv: Cap: 10 § 4.* Resp. Ad amuſſim conspirat nostra sententia cum hac *Confessione*, dicimus et profiteamur Electos esse quam plurimos, neque temere ullos Reprobis esse anumerandos; quia solus Deus scit hæc abdita, nec curiositate inani nobis de Electorum numero inquirendum est: Ast mini-

me dicit *Conf. Helv.* Electos esse plures quam Damnatos. Imo initium hujus § clare nobis indicat paucitatem Electorum, et *Quamvis*, inquit *Conf. Helv.* DEUS novit qui sunt sui, et alicubi mentio fiat paucitatis Electorum. Quæ verba dilucide probant communem sententiam, et sequentia verba quæ ad homines spectant, nec augent nec minuunt Eternum Electionis Decretum; at notum est hanc *Conf.* (Ceremoniis et Diebus festivis exceptis) approbatam et receptam fuisse ab Ecclesia *Scotiana*, idcirco nobis accuratius est attendendum ei; proinde an *Prof.* recte et modeste judicat hos Theologos esse nimium audaces, qui Quæstionem a Christo non determinatam definiunt, quando ipse confregit hic sibi tesseram, animose satis asserendo, *Probabile esse plures servari quam damnari*: An non *Prof.* determinat æque ac ii modesti et verecundi Theologi qui cum *Sac. Scrip.* existimant Electos esse pauciores.

Quistulerit Gracchos de seditione quærentes.

Hiscæ συντομίαις ventilatis et discussis ad Illustrationem tertiæ quæstionis progredior.

SECTIO Ima.

imo. NEquaquam damnanda cura et industria eorum qui omni nituntur studio, cognitionem DEI propagare, nutriendo, educando, et instruendo Gentilium Infantes, legitime in potestatem Christianorum venientes: Sane esset cornicum oculos configere praxin nigro
F notare

notare theta, DEI Gloriae, Hominumque Saluti adeo consentaneam.

2do. DE Expōsititiis inter Christianos, aut adoptatis Christianis Parentibus natis, Quæstio non movetur.

VERUM 3tio. Quæstio ad hos redigitur Terminos, an Liberi Infidelium ipsis per Bellum erepti, aut quovis alio licito modo (de praxi usitata, qua Homines eorumque Liberi venduntur et emuntur, nobis non est Sermo, quam praxin judicant Viri magni esse illicitam) in Christianorum potestatem venientes, sint baptizandi, Christianis pro eorum Educatione spondentibus. Hæc Quæstio a Belgicis Ecclesiis in India Orientali in Belgium transmissa, proposita fuit Syn: Dordracenæ An: 1618; uti narrat Ven: Voetius vir multigujæ Lectionis, Part. prima Pol: Eccl: pag: 657. Jam constat Prof: pag: 118. ita existimare, quia eo ipso fiunt Ecclesiæ membra. Affirmativam tenet Prof: nos vero negativam.

SECTIO 2da.

Arg. 1um. EJusmodi Infantibus deest fundamentum hujus signi et sigilli, promissio, nimirum et Sanctitas fœderalis: de Promissione Act: 2: 39. supra dictum; in præsentiarum lucem breviter textui, 1 Cor: 7: 14: πολλοὺς ὀφειλόμεναι fœnerabor, in obscuro non est Apostolum agere in hoc Capite, de casibus matrimonialibus, et quum hi homines ad quos data fuit Epistola suspensio essent animo, an divortium

vortium esset licitum, quando alter ex conjugatis esset infidelis, cui dubitationi responsum est; Nequaquam; quia 1mo. *Infidelis persona sanctificatur in usum fidelis Conjugis.* Deim 2do: *Aliter eorum liberi non essent sancti ita,* Rev: Dicksonus in *Epist: pag: 159:* Sanctitas inhærens non intelligitur quia non cognoscitur ab hominibus, verum fœderalis et relativa qua Liberi separantur a Paganismo ut Rev: Do. Black de *Sigillis contra Baxterum, pag. 150: exponit;* quæ sanctitas significat meram relationem externam ad DEUM, et DEI Populum fœderatum, in quo fœdere nati sunt hi Infantuli, quocirca legitime hujus sigilla iis competunt, quemadmodum olim inter *Judæos*, octavo die omnes Masculi sub pœna כּרית circumcidendi. Porro 3tio. Non dicuntur sancti eo quod legitimo Thoro nati sunt, uti volunt *Anabap:* Nam infidelium liberi non sunt spurii: Næ supponitur omnes spurios esse impuros: Quandoquidem ergo infidelium Liberi, hac carent sanctitate fœderali, eo ipso sunt impuri et consequenter non Baptizandi.

Arg. 2dum. Uti sanctitas fœderalis est validum fundamentum Pædobaptismi, ita illud a *Prof:* assignatum est oppido infirmum nempe *Adoptio*, quâ probabiliter statuitur cum non esse solum membrum *Ecclesiæ*, viz. Adoptatum sed etiam Electum: Quæso, quo pacto hæc cohæreant, scire velim supra dixit omnes omnino Infantes in infantia morientes esse probabiliter Electos, imo vere et realiter secundum *Prof:* fundamenta; uti

probavimus; nunc dicit hanc Providentiam esse signum Electionis, hunc nodum solvat ipse *Prof.* sed ad rem. Adoptio hæc non facit adoptatos membra Ecclesiæ, alioquin teneret respectu adultorum æque ac infantium; præterea poterit quis fieri membrum Ecclesiæ prætio, vi, et aliis id genus modis, qui constituere fœderatum nequeunt; nam promissio facta est semini, sed Adoptati quatenus Adoptati non sunt semen cui facta est promissio.

Arg. 3tium. Nulla necessaria datur connexio inter baptismum et regenerationem uti sit signum et documentum Electionis, præsertim inter Baptismum in civili Adoptione fundatum et Regenerationem, (fateor omnes Infantes Gentium maxime Barbararum baptizandos esse, si sententia *Picteti* cui assentitur *Prof.* sit vera, *Baptismum nempe esse Authenticam Declarationem remissionis peccatorum*) quoniam salus (uti Disputatum contra Pontificios) non connectitur cum eo: Tutius igitur ejusmodi Infantes instruere antequam sacro hoc tingantur lavacro uti fit in Ecclesiis Reformatis, observante, *Ven. Voetio ut supra.*

Arg. 4tum. SUCCEDANEUM depromitur Argumentum ex *Conf. cap. 28. § 4.* ubi palam est solos illos Baptizandos qui Christum profitentur, aut Infantes qui a Parente altero vel utroque fidei procreantur; Et frustra dicitur Catechismum *Anabaptistas* Respicere negantes Pædobaptismum, etenim nihil conficitur nisi quod hicce Error occasionem dederit hisce Patribus de-

declarandi palam subjectum cui baptismus compete-
 bat, profecto si, hi Patres cum *Prof.* ju-
 dicassent, dixissent omnibus Infantibus Baptis-
 mum jure competere, saltem ex alterutro Pa-
 rente fidei natis, proinde Restrictionem non
 statuissent. Ast contrarium patet nam Infantes
 eorum qui membra sunt Ecclesiæ visibilis so-
 lummodo sunt Baptizandi, *quoniam baptismus non*
est administrandus quibusquam extra Ecclesiam
visibilem constitutis, uti loquitur Cat. minor, et
Conf. Westm. cap. 25. § 2. Auxiliares nobis
 adfert copias, ibi enim asseritur *Ecclesiam ex*
his constare qui veram profitentur Religionem una
cum eorundem Liberis: Cum igitur Parentes
 non sunt Membra Ecclesiæ nec Pueruli: Huc
 facit publica Directio de Baptismo *Conf. Fidei*
subjuncta, vocans, Omnes Christianos antequam
baptizentur. Huic etiam Doctrinæ adstipula-
 tur, *Conf. Helv. pag. 70. Quoquidem, Lavacro,*
Infantes nostros tingimus quia e nobis qui populus
DEI sumus. Nullam puta Confessionem asserere
 Infidelium liberos esse Baptizandos.

Arg. 5tum. MIROR *Prof.* loqui hic dubitan-
 ter siquidem omnes omnino Infantes sunt filii
 promissionis et sub fœdere nati juxta ejus men-
 tem: Certo certius hac ratione, et non quod in
 Familiam asciti sint Christianam, Baptizandi
 sunt: utique nixi hoc fundamento, Christiano-
 rum Infantes hodie Baptizantur.

Arg. 6tum. REFRAGATUR huic sententiæ, Ec-
 clesiæ primitivæ Praxis perpetua, quæ Ethni-
 corum Liberos in *Catechumenorum* ordine in-
 situ-

stituendos prius, nunquam nisi post professionem fidei ad Baptismum admisit, vide *Voetium* ubi supra.

Arg. 7mum. POSTREMO mihi persuasum est Theologos Prof: Opinionem rejicere: *Marresius Syst. Theolog: pag: 1053.* huic veritati subscribit. *Maccovius Loc: Com: pag: 746.* Non autem Infidelium, inquit, qui non sunt in Ecclesia. Addere licet *Pictetum Theolog. Christ. pag. 932.* Qui dicit, Non Baptizandos Ethnicorum Infantes, nisi adoleverint et Instituti fuerint; Ideo Gregorius multum improbavit Chilpericum Judæos Baptizari cogentem, Atque sic nostris defuncti sumus partibus, suis quoque defungatur Prof.

SECTION 3tia.

DO&: *Wallæus* in campum prodit, qui pag: 951. putat eos esse Baptizandos qui legitime in Christianorum potestatem veniunt, bello sciz: capti aut a Christianis empti; Et in subsidium suæ sententiæ citat *Gen. 17. 11.* Resp. imo. Ecclesiam Scaticanam non jurasse in verba *Wallæi.* Dein 2do. pag: 950. Argumentis communibus probat Infantes Infidelium, Turcarum, et Gentilium ad Baptismum non esse admittendos: Do&: *Wallæus* videtur una dare manu quod altera eripitur, eo quod legitime in Christianorum venerint potestatem, quæ quidem potestas nequit dare iis sanctitatem, fœderalem: *Gen. 17. 11.* E vestigio considerabimus postquam *Markii* effatum ad trutinam vocetur, cujus

cujus Medullam *Prof:* ait se docere, puta illius Libri Refutationem in Articulis non unis. Haud inutile erit Lectori ipsius *Cla: Markii* sententias hac de re in medium proferre, *Comp: Theol: pag: 513.* Ad *fæderatorum* vero *Infantes* putamus, inquit, *Jure referri, & Eos qui ex Parentibus nati sunt adhuc Infidelibus sed postea Converfis, & qui a Christianis in filios sunt adoptati.* Et paulo infra, *Excludimus,* inquit, *Vir ille magnus, necdum natos, Liberos Infidelium ipsis per bellum aliamve vim ereptos.* At juxta mentem *Prof:* erepti &c. sunt baptizandi quia iis competit promissum et sunt Ecclesiæ Membra; Attamen *Cla: Mark:* eos excludit; judicet Lector, quid præsidii sit in *Markio.*

Arg. 2dum. Argumentum æstimatur validum quod desumitur ex *Gen: 17. 11, 12.* Verum judicio *Zudhollandorum* non stringit hoc Argumentum quia *Versu 23.* memoratur *Ætas Abrahami et Ishmaelis:* Dein *versu ult.* dicuntur *וְאֵלֶּיךָ* viri, tum vernaculi tum empti, qui lubentî animo Hero obtemperabant, idcirco apparet eos fuisse provectâ *Ætate;* quorum *Infantes* in posterum, secundum *DEI* statutum hoc ob-signati sunt *Ritu;* quis enim in animum inducere poterit *Circumcisionem* jam institutam fuisse, quasi vi et Armis peractam; cum primis quando a *Judæis* proditum est nullum adultum *Servum* fuisse obligatum ad *Circumcisionem* sui aut prolis nisi sponte consentiat. *Proselyti* *Justitiæ* circumcidebantur, sed non reluctantæ Animo, cum ipsorum *Liberis* uti docet

Baf-

Basnagius Supp: ad Josephum pag: 419. Ast non legimus in pandectis Judaicis Liberos Profelytorum portæ circumcisos fuisse: Jam pes promovendus ad articulum quartum.

CAPUT. 4um.

DE DEI PROVIDENTIA.

DUplex occurrit Quæstio in hoc Articulo, *Prima*, Num datur immediatus et prævius motus, quo Creaturæ in omnibus Actionibus a DEO moventur et agantur? *Secunda* quæstio, An DEUS Actione Creaturarum, vires naturales non excedentes, determinat solummodo collocando eas in talibus circumstantiis, quibus quadam Serie motivorum ipsis propositorum queunt ejusmodi actionum Seriem producere infallibiliter, uti Decrevit DEUS?

S E C T I O *Ima.**De Motu prævio et Prædeterminante.*

Imo. **D**ifficultates haud exiguæ moventur circa Concursum, cum prævium tum simultaneum, quas tollere non erit penes hominem solerrimum, dum Spiritus hos regit artus; Non tamen ideo hæ actiones divinæ negandæ sunt quia ingenia humana istis difficultatibus tollendis sunt imparia, alioquin quot Mysteria in exilium mittentur.

2do.

2do. Adversariorum Methodus, strophæ et cavilla necessitatem Orthodoxis imposuerunt ejusmodi utendi vocibus, quæ rite explicatæ, optimum fundunt sensum, quapropter præstantissimi Theologi ab iis non abhorruerunt.

3tio. Optime igitur intelligitur per hunc prævium Concursum ipsa Divina Providentia, quatenus Creaturarum vires, quotiescunque sunt operaturæ efficaciter ad agendum excitat et applicat, proinde plus in hoc prævio motu, impulsu, Excitatione et applicatione requiritur, quam conservatio existentiae Creaturarum earumque virium uti volunt Pelagiani. Imo non sufficit Cooperatio moralis, quæ actionem ipsam DEO subtrahit, nec motus seu excitatio generalis a Creatura ipsa determinata, quam sufficientem statuunt *Jesuitæ, Sociniani et Remonstrantes*; nec denique in simultaneo DEI actu, ab actione Creaturarum realiter distincto; Quasi Divinus actus activitatem Creaturæ prioritate temporis antecederet; nam solummodo ordine naturæ præcedit idcirco vocatur Præcursor, qui præcursor continuatus quatenus ratione temporis, cum actuosis Creaturis, prorsus simul est, Concursum dicitur. Atque hoc modo suam explicant mentem Orthodoxi, et in iis egregius ille Philosophus, *Doct: Ger: De Vries Exer. Ration: pag: 215. Jam Prof: pag. 124. dicit, Hunc prævium Concursum sibi non placere, nec in Scripturis aut ratione quidpiam se videre, pro tali methodo, &c.* Etiam si viderent eximii Theologi, nec non Philosophi sagacissimi, quibus lubenter subscribo.

S E C T I O 2da.

Arg. 1um. **A**Rgumentum primum ex *Sacro* petitur *Codice*, in quo occurrunt phrascs omnino huc collimantes, quales sunt *Actorum* 17. 28. *In ipso, vivere, movere, et esse:* Constat ex hoc textu homines vitam primitus habere a DEO, etiam suam esse *i. e.* existentiam durantem, jam eodem modo movemur; si ergo Divina actio ad vitam et durationem necessaria est, ita etiam ad motum, *Nam sicut Musicus, inquit Doct. Streso Vol. 2. pag: 50. Facit fistulam spirare per halitum suum, et varium agere motum et sonum edere Articulatum, motu suorum digitorum; ita DEUS totam vitam nostram regit, ut nullum motum vitalem edamus, quem DEUS non in nobis formet, sive sit internus sive externus.* Nec sufficit dicere, Omnes hos motus libere et infallibiliter contingere juxta Decretum, quod Eventum certum reddit, sed lippis et Tonforibus notum est DEI Decretum esse Actionem immanentem et Æternam, quam DEUS exequitur operatione externa, utique juxta hanc Doctrinam nihil quicquam requiritur præter DEI Decretum Creaturæque Positionem in ejusmodi Circumstantiis, et necessario Eventus sequitur, uti a DEO fuerit ordinatus; Immo Conservatio existentiae et virium hoc excluduntur Schemate, et Creatura erit independens in operando, saltem intermedio tempore Creaturæ, *Sciz. Constitutionem inter*
et

et Eventum. Huic Textui adde *Isa. 10. 15:* Ubi DEUS dicitur uti *impiis* tanquam *Securi, Serra, et Baculo*, certe hæc Instrumenta non operantur ex seipsis nisi concurrat, imo moveat Artitex, nec homines hisce comparati Instrumentis absque Divina actione, etenim uti Conservatio facultatum, aut lignorum positio concinna coram hisce Instrumentis, nullam producant actionem; ita tenet respectu hominum juxta similitudinem allatam, et quamvis similitudines non sunt ad vivum resecandæ; Pro comperto est similitudinem nullatenus esse districtam. Textus alii possunt adferri, puta *Prov. 16. 1. Gen: 45. 7.* Ubi hæc actio mittendi *Josephum* in *Ægyptum* DEO adscribitur.

Arg: 2dum. ARGUMENTUM 2do. Ex eo quod passim in *Sacris Literis* modus *ποινητικός* nempe et *ἐνεργητικός* effectivus seu activus DEO adscribitur, in Hominum actionibus, non tantum iis quæ moraliter bonæ sunt, verum quibus malitia et vitiositas adhæret: Quot extant loca huc facientia, *Psal: 81. 13. Tradidit Imaginationi Cordis eorum;* *Rom: 1. 28. εἰς ἀδόκιμον ᾗν;* Et *Prax: 4. 28. Ut facerint quæcunque manus tua, &c.* Verum instar omnium perpendenda venit, Actio DEI *Pharaonem* indurantis octies, DEO adscripta, *Exod: 4. 21. 7. 3.* Quæ vocibus exprimitur emphaticis חזק obfirmare, sciz: חזקתה obdurare, חביר ex gravi facere gravius; proinde non sistendum in Permissione aut Desertione nuda, instar Ducis Militibus in ipso conflictu sese subducentis; (Derelictio solummodo difficultatem non

non tollit, quia DEUS dicitur incitasse ut iudex, 2 Sam: 24. 1. Satan ut iræ DEI flabellum, 1 Paralyp: 21. 1. Nec dicere sufficit DEUM homines relinquere sibi ipsis, *Actiones enim hominum non sunt subtrahendæ Divinæ Gubernationi*, inquit Martyr: Com. in Locum. Et quatenus sint actiones DEUS influxu Physico ad eas concurrat; *Miscuit DEUS*, Isa: 19. 14. *Spiritum vertiginis in medio Ægypti*; &c. 2 Thes: 2. 11. *Mittit DEUS iis Efficaciam Erroris*: Jam omnes hæ actiones quæ DEO adscribuntur, denotant actionem positivam, qua regit et determinat Hominum actiones DEUS, ipse interim est immunis a Peccato quia est defectus) vel in mera Subtractione Gratiæ; sed in positiva Actione DEI in Cor Pharaonis; Nam nimis durum est nihil aliud intelligere per verba *Hebr*: Actionem positivam expresse spirantia, quam negationem actionis: Porro subtractio Gratiæ a Pharaone indurato, non infert necessario hanc individuam actionem retinendi DEI Populum, etiamsi dicat *Pharaonem* eventualiter peccaturum, quia absque positiva Determinatione Voluntatis ad hoc peccatum particulare, i. e. Actum peccati substratum; voluntas manet indifferens ad hoc vel illud peccatum. Imo quicquid dicitur adversus immediatam DEI Actionem, non minore jure dicitur adversus illam Permissionem; modo *Prof.* permissionem sumat eodem in sensu quo *Conf: West*: Nec positiva hæc induratio, Naturæ DEI repugnat, vel humano insidiatur Arbitrio, uti volunt *ſi eſt inavertias Pelagiani*; nec DEI Bonitati, Justitiæ

Justitiæ, Sanctitati, aut Veracitati derogat; nec ullo modo sequitur DEUM esse peccati Authorem: Quæ forsan sunt difficultates in genere, quarum mentionem facit *Prof. pag: 124.* Cæterum hætenus responsum a Viris consultissimis, non sequi, similitudinibus haud dissonis adductis, Equisonis, puta, qui dum Equum claudicantem impellit, est Causa motus, non claudicationis: Fabri qui est causa lignæ Statuæ, non Corruptionis in Ligno; Solis qui vaporis in cadavere excitati causa est, non Fœtoris; nutritionis Plantæ non veneni in Planta; ita DEUS est Causa motus, non autem obliquitatis, atque in hisce Responsionibus et distinctionibus acquieverunt olim, et nunc Viri summi quibus Cordi non est sarcastice dicere DEUM causam esse Effectivam Entitatis, permissivam autem Malitiæ, et innuere DEUM non posse Causam esse Entitatis, nisi etiam Causam Malitiæ sit, uti loquitur *Prof. pag: 134.* Peccatum est Rectitudinis privatio inesse debitæ: Legat cui volupe est, *Mag: Span: de actione DEI indurantis Hominem Oper: Tom: 3. pag: 1255.*

Arg: 3tium. RATIO huic Veritati suffragatur qua omnes Res creatæ considerantur tanquam Causæ secundæ, quæ dependent a DEO in τ_0 Operare, æque ac in τ_0 Esse, secundum Axioma, *Modus operandi sequitur modum essendi.* Dicuntur causæ secundæ propter actionem, non propter Creationem et Conservationem; ergo, si non moveantur a DEO, sunt Entia in eo motu a DEO independentia; nec possunt se movere nisi

si DEUS ea moverit, alioquin Causa prima et secunda Voces essent inanes. Dein nec una esset alteri subordinata, quæ sane Primatui primæ Causæ derogat. Porro, si poterit causa secunda agere non mota a prima; tum aut ad eundem tenderet finem a DEO præstitutum, aut ad ali-
um: Si ad alium, tunc Eventus non correspon-
debit Decreto; si ad eundem DEI finem, tum cum Res sunt vel Ratione destitutæ, vel Ratione præ-
ditæ, oportebit utrasque in eundem ferri finem cum DEO: Sed quo pacto in eundem ferentur finem, quas DEI Finis latet; imo Creaturæ partes essent potiores DEI, Qui Creaturæ vo-
luntatem sequitur.

Arg: 4tum. CONFES: Westm: huic veritati mihi videtur omnino esse consentanea, Cap: 5. §. 1, 4. ut et Catechis: Major et Minor: Imo. Confes: hanc Providentiam extendit ad Creaturas omnesque earum actiones. Porro 2do. Eodem modo loquitur de Gubernatione et Conservatione, nam pari ambulant passu in Conf: et Catechis. Præterea 3tio. Additur quod Providentia in hisce actibus sit Sapientissima, Sanctissima et Potentissima. 4to. Denique Textus appinguntur, quibus Theologi prædeterminantes utuntur; nec enervantur hæ observationes, dicendo, In Conf: ejusmodi prævium Concursum non reperiri expresse: Quia Imo. Fuit exornata Plebeculæ æque ac Magnatibus. Dein 2do. Nec Prof. Doctrinam de circumstantiis et motivis, vel per Somnium cogitarunt, complectendam hi Patres. Præterea 3tio. Habet Conf: voces æquipollentes et significatione tam

DOCTRINÆ P. S. 95

tam foetas, ac illas, quæ ob pervicaciam et astutiam Adversariorum adhibentur. Quapropter nulla me Sollicitudo tenebit, si e Scholis hæ phrasæ eliminentur, modo res retineatur, *i. e.* Potentissima et Immediata DEI Operatio in Hominum Actionibus, invincibiliter regendis et determinandis. Oneri esset Lectori omnia in *Conf: Reformatis* hic inserere; *Helv: Conf: Harm: pag: 8:* docet, *Omnia a DEO conservari et gubernari*, et Textum Paulinum, *Act: 17. 28.* adducit: *Gall: Harm: pag: 79.* Sed etiam regere et gubernare, ut qui pro suo Voluntate, &c. *Belgic: Harm: pag: 134.* idem docet.

ARGUMENTUM ultimum postremo facile possumus in medium producere, maxima Reformatorum Lumina, nisi in omnium Manibus essent, idem statuentia; *Wallæum* nempe, *Maresium*, *Maccovium*, *Twissum*, *Rhetorfortem* et *Markium*.

QUÆSTIO 2da.

De Concurſu ſimultaneo, ſeu verius, de Operatione DEI in Hominum Actionibus continuata.

SECTIO Ima.

1770. **A** Ναυσιβήτητος non est, hanc Divinam Operationem, haud paucioribus obſitam eſſe Spinis, priori, verum nobis Divino auxiliô tutis non nocentibus. 2do. Per Concurſum ſeu operationem illam intelligimus, Actum Divinæ Providentiæ, quo Cauſa Prima una cum
Cauſis

Causis secundis potenter cooperatur, in productione Effectuum naturalium ab ipsis procedentium; de operibus extra Naturæ Ordinem, i. e. de Miraculis non instituitur Quæstio. 3^{tio}. Cavendum ne existimemus DEUM esse Causam Socialem et Partialem, uti fit inter Creaturas, utraque est causa totalis in suo Genere, quatenus una est Suprema, subordinata altera: 4to Eorum Opinio ferenda non est, qui Actiones DEO in totum adscribunt, faciuntque Creaturas Stipites et Lapidés; nam etiamsi nos fugiat modus ille, quo DEUS in creatam Voluntatem operatur; certe scimus DEUM, cujus Vires sunt incomprehensibiles, modo congruo et sibi perspecto, nec non omni modo Creaturæ naturæ convenienti agere; an nobis modus Creationis et conservationis ad amissum est cognitus? Nequaquam. Statuimus igitur Operationem illam Divinam continuatam, quæ in Scholis nomine Concurfus Simultanei venit, necessariam esse actionibus humanis, idcirco improbamus concurfus Descriptionem, quam dat Prof: pag: 124. puta, *Positionem Creaturæ in talibus circumstantiis.*

S E C T I O 2da.

Arg: 1um. **Q**uemadmodum supra diximus, Aet: 17. 28. In DEO Creaturas moveri: Ita liquido clarescit, si Operatio a DEO fit inchoanda, uti demonstratum dedimus; ita etiam est continuanda; et Ratio in abdito non est, quia una majoris quam altera per-

perfectiōnis esse nequit ; esset autem, nisi continuata æque ac inchoata a DEO dependeret ; imo quis dubitet rei creatæ eam esse contingentiam, ut quolibet momento ex se existere desinat ; nam quemadmodum singulis momentis in existendo conservetur Creatura ; ita etiam in motibus et actionibus, juxta Textum allegatum, *Act: 17. 28.*

Arg: 2dum. IPSÆ Operationes humanæ passim in *Sacris Literis* DEO adscribuntur, *Psal: 127. 1: DEUS* dicitur *ædificare Civitatem: DEUS* dat et aufert, *Job 1. 21.* Et addunt alii, *Isai: 26. 12: Ubi DEUS* dicitur, *Omnia operari in nobis.*

Arg: 3tium. TERTIUM succedit Argumentum ; desumptum ex indubitato Axiomate, puta, *Tantum esse in Creaturis, relatis ad DEUM, dependentiæ, quantum est in iis Entitatis:* Jam si Creaturæ actio sit quid positivum, id totum debet DEO, tanquam suo Principio ; ita ratiocinatur *Doct: de Vries, Cog: Rat: pag: 209.*

Arg: 4tium. Ex Concurfus Descriptione a *Prof: data*, lubet sequentia observare, *imo.* An Voluntas istis determinatur motivis necessario et infallibiliter ; si sit, Voluntatis Libertas patitur ; si dicat *Prof: Determinationem non esse necessariam*, tunc DEUS eam non prævidit ; quia Objectum Præscientiæ Divinæ debet esse aliquid certum et infallibile, et non mere possibile ; nec juvat dicere tunc fore Decretum circa Voluntatis determinationem, quando Creatura in talibus circumstantiis collocatur ; quoniam Decretum absque physica Prædeterminatione, in Voluntatem a-

gente, relinquit eam suæ Libertati, qua potest agere vel non agere, tanquam Actionum suarum Domina; si dicatur Decretum ipsum esse efficax, absque ulla alia ad Voluntatem determinandam actione; tum sententia quam evitare velit *Prof*: utpote Libertas Voluntatis evertitur, non minus ac per alteram. 2do. Scire velim quo modo DEUS Agentia ponit Libera in talibus circumstantiis, et talem motivorum seriem illis objicit: An Influxu physico hæc præstat, vel morali duntaxat, nimirum per alias circumstantias et alios Motivorum Ordines. 3tio. Hæ circumstantiæ, et hæc motiva influunt tantum *moraliter*, aliciendo, *sciz*: et dissuadendo, atque talis Influxus Voluntati determinandæ vix sufficit. Probet *Prof*. Omnes actus Creaturarum liberos, qui ab iis oriuntur, et omnem eventuum contingentium certitudinem determinari, et omnia DEI Decreta de illis actionibus et eventibus hujusmodi motivorum ordinibus executioni mandari, nullo DEI Influxu Physico et immediato interveniente: De actionibus Hominum naturalibus loquimur, non spiritualibus. 4to. An totus Mundus Rationalis gubernatur meris motivorum ordinibus, et nullibi se ingerit Divina Manus, Homines efficacia potenti ad agendum impellens; an Orbi dominabitur humana Voluntas, aliter docet *Sacer Codex 2 Paral: 18. 31. Ezr. 1. 1.*

Arg: 5tum. Dicit Prof: pag: 121. Se refutare quotannis hos errores: Sed pace Boni Viri, non videtur mihi concedere tantum Divinæ Providentiæ

dentia, quantum Adversarii. *Bellarminus* enim dicit, *DEUM* potentiam ad actum per objecta excitare, et concurrere cum actione generali. Verum *Prof:* nullum agnoscit Concursum seu Influxum Physicum et immediatum istiusmodi post Positionem: *Suarez:* addit *Hunc Concursum seu Influxum non tantum esse in Principia agentia, sed etiam in actionem et effectum.* Judicet Lector, de *Prof:* refutatione: *Durandus* statuit, *DEUM* vires tantum sustentare, ipsas autem actiones relinqui a *DEO*, ut legere est in *Wallai Loc: Com: pag: 295.* Profecto plurimas debemus *Prof:* gratias, ob huiusmodi egregias et eruditas Speculationes, et ni fallor, hæc Consectaria per primam, non per decimam octavam consequentiam deducuntur: Nec ipsi auxilio, quod *Voluntas* juxta *Cameronem* et venerandum *Voetium Select: Disp: Tom: 1. pag: 839.* sequatur ultimum Judicium practicum Intellectus (quod negatur a *Rhetorforte*, aliisque bene multis) Quidquid, inquam, sit de hac lite, hinc inde a *Ven: Voetio* ventilata; quam nostram non facimus; nihil pro *Prof:* facit, qui nullam *DEI* Operationem admittit, nã in actionibus Intellectus, post hanc Positionem: Porro idem *Ven: Voet: Select: Disp: Tom: 5to. de Creatione*, strenue hunc defendit Concursum; et putant nonnulli Viri eruditi, hanc Doctrinam introduxisse *Scientiam Mediam* in hoc negotio, quam tantopere *Jesuitæ* et *Armin:* depereunt. Expedit denuo repetere quod habetur in *Conf: West: Cap: 5. §. 1. et Cat: Maj: et Min: in Respon: ad Quæst: Quanam sunt Opera Divina Providentiæ?*

EXAMEN

Unde sic argumentamur, quo modo Creaturæ conservantur, gubernantur et diriguntur, eodem modo reguntur et diriguntur Creaturarum actiones: Verum ex his Doctrinæ compendiis, Creaturæ realiter et immediate sustentantur, ordinantur, gubernantur et diriguntur; necessario igitur sequitur, Creaturarum actiones in eodem esse statu et conditione; etenim Decretum DEI Æternum, absque Executione per actus Providentiæ physicos potentes non conservat et gubernat Creaturas; et scire velim, quomodo dici possint Creaturæ regi, nisi a DEO in actibus determinentur, iisque omnibus. Imo juxta *Prof:* frustranea esset Quæstio Catechetica, *Quomodo sua Decreta exequitur DEUS?* In obscuro enim non est, DEI Decretum intuitu Actionum humanarum eodem modo executioni mandari. Lectori gravamini non erit exscribere quod habetur in *Conf: Basiliensi, Harm: Conf: pag: 5. 2dæ. partis, Credimus etiam DEUM omnia creasse per Verbum suum Æternum, i: e. per Unigenitum suum Filium, et omnia sustentare et vegetare per Spiritum suum, id est virtute propria, ideoque DEUM omnia, sicut creavit, providere et gubernare; Ut ergo realiter actione efficaci et potentissima omnia creavit, ita etiam gubernat. Non vacat singulas percurrere Conf: Verum in liquido est, nullum ex iis loqui cum Prof: supersedeo Theologorum nomina prius memorata recensere; solummodo addere licet *Pictetum, in Theol: Christ: pag: 408. tradentem, DEUM non solum conservare Creaturas, sed gubernare, imo concurrere cum actionibus Creaturarum; et pag: 409. dicit**

dicat Vir ille doctus, *Creaturas non minus dependere in Operari, quam in Esse, quod patebit evidenter, si observetur multas esse Creaturas, quarum Essentia consistit in Operatione* (hæc est Opinio Cartesiano-Cocceiana quam Authori relinquo) ergo si Spiritus eget DEI Concurſu ad Essentiam, ita etiam ad Operationem, quippe ita connectuntur, ut una subsistere nequit sine altera. Satis Argumentorum, Superest ut Prof: Argumenta convellere studeamus.

SECTIO 3tia.

Arg. 1um. **D**uas machinas admovit Prof: ad quassandam Doctrinam Orthodoxam, *Libertatis putata Diminutionem, et Repugnantiam cum DEI Justitia cum qua reconciliari difficile est* Pag. 125.

De prima, Libertatis Scz. Læsione seu diminutione, Helena illa inquit, Doct: de Vries Cog: Rat: Pag: 218. quæ dedit non decennale bellum sed omnium ferme seculorum Theomachiam, Helena, inquam, Fucis et pigmento a Jesuitis et Arm. in crustata, et a Prof: deosculata, Helena illa toties ab Orthodoxis denudata. Doleo vicem Prof: cui necessum est telis ex Adversariorum Pharetris depromptis, contra sanam depugnare Doctrinam. Verum, Resp. 1mo. Est ne Libertas Proprietas essentialis voluntati? An hæc essentialis proprietas ei competit in statu destituto, non autem Restituto, scire velim; Hebetudo mea non comprehendit hæc; etenim imago DEI de novo impressa per-

perficit, non tollit proprietates Essentiales. Dein
 2do. Etiam si modus quo DEUS operatur, libertate
 hominis manente illibata, nos fugiat, an idcirco
 veritati nuncium mittamus. 3tio. Fingamus Li-
 bertatem aliquam pati diminutionem; revera
 potius hæc admittenda, quam evertendum In-
 dependens DEI Dominium. Sed, 4to. Hæc Liber-
 tas optime consistit cum potenti hac operatione
 DEI. Abest omnis necessitas, qua ex Bruto et
 Ratione destituto Instinctu, aut ex coactione per
 vim externam impellitur rationalis Creatura; ita
 beati Angeli et Sancti Cœlites necessario et liber-
 rime agunt; atque in hac responsione hætenus ac-
 quieverunt Præstantissimi viri. 5to. κατὰ τὸ βίαιον
Resp. Si idcirco creatæ voluntatis libertatem
 lædi credendum sit, quod Actiones ejus Divini
 influxus Determinationi subordinentur: Quidni
 pari jure inferre licuerit lædi ex opposito Divinæ
 Voluntatis Libertatem, quando Actiones ejusdem
 Arbitrii creati determinationi subjiciuntur. Sed
 justo sum prolixior in hoc Argumento.

Arg. 2dum. DIFFICULTER reconciliatur cum
 DEI Sanctitate in eadem pagina *Resp.* Nunquam
 non facit *Prof:* cum Adversariis. Sed, 2do. Hæte-
 nus responsum fuit, DEUM concurrere ad cujus-
 vis peccati Actum substratum non autem ad pec-
 catum ipsum, quia est privatio, non proprie *Ens*,
 alioquin esset a DEO. Et quanquam nos im-
 pares forte simus omnibus nodis solvendis quibus
 a Sophistis hæc reconciliatio premitur; non id-
 circo concludere licet eos solvi non posse; næ
 etsi similitudines a viris summis adductæ, in
 Om-

omnibus non quadrent; nihilominus ex parte satisfaciunt. Vis *πλαστόν* inquit *Mag: Span: Oper. Vol. 2. Pag. 1266. Est Causa Generationis, non Monstri*: Sed sat verborum hac de re.

Arg. 3tium. TITUBANTI Causæ Suppetias fert Calv. Pet: Martyr et Rhetofort. Triumviri sane jure merito laudandi; conjicite oculos in Calvini Instit. Lib: 1. Cap: 16. §. 1. Neque id, inquit Magnus Calv. universali quadam Motione, sed singulari quadam providentia, unumquodque sustinet, fovet et curat, et citat Prax: 17. 28. § 3. Omnipotentia dicitur efficax, operosa quæ in continuo actu versatur, neque etiam qui generale fit Principium confusi motus sed ad singulos et particulares motus fit intenta: Ni fallor operatio divina de qua loquimur nullo eruitur negotio ex *Calv*: et sane oportet *Prof*: sat sui esse suffenum quando dicit *Calv*. hanc operationem non docuisse. Fateor *Pet. Mart. Locos Communes* non esse ad manum, sed *Consule Com: Pet Mart: in 2 Sam: 24: 1: Pag. 318* Et postquam docte, more solito, de hac incitatione disseruisset, inquit *quatenus vero actiones sunt, puta in quibus inhæret defectus produci non possunt, nisi Concurrat DEI Actio*, quo clarius nihil dici poterit pro hac Cooperatione divina imo in actionibus in quibus inhæret malum; et nullus dubito quin similia loquutus est. *Loc: Com, Rhetorfortem* quod spectat, in mundo est pium illum et eruditissimum Virum disputare cum illis qui hanc operationem negabant, et quoniam *Arm: Respondebant* modum non exprimi in *Scripturis*, quo *DEUS* movet voluntatem, idcirco optimus vir dicit

dicat, *Quæstionem non esse de voce sed de re, impulsu nempe reali ad modum Causæ Physicæ*, quem asserit pag: 401 in omnibus actibus, tum Naturæ, cum Gratiæ, proinde indeclinabilitas illa est ejusdem valoris cum Prædeterminatione Physicæ; magna est illius vocis vis et Emphasis, et videtur voci INSUPERABILIS æquipollere, quæ fati necessitati exprimendæ adhibetur. *Ovid: Metamor: Lib: 15.*

----- *Sola Insuperabile Fatum,
Nata movere parcas.* -----

Et profecto stupet animus quando considero quæ fronte poterit *Prof:* ad *Rhetorfortem* provocare, qui omnibus nervis per integrum hoc Caput disputat pro impulsu reali in omnibus Actionibus: Sed qui Cristas tollit, ipsis officere luminibus videtur: Quicquid notatu dignum est in hoc Articulo hætenus excussimus; quocirca vela facimus ad sequentem Articulum.

CAPUT 5^{tum}.

De Fine ultimo et Præcipuo.

ANchoras tollamus ad ea quæ sunt intra velum Gloriam Sciz. et honorem DEI (qui ni fallor) in hominum actionibus primas tenere Debet.

SECTIO Ima.

Imo. **N**ON est quod operose *Prof:* mentem hac de re investigemus utique sermone sat prolixo, et ut mihi videtur intricato, totus

totus est a Pagina 136 ad 155 in defensione hujus opinionis, quod sciz. nostra salus et felicitas, DEI Gloriæ et Honori a nobis præferendæ sint, speciatim Dictum illud durum (ne quid durius dicamus) Pag. 149 Observandum est, quo asserit, *nisi ob intuitum felicitatis se nec potuisse nec voluisse Deum collere.*

2do. JUVAT Mysticam Theologiam paucis exponere, quia Prof: semel, iterumque illos Theologos, qui DEI gloriam suæ felicitati præferunt; annumerat hujus Theologiæ Professoribus, ita exponitur a *Francisco de Salignac. Fenelon Archiepiscopo Cameracensi*; qui duos distinguit status, unum *Resignationis*, quo Sancti omnem appetitum, omne desiderium, omnem denique voluntatem, quæ aliquem ad nos respectum habet, ejurare videntur. *Indifferentiæ* alterum paulo sublimiorem, quo anima nihil omnino amat, nisi propter voluntatem DEI, non quia est desiderabile in se, aut ipsi gratum, inde est quod si sciret hæc resignata anima sui damnationem DEO esse gratiorem quam salutem, hac relicta, ad illam curreret. Jam qua fronte quæso adjungat Prof: viros pios et doctos hisce Mysticis Theologis aut *Antinomis* a *Firmino* refutatis in hoc puncto, qui omnibus nervis contendunt adversus illum statum resignatum et indifferentem: Revera sententia ejus hac de re est *πονηρὸν νόματος* et obtorto collo applicatur viris egregiis qui longissime abluunt ab hisce figmentis. An *Witsum* Prof. Mysticis annumerat?

3tio. IN liquido est Orthodoxos in hac questione

stione per Gloriam DEI intelligere Transcendentem Excellentiam et ὑπεροχὴν summam quæ nomine כבוד apud *Heb.* venit et ab *Apostolo* 2 *Cor*: 4. 17. appellatur βάρος pondus, quæ quidem gloria radiis splendet corruscantibus in omnibus amabilissimis perfectionibus, præsertim in Misericordia, quæ *Eph*, 3. 16. vocatur, *Divitiæ Gloriæ* : Gloria igitur DEI in hac quæstione est Manifestatio et Effulgentia Divinarum Perfectionum in operibus, et a parte hominis earundem Agnitio, Admiratio, et Celebratio : Nec a *Prof*: ponitur harum perfectionum manifestatio pro primario motivo sed propria hominum salus et felicitas.

4to. QUANDOQUIDEM DEUS perfectissimus non solum permiserit, sed et jusserit, ut et ipsi nosmet diligamus, æquum omnino et justum ut amabilem hunc Deum amemus et colamus, non duntaxat nostræ felicitatis respectu, verum etiam intuitu DEI Gloriæ manifestandæ, quod cum DEI simus, omnino par est, ut DEO obsequamur et ei vivamus : Quocirca DEI Gloria et nostra salus amice conspirant, nec separantur, etiamsi in nostris cogitatis distinguantur.

5to. Cum *Cla. Witfio* dico *Tom. alt: Miscel. pag: 85.* quum in ista omnisufficiente DEI benignitate duo distincte considerari possunt. 1mo. gloria tantæ perfectionis in DEO. Deinde felicitas inde redundans in nos, quanto DEUS major et præstantior est homine, tanto etiam potior nobis in hac ipsa re esse debet DEI gloria, quam nostra salus: Idcirco hanc Thesin munitam dabo, putam,

puta, Gloriam DEI nostræ salutis et fœlicitati præferendam esse, uti statim fuit explicatum.

S E C T I O 2da.

Arg. 1um. Q Uemadmodum DEI ^{ὑπεροχῇ} et absoluta Sufficientia seu transcendens DEI Excellentia est fundamentum adorabilitatis, ut loquitur *Doct: de Vries Exer. Rat. pag. 107.* Cui suffragatur *Sac: Cod: Jer. 10. 6, 7. Magnus tu es, quis non reueretur te, O rex Gentium, quia id te decet, Psal. 45. 11. Apoc. 15. 4. Exod. 20. 2.* Ita etiam manifestatio supereminentis hujus Excellentie est primarium motivum nostræ adorationis omniumque operum, quia resplendens hæc DEI gloria omnia longissime superat; Est ergo primum et nobilissimum motivum; et hujus absolutæ perfectionis manifestatio supra omnia a nobis quæri et intendi debet: Declaratio nempe Divinæ Eminentie et Bonitatis, proponenda est nobis, tanquam scopus nostrarum actionum ultimus, ut finis supremus et nobilissimus, sicut jus DEI in Creaturas ab hac fuit eminentia et non solum a Creatione, aut Contractu aliquo cum Creatura inito, sed a Primitate, Summitate, ^{ὑπεροχῇ} et Eminentia uti Docet *Witsius Oecon. fœd: pag: 18.* Ita et jus illud quod habet DEUS ad nostrum obsequium et cultum. *Ad timorem puta et Glorificationem, omnia DEO debita officia facile Referri possunt, inquit, Markius in Apoc. pag: 684.*

Arg. 2^{dum}. JUBENTUR Homines omnia facere in
DEI

DEI Gloriam, I Cor: 10. 31. *Eo omnia referte, si non actuali, saltem habituali intentione, ad hanc seu scopum omnes actiones vestras dirigite*, inquit, *Medus Dissert.* 32. et primum est colligere ex *συμπερασμα* hunc esse sensum loci, loquitur enim de casu in quo DEUS, Proximus et ipsi negotium habebant, ut nemini sint offendiculo, *Dirigantur omnia*, inquit Apostolus, *Naturalia, Civilia*, multo magis *Religiosa ad DEI Gloriam* ut ultimum finem, ad eam promovendam. Itaque inquit *Calv.* in *Locum, Studium DEI Gloriam primas tenet, secundas respectus proximorum*; Incassum pugnat *Prof:* quum dicit *Peg.* 143. *Si sensus sit homini gratum fore suae felicitati nuncium mittere modo id DEI Gloria exigat.* Profecto DEUS hoc non exigit, et injustissimum est vel minimam habere cogitationem, placide in æternum a DEI fruitione excludi, ut somniant Mystici Theologi certe impius esset homo et DEO injurius, si dum in hac vita degit, contentus esset a DEO odio haberi, et ab ejus fruitione æterna excludi; sed supra diximus DEI gloriam et nostram felicitatem, amice conjungi: *Ast gloria DEI intentione actuali vel habituali jugiter præferenda est, et nihil aliud volumus.* Audiamus *Pareum* in *Locum*, *Quicquid ergo, inquit, acturi sumus, hunc finem prius intueamur et ad hunc media omnia dirigamus, donec perfecte tandem eum consequamur.*

Arg. 3tium. *DEPENDENTIA* hominum quoad existentiam, comprobata dat nostram sententiam, *Act.* 17. 28. *Non solum vivimus in DEO sed et Movemur.* Jam omnino congruum est ut
Creatura

Creatura dependens suum agnoscat Dominum, a quo penitus dependet : An consentaneum est ut servus qui omnia debet Hero, suum quærat commodum primo loco. *Domini sumus*, Rom. 14. 8. et huic Domino competit jus summum et absolutum in omnes Creaturas, ut *Lutum in Manu Figuli*, Jer: 18. 6. *Ita vos estis in manu DEI*, inquit Propheta. Quocirca non solum obedientiam DEO debemus, DEO, inquam, ut Creatori *Conf. West. Cap: 7. § 1.* verum ut absolutissimo Domino.

Argumentum 4um. ADAMUS tenebatur obsequium DEO præstare priusquam DEUS revelaverit Beatitudinem, cujus tandem foret particeps, fœdere cum ipso icto, ita loquitur *Conf. Westm. cap. 7. § 1.* Nullam tamen fruitionem ejus tanquam suæ Beatitudinis aut præmii habere unquam potuissent, nisi voluntaria aliqua, ex parte DEI fuisset Condescensio : Ergo non potuit in hoc casu suam fœlicitatem facere ultimum finem ; et rationem non video cur ultimus ille finis jam mutatur.

Arg. 5^{tum}. QUEM finem DEUS sibi proposuit in suis operibus quæ Vasa Misericordiæ spectant, illum quoque homines sibi proponere decet, quia eadem mens nobis inesse debet. De Redemptione res est in aperta luce, *Prædestinavit nos*, inquit *Apostolus*, Eph. 1. 6. *ad laudem gloriosæ suæ Gratiæ*, sicut *Apost:* assignavit causam efficientem *Vers: Præced:* ita hic finalem, et est Hebraismus *ἐπαινον δόξης* pro *ἐπαινον ἐν δόξῃ* Laudem Gloriæ plenam, qua omnem Gloriam DEO adscribimus, qui est prima causa,

issa : proinde agit pro se : Ast quantopere huic gloriae derogatur, si vel Angeli agant pro se, primario suam quærentes gloriam. *Glorificatur igitur DEUM*, inquit, *Apost: 1 Cor: 6: 20.* Vos tanto affecti beneficio studete *DEUM* Glorificare, non modo obsequium prescribit *DEUS*, sed modum hujus in corpore nimirum et Spiritu, quò hoc præstatur obsequium, *DEI* gloriam anteponendo non solum Cupiditatibus, verum etiam optimis deliciis ræ ipsi salutis: verbo dicam *DEI* Gloria est finis Providentiæ, *Psal. 50. 15.* Et profecto, *Cum omnia sunt ex eo, æquum est ut omnia ad eum tendunt Rom. 11. 36.*

Arg: 6tum. ANGELI in cœlis et Spiritus *τῶν ἀγγέλων* *DEI* Gloriam tanquam ultimum finem et scopum contemplantur, utique hi beati cœlites agnoscunt in lætissima conditione, et Æternum ebuccinant Gloriam *DEI* in *Altissimis*, *Luc: 2. 14.* Et benedictionem dicunt insidenti Throno, Honorem, Gloriam, et Robur, *Apoc: 15. 13.* Celebrationem *Iustam* (quæ est agnitio et admiratio Divinæ Gloriæ) inquit, *Mark: in locum,* *Orationem debitam, Majestatem summam et potentiam inexhaustam*; revera beati hi Spiritus jam stant in portu, nec ipsis hæret de salute et indubie hæc est *DEI* voluntas in cœlis, quidni etiam in terris: *Quapropter fiat DEI voluntas hisce in Terris sicut in Cœlis, Matth: 6. 10.* Etenim nullam video differentiam quoad hoc; Et revera profanum sapit Spiritum, et sibi ipsi mancipatum quum aliter sentit.

Arg.

DOCTRINÆ P. S. III

Arg. 7um. EXISTIMANT nonnulli ejusmodi Opinionem qua hominum salus Gloriæ præfertur Divinæ, malignum habere influxum in fidelium Conversationem, et abluere quam maxime ab Evangelii præceptis et perperam *Prof:* postulat Orthodoxos, qui DEI Gloriam suæ salutis præferunt, *Antinomismi* seu Theologiæ Mysticæ confer, *Rev. Hog* de hoc Argumento *Gang. pag: 43.* Ubi graphice depingitur.

Arg. 8vum. HÆC ἀτοπα et absurda videntur sequi hanc Opinionem, imo. Nostrum probubium, DEI præferendum lubentia: 2do. Sequitur dari Creaturam pro domino non conditam i. e. qui DEI gloriam tanquam ultimum finem non prosequitur, immo nec debet. 3tio. Omnes actiones primario et præcipue in nostrum Commodum esse præstitas et non in DEI Gloriam. Hæc absurda fusius deducuntur in *Mss.* Viri cujusdam docti, cujus mihi copiam fecit *Solidissimus Theolog: Do: Thomas Black Pastor Perthensis.*

Arg. 9num. CONJICIUNT viri non Infimi subfelli pios quandoque in tali esse statu ut de nulla re cogitent quam de Gloria DEI, et adducunt exempla *Mosis, Exod: 32. 32. et Pauli, Rom. 9. 3.* Quæ exempla a *Prof:* pene habentur pro Ludibrio, *pag: 147.* Inspice, si placet, *Turret. Vol: 4: Disp: de Lib: vitæ pag: 16: Interdum etiam ἀδουατα, inquit, Vir Doct: optantur, nec tamen perperam et temere ut legere est de Christo, Math: 26: 39: Rogante ut poculum istud a se abiret, nec mirum videri debet; Ita etiam pro ob-*
jecto-

jectorum Ratione varie solent affici sancti et loqui, quum salutem suam aut aliorum DEIve Gloriam spectant. Vir ille magnus nequaquam existimavit Mosē reum fuisse impietatis, cum DEI Gloriam suā anteposuit saluti. Turret. Suffragatur Witsius in Limatissima Exerc: de Votivo Anathemate Pauli, Rom: 9: 3: Tom: Alt: pag: 74. Anathema a Christo, inquit, ita interpretatur Gomarus, partim quod est a Christo ut Causa efficiente, partim quod est a Christo ut Termino, sed tantum temporale, et secundum quid; et postquam interpretationem Chrysostomi narrasset, dicit, Phrasin istam απο Χριστῆ Nativā significatione sua importare Separationem a Christo, et ejus beneficiis, quæ quum non hujus tantum, sed et futuri Seculi sint, horum omnium denotatur Privatio. Observandum interim, Omnes qui ita interpretantur, a damnatione ista excludere damnatorum peccata. Ita Tom. alt: Misc: pag: 79. duabus enim hisce rebus, DEI Gloria, scilicet et sua Salute, cum se invicem collatis, potiore semper Divinæ Gloriæ quam suæ Salutis rationem esse convenit. Ita vero hæc res Apostoli Animo obversabatur, plus ad DEI Gloriam redundaturum esse ex integræ gentis Israeliticæ, tot vinculis DEO nexæ, conversione atque salute, quam ex sua privata felicitate: Pareus quoque consulendus est ad Rom: 9. 3. Solus, inquit vellem perire, privari felicitate æterna a Christo nobis parta: Continuat: Poli in Locum tradunt, Hanc esse opinionem receptam, quod ex Zelo pro DEI Gloria, et Amore erga Fratres voluerit damnari, ut illi serventur. Jam videt Prof. Turbam Interpretum hæc loca ita explicantem, quæ

quæ minime faciunt cum *Antinomis* et *Mysticis*: Profecto innuere videtur *Prof*: omnes omnino esse ex Familia *Antin*: et *Myst*: qui non præferunt suam Salutem divinæ Gloriæ. Sua fruatur imaginatione per me licet, siquidem sum conscius non solum meæ integritatis, verum aliorum Christianorum, hac de re; sed caveat *Prof*. ne apud omnes pios audiat iniquus Fratrum κατ' ἑωρος.

Arg: Iomum, NEGARI nequit, quin hæc sit Doctrina Ecclesiæ Reformatæ; *Scoticanam* quod spectat extra controversiæ aleam positum est. Nul- lum alium authorem nominabo præter nuperrimum Scriptorem, *Rev. Do: Wisehart* nunc *Do. Primarium Academiæ Edinburgenæ*, qui in sua *Theologia, Vol: 2. Pag: 492.* argumentis non contemnendis eandem defendit sententiam; item *Pag: 608.* dicit, *Quum in desideriis cæli solam vestram spectatis felicitatem, vos metipsos magis respicitis quam DEUM.* Etenim est motus meræ naturæ felicitatem, solummodo spectare. Operæ prætium erit *Prof*: argumenta audire et diluere.

S E C T I O. 3ta.

Summa prolixi sermonis huc redit quod ita comparati sint homines, ut summum bonum appetant reale, aut apparens, si DEUS igitur sit summum nostrum bonum tum voluptas et delectatio animum implentes in DEI fruitione summo ipsi bono præferendæ sunt, quia hæc est nostra felicitas. Resp. imo. Res poterit appeti quia nobis gratissima, verum non primario ob hanc rationem: Servus V. G. O.

H

pus

pus peragit summa cum delectatione, ast non terminatur ultima ratio in eo quod opus a se peractum sit ei gratum, verum quia hero placet: Ita se habet res hic, prolubium servi in opere animum ei dat ad operandum, nihilominus consideratio officii a Domino præscripti, ultimo spectatur. Quocirca motiva desumpta, a spe fruitionis DEI et metu pœnæ Æternæ rite exstimulant hominem ad summum bonum quærendum 2Cor. 7: 1: Apo. 5. 9. Job 19. 29. Ita DEUM adoramus ob nostram salutem, verum non sic ob eam ac si in ea ultimo terminaretur. Resp. 2do. Bonum considerari potest dupliciter, vel relative, vel absolute, jam si relative consideretur quatenus est gratum Creaturæ absque ullo alio respectu, tunc nostra salus primas habet, verum homo ratione præditus bonum absolutum et relativum comparat, quod bruta nequeant agere, idcirco solummodo expendunt naturali instinctu quod sibi sit gratum. Cæterum homo non solum bonum relativum, verum etiam absolutum, et primario absolutum, utpote DEI gloriam respicit et appetit, et Summo Enti visum est creare hominem talis naturæ quæ non solum capax est fruitionis Divinæ, verum etiam ut in hac placide acquiescat, nisi suam ejurer naturam. Idcirco fruitionem DEI quærit, quoniam hoc studium DEO ita hominem Concedenti admodum placet: Proinde DEI gloria et hominis salus seu felicità arctissime, et placidissime conjunguntur; quanquam in nostra Consideratione DEI Gloria semper est anteponenda: Ast Prof. contigit secundum Poetæ dictum.

DOCTRINÆ P. S. HRS

Incidit in Syllam, cupiens vitare Charibdin.

Arg: 2dum: VISUM est *Prof:* diversas instantias
ex Sac: Pag: in medium proferre, Christi nimirum
Heb: 12. 2. Abrahami, Heb: 11. 10. Moſis, Verſ:
26: Pauli: Phil: 3: 14. Inde concludit neminem ex
 iis DEI gloriam ſuæ ſaluti prætuliffe. Reſponde-
 bit pro me *Owenus* in *Locum, Vol. 4. Gaudium,*
inquit, propositum, fuit gloria DEI in ſalute Eccleſiæ,
et Impletio omnium DEI conſiliorum: Atque hæc duo
ſupra vitam, honorem, &c: reputata ſunt: Porro
dicit Chriſti Exaltationem fuiſſe duntaxat Conſe-
quens uti ex fine verſus apparet. Doct: Gouge in Lo-
cum Vol: 2. Gaudium, dicit, hic ſumendum pro omni
gloria a Chriſto relicta quando deſcenderit eis τα
κατάτερα μέρη τῆς γῆς Eph: 4. 9. Igitur paulo
 ante mortem precatur, *Joan: 17: 5: Glorifica me,*
Pater apud te metipſum, ea gloria quam habui apud te
priusquam eſſet Mundus; Jam manifeſtum eſt, hic
peti patefactionem illius gloriæ quam habuit ab
æterno, ſed juxta Prof: tota hæc Gloria in loco
citato, memorata a Chriſto appetitur, non tan-
quam finis ultimus; ſed ut medium quo voluptas
produceretur, quam Chriſtus reſpicit tanquam
finem ultimum: Abrahamum quod ſpectat idem
Owenus exponit, Abrahami expectationem per fidem
et ſpem, quæ validiſſime eum ſuſtentabant in ſuis
peregrinationibus: Et quis dubitet, quin intuitus præ-
mii gratuiti potenter urget et ſuſtentat, ſed qui-
bus fidiculis extrahitur, Abrahamum aut Moſem
nihil aliud primario habuiſſe in Contemplatione,
præter ſuam ſalutem; nam ut ſupra dictum DEI

gloria et nostra salus optime conspirant; ergo quia
DEI Gloria non memoratur, non sequitur Heroes
 istos eam non intendisse, stadium decurrens, in-
 tuetur præmium, non sequitur eum Honorem Heri
 non intendere, imo primario. *Intuebatur enim Moses*
in præmii Retributionem i. e. exponente Oweno, ei
fidem habuit, eam magni habuit, eamque contulit cum
opprobrio Ægyptiaco. Sed nihil inde pro sententia
Prof: vide Mantonum in locum, ut et Goodwini E-
lectionem Mosaicam; non est quod immoremur
 loco Paulino Phil. 3. 14. *Sive το βραβεῖον*
 sit perfectio quam quærebat; sive ipse Christus,
 ut alii putant, aut Palma æterna nihil inde eli-
 citur, assignet *Prof:* ullum Interpretem bonæ
 notæ hæc loca explicantem, ut salus primas te-
 neat, **DEI** Gloria secundas.

Arg: 3tium: Ne existimetur *Prof:* cuiquam sin-
 gulari favere opinioni in subsidium vocantur, *Owe-*
nus et Crocius. *Resp: 1mo.* Nescio si præcursores
 habet in subtilissima inventione qua statuitur, U-
 nam animam posse diversa informare corpora; at
 certo scio *Prof:* Præcursores habere in multis arti-
 culis, quos ad incudem vocamus, sed non optimæ
 notæ, et in hoc habet, ut dictum Novatores in
 Belgio a *Maresio* refutatos. Vide notas *Maresii*
Syst: Maj: Pag: 3: Col: 2. Lit: B: Finis ultimus,
inquit, est DEI Gloria, Subordinatus, salus nostra,
cum igitur hæc duo conjuncta sunt ex parte DEI, de-
bent etiam conjungi quantum possumus ex parte nostra,
in addiscenda Theologia, et siquidem DEUS nos fecit
ad se, debet etiam esse nostrum Alpha et Omega Rom:
11. 36. Ut nequidem debeamus salutem nostram in-
tendere,

tendere, nisi quousque Gloriæ DEI illustrandæ conducat, unde Paulus illam huic fuisset posthabiturus si pote fuisset. Rom: 9. 3. Quare non satis pie dixeris, quod opposite ad DEI Gloriam, homo pius in scriptura et Theologia cognoscenda, primario et unice intendat suam beatitudinem, et inepte distinxeris inter illius Officium quo tenetur omnia ad DEI Gloriam referre, et finem quem intendit; cum isto suo officio rite fungi nequeat; quin illius præstationem sibi in primarium finem præscripserit. 2do. Profecto juxta meam sententiam hi duo viri Prof. adversantur, statim audivimus Owenum, Gaudium propositum exponentem de DEI Gloria, et in hoc loco Pag: 154: Salus dicitur ultimus finis, quoad nos nimirum in genere boni a nobis possidendi, licet non in genere boni a nobis super omnia estimandi et intendendi, ita Owenum Intelligo. Crocius dicit, Gloriam DEI esse absolute summum finem, salutem subordinatum; Est quidem salus finis ultimus, in ordine boni nobis acquirendi, non autem in ordine boni præ omnibus estimandi, et a nobis ex amore DEI optandi, Gloriæ Scz. DEI manifestativæ; si Crocius secus sentiat, cum eo non facimus. 3tio. An ullibi Owenus aut Crocius dicunt, Salutem præferendam esse DEI Gloriæ, aut se nolle DEUM quærere, nisi ob ipsorum felicitatem, quod Dictum non veretur, Vir quidem Doctus appellare blasphemum.

CAPUT 6um.

*De Fœdere cum Adamo in Statu Integritatis inito,
ut et Imputatione ejus peccati seu Culpa.*

HOc caput non citra pulverem pertractandum, ideoque exactissima ponderandum est cura, quoniam in eo Divinæ Dispensationis cum Protoplastis eorumque posteris, hujus intuitu, nucleus reconditur; duæ igitur quæstiones magni momenti sunt obviæ, una de Fœdere, de imputatione altera, a Fœdere incipiendum.

SECTIO I^{ma}.

Imo. **D**E voce minime litigandum est, quæ apud *Hæbreos* ברית dicitur, nunc latius sumitur, pro immutabili statuto, *Jer.* 33. 20. Nunc strictius pro mutua Partium de re quapiam conventionione uti *Gen.* 14. 13. item 26. 28. i *Sam.* 18. 2. De hoc Fœdere nobis differendum est. Apud *Græcos* διαθήκη nominatur, quæ vox juxta *Cocceianos* significat Testamentum, uti a Fœdere distinguitur, sed perperam sicut evincit *Cla: Leidek: Vis Veritatis* pag: 3. 2do. παρρησία est, hoc Fœdus non esse sumendum in sensu Ictorum; datur Foedus proprie dictum inter DEUM et Hominem licet ei non quadret, Definitio Fœderis, quam assignant Icti, ubi agunt de Fœderibus inter homines proprie dictis; nulla proportio, DEUM inter et hominem, imo homo ad Obsequium

quium sine ullo pacto tenetur, nec DEUS eo indiget; quocirca nugantur, qui hoc Fœdus negant, quia non convenit in omnibus cum pactis humanis: Atque ita intelligendi *Junius, Hoornb; et Rhetorfort*: Etenim summi hi viri pro virili asseriebant hoc Fœdus: Sed verba *Hoornbekii* observatu digna sunt, *Non est, inquit, proprie Contractus, qualis inter nos homines*: Et quis sanus putavit hoc Fœdus ejusdem esse ordinis cum contractibus Humanis. 3tio. In propatulo est, hoc Fœdus variis insigniri nominibus, *Lex operum* appellatur, *Rom: 3. 27.* Imo sæpius hoc nomine gaudet, *Rom: 5. 13.* Et ratio patet, quia non solum lex naturæ, verum etiam lex Symbolica, in hoc Fœdere quam maxime elucebat; sed non ita lex vocitatur, ac si nihil aliud in hac Oeconomia includeretur, præter Legem et ea quæ sunt legi, ut tali annexa. *Lex est authoritativa Constitutio de Debito Officii, præmii, et pœnæ propter fines Regiminis.* Jam talis Lex etiamsi paucissimis sit lata, et ad breve tempus duraverit nihilominus naturam legis non exuit: Porro lex respicit homines, quibus lata est tanquam inferiores, nec consensum præstolatur, sed authoritative mandat obsequium, atque singulos quibus innotescit obligat, qui obtemperare singuli pro se debent, nec transgressio unius stricte alteri imputatur. 4to. *Hoc Fœdus vitæ, ceu Fœdus legale aut operum, est mutua et amica Conventio, DEUM inter et Hominem, definiente Witsio Oecon: Fœd: Pag: 4.* Conventio inquam, DEUM inter et Hominem, de ratione consequendæ Beatitudinis consummatæ, hoc est illud

illud Fœdus DEO dignum, hominique conveniens, DEUS enim, sola Benignitate impulsus, voluit Creaturam jam sibi subditam, et omnia debentem, isto amoris et mutuae obligationis nexu fortius allicere, proinde συγκαταβάσις Divina conspicua fuit in ineundo hoc Fœdere: Atque non oritur ex sanctissima DEI natura, ut lex moralis, quæ locum obtinebat in hoc statu, etiamsi nulla fuisset mutua Conventio, etenim intensus ille amor ante peccatum (uti nonnemo auguratur) legi Obicem non ponebat.

POSTREMO clarum est ex dictis Conventionem mutuam DEUM inter et Adamum intercessisse in hoc Statu, ex συγκαταβάσει DEI dimanantem, quæ rite Fœderis nomine insignitur, quam demonstratum dabimus, postquam Prof. Mentem explicuerimus. Ille igitur in *Epistola tertia ad Virum vere pium et eruditum Dom. Robertum Rouanum* νῦν ἐν ἀγίοις, pag: 6. Totus est, in negatione hujus Fœderis; imo dicit, *Se nunquam potuisse reperire ullum Scripturæ locum, in quo hæc Oeconomia Fœdus vocatur: Item pag: 8. asserit, Adamum non potuisse esse Caput fœderale, quia vel Posteriores eum eligere debuissent, quod fieri nequit; vel debuisset fieri Constitutione aliqua a Fœdere distincta; quam in suis Bibliis hætenus non reperivit:* Dein in *Responsionibus*: pag: 161. *Stipulationem, Restipulationem et Adstipulationem negat: Imo subdole satis cum in Epistolis, tum in Responsionibus, negat esse proprium Fœdus, in quo Adamus tanquam DEI fœderatus, totum Genus representavit humanum, ut cuivis inspicienti Epist:*

3tiam pag: 8. et *Responsiones* pag: 176. patebit. Proprium ergo Fœdus, DEUM cum Adamo iniisse in Statu Integritatis, probare pro virili conabor; atque eo ipso evincitur Adamum fuisse Caput fœderale; idcirco distinctam Questionem non facio de Capite fœderali.

S E C T I O 2da.

Arg: imum.

A Nomine ordiamur, quippe Notitia Nominis ducit ad cognitionem Rei: In *Sacra Scriptura* legitur ipsum Nomen proprie sumptum, quod demonstratum damus ex Textu *Hof: 6. 7.* *Ipsi vero* דבר *transgressi sunt Fœdus; ibi prævaricati sunt in me. Quod si ex Mose aut aliunde, non ita liquido nobis constaret hoc Fœdus, inquit Cla: Mark: in Eruditissima Hist: Parad: Vol: 1. pag: 355. Unus sufficienter locus potest docere, Hof: 6. 7: Hicce locus pensiculatus indagandus est, quia eum sicco pede pertransit Prof: Epist: 3tia. pag: 6. Textus igitur Viscera eruderanda sunt, quo clarius conspiciatur propria significatio: i. e. Ipse Adamus DEI fœderatus totius Generis humani Parens et Caput fœderale. Versiones Orientales variant, *Targum* vertit ut *Priscæ Generationes: Syriaca* habet, *Filium Hominis*, ut legere est in *Bibl: Polyg: Waltoni: Verum Versio Belgica elegantissima, Decreto Syn. Dor: adornata a Viris Hebrææ et Græcæ Linguae calantissimis, ut in Actis Syn: liquet pag: 24. vertit, Ut Adam, Maer sy hebben het Verbont Overgetreden als Adam. Addere licet**

licet Elogium, quo hanc Versionem mactat Vir Egregius *Leusden*: Judex aptissimus *Philo*: *Heb*: *Græc*: *Dissert*: 9. pag: 69. Hæc nova versio, inquit, quoad utrumque Testamentum; translata, secundum *Vet. Testament*: ex textu *Hebr*: et quoad novum ex textu *Græco*, est correctissima, optime conveniens cum ipsis fontibus. Et pag. 70. dicit, Quia Interpretes tam accurate fuerunt in *Versione* hac nova adornanda, multi Viri docti præter *Reformatos*, eam magni faciunt; et ad sententiam suam probandam et confirmandam allegant: Vides igitur *Lector*, magnos Interpretes, puta *Boggermannum Synod*: *Dordr*: meriti ssumum Præsidem, *Baudartium* et *Bucerum*, ut et octo Revisores quorum Nomina reperies in *Act*: *Syn*: *Dordr*: Quorum Memoria, inquit, *Leusden*: apud *Reformatos* semper debet esse in *Benedictione*. Constat igitur magnos Viros ante annum 1640, existimasse fœdus cum *Adamo* in statu Integritatis initum fuisse, uti patet ex *Versione* jam data. Ad textum ipsum hæc suggero cogitata. imo. In discrepantes abeunt Sententias, qui *Adam* appellative capiunt; alii ut Fœdus Hominis, *Junius* et *Tremellius*, ubi non solum Fœdus repetitur, sed *Adam* in Genitivo sumitur; alii ut *Homo*, i: e. quivis ex *Gentibus* vel *Israelitis*, ut 72 *Interpretes*: Verum Culpa non admodum aggravatur hoc pacto; quoniam familiare homini Fœdus transgredi, nec Homines impuri, sciz: donis adeo fuerunt instructi, ut *Adam* cum quo comparantur *Israelita*, non solum Sanguinis nexu, verum Relatione fœderali, quæ inter Gentes non reperitur; atque ita *Israelitarum*

tum culpa aggravatur, nam sicut *Adam* fuerit omnibus instructus bonis, et claram habuit DEI Revelationem et nihilominus transgressus sit, ita etiam *Israelitæ* quos solícite adeo curaverit DEUS, ut *ver: 4to.* innuitur, in quos tot contulerit Beneficia per Prophetas, et Judicia, ut *Lux exeuntia, Vers: 5.* Profecto comparatio cum *Adamo* in hisce, arguit eos reos esse majoris culpæ, quam si institueretur cum quovis Homine *Israelitico* aut *Gentili*. 2do. Observatu dignum est, quod appellatur ברית *Fœdus κατ' ἐξοχήν* dictum, non Fœdus Gratiae cum Gentibus initum; quoniam erant sine fœdere, *Eph: 2. 12.* Nec cum *Judæis* pactum, quia quotidie id transgressi sunt; consentaneum est igitur intelligere Fœdus Operum cum *Adamo* initum, etenim natura rei, culpa aggravata et συναφεια huc nos ducant. 3tio. Nomen proprium *Adam* Homo singularis, notissimus et propter transgressionem נאדם *Psal: 82. 7.* utique נאדם moriemini, qui proprie intelligitur, ut evincit *Cla: Mark: Exer: Text: 17. Part: 2.* quem consule si lubet: Et Rationem video nullam, cur *Adam* in nostro Textu, non ita a Nostratibus vertitur: Nec contra hanc expositionem militat, quod ה demonstrativum non sit præfixum, quia hoc non semper obtinet, ut videre est, *Gen: 3. 17, 21. et 4. 25. et 5. 1.* Ex dictis liquet, hunc Sensem esse pleniorē, quem etiam ex *Hebrais* plurimi sequuntur; quem adoptavit *Hieronymus*, qui in *Com: habet*, Sicut *Adam prævaricatus est Pactum DEI in Paradiso*; similiter *Cyrillus Alexandrinus* ως Ἀδάμ

παπαβαίον διαθήκην, proprium quoque *Adam* sensum tenent *Castalio* et *Grotius*: Quocirca audacter satis *Prof.* asserit hanc assertionem esse notorie falsam, quoad omnes partes, ut videre est, *Epistola 5ta. ad Rouanum data, pag. 15* hanc Doctrinam nimirum esse antiquam: Profecto *Hieron.* et *Cyrillus* Antiquis annumerandi sunt: ignoscat mihi Lector, quod Sermonem de hoc Textu prolixiorē habuerim: Utique ante omnia, Fundamentum hoc, Quod DEUS cum Homine recenter a se creato proprium iniverit Fœdus, ponendum est, et revera ludit *Prof.* in re *leria, pag: 167.* dicendo, *Validam inesse Incantationem nomini proprii Fœderis, Virtute cujus admirandi producuntur Effectus*; etenim si non sit proprium, DEO sciz. dignum Hominique conveniens, est tantummodo Statutum seu Lex; atque hoc est quod vult *Prof.* cum in *Epistolis* tum in *Responsionibus*, etiamsi Mentem suam celare conetur, spectro Fœderis improprii; certe fœdus Gratiae non est Fœdus in sensu Jurisconsultorum, nihilominus ab omni retro ævo estimatur proprium Fœdus, nec hac in re obnititur ipse *Prof.* Profecto Charitatis expers non sum quum dico, *Prof.* in hoc capite, ut in multis aliis, Orthodoxorum pene omnium Tentoria relinquere, atque se adjungere Tuguriolis Advertiseriarum *Socin.* sciz: *Armin.* et *Cacei.* qui hoc negant fœdus.

ADDERE licet insignem Textum *Gal. 4. 24.* Ubi Apostolus, dicit, *Eas esse duas pactiones*, ibi occurrit vox διαθήκην Pactum seu Fœdus, non Testamentum absolute sumptum de danda Terra *Canaan*

Canaan, uti volunt *Coccei*. repetentes *Vetus Test.* a *Monte Sinai*, quo melius defendant suas Hypotheses de statu fidelium sub *Vetere Testamento* miserrimo.

JAM duo Fœdera hic memorantur, prius legale per peccatum inefficax redditum, cum *Adamo* initum, et jam denuo promulgatum, quo Schemate Fœdus Gratia obvelatur et administratur. Non dicimus hoc fœdus de novo fuisse erectum, quia hoc impossibile; sed jam promulgatur, ut homines agnoscerent *DEI Jus*, et de culpa commissa et impotentia convincerentur, ita *Belg.* *Annot.* similiter *Calvinus*. Ex hisce constat, vel hoc fœdus pertinere ad illud cum *Adamo* initum, vel ad fœdus subserviens, ut loquitur *Cameron* ejusque Discipulus *Amyraldus* de triplici fœdere: Verum duplex solummodo est via ad *Vitam æternam*, *Rom.* 4. 4, 5. Ex Gratia sciz. et ex operibus, si ex Gratia, tum est Fœdus Evangelicum, si ex Operibus tum est fœdus operum, verum tale fœdus erigi nequit cum homine lapso, qui vitam non consequi potest per opera a se præstita. *Gal.* 2. 16. *Scientes*, inquit *Apostolus*, *Hominem non justificari operibus Legis*: Sequitur ergo fuisse Fœdus Operum ob fines jam memoratos nunc promulgatum. Consule si lubet *Doct. Broun* fuse differentem hac de re, de *Causa DEI contra Antisab.* *Tom.* 1: pag: 111. Ut et dissertationem *Doct. Lydek.* ad hunc Locum *Vis Verit.* pag: 155. Ex duobus hisce Textibus jubare meridiano clarius videtur fœdus proprie sumptum, locum habuisse in statu Integritatis; etiam si

etiamsi *Moses* Nominis *Fœdus*, nullam faciat mentionem: Sufficit Spiritum Sanctum alibi ejus meminisse, neque enim mentio fit *Fœderis Gratiae*, *Gen: 3. 15.* Quæ quidem præteritio, *Fœdus Gratiae* nequaquam perimit.

Arg. 2dum. REQUISITA *Fœderi* essentialia et propria in hoc reperiuntur *fœdere*, qualia sunt, 1mo. *Personæ Fœderatæ.* 2do. *Bona Promissæ.* 3tio. *Conditiones Mutuæ.* 4to. Denique *Sanctio.* Profecto accurata harum rerum tractatio exigeret Sermonem prolixiorum, adeat cui vilum est, *Witsium Oecon. pag. 9. Mark; Hist: Parad: Vol: 1: pag: 356.* Verbo hæc percurramus requisita. *DEUS* et *Adamus* sunt *Personæ fœderatæ*, *DEUS TRIUNUS* et *Adamus* omnes Posteris representans. Inficiandum non est maximam esse inæqualitatem, atque ob hanc rationem, negat *Junius*, quem citat *Prof:* Hoc esse *fœdus* proprie dictum; sed optime Respondit *Markim* de nullo unquam *fœdere* inter *DEUM* et hominem nobis cogitandum si hoc Valeat: et *Conf: Westm. cap. 7: § 1:* Plenissime hanc removet difficultatem. Tanta, (sunt Verba *Conf:*) Est inter *DEUM* et *Creaturam* distantia, ut licet *Creaturæ rationales* Obedientiam illi, ut *Creatori suo* debeant, nullam tamen fruitionem ejus tanquam suæ *Beatitudinis* ac *Præmii*, unquam habere potuissent, nisi voluntaria aliqua fuisset ex parte *DEI* *Condescensio*; quam his *Patribus* exprimere, placuit *Idæo Fœdere.* Nam licet *Homo*, inquit *Rev: Dicksonus Therap: Sac: pag: 43:* Accuratissime *Legem* observasset, non tenebatur *DEUS* ante initum *fœ-*
du

duc vitam ejus continuare, Potuit eum annihilare: Oportebat ergo legem dare specialem, quæ vitam habebat annexam, Promissione sciz. Divina; Qua Adamus DEI fœderatus constituitur. Conf: Westm: Et verba splendidi hujus Luminis Dicksoni quibus succinit Markius debent in Æternum os Prof: obturare, quia nulum jus habuit ad vitam Æternam nisi per hoc fœdus; Et hoc omnino volunt Socin: Verum Prof: abhorret vel Remotissimam cogitationem hujus consequentiæ, absit! Ut de ejus mente judicem, sed perspicillo opus non est videre finem Doctrinæ, et quorsum hæc tendunt; sæpius δὲ ἀβλέψαν homines sat Magni, præcipites se dant in profundum Barathrum, ex quo cum lucta evadunt. De Bonis promissis non est quod Sermocinemur, puta fœlici vita in Terris, et vita Æterna post curriculum Obedientiæ in Cœlis. De Conditionibus breviter differendum. Prof: pag: 161: Stipulationem, Adstipulationem, et Restipulationem negat; Sed irritato conatu, DEUS enim stipulatur Obedientiam totalem, constantem, absolutam et propriam, cui stipulationi Adamus sapiens, prudens et sanctus indubie Adstipulatus est, utique quando DEUS hanc illi legem præscripsit Symbolicam, Gen: 2: 16, 17. Nullius reluctationis meminit Moses: Quod indicium est eum acquievisse, quemadmodum in cultu et custodia Horti, Gen. 2. aliisque rebus in quibus ne γὰρ de Adami consensu, qui tamen in quæstionem venire nequit: Porro ex hac fœderali Relatione Præmium petere potuit imple-

ta Conditione, ad quod, uti audivimus, nullum jus habuit ante gratiosam hanc Conventionem. Tandem Pœna, Mors sciz. quæ est stipendium peccati, etiamsi nullum fuisset fœdus, sed per fœdus, *Homo*, inquit, *Rev. Dicksonus*, in conditionem de morte infligenda, si peccaret, actu formaliter voluntario, consenserat. Atque ita sanguis suo incumberet capiti. *Prof:* agnoscit pag: 164. *Adamum* procul omni dubio Legi acquievisse, Jam scire velim quo pacto hoc ipsi innotescit? In promptu erit, *Resp:* Quia Lex fuit sancta. Applicato Responsionem: Fœdus fuit sanctum et honorabile, ipse *Adamus* sapiens et sanctus idcirco acquievit huic Dispensationi fœderali.

Arg. 3tium. DEDUCI poterit ex Præcepto speciali, *Gen. 2: 16, 17.* Quod continebat res lege morali *Adami* cordi a Creatione indita, non indicatas; igitur speciale aliquod stipulatus est DEUS ab homine per hoc Postulatum, quod Lege Naturæ non postulatur, nimirum non commestionem fructus, atque signaculo Arboris vitæ id ratum habuit; intercedebant igitur mutue conditiones in hac positiva Lege: Quibus clare deducitur mutua illa conventio DEUM inter et *Adamum*, seu Pactum legale, ergo in illa ipsa Lege speciali constituitur *Adamus* caput fœderale, quam Constitutionem, *Prof:* pag: 176. Dicit, *Se non posse in Bibliis reperire:* Profecto ejus Ratiocinia curtam meam excedunt supellectilem: Dicit enim pag: 176. *Adamum* suam Representasse Posteritatem, verum non in sensu stricto, Imo, pag: 163: Dicit *Adamum* suum habuisse peccat-

peculium et Posteritatis in manu, eumque sterisse et cecidisse pro Posteritate: Jam mihi volupe est hæc conferre cum Epist. 3tia. ad Rouanum pag: 8. Ubi animose satis loquitur Prof: Posteror Adami non potuisse eum eligere tanquam caput, quippe non erant in rerum natura, nec DEUS illum caput constituit, quippe talis Constitutio nondum reperitur: Præterea, non facile reconciliatur cum Bonitate et Justitia DEI, ut bona vel mala, felicitas vel Miseria tot millionum hominum penderet ab Adami administratione: Adsit Oedipus qui hæc accusata reconciliet. Immo æque militant hæc, adversus Prof. Schema, etenim DEUS in præscribenda Lege, scivit quomodo administraret Adamus, suæque obtemperaret Legi. Omnia ergo molliter fluunt si dicas Adamum nullum habuisse respectum ad Posteror præter naturalem, et quemadmodum leprosus generat leprosum, ita Adamus corruptus corruptum Semen, et quoniam Justitiæ repugnat Divinæ Pœnam infligere, leproso filio ita nato, idcirco vel Adamus momento quo peccat ense recidendus erat, ne Leprosos generet filios: Vel Remedium comparandum, quo in hoc statu probationis uti possunt Adami Posteror; verum si hoc rejiciant Remedium, flammis addicuntur Æternis. Peritus et æquus harum rerum Arbitr judicet, num ulla fiat Prof: ita argumentando ex ejus Principiis, Injuria.

Arg: 4tum. QUARTUM Argumentum desumitur ex Epistola ad Heb. 7. 9. In Abrahamo, inquit, Apostolus, decimatus est etiam Levi, nam is adhuc
 I
fuit

fuit in ejus lumbis. Ad subactum *Oweni* Judicium provoco, quem magni se habere præ se fert *Prof:* in Explicatione hujus loci: Qui dicit *Fundamentum non esse sufficiens quod Levi esset in Lumbis Abrahami, nam ceteræ Tribus fuerunt in ejus Lumbis, quæ decimas non solvere dicuntur Melchisedeco: sed quia Abrahamus cui Promissa facta sunt a DEO, Segregatus erat et in Fœdus receptus ut et Israeliticam representabat Gentem, præsertim Tribum Levi sacerdotalem in Oblatione sua hoc Officio functus est sponsori Christo, per Melchisedecum adumbrato, qui non fuit in Abrahami Lumbis, quandoquidem fuerat sacerdos secundum Ordinem Melchisedeci, Psal: 110. 4. Et si hæc Fœderalis Relatio in considerationem non venerit, Apostoli argumentatio erit jejuna: Si Levi ergo, quatenus eum representavit Abrahamus DEI Fœderatus, decimas solverit: Sequitur pari ratione, *Adami* Posteris peccasse in eo, quatenus fuit Fœderatus, et consequenter Fœdus ic̃m fuit cum eo, et ipse fuit Caput Fœderale.*

Arg. 5tum. Si hæc quatuor Argumenta non sufficiunt, En quintum *Paulus ad Rom: 3. 27.* Mentionem facit *Duplicis Legis operum nempe et Fidei*, per quam homines vita potiuntur *Æterna*: Dudum invicte demonstratum a viris summis per Legem operum, non intelligi cæremonialem, nec Moralem homini creato latam et oblatam, quoniam potuerit DEUS hominem annihilare, non obstante hac Lege, uti audivimus ex *Rev: Dicksono*, verum Legem superadditam scz. Operum, quæ quidem fundamentum habet in lege Hominis, cordi a creatione insculpta; cujus vis et Obligatio

gatio non tollitur quatenus est regula Morum, quia illa in Æternum obstricti sunt homines, atque hoc est illud Fœdus in monte *Sinai* promulgatum, quod unum ex Fœderibus vocatur, *Gal. 4. 24.* Et quod a *Mose* repetitur æque ac lex *Moralis Adami* cordi inscripta, et *Creationi* cœva: Quæ nihilominus *Mosi* tribuitur æque ac lex symbolica. Ex hac observatione, crambe recocta *Prof.* dicentis ad *Rom. 5. pag. 161.* Hanc *Oeconomiam* vocare *Legem*, evanescit in auras: Quia Lex intelligitur quatenus opponitur legi *Fidei*, lex inquam, quam intelligunt laudatissimi *Authores Conf. West.* Qui nihilominus hanc *Dispensationem* Fœderis nomine indigitant. Ex dictis patet nomenclaturam Legis optime consistere cum notatione Fœderis, ut lex *Fidei* rite convenit Fœderi *Gratiæ*, et utramque *Dispensationem* legem vocat, inquit *Theophylactus* apud *Paræum Com. ad Rom. pag. 100* Quia *Legis nomen* apud *Judæos* *venerationi erat.*

Arg. 6tum. *DIVIDIÆ* Lectori non erit, si addam *Jesum Christum* a *Patre* missum fuisse, ut *Rom. 8. 3.* *Condemnaret Peccatum in carne*, et *jus illud legis impleret in nobis*, utique *jus illud legis* seu *δικαιοσύνη* fuit *Justitia* illa omnibus numeris absoluta, quam exigebat lex operum nunc viribus destituta ad vitam dandam idcirco implenda in nobis per *Christum*; qui *Electos* ab ejus intonante *Male-dictione* liberavit, ac promissam in illo Fœdere vitam iis acquisivit, tanquam sponsor et Caput Fœderale: Ast hoc non tenet respectu Legis homini cœvæ, sed quatenus fuit sub hac formula

lata; quoniam clarum est versu. 3tio. Paulum derivare το ἀδυνατόν τῆ νόμῳ, ad Justificandum hominem; ejusque ἀσθενείαν a carne et Peccato: Ante quod Peccatum Scz. per DEI Fœdus lex Vires habuit, eo quod fuerat Pactum legale, atque ita D: D: Jacomb: hunc versum exponit. Non opus est addere Christum fuisse datum in Fœdus Isa: 42, 6. In Fœdus nempe Gratia, Loco rupti Fœderis Naturæ; Ita ut hi qui in primo Fœdere ab Adamo rupto moriuntur vitam in secundo Adamo per Fœdus Gratia consequerentur, 1 Cor. 15. 22. Nec necesse est latius hoc deducere argumentum, aut excurrere in multiplicandis argumentis. Argumenta enim non sunt numeranda sed ponderanda: Idcirco finem huic Disquisitioni imponam, postquam Conf. West. et Theologorum Consensum in medium produxerim.

Arg. 7mum. NIHIL Clarius in Conf. West: quam designatio hujus Oeconomiae nomine Fœderis; Placuit DEUM exprimere suam voluntatem per Fœdus, Cap. 7. § 1. et § 2. Primum Fœdus cum homine initum erat Fœdus Operum § 3 Quum autem Homo lapsu suo, omnem sibi praestruxisset ad vitam aditum per illud Fœdus. In Cat. Maj. ad Respon: Qualis erit Providentia? Resp. Fœdus cum eo sancivit: Dein Totumne Genus Humanum. &c. Resp. Quandoquidem Fœdus cum Adamo tanquam Persona Publica; tum suo tum Posterorum suorum nomine iktum erat, et Gen: 2. 16. allegant. In eundem modum loquuntur in Min: Cat. et sane nugatur, Prof: in Epistola, 3tia. Pag: 6. ad Rouanum, quum dicit, Fœdus in sensu stricto et proprio non sumi, et vocem Legis rite posse substitui, quandoquidem alias Cap.

4. § 2. appellatur *Mandatum* et *Cap: 6 § 3. Non*
atum. uti in *Epist: Protoplasti dicuntur Radix.* Hæc
 summa totius sermonis (etenim audacem ejus
 substitutionem Legis non moror) Resp. 1mo.
 Fædus sumitur in sensu proprio ut hæctenus evi-
 dum est, et perperam Fædus DEUM inter et
 hominem reducitur ad contractus humanos. Porro
 2do. Hoc Fædus vocatur Fædus æque ac Fædus
 Gratia, quod nomine Fæderis proprio gaudet
 non abnuente *Prof.* Preterea 3tio. An eo auda-
 cia deventum est ut loco Fæderis, Legis nomen
 velit *ἐκ συλλάττειν* hypothesein Denique. 4to. Fædus
 Gratia *Cap. 7. § 4. Testamenti nomine indigitatur,*
 ergo non est Fædus, hoc volunt Cocceiani: Ita
 Fædus operum Mandatum et *Adamus Radix vo-*
catur, ergo non est Fædus, acute quidem: Di-
 versio respectu Fædus et Mandatum vocatur ut et
Adamus Radix: Ver: Gra: Rex est Radix et fons
 Honoris ergo nullum intercedit Fædus Regem
 inter et Populum, etiamsi in Pactis Conventis
 non semel legatur. Theologorum Consensum
 quod spectat, *Cla: Lyd: Fax Verit: pag: 399.* pri-
 mum Argumentum pro hoc Fædere auspicatur
 ab *Universali Theol: Reformatorum Consensu,* atque
 citat *Junium, Sedan: Salmur: Cloppenburgium,* ad-
 dere licet *Witsium Oecon: Fæd: pag. 4. Ex professo*
hoc Fædus illustrantem, Rhetor: Exam: Arm. pag:
314. Dicksonum Ther: Sac: pag: 42. Gillespium de
Fædere: Heid: Hist: Patr: Vol: 1. pag: 137. Opor-
 ret, inquit, omnino Homo primus constitutus fuerit sub
 Fædere DEI, atque rationes subjungit, quas vide.
Petrum Van Mastricht Theol: Tom: 1. pag: 416.

Pictetum Theol: Christ: pag: 300 Cla: Markium ha-
stenus nominavimus. Nostrium jam absolvimus Pen-
sum, audire licet Prof.

SECTIO 3tia.

Arg. 1um. **P**UTAMUS nos ita desudasse pro hoc
 Fœdere stabiliendo, ut in sol-
 vendis argumentis contra id adductis, non mag-
 nus futurus sit labor. Inculcatur sæpius a *Prof:*
 nec nomen nec rem in Sac: Literis reperiri. Resp:
1mo. Magno cum animo negatur. *2do.* An res ideo
 proscribenda quia *pñlās* et in loco in quo hujus
 rei sedes est, non invenitur: Ergo per Annos non
 paucos Fœdus Gra: proscribendum quoque e-
 rit: *Rev: Hog: Deteſt: Err: pag: 11:* Obviam it
 huic objectioni, dicendo, *Nec verbum Sanctæ Tri-*
nitatis, Sacramenti, &c. in Scripturis occurrere. 3tio.
 Demum judicet æquus Lector num munitum de-
 dimus cum nomen tum rem.

Arg: 2dum. **I**N *Epist: 5. ad Rouan: pag: 15.* Af-
 feritur hoc Fœdus esse rem novam et inauditam ante
 Annum 1640 Resp: Haſtenus adduximos *Hiero-*
neymum et *Cyrium Alex:* contrarium docentes,
 en jam *Augustinum* qui exponens verba *Gen: 17.*
14. *Multa quippe, inquit, appellantur Testamenta*
DEI, exceptis illis duobus vetere et novo: Et infra dicit,
Testamentum primum est illud qua die, &c. Etiam pos-
 sumus adducere *Franciscum Junium* ante *An: 1640*
 Scribentem de hoc Fœdere, non autem uti sumi-
 tur apud homines: Etiam *Polyandrum Synop. pur:*
Theol. pag: 143. Scribentem ante *An. 1640.* In quo,
 inquit

inquit, *DEUS Omnes homines tanquam in primario Capite pro ratione Pacti cum ipso initi, censuerit.* Post hæc testimonia omnis exceptionis expertia Desinat Prof: repetere hanc Cantilenam; imo, nullam, Confessionem aut virum Orthodoxum (*Jacobo Altingio excepto*) Legi qui explicite hoc Fœdus negat, quamvis forsân id disertim non nominet; sed nolo dicere cum Prof: pag. 15 *Epist. 5.* Assertionem contrariam in omnibus partibus esse falsam, forsân sunt Alii præter *Jacobum Altingium ad Heb: 8.* Qui cum Prof: Sentiebant, sed mihi Hospiti in multifaria Lectione non contigit videre: Novi Socin: *Arm: et nuper Phil: a Limborch Lib. 3tio.* Hoc Fœdus negare.

Arg: 3tium: IN *Epist: 3tia: pag: 8.* Dicit Prof: hoc Fœdus non facile reconciliari cum Bonitate et Justitia DEI. Resp: hæc est Assertio veneno plena, an Divina *συγκατάβασις* non plane reconciliatur cum DEI Justitia et Bonitate, credat *Judæus Apella*, non ego: Sed forsân plura in Eandem rem occurrant super *Quest: 2da:* Quocirca hanc missam facio et jam transeundum ad secundum questionem.

Q U Æ S T I O 2da.

De Imputatione Culpæ Adamicæ.

HÆc est quæstio spinosa et ardua, idcirco curatius expendenda, quia veritates haud exiguæ inde fluunt.

SECT.

SECTIO Ima.

IN antecessum expedit verbo dicere, de Imputa-
 tione et de Transgressionem *Adami* imputata
 Imputare apud *Hebræos* venit nomine דון deno-
 tans, inquit, *Cl. Gussenius Com: Lingua Hebræa*
pag: 295. Judicium inter duos terminos quo alterum
reputatur tanquam alterum: Similiter Edmundus
Castellus Dict. Hept. pag: 1431. Apud Græcos
nomine ἐλογίζω dicit ergo Imputatio, rem uni-
us iusto iudicio esse alterius cui reputatur, quam-
vis ille alter rem numericam non fecerit, iustitia
illa, Gen: 15. 6. Non fuit fides Abrahami sed ali-
ena Iustitia. Culpa ad Rom: 5. Indigitatur quin-
quies per ἀμαρτίαν in hoc contextu, Viz. Versu 12,
13, & 21. Per παραβάσιν Versu 14. Quater per
παραπτώμα Versu 15, 17, & 18 Denique per
παρακοήν Versu: 19: et Apostolus haud du-
bie respicit ad singulare aliquod Peccatum κατὰ
ἐξοχήν sic dictum, quod in mundum intravit,
 et reatu omnes pervasit; est igitur in hoc singu-
 lari Peccato Culpa ipsa, ipsa nempe Commestio
 fructus vetiti: Ipsissimum, Sciz: Actuale *Adami*
 Peccatum imputatum, In quo solo Existimavere *Pigh-*
ius et Catharinus peccatum originale consistere huma-
næ Naturæ Corruptionem negantes, attestante Cham.
Cont: pag: 723. Et hæc porro est transgressio A-
dami quæ imputatur ad reatum et Communem
 humani generis Damnabilitatem. Præterea hæc
 culpa est causa carentiæ Iustitiæ Originalis, ut
 etiam Corruptionis Naturæ, de qua *Cat: Maj:*

Jam quæstio est, An illa *Adami* Transgressio omnibus ejus Posteris ita imputetur ad Reatum et Communem Damnabilitatem, ac si ab iis esset actu commissa, hanc negant Imputationem Plurimi ex *Rabinis*, ut et *Pelag*, *Socin*: *Arm.* et *Placæus*, Imputationem excogitavit Mediatam et Consequentem: *Burmannus* Synop: Lib: 2. Cap. 9. Dicit, quod rupto jam *Fœdere*, omnes *Adami Liberi* gerant *Adami Imaginem*, et extra amicitiam *DEI* nascantur, sed *Adami Peccatum* non imputatur.

CONSULTUM erit *Prof.* mentem audire hac de re, nunquam non agnoscit Imputationem juxta Sanctionem Legis, Pag: 184 et cum *Oweno* se facere dicit, Qui in Lib: de *Justificatione* dicit, *Peccati Imputationem*, esse alicui id imputare, et juxta ejus meritum cum eo agere; *Prof.* addit secundum sanctionem Legis: Sed ignoscat mihi *Prof.* si verba *Tur.* Loc. Com: Loc: 9. Quæst: 9. Applicem; *Nomen* inquit (de *Placæo* loquitur) retinetur, res ipsa de facto tollitur: Periculum faciemus. Imo. Audivimus *Prof.* negasse caput *Fœderale*, quia non facile reconciliatur cum *Justitia* et bonitate *DEI*, quandoquidem *DEUS* sciverit *Adamum* male administraturum, &c. *Epist.* 3tia. pag. 8. Proinde nexum sanguinis solummodo habuit *Adamus* cum Posteris, et ut ille pro se, sic Posteris pro seipsis stare debebant. Et quod legem attinet, injustum omnino pœnam infligere iis qui hanc non omnino violarunt Legem, etenim noxa sequitur caput, et culpa tenet actorem suum; et profecto *Adamus* non potuit Posteris representare in Lege, magis quam in fœdere

ob rationem jam a Prof: datam, puta *DEUM* scivisse illum male administraturum, ideoque noluisse *felicitatem aut Miseriam Aeternam* tot hominum ab eo dependere. Preterea quo pacto Lex illi data facit eum Personam Representantem Posteris, utcunque sanctionibus circumdata, nisi accedat aliqua conventio, scire velim: Ver: Gra: Lex a Magistratu lata non reddit eos quibus fertur Personas Publicas, idcirco ad ravim usque poterit Prof: loqui de hac Lege, ita et ita armata, semper sum in ancipiti hac de re. 2do. pag: 10. Dicit, *Quod nulla fuisset Propagatio generis humani, nisi Remedium Lapsis fuisset propositum*, planum est ex Prof: Adamo moriendum fuisse antequam liberos gigneret, nec video cur id asserit Prof: nisi Injustum æstimet quenquam ob solum peccatum originis damnari. Imo, supra audivimus omnes esse sub fœdere in quo proponitur Remedium, donec id rejiciant. 3tio. Pag: 226. Asserit *Animas non creari Justitia Originali destitutas, ne eas esse creatas tam puras et sanctas ac animam Adami, nec contaminari donec a corpore polluuntur*. Unde sequitur secundum meum cogitandi modum, non dari Imputationem culpæ *Adamicæ*, imo Nativam Corruptionem hoc tolli schemate. 4to. *Δὴλον* est Prof: derivare hanc Imputationem ex Naturali Relatione *Epist: 3tia*. Ubi fundatur, inquit, in *Naturali Relatione in Conf: Westm. cap: 6. §. 3. Cui assentior, et sæpius alibi*. Imo docet Prof: pag: 178. *Peccata Parentum proximorum formaliter et proprie Posteris imputari aque ac Adami, verum*
dis-

differre respectu effectuum. Ex hisce simul sumptis in obscuro non est, Imputationem culpæ *Adamicæ*, quoad Reatum juxta mentem *Prof:* non esse *Conformem Scripturis, Conf: Fidei et Theologorum judicio.*

SECTIO 2da.

Arg. 1um. **O**Rthodoxi magno cum successu Argumentantur, pro Imputatione Transgressionis *Adamicæ* ex Fœderali Relatione, ex insigni illo *Pauli* Loco ad *Rom. 5: 12.* Εφ' ὃ πάντες ἥμαρτον in quo omnes peccarunt, utque scopus *Pauli* et Phrasis quæ occurrit *Mark. 2. 4.* Εφ' in quo Paralyticus jacebat, huc ducunt: Atque *Versio Arabica* huc facit, cum omnes jam peccaverunt: Et pressius *Æthiopica*, Eo quod omnibus hominibus imputatur illud peccatum. Frustra essem si darem analysin hujus Cap: patet *Apost.* deducere fructum Christi Mortis, et ut ostenderet quo pacto Reconciliati per Mortem Christi jus habeant ad vitam Æternam, Collationem instituit Typum inter (ita vocatur *Adamus* exsertim *Versu 14.*) et Antitypum respectu rerum in quibus conveniunt ut et in quibus differunt, in hisce duabus præcipue consentiunt. 1mo. In Causa, nempe, *Adamus* fuit causa et Origo Reatus et Condemnationis, Christus Justitiæ et salutis. 2do. In effectu hujus causæ Inobedientiæ sciz. Et Obedientiæ Jam hæc ad nostrum applicentur Propositum: Uti-que sicut Christi Sponsoris et Capitis Fœderalis

ralis ipsa Obedientia imputatur nobis ad Justitiam, qua constituuntur Electi, Justi, *Rom: 5. 19.* Ita ex Antithesi per *Adami* Inobedientiam homines constituti sunt Peccatores. Alienum non erit paulo latius in hoc Argumento excurrere, quia hoc unicum Argumentum poterit esse instar omnium. *imo.* Notare licet vocem *καὶ ὁμοίως* cujus simplex Vox, *Act: 7: 63.* significat imputare, ut *Eze*a Interpretatur; ita vox composita constituere, et per pactum firmum reddere: Jam ab omnibus fere agnoscitur pactum Patrem inter et filium; quo Sponsor constituitur: Ergo vi hujus pacti Electi fiunt justi: Vice versa, vi pacti DEUM inter et *Adamum* multi *i. e.* Omnes constituuntur peccatores. *Dein 2do.* Observare pronum est Antithesin Obedientiam inter et inobedientiam, Electi fiunt justi per Obedientiam Christi. *imo.* Non inhaerere per transfusionem quandam, qua habitus sanctitatis et Justitiae Christi Electorum animae habitus est, quo nihil absurdius concipi poterit. *2do.* Non imitative et per Imitationem, ac sic nostra opponitur Justitiae *Phil: 3: 6, 9.* Nec penes est nos Christi Justitiam imitari, ut consistamus coram DEI Tribunali. Relinquitur vero, *3mo.* Per Imputationem, sic ut nostra censeatur non minus ac si a nobis, ut tum in propriis Personis existentibus esset praestita: Ergo ex Antithesi ipsa *Adami* Inobedientia non minus nostra censeatur ac si nos ipsi Legem in Paradiso violaverimus: Jam *Prof:* asserit *Adami* Posteror *pag: 226:* Non fieri peccatores, donec Anima polluat

itur a Corpore, et consequenter tota Imputatio fit per Generationem naturalem; et profecto me penes non est alium sensum, ex *Resp. Prof.* erueretur. Quidquid enim dicit de Imputatione juxta sanctionem Legis, seu, uti loqui amat fœderis, sed non congrue quia fœdus ad ultimam *Thulen* proscribitur a *Prof.* nam quo pacto pura et mera lex lata, severissima sanctione armata, et soli *Adamo* dicta, ita ad Posteriores pertingeret, ut ipsius actio, peccatum et culpa illorum omnium censeatur, nisi *Adamus* tanquam caput fœderale eos representasset; Mihi est ἀκατάλεπτος ut et *Witsio Oecon. Fœd. pag. 34.* ita, inquit, *Sanctio pœnalis, Adamo dicta est, ut etiam in Posteris vera sit, quod certo indicio est Adamum Posterorum omnium Personam sustinuisse.* Num hoc sit Effugium *Witsii* insullum de quo loquitur *Prof. Epist. 3. pag. 8.* me fugit, quippe digitum ad id non intendit, solummodo hac occasione impetrare a me non possum, quin dixerim *Prof.* nimis Nudo capite loqui de præstantissimis Ecclesiæ Luminibus: Vocat *Markii Expressiones incautas, Tur.* Argumenta contra, *Socin. in quæst. de ratione, &c. Argutiolas Epist. 2. pag. 4, 5. 2do.* Si per Imitationem tunc pedibus itur in campum *Pelag:* et consequenter omnes Infantes peccato Originali carebunt quia non sunt capaces Imitationis: Sequitur ergo, *3tio.* Per Imputationem quia fœdus æque cum *Adamo* ac cum Christo ictum est alioquin Antithesis est manca et hiulca. *3tio.* Absolum non erit observare *Adamum* esse unum hominem, et

et de hoc unico homine loquitur perpetuo Apostolus in hoc Contextu. 4to. Unum esse Peccatum variis emphaticis nominibus expressum. 5to. Denique hunc *Adamum* esse Typum futuri: Nec me movet quod *Prof: dicit pag: 158.* Apostolum diserte hanc Imputationem derivare ex Lege, quippe supra audivimus per Legem intelligi Legem operum, uti distinctam a Lege Fidei, per quam denotatur foedus Gratiae, *Rom. 3: 27.* ita quoque per Legem operum pactum legale, et non nuda lex intelligitur: Huic Textui affinis est insignis ille Locus, *1 Cor. 15. 22.* *Sicut in Adamo omnes moriuntur ita in Christo omnes vivificabuntur. Instituitur hic, inquit, Camero: Comparatio inter duo summa Humani Generis capita, et uti vita habetur in Christo foederali capite, ita Mors ut Pœna peccati in Adamo foederali capite, jacet: Utique nulla vita nisi in Christo Sponsore in quem omnium Electorum peccata translata sunt, ita nulla Mors Posteris Adami nisi loco ipsorum apud DEUM stetisset, ipse ut naturale Caput, Legem violans mori potuerit; sed quid hoc ad posteros, qui aliquid damni sustinere poterunt per ejus Mortem; ut filius Capite mulctatus propter Rebellionem Peculium et Honorum Insignia Patris amittit, et Liberi Homini venditi ob Æs contractum (qua similitudine utitur *Prof. Epist: 3tia. pag: 9.*) maximum patiuntur Damnum, licet infantes, i. e. Ipsi Filii non reputantur Rebelles, et Æris contracti rei; sed DEUS Juxta justissimus, non solum punit *Adami* Posteros, propter
ejus*

eius peccatum; sed etiam eos in prima *Adami* Transgressionem peccasse, in verbo suo declarat, uti ex Textu præ Manibus, utcumque ab Adversariis detorso, patet; præterea poena damni videtur hic culpam antecedere: Imo etiam poena infligitur absque culpa; quia *Adami* culpa juxta *Prof:* similitudinem non est magis nostra, quam perduellio Patris est culpa Filii, et *Adami* Posterii in propriis non peccarunt personis, quippe non existerant; primum enim *Adami* peccatum est secundum Orthodoxos imputatum tanquam fundamentum; quod *DEUS* postmodum, inquit *Arnold: Lux in Tenebris, pag: 325. Inherente Malitia et naturali pravitate seu pœna punivit:* *resl* juxta *Prof:* similitudinem pœna antecedit peccatum respectu Infantium, qui Patrem sanguinis nexu solummodo attingunt, et clare hoc innuunt ipsius Epistolæ ad *Rouanum*, nec alium sensum, quædam ibi dicta, admittunt. Dein manifestum est *Prof:* negare primi *Adæ* peccati imputationem, quia dicit *Prof: Epist: 3. pag: 10.* Quod nulla fuisset Propagatio in tali casu: Unde liquet, Judice *Prof: Quod DEUS fuisset injustus nisi Remedium invenisset;* Ob cuius neglectum *Adami* Posterii puniendi sunt, non autem ob *Adami* culpam; inde patet juxta Schema *Prof: Adami* Posterios non esse in eo Peccatores, nec per illius peccatum reos; imo nec corruptionem originalem proprie esse peccatum: Nam si essent vel Peccatores, vel rei, vel corrupti; per *DEI* Justitiam et Bonitatem non sta-

ret, quo minus Infantes condemnaret, etiam si nullum Remedium prospexisset.

Arg: 2dum. SECUNDUM Argumentum, cum sequentibus est Illustratio et Ampliatio primi, possumus hic manum de Tabula tollere, quoniam hoc unum argumentum est *Achilleum*: Sed est secundum, uti in *Christum* translata sunt Electorum peccata, *Isa: 53. 6.* et in Cruce Anima ejus, se posuerit Reatum, uti quidam vertunt Verba *Isa: 53. 10.* *וְיִשׁוּעַ מִן־דָּם כָּל־חַיִּים* non aut privatus Homo, sed Sponsor omnes Electos representans et sustinens, *2 Cor: 5. 15.* Ita quoque primum *Adami* peccatum non fuit peccatum personale, nec peccavit ut singularis Persona, nam peccata ab eo postea commissa non imputantur: Ergo ut in Christo satisfacimus, ita quoque in *Adamo* peccavimus: In hunc modum docent *Theol: Sedan: Diss: 1ma. pag. 203.*

Arg: 3tium. TERTIUM succedit Argumentum, Omnes omnino Homines sunt Natura corrupti, *Job 14. 4.* Et *וְכָל־בְּנֵי־אָדָם* Filii Iræ, polluti et inquinati: Imo inquit Doct: *Leyd: Fax Verit: pag: 44.* Adamus nos non genuisset corruptos, nisi ipsius peccatum irrogatum fuisset: Considerandus enim est Adamus ut Caput naturale et foederale, naturale quia non potuisset generare nisi naturalis esset Pater, quapropter quandoquidem Theologi optimæ Notæ derivant hanc Imputationem ab utraque Relatione, ita sunt intelligendi, quod naturale Caput necessario statuatur ut præsuppositum; sic *Conf: Westm: Cap: 6. §. 3.* Quippe

alias, hi Patres deducunt Imputationem ex fœderali Relatione.

Arg: 4tum. ACCEDIT quartum Argumentum ;
Prof: mihi videtur nullam agnoscere Imputationem, imo hæc Corruptionem nativam, nam præterquam quod *Epist: 3tia. pag: 8.* dicat, *Repugnare Justitiæ et Bonitati DEI, talem constituere Representativum* ; et alibi, *Remedium fuisse necessarium, modo Adamus Liberos generasset* ; addit *pag: 226. in Resp: Animas jam creari æque puras ac sanctas, ac Animam Adami* : sed de propagatione, et hac assertionem suo loco dicendum ; solummodo in plano est, puras et sanctas Posterorum Animas non esse pollutas et impuras, et consequenter esse infontes, et proinde nullam dari imputationem ; quia ut statim audivimus, peccatum imputatum, est fundamentum Pollutionis : Quorsum hæc tendunt, judicent alii. Sed dices *Prof:* jugiter asserere, Imputationem peccati, sic est ; verum verba dat : Etenim quo pacto Anima creatur pura absque labe et corruptione, si DEUS imputaverit peccatum *Adami*, quo primævam amiserit Puritatem, suo et nostrorum nomine ? Profecto oculos habent meis perspicaciores, qui hæc cohærere vident ; Atqui in ipsum *Prof:* faba cuditur : Noverit enim DEUS *Adamum* rem male administraturum, Legemque violaturum ; ergo noluit tot Homines ullo modo dependere ab *Adamo* ; sed quandocunque violaverit Legem, vel eum internecioni dabo, dicit DEUS, ne lædat Posteris, vel Remedium comparabo et si illud contemptui habeant,

merito peribunt; in Infantia autem morientibus omnibus ad unum ignoscant; quod Remedium non contempserint. Christiana quidem Theologia!

Arg: 5tum. CONF: West: Cap: 7. §. 3. dicit, Hominem omnem praestruxisse aditum ad vitam perfectum; ita ex violato hoc foedere, Aditum ad illam fuisse praeclusum, puta per peccatum: Dissertius Catechis: Maj; in Quaest: Totumne Genus Humanum? Resp: Quandoquidem Foedus, cum Adamo tanquam publica persona, tum suo tum Posterorum nomine iectum erat: Exinde factum est, ut universum Genus Humanum, Generatione ordinaria ab illo procreatum, in ipso peccarit, et una cum ipso ceciderit in prima illa Transgressione. Similiter Cat: Min: Unde in liquido est juxta Conf: primum illud peccatum derivari ex Relatione foederali.

Arg: 6tum. AGMEN sexto claudent Testimonia Theologorum: Audiamus Cla: Markium, quia ad eum provocat Prof: Hist: Parad: vol: 1. pag: 362. Ista vero Imputatio Adamicæ culpæ, inquit, si possit forte qualicunque modo justificari per solum nexum sanguinis inter Adamum et Posterum, collato supremo et irrefragabili Jure DEI in omnes suas Creaturas; longe tamen facilius, et ut acquissima (non injustissima aut repugnans Divinis Perfectiōibus, sicut Prof: Epist: 3. pag. 8.) concipitur, si Foedus quoque Divinum intervenerit, in quo Adam Posterorum omnium secum Personam acciperet, et susciperet, qui hinc in publico actu ex ipso censentur. Mihi tædio non fuit integram appingere sententiam, quippe elegans illa Historia Paradisi

fi non est in omnium Manibus: Et infra allegat Doct: Hoornbeck Misc: Sac: Lib: 2. Cap: 14. Nec concipi, inquit Vir ille doctus, nec explicari id potest, loquitur de Imptatione, absque tacito et virtuali Fœdere. Alting: Theol. Elen. pag: 339. Adami, inquit, peccatum fuit culpa universalis totius Generis humani in ipso contracta, et justo DEI Judicio imputata; ita Ecclesiæ orthodoxæ magno consensu credunt et docent, juxta DEI Verbum. Nec mihi volupe est, vel unum addere post Consensum Ecclesiæ Orthodoxæ, attestante Henr: Altingio. Jam sat Argumentorum pro nobis.

SECTIO 3tia.

Ar: ium. **N**OBIS est solamini, quod Machinæ et Tela, quibus utitur Prof: ut plurimum, ad demoliendam Doctrinam in Ecclesia Reformata receptam ex Adversariorum Armamentario depromantur. Dicit Prof. Epist: 3tia. pag: 8. *Non facile est reconciliare hanc dispensationem cum Bonitate et Justitia DEI.* Resp: Conf: Westm: Cap: 7. §. 1. Contrarium docet, quæ voluntariam facit hanc dispensationem, ut legere est in prædicto Paragrapho. Consule etiam Wits: in *Oecon. Fœd: pag: 5.* nec non Rev: Dicksonum *Ther. Sac: pag: 43.* fuse et suaviter hac de re differentem.

Arg: 2dum. PROF: Objectionem urget, de Tutore Dativo, pag: 187. Resp: imo. Uti fœdus Divinum, licet reale, proprium et *ῥεονομαστικόν* seu DEO dignum, non est restringendum ad Co-

tractus humanos ; ita nec observata in hoc fœdere Divino. Dein 2do. Quum Posterì, Boni *Adamo* promissi futuri essent Participes, utique æquum erat, ut et Mali essent Consortes. 3tio. Omnia debent congrua esse Rationi nostro, *Prof:* ut deinceps videndum. 4to. Sufficit quod sit nominatus a DEO, quia ab eo in Jus sistitur, *Gen:* 3. 8. Et examinatur propter dilapidationem peculii sui et Posterorum, cujus vicem dolent hodie homines. De *Tutore Dativo*, disserere provinciam meam non facio ; sed Icti dicent forsan, *Adamum* non fuisse *Tutorem Dativum* : Quia imo. Nullus Tutor legalis ante eum administrationem recusavit. 2do. Pupillus non derivat peculium a *Tutore Dativo*, ut Posterì erant ab *Adamo* derivaturi : Sed quædàm hic habet *Prof:* quæ impiam redolent Audaciam, et DEUM ipsum impetere videntur.

Arg: 3tium. PECCATA proximorum Parentum imputantur, pag: 178. formaliter et tam vere ac *Adami*. *Resp:* imo. Πιστον Ψευδος *Prof:* est, quod confundit pœnam qua Liberi ob peccatum Parentum puniuntur, cum ipsa Imputatione, quæ prorsus differunt ; nam etiamsi DEUS, *Exod:* 20: 5. dicat, *Se visitaturum*, &c. Tamen dici nequit istos Liberos ita punitos, in Parentibus peccasse, *V. G.* Nonnulli ex *Davidis* Filiis juxta comminationem, 2 *Sam:* 12. 10. occidunt et occiduntur, non tamen dicuntur occidere *Uriam* in *Davide* ; tametsi id peccatum in illos visitaverit DEUS : Ast totum Genus humanum in *Adamo*, ob foederalem Relationem peccavit. Dein 2do. Scriptura,

Catechis: ut et *Theologi* mentionem faciunt primi peccati *Adami* contradistincte ad omnia alia, nec regere poterit; primum peccatum memorari propter Effectus mage perniciosos, puta, DEI Imaginis amissionem, totiusque Naturæ corruptionem, quia hi Effectus reddunt poenam primi peccati solummodo majorem, utique omnia hæc supplicia peccati, Effectus respiciunt: At Imputatio primi peccati est omnibus poenis prior, nec non earum Poenarum fundamentum et causa juxta *Cat: Min: in Quæst: An totum Genus humanum, &c?* Cui resp: *Totum Genus humanum propter Fædus cum Adamo ictum, in eo peccasse: Et in sequentibus Quæstionibus, sequuntur Effectus hujus primi Peccati, Justitiæ nempe originalis carentia, totiusque Naturæ corruptio, ut et Communione cum DEO perditio: Unde clare mihi videtur, Imputationem et Punitionem, seu visitationem omnino differre, quocirca Prof: vaterime agit, retinendo vocem Imputationis, quo melius Doctrinam tegat suam, odiumque declinet quasi imputationem negasset.* 3tio. Agnoscō Orthodoxos in suis argumentationibus propter Imputationem primi Peccati, arguere a minori ad majus; verum hæ duæ Imputationes, juxta illorum Mentem, toto Coelo discrepant: Ut fuse docet *Molin: Anat: Arm: pag: 44.* Imo nunquam memini me legisse ullum Orthodoxum asserentem peccata Avorum, Proavorum, &c. ita esse imputata, ut dici poterit Liberos peccasse et cecidisse in iis, illos repræsentantibus, uti *Adam* suos repræsentavit Posteros.

Hæc

Hæc igitur Poena est Effectus peccati, non autem ipsa Imputatio uti jam dictum.

CAPUT. 7^{mum}.

De Necessaria et Infallibili Connexione inter Usum Mediorum et Gratiam Regenerantem.

QUO accuratius de hoc Article disseramus, quædam sunt prælibanda.

SECTIO Ima.

Primo, Constat *Adamum* in statu Integritatis, omnibus viribus et dotibus fuisse instructum, quibus perfecte **DEUM** cognosceret et amaret, quia fuit ω *Eccl: 7. 29.* Et consequenter habuisse vires seu Facultatem credendi in Christum, i. e. Potentiam quam Lapsu perdidit: Nemo etenim unquam dixerit *Adamum*, in hoc statu, actu credidisse in Christum; et utcunque *Prof:* opinionem involucris celat; persuasum mihi habeo, disputationem inter *Dom: Websterum* et eum in Colloquio *Edinburgi* habito, fuisse de ipsa Facultate et Potentia, credendi in Christum. An in Mentem *Prof.* venire poterit Neminem ex pastoribus intellexisse differentiam inter ipsam Potentiam credendi, et $\tau\delta$ actu credere? Quæso ob quam Rationem litigium inter illum et *Dom: Websterum* in longum protraheretur, si tota Lis verteretur de *Asini umbra*, num scilicet actu cre-

debat

debat *Adamus* in Christum in statu Integritatis, quis unquam hoc asseruit?

2do. QUANDOQUIDEM *Prof.* negat pag: 200. Se tale quid docere, utique multum contendere de eo non est mihi Animus, quia nostrum EXAMEN concessa prosequitur: Solummodo sequentia observari possunt. 1mo. *Prof.* pag. 194. dicit, *Determinationem hujus Quæstionis in Theologia nullius esse usus*: Cæterum, longe aliter statuit præclarum illud Lumen Ecclesiæ Reformatæ, in *Gallüs*, *Molin: Anat: Arm: pag: 54.* docens hanc Quæstionem, non esse parvi momenti, nec perfunctorie tractandam. 2do, Ambigue dicit *Prof.* pag: 195. DEUM non potuisse Fidem in Christum Adamo revelare, proinde nec eam ab illo exigere: Ideoque Adamum nullam Potentiam, saltem virtualem credendi in Christum habuisse; Conclusio non est firma: Nam V. G. DEUS non revelat mihi quas fovet Doctrinas *Prof.* nec exigit a me Fidem de iis; Ergo, deest mihi Facultas seu Potentia credendi et sciendi Doctrinas novas et utiles, quas *Prof.* debito Tempore in medium proferre poterit, uti loquitur *Prof.* in *Alloquio ad Classsem Glasguensem*, pag: 63. Etenim dicit, *Veritates Evangelicas posse clarius proponi, ut et Adversariorum Cavilla efficacius refutari.* Verum judicet Lector, num novæ hæ Doctrinæ (quæ dudum sunt venditatæ) conducant ad clariorem Veritatis indagationem et Telorum Adversariorum minitantium, pleniorum repulsam. Porro DEUS non mihi manifestat Domum edificandam inter Annum unum aut alterum; Ergo deest mihi

Hæc igitur Poena est Effectus peccati, non autem ipsa Imputatio uti jam dictum.

C A P U T. 7^{mum}.

De Necessaria et Infallibili Connexione inter Usus Mediorum et Gratiam Regenerantem.

QUO accuratius de hoc Articulo differamus, quædam sunt prælibanda.

S E C T I O Ima.

Primo, Constat *Adamum* in statu Integritatis, omnibus viribus et dotibus fuisse instructum, quibus perfecte **DEUM** cognosceret et amaret, quia fuit $\gamma\omega'$ *Eccl: 7. 29.* Et consequenter habuisse vires seu Facultatem credendi in Christum, i. e. Potentiam quam Lapsu perdidit: Nemo etenim unquam dixerit *Adamum*, in hoc statu, actu credidisse in Christum; et utcunque *Prof:* opinionem involucris celat; persuasum mihi habeo, disputationem inter *Dom: Websterum* et eum in Colloquio *Edinburgi* habito, fuisse de ipsa Facultate et Potentia, credendi in Christum. An in Mentem *Prof.* venire poterit Neminem ex pastoribus intellexisse differentiam inter ipsam Potentiam credendi, et $\tau\delta$ actu credere? Quæso ob quam Rationem litigium inter illum et *Dom: Websterum* in longum protraheretur, si tota Lis verteretur de *Afini umbra*, num scilicet actu cre-

debat

debat *Adamus* in Christum in statu Integritatis, quis unquam hoc asseruit?

2do. QUANDOQUIDEM *Prof:* negat pag: 200. Se tale quid docere, utique multum contendere de eo non est mihi Animus, quia nostrum EXAMEN concessa prosequitur: Solummodo sequentia observari possunt. Imo. *Prof:* pag. 194. dicit, *Determinationem hujus Quæstionis in Theologia nullius esse usus*: Cæterum, longe aliter statuit præclarum illud Lumen Ecclesiæ Reformatæ, in *Galliis*, *Molin: Anat: Arm: pag: 54.* docens hanc Quæstionem, non esse parvi momenti, nec perfunctorie tractandam. 2do. Ambigue dicit *Prof:* pag: 195. DEUM non potuisse Fidem in Christum Adamo revelare, proinde nec eam ab illo exigere: Ideoque Adamum nullam Potentiam, saltem virtualem credendi in Christum habuisse; Conclusio non est firma: Nam V. G. DEUS non revelat mihi quas fovet Doctrinas *Prof:* nec exigit a me Fidem de iis; Ergo, deest mihi Facultas seu Potentia credendi et sciendi Doctrinas novas et utiles, quas *Prof:* debito Tempore in medium proferre poterit, uti loquitur *Prof:* in *Alloquio ad Classsem Glasguensem*, pag: 63. Etenim dicit, *Veritates Evangelicas posse clarius proponi, ut et Adversariorum Cavilla efficacius refutari.* Verum judicet Lector, num novæ hæ Doctrinæ (quæ dudum sunt venditatæ) conducant ad clariorem Veritatis indagationem et Telorum Adversariorum minitantium, pleniorum repulsam. Porro DEUS non mihi manifestat Domum edificandam inter Annum unum aut alterum: Ergo deest mihi

hi Facultas videndi Domum illam ædificatam:
Nemo non videt hanc Sequelam.

3tio. Notare lubet *Prof:* animose satis, more solito, asserere, pag: 199. Nec *Rhetorfortis*, nec *Turretini* Argumenta concludere, næ pag: 200. *Orthodoxos*, qui se *Arm:* opposuerunt nullam probationem attulisse evidentem, qua probant Adamum ejusmodi vires habuisse. Consulat *Lector Molin:* 2 pag: 54. Prædictas observationes non notassem, quia *Prof.* hanc Positionem negat, et solummodo videtur Velitationis causa, cum *Rev: Webstero* arguere, nisi ratione dicti quod habetur pag: 210. Ob hanc Rationem, ait, etiamsi alia non esset, existimo mihi incumbere aliud exquirere responsum, ad removendam Objectionem *Pelag:* Nimirum, DEUM omnibus Hominibus Evangelium audientibus, Facultates dedisse, quibus, si rite, sincere, in diligenti mediolorum usu utantur hi homines, necessario et infallibiliter Gratiam regenerantem consequentur. Manifestum est hanc esse Mentem *Prof:* ut videre est pag. 212. et sequentibus, ut et ex colloquio *Edinburgensi*, in quo asseruit, Necessariam esse connexionem inter rectum usum mediolorum et Gratiam regenerantem. Quæstio igitur expendenda est, An ejusmodi connexio mundo a *Prof:* publicata, propugnata et vendicata, fulcimentum habeat sufficiens in *Sacro Codice*, *Conf.* et *Theologorum Scriptis* quod pernegamus.

4to. DIXIMUS hætenus de Sinceritate Morali intuitu Ethnicorum, atque ibi dicta possunt rite applicari Irregeneritis; etenim quamvis Lux Evangelii lucidissime splendeat inter id audientes, nihil-

nihilominus dum permanent in statu destituto; ipsorum irrogenitorum, Actionum Principia, Motiva et Fines abludunt a Scopis: Sunt enim תועבה Prov. 15. 8. *Abominatio DEO*; seu ut Targum vertit, *Abominatur DEUS Viam Impii*; vel abominabitur, ut Syr. habet. *Est*, inquit *Gusset*: in expositione hujus vocis, *objectiva Abominatio, quam oculis DEUS non contempletur.*

5to. PER rectum usum mediorum, intelligitur cura illa et diligentia, quæ adhiberi poterit ab Homine in isto Statu destituto, serio agentis, puta Orationes, Verbi lectio, Evangelii prædicati frequens Auditio, et id genus alia.

6to. VIRES naturales sunt Homini a primis Incunabulis concessæ, et longo rerum usu auctæ, quæ si ad *ακμην* pervenerint in usu Mediorum Gratiæ regenerantis, futuri sunt participes Homines. Hæ Considerationes in antecessum prælibandæ erant, ad clariorem Cognitionem Quæstionis.

S E C T I O 2da.

Arg. 1um: PETI potest ex statu in quo homo jacet, donec dies ילל uti loquitur Reginus Psaltes, *Psal: 110. 3. Potentiæ, Sciz.* Illucescat, huic Doctrinæ repugnante, imo. Enim Scriptura eum statum tenebrarum vocat. *Eph: 5. 8.* Eratis enim σκοτος tenebræ in abstracto, prorsus caci et flagitiosi, ut scelus pro Scelestissimo, inquit, Zanchius; *habent mentem tenebris Obscuratam, Eph: 4. 18.* Jam an ex promissione DEI Connexio quam statuit Prof: datur inter Gratiæ Regenerantem

et talem statum. Homo enim se discernet, quia nihil requiritur ad rectum mediorum usum ex parte DEI, præter motivorum seriem et ordinem: Quod decretum DEI attinet, quomodo executioni mandari possit, absque actionibus transcurrentibus. Veniam dabis, benevole Lector, si semel, seria mixta sint cum jocis: Notum est quod de *Adriano* sexto Pontifice *Romano* dictum fuit. Trajectum plantavit, Lovanium rigavit, *Cæsar* incrementum dedit, et sarcastice additum est, hic DEUS nihil fecit. De Creatione et Conservatione virium non est sermo, aut plus requiritur ad hominum operationes quam DEI voluntas efficax omnia sustentans. 2do. Scriptura representat tales mortuos, *Eph: 2. 1.* Hinc facile intelligitur mors Spiritualis, inquit *Bodinus* in Locum, *Quod Sciz. homo nihil jam sancte, intelligere, facere aut velle valeat, non magis quam mortuus resurgere potuit.* Appellatur quoque, *1 Cor. 2. 14.* ψυχικός animalis, seu ut *Calvinus* exposuit, non ut vulgo accipiunt, hominem crassis concupiscentiis, vel sensualitati suæ addictum, sed quemlibet hominem solis naturæ facultatibus præditum; quod ex opposito liquet. Nam animale cum spirituali confert *Apost: quem Ven: Voetius* defendit adversus *Cornelium a Lapide*, ut legere est *Select: Dis: part: 5ta: pag. 412.* Adde eos esse carnales, et nos docet *Apost: Rom: 8. 7.* σαρρική Carnis esse inimicitiam adversus DEUM: jam vero quis (si non omnes rejiciat Interpretationes *Orthod.*) dicere audeat, ejusmodi hominem viribus naturalibus utcumque adornatis, sine potentia supernaturali

gratiam regenerantem aut illius gratiæ promissionem, suis actibus consequi posse.

Arg: 2dum: COMPERTUM erit ex eo quod multi mediis utantur, imo diligentius quam plerique quibus gratia regenerans conceditur, nihilominus hac gratia regenerante non potiuntur, unde certo certius hanc connexionem non esse Infallibilem; et gratis dicitur a *Prof: pag. 218.* *Omnia hæc speciatim determinata esse in Fœdere Redemptionis:* Sane novimus εκλογην seu Electos adepturos, *Rom: 11. 7.* Sed hanc connexionem in Fœdere Redemptionis stabilitam nusquam legimus in *Sac: Lit:* et haud tutum est commentitios istius Fœderis articulos fingere: Imo quomodo cohæret Electos adepturos, et tamen multos ex iis qui viribus naturalibus utebantur, salute non potituros; Profecto vel decretum irritum redditur quod est αδεον vel decretum fertur cum viderit DEUS hos legitime suas adhibituos vires: Verbo dicam, statuo connexionem illam esse ευρημα minime fundatum in *Vol: Sac:* In mundo est, quosdam, qui animi contentione salutem quærebant, eam non obtinuisse, *Luca 13. 24.* ζητήσουσιν studebant intrare, et non potuerunt, optabant summo opere intrare, sed quia hisce mediis, quæ ex se non sufficiunt, utuntur, Inquiunt *Annot: Angl: non valebant*, et allegant *Joh: 7. 34.* huic parallelum, *Quæretis, et non invenietis:* Ergo petitio etiam si ingeminata, et omni animi studio peracta, nihilominus erit vana, nisi in fide fiat: Præterea vox ζητεω significat, inquit, *Beza mirifice quærere:* Eadem vox occurrit *Mark: 12.*

12. quæ denotat summum studium quo Christum præhendere conabantur, sicut *Importunus disputator scholasticus multa quarit, ut explicatur a Leigh: Crit: Sac: pag. 139.* Addere licet parabolam de fatuis Virginibus, *Mat: 25. 2, 7.* quæ oleum quærebant, incassum tamen tela jactant, nam Irregenti religionem profitentes gratiam possunt petere modo naturali: Nec stringit quod hæ Virgines appellentur fatuæ, certe omnes deficientes sunt stultæ DEI judicio, *Tit: 3. 3.* speciatim cum lampades suas adornassent, simul cum virginibus, prudentibus, neque difficultas removetur dicendo, Eas virgines nimis sero petiisse oleum, etenim indubium est eas virgines, si unquam, rite et sincere oleum quæsisse; jam ad incitas redactas, juxta *Doct: Prof: necessario et Infallibiliter oleum ipsis concedendum fuit, i. e: gratia regenerans.* Unde patet omnes petentes gratiam non obtinuisse, etiamsi multi eam cum anxietate quærant.

Arg. 3tium: DEDUCI poterit ex iis qui dotibus supra vires naturæ donantur, Illuminatione Sciz: gustu doni cœlestis, participatione Spiritus Sancti ut et virtutum seculi futuri: Illi tamen Brabeion et præmium perdunt, ut videre est, *Heb: 6. 4, 5, 6.* Nostri instituti ratio non patitur indagare sensum hujus perobscuri textus, adeat cui lubitum est, *Owenum et Markii Exerc: Bib: Vol: 2 Pag. 976.* Tantummodo summa cum fiducia dixerim hos externa specie fœlices, ob tanta dona iis concessa, haud dubie sapiuscule petiisse, quæsisse et pulsasse, quia dona hæc excitarent eos ad

ad illa officia, attamen frustra quæſiſſe et gratiam illam datam communem nempe *eis* *verbo* accepiſſe, uti 2 *Cor.* 6. 1. Innuitur ejuſmodi dari: Quanto magis ii qui extra limina naturæ, ne pedem promoverint, revera ſi connexio ſit Infallibilis, in nullo tempore, ſtatu et conditione ſucceſſu carebit, uti ea quæ intercedit inter veram fidem et ſalutem, *Mark:* 16. 16.

Arg: 4tum. PETI poteſt ex Schemate *Prof.* audivimus eum docentem Evangelium omnibus fuiſſe promulgatum, et nullum ex novo ſœdere excluſum donec remedium rejiciat, idcirco (ut-
cunque incruſtetur) vires omnibus dantur quibus ſi rite utantur, non ſolum Evangelium ipsis revelandum, ſed etiam gratiam Regenerationis concedendam, atque id videtur clarum, ex eo quod *Prof:* neget nos in *Adamo* amiſſiſſe potentiam credendi in Chriſtum, idcirco rationi conſentaneum eſt nos mediate vel immediate illam habere, qua credere poſſumus.

Arg: 5tum: HÆC connexio neceſſaria et Infallibilis inter uſum mediorum et gratiam regenerantem viribus naturæ, arietat in gratuitam DEI gratiam, *Etenim cujus vult miſeretur* ; aſt per hanc Doctrinam dat DEUS gratiam ſalutarem hominibus naturæ viribus eam petendo ſe diſcriminantibus : Quia ſe obligavit Promiſſo, et notum DEUM eſſe *ἀθεοῦν*, *Tit:* 1. 2. mentiri neſci-
um, idcirco promiſſum ratum habebit DEUS ; aſt hætenus evictum eſt, haud paucos viribus naturæ immo et Donis Spiritus Sancti communibus u-
tentes hujus gratiæ non eſſe conſortes. Præterea
infuſio

Infusio novi principii in regeneratione, seu concessio primæ gratiæ est absoluta absque ulla re in homine considerata (præparationes in quibusdam antecedantæ, nullum habent Influxum in hanc primam dationem) ut videre est *Ezek. 36. 25, 26, 27.* ubi sexies aut septies hoc opus sibi vendicat DEUS, tanquam Supremo et Omnipotenti Domino, nec ex ipsorum operibus vel usu medi-
orum obtinetur regeneratio, uti patet ex, *Ver. 22.* Immo concessio hujus gratiæ oritur ex fœdere cum Christo inito, *Gal. 3. 16.* Ejusque testa-
mento morte confirmato: Utique ὑπερβαλλον
μέγιστος τῆς δυναμeos αὐτοῦ *Eph: 1. 19:* requiritur in
hac nova creatione, quæ nostris operibus non
producitur nec illis promittitur; Consule si pla-
cet *Greenhill* in *Ezek: 36. Vol. 5.* Suffragatur
Jer: 24. 7. 32, 33. 39. 2 Tim. 1. 9. Tit. 3. 5.
Ex quibus locis manifestum est hanc Doctrinam,
esse absolutam a mero DEI beneplacito dima-
nantem; Propheta *Mic: 5. 7.* Dicit, *Esse instar ro-
ris a Jehova et Gutta super herbam, quæ non ex-
pectabit virum, neque præstolabitur filios hominis:*
Unde observatu facile est. 1mo. Gratiæ originem
divinam et amabilem. 2do. DEUM nullam ex-
pectare qualitatem. 3^{tio}. Subjectum in quod ros
cadit, herbam nempe, qua similitudine optime
exprimitur ejus natura sylvestris et non culta, si-
mul et omne Incrementum a DEO proveniens:
Porro Dicit propheta rorem non expectare UN
virum honoratum, aut אִדָּם בְּנֵי virum plebeium
Syr; vertit qui nemini superest, nulli residuus est:
Miseretur ergo DEUS cujus vult, Rom: 9. 18. Ut
diximus

diximus hæc latius deducta sunt, a *Clæ*: *Mark. Com: in Mic: Vol. 3: pag: 282.* Addere licet gratiam regenerationis fore currentis et volentis, contra mentem DEI. *Rom: 9. 16. Homines, inquit, Pareus in Locum, pag. 203. non possunt capere, quomodo DEUS omnia Disponat sapientissime et iustissime, non modo extra hominem, sed et in genere humano, ut nihil boni vel mali citra propositum contingat*; Jam manifestum, est hominem hanc DEI gratuitam dispensationem posse cognoscere, si currenti et volenti viribus naturæ, juxta hypothesein gratia concedatur; in aperto quoque est promissum esse factum Electis non autem Reprobis; immo nullum promissum actionibus irregenitorum salutare reperire est, in *Sac: Cod.* quippe sunt peccata quæ mortem merentur, *Nec arbor mala fructus bonos edere potest, Mat. 7. 18.* Irreginitus, est homo *ἄλογος* qui & *δύναται* capere res Spiritus, *1 Cor. 2. 14.* Ac proinde nec eas ardentem a DEO querere: Ipsa enim potentia ei denegatur ab Apostolo, verum juxta *Prof: ἄλογος* vires possidet quibus gratiam salvificam obtinere poterit modo recte iis utatur; intellige sine ullo influxu præter communem suasionem. *Prof* Dicit, *Pag. 212* Oblationem et Mandatum æque late patere: Quid inde? an sequitur omnes quibus offertur gratia illam consequuturos modo eam peterent? Revera impietas hodie non ita in *Scotia* grassaretur si hoc verum esset. Merces ver. gra. in Foro propositæ et oblatae minime emptæ sunt ab omnibus in eo ambulantibus. Ast audi *Doct: Par: Com: pag: 203.* Promissiones, inquit, *Evangelii sunt quidem*

quidem datae universae Ecclesiae, ut omnibus offeratur gratia et salus in Christo, sed non Implentur in omnibus. Hoc autem in *Prof:* schemate maxime mihi displicet, quod tametsi multa dicat *Prof:* de gratia regenerante usui mediorum promissa, et neminem iis mediis rite usurum nisi virtute decreti Electionis; nullo autem adiutorio indigent homines quo ad gratiam salutarem petendam moveantur, ita ut eam juxta DEI promissum consequantur, præter seriem motivorum, quæ hominem possunt movere vel non movere. Ex hisce disputatis judicet Ecclesia Reformata, num quid monstri alit hæc hypothesis. Facile possum latius et fusius excurrere, aliaque subjungere argumenta, sed chartæ parcendum est.

Arg. 6tum. CONFESSIO Westm: Hanc connexionem nigro notat thetâ, nam *cap: 16: § 7: Opera nondum regenitorum, &c. dicuntur peccata nec DEO grata esse possunt; nec reddere quemquam valent idoneum ad Gratiam a DEO recipiendum. Item cap. 6: § 4: Homines dicuntur inhabiles prorsus ad omne bonum ac impotentes, eique plane oppositi, ad malum autem omne proclives penitus:* Jam an Impotentes et inhabiles ad gratiam petendam eo modo quo vult *Prof:* et omni bono spirituali oppositi sunt homines et ad contrarium perpetuo proclives, queant spirituale bonum ardentem petere: Certe si homo viribus Naturæ utendo, gratiam quærat, ita ut promissum Gratiæ obtineat, sese ad gratiam præparabit contra *Conf:* Rogo omnem cordatum an hæc connexio convenit cum *Conf:* Cor-
res-

respondit Catech: major, In quo consistit, &c? Resp. Status illius, &c. Unde inhabilis prorsus ac impotens factus est ad omne bonum spirituale, eique plane oppositus, ad malum autem omne proclivis penitus et quidem perpetuo: Ne igitur in Posterum nobis negotium facessat hæc connexio e diametro Conf: repugnans. Conf: Helv: Harm: pag: 69: Conversionem adscribit Liberae DEI dignationi. Angl. Conf: Harm: pag: 101: Ea est Conditio hominis post Lapsum Adæ, ut sese naturalibus suis viribus et bonis operibus ad fidem, et Invocationem DEI convertere ac præparare non possit homo. Gall: Conf: Harm: pag: 79. Nullam prorsus habet homo Libertatem ad bonum appetendam, nisi quam ex DEI Gratia et dono acceperat. Item pag: 80. Neque possit quisquam sua vi sibi ad bonum illud aditum patefacere, quum ex natura nostra ne unam quidem rectum motum vel affectum seu cogitationem habere possimus, donec nos DEUS gratis, præveniat et ad rectitudinem formet: Si homo naturæ viribus gratiam ardentem quærat iis gratiam appetit, verum talis Orationis aut Appetitionis capaces non sunt homines, juxta Conf: Gall: donec *αὐτοὶ* renascuntur. Tempus non teram in adducendis Theologis, qui hanc Connexionem repudiarunt, Voetium Sciz. Hoornb: Para: Rhetorfor: Turret: Mark: Mastr: et innumeros alios, nec mihi contigit videre ullum Orthodoxum Prof: *οὐκ ἔστιν* nam quid Cla: Hoornb: attinet citatum a Prof: pag: 215: sine dubio hæc quaestio de qua loquitur Vir ille Doctus, est ejusmodi quæ est DEO grata, quæ sine fide nequit

esse, *Heb: 11:6.* Utique salus est huic Homini curæ; præterea vide, *Hoornb: Theolog: Pract: pag: 604: Jam, ait, quod Illi, Angli sciz: præparationes appellant, nos dicimus esse actus ex Spiritu provenientes, aliorum sciz: actuum ex eadem Regeneratione prævios.* Infra, *Quare, inquit, ante Conversionem nullæ sunt proprie loquendo Dispositiones: Nec quidpiam boni ante Gratiam, et spiritualis ante Spiritum, et Operationis salutaris ante vitam in homine collocandum arbitramur: Sed juxta Doctrinam Prof: opera irrogenitorum et usus Mediorum tantopere DEO placent, ut non solum promittat DEUS, verum etiam det secundum Decretum, Gratiam: Dein totus est.* *Hoornb: Socin: Conf: Tom. 3tio. pag: 3: In probando, Neminem posse placere DEO sine fide; Extra Christum, inquit, Hoornb. pag: 5. probitate animi vera præditos agnoscimus nullos; Quocirca Hoornb: Lib: 1mo. cap: 1mo: pag: 17. Conferendus est cum locis jam a nobis citatis, imo addit, Hac Ostendere Officium nostrum, et curare a nobis propriæ salutis negotium omnino deberi; Sed ex officio nequaquam infertur infallibilis connexio; idcirco instantia ex Hoornb: nihil facit pro Prof: atque ita nostro defuncti sumus munere, agat igitur Prof: pro sua sententia.*

SECTIO. 3tia.

Arg. 1um. Palmarium Argumentum desumitur ex *Math: 7. 7.* idque urget *Prof: rationibus ex Textus visceribus petitis, quales sunt;*
Imo.

1mo. Christi Concio habita ad promiscuam multitudinem gentilium æque ac *Judaorum*, *Mat*: 4: 24, 25. 2do: Triplex mandati repetitio et sextuplex Promissi. Denique 3^{tio}: Exemplum cujusvis Parentis in multitudine; hæc, ni fallor, sunt viscera hujus Argumenti. *Resp*. Conabor pro virili hæc eviscerare ejusque Argumenti nervos incidere, quippe ex eo tollit *Cristas Prof*: ut et alii viri quemadmodum audivimus in Conventu Deputatorum, *Syn*: *Gen*. 1mo. Licetne rogare quem habet præcursores in hoc Glossemate? *Hoornb*: nominat, sed operam et oleum perdidit; quippe hætenus ostendi virum illum Doctum non admittere talem Connexionem qualem statuit *Prof*: Dein 2do. An *Prof*: αὐτός ἐστι, tanti est ut Ecclesia Reformata pedibus eat in ejus sententiam, non putarem. 3^{tio}. Hætenus creditum est optimam regulam interpretandi Scripturas, fuisse ipsas Scripturas, non dicta humana a *Prof*. repudiata, nec rationem quæ *Prof*: est *Principium* æque ac *Scriptura*; sed hæc de re suo loco dicendum. Jam *Χωρίς θεοῦ πίστεως* *Heb*: 11: 6: sine fide seu seorsum a fide uti *Χωρίς* explicatur, *Joh*: 15: 5: *Heb*: 11: 40 Nullus DEO gratus, idcirco Promissum ad illum et illius opera in hoc statu non pertinet: Huic affinis est locus *Jacob*: 1: 6: sed postulet cum fide, versu 7. non enim existimet &c. Adde *Mat*. 21: 22. Si credideritis, accipietis: *Joh*: 15. 7. Jam an putandum hanc Promiscuam multitudinem universam petere potuisse cum fide, idcirco hæc fides necessaria est

quo homo petens jure fruatur Promissio. 4to. Licet dubium unum aut alterum proponere de multitudine quæ lubentissime submitto eruditorum Judicio. imo. Mat: 5: 1. Diserte legitur *Discipulos eum adusse eumque illos docuisse.* Jam sit Collatio cum Mark. 3. 13. *Tunc ascendit in montem, et Advocavit ad Se quos Ipse voluit: Cum Luk: 6. 13. Quum autem Dies ortus esset advocavit Discipulos suos, versu 20. Ipse vero, sublatis oculis in Discipulos suos; dicebat Beati, &c. Calvin: Comment: pag: 17. asserit eandem Concionem intelligendam esse. 2do. Has beatitudines Discipulis applicat, neutiquam promiscuæ turbæ, nam nec jam nec in Posterum pertinebant ad totam illam multitudinem indiscriminatim. 3tio. Versu 13: cap: 5: dicuntur, *Sal terræ* quod, Epitheton non erat totius turbæ. 4to. Mat. 6. 5. Discipulos docuit hanc egregiam Orationem, cui Institutioni ansam præbuit, quidam ex Discipulis, Luc: 11: 1. 5to. Denique Mat: 7: 6. *Iis interdicit ne dent sanctum canibus, i. e. Ne prædicent Evangelium hostibus et veritatis contemptoribus,* inquit, *Mag: Span: Vind: in hunc locum Oper: Tom: 3. pag: 135.* Verum hæc prohibitio totæ Promiscuæ turbæ non competebat: Arbitrium penes esto Lectorem de hisce dubiis pronunciare; sane si quid roboris iis insit tunc Versus 7. Apostolis vel credentibus solis dictum non esse, non probabit Prof: Verum plena largiamur manu Sermonem habitum fuisse toti multitudini, quid quæso deducitur? Mandatum omnibus injungitur, non sequitur Promissum*

sum esse adeo extensum, totamque Turoram complecti; Legi perfecte obedire jubemur, at non promissa est Potentia eam implendi, eam serio petentibus. Insuper, *Mat: 3. 11.* Ipse, *Vos* (inquit *Johannes*) *baptizabit Spiritu et igne.* Profecto non omnes tam temporis Auditores Spiritu igneo a Christo sunt perfusi. Præterea in Sacris Literis Mandata et Exhortationes dantur Turbæ indiscriminatim, quæ tamen hujus Turbæ partem duntaxat respiciunt, *V: G. 1 Cor: 5. 4.* Apostolus alloquitur Membra Ecclesiæ *Corinthiaca* indiscriminatim; attamen tota multitudo non tradidit Incestuosum Satanæ; sed illi qui Ecclesiæ præerant. Ita quoque in apperto est, quasdam Epistolas dirigi ad particulares Ecclesias, nihilominus Beneficia ad quosdam solummodo in hisce Ecclesiis pertinent: Imo hæ exhortationes urgentur motivis Sanctis propriis, ut videre est, *1 Cor: 1. 1. 1 Thes: 1. 4.* Quocirca ex hoc communi et vulgari loquendi modo, officium demonstrante, nihil conficitur pro hac connexionione. *Exstimulat nos,* inquit *Calv Com: pag: 98. ad hanc officii partem:* Imo addit, *Inanis et luforia est Cereemonia, Precatio sine Fide:* Nec ex frequenti Repetitione quidquam concluditur; quia *vers: 22. Multi ingeminant, Domine, Domine; quos tamen non scit Christus.* Exemplum Patris quod spectat, eo tendit: Inquit idem *Calv: Ne Animi nostri mora vel difficultate flaccessant:* Et vocantur το ἀγαθον quia, *Omne donum a DEO veniens est bonum, Jac: 1. 17.* Ex hisce observatis,

mihi manifestum est, nihil erui posse ex hoc loco pro infallibili hac connexionē.

Arg: 2dum. PROF. videtur *pag: 220.* sibi placere, quod omnes objectiones *Pelag: et id genus hominum, hac respondendi methodo prorsus eliminantur.*

Reps: 1mo. Non ita existimarunt Stellæ primæ Magnitudinis, quæ magno cum successu et applausu ad Incitas redigerunt omnes Hostes Veritatis. *Dein 2do.* Manifestum est DEUM nihil, agere in tempore, quod non decreverit ab Æterno, et quamvis DEUS aliquando Gratiam concedat iis (agnoscente ipso *Prof: pag: 212.*) qui mediis non utuntur, tamen ordinariò Gratia mediis utentibus conceditur; igitur DEUS ab Æterno decrevit dare Gratiam iis quos mediis rite usuarios præviderat: Et revera Doctrina reformata, non conservatur hac respondendi methodo; nec tollitur difficultas, dicendo, *Relum usum Mediorum fluere ex speciali DEI Favore*: Quia iste Favor, vel est Gratia vel non, si sit Gratia, datur Gratia ante Gratiam; si non sit Gratia, dicat nobis *Prof:* quid sit iste specialis favor distinctus a Naturæ viribus, aut Operationibus Spiritus Sancti communibus: Immo juxta *Prof:* omnes habent Potentiam mediis utendi, non minus ac Homo Potentiam habet utendi mediis ad recuperandam Valetudinem: Et quamvis *Prof:* dicat Electionem esse causam cur unus rite utatur Mediis, et non alter; tamen nec dicit, nec dicere poterit, quod factum sit in Corde unius, qui rite mediis utitur, et alterius qui iis non utitur, nisi quod unus in circumstan-

tiis

tijs mage commodis quam alter ponatur. Denique methodus qua utitur in Responsionibus mihi videtur reformatam labefactare Doctrinam et causam adversariis prodere : Stet igitur communis Orthodoxorum Responsio, qua Doctrina reformatæ Ecclesiæ de Electione, &c. facta testis conservatur, ut et Adversariorum Objectiones refelluntur ; firma et valida : *Prof.* autem intricata et perplexa, repudietur.

Arg: 3tium. ARGUIT *Prof: ex Luc: 11: 13: pag: 214.* Quanto magis, inquit Christus, dabit Spiritum Sanctum petentibus ab ipso. *Resp. 1mo.* Conjiciantur oculi in initium hujus capitis, et obvia est occasio hujus Promissi, Nempe petitio cujusdam ex Discipulis rogantis ut Christus doceret eos orare, cui Petitioni Christus annuit. *2do.* A versu 5to. Urget assiduitatem et constantiam in precibus; Argumento a minori ad majus. Unde. *3tio.* Ver. 9. Eos Animat et exstimulat ad quærendum eodem Promisso quod habetur, *Mat. 7: 7:* Ut et ex relatione Paterna, atque inde applicationem facit, dicendo, *Patrem Cælestem daturum Spiritum Sanctum petentibus ab Ipso :* Tria ergo observanda veniunt. *1mo.* Largitor, *Pater Cælestis*, proinde qui filii non sunt Spem potiundi non habent, et nemo υἱός est filius; Regeneratio enim producit hanc filiationem, utique vana *Judaorum* Jactantia quod *DEUS* esset ipsorum Pater, aut Abrahamus, *Mat: 3: 9:* Hanc relationem minime constituit. *2do.* Bonum petendum, Spiritus Sciz. Sanctus et ipsius dona libere ab hoc Patre concessa. Postremo Per-

Personæ petentes nimirum quales Discipuli, qui in nomine Christi petebant; nam *hæc bona* inquit, *Chemnitius Harm: Evang: pag: 1996. sunt petenda in nomine Christi, hunc enim DEUS proposuit Propitiatorem per fidem in sanguine, Rom. 3: 25: Intellige, inquit, Annot: Ang: hoc promissum factum iis qui precantur secundum DEI voluntatem, atque sequentia adducunt Loca, Mat: 18. 19. et 21. 22. Marc: 11: 24. Joh: 15. 7. et 16. 23. Jac. 1. 6. Quocirca spes eorum vana futura non erat quos DEI Spiritus movet et excitat, imo quorum supplicationes dicitur. Restrigit hoc Promissum Mat. Henry, prædestinatis ad hæreditatem filiorum; ex hisce patet hoc Promissum nequaquam esse extendendum ad omnes homines qui viribus naturalibus tantummodo utuntur: Nec immorandum in ulla alia re a Prof: memorata et a nobis hætenus præoccupata: Quocirca transitum facimus ad articulum proxime sequentem.*

CAPUT 8um.

De Propagatione Peccati.

QUESTIONEM sat difficilem aggredimur, oportet igitur ut pensiculate et cautè eam pertragemus: Et certe expedit (ut in aliis articulis) Sacræ Scripturæ vestigia ad amissim premere, simul et Ecclesiæ Luminum, quo minus a vero abluamus.

SECTIO Ima.

1mo. **N**Obis dicendum non est de peccati, natura, aut existentia peccati, verum de propagatione, quæ fundamentum habet in Imputatione Culpæ *Adamicæ*, idcirco omnes omnino homines gerunt imaginem *Adami* terreni, quoniam, *Gen: 5. 3.* procreati sunt secundum ejus similitudinem et Imaginem: Est igitur natura omnium corrupta et infecta.

2do. PER peccatum ab *Adamo* in posteros propagatum, intelligenda est Lues illa inhærens, non excluso, sed supposito peccato imputato, tanquam causa hujus nativæ corruptionis totum pervadentis mundum, *Rom: 5. 12.*

3tio. QUÆSTIONES de animarum creatione nimium curiosas tanquam inutiles missas facimus, quales sunt istæ duæ præcipue, una *Originis*, Sciz. statuentis, *Animas primitus fuisse cum Angelis creatas, et postea in Corpora detrusas*: Huc etiam propendunt *Talmudici*, ut ex historia *Basnagi* patet, qui diebus incarnationis Christi μετεμψύχωσιν tenebant saltem haud pauci ex iis, quæ quidem opinio hodiernum prævalet in plurimis Regionibus Orientalibus, speciatim in *China*, testante *Patre le Comte*: Cæterum existentiam illam animarum primævam, videat cti visum est Confutata a *Ven: Voetio Tom: 1mo. Disp: Select: pag: 796.* Altera vero *Tertulliani*, qui nimis crasse de anima sentiebat, sed quia hæc opinio dudum est explosa (paucis exceptis Evangelicis animam ex
traduce

traduce tenentibus) ab Ecclesia Reformata: Idcirco communiter itur in eam sententiam, qua statuitur animam immediate creari a DEO, et in medio hominis formari, *Zach: 12. 1.* Absque Iustitia Originali, qua primus homo *Adamus* truebatur. Nonnulli putant animam inquinari a semine in utero materno, ut vinum in vase acido Infusum accessit: Vel ut *Pictetus Theol: Christ: pag: 359.* Si DEUS, inquit, collocaret corpus in quod vult animam Infundere, in medio cujusdam liquoris ardentis, antequam anima cum corpore uniretur, contingeret ut ex quo anima ingrederetur gravissimum persentiret dolorem. Verum utcunque, viri docti sibi placent in hisce similitudinibus, tutius erit *ἔτι χειρ* de re in qua sudarunt Theologi et sudabunt. Quæstio autem cum *Prof:* in hoc vertitur puncto, an animæ post lapsum a DEO creatæ omnibus instructæ dotibus sint, quibus *Adami* anima instructa fuerat (qualitatibus istis in statu adulto exceptis) *i.e:* Iustitia, puritate et vera Sanctitate.

4to. Quo distinctius et accuratius hanc enodemus quæstionem, hæc tria observanda sunt. 1mo. Materiæ propagatio per generationem. 2do. Animæ creatio Denique. 3tio. Totius Compositi constitutio in unione animæ cum corpore quæ fit in ipsa Animæ Creatione et sub hac *σχέσει* Duntaxat homo consideratur in *Adamo*, quando sciz. omnes possidet partes Compositi; ita loquitur *Ven: Voet: part. 1ma. Select: Disp: pag: 1079: et de Voetio, Dicit, Hoornb: Tom. 1. Socin: Conf. pag: 559. quod istius quæstionis solutionem ad metam quasi perduxerit.*

510. *MENS Prof:* Clarissime proponitur, pag. 225, 226 et 227. Ubi asserit esse *Notionem Metaphysicam*, immo repugnare *Iustitiæ et bonitati Divinæ*, nec *DEUM* iudicem agere in *Creatione animæ*. Porro, pag: 226. Dicit, Se nullam necessitatem videre cur anima corpori unita sua privetur *Iustitia Originali a DEO*. Pag: 227. asserit, *Animam* peccato non posse esse obnoxiam donec uniatur corpori, et fit ex *Adami* posteris; atque tum dicit esse pollutam mortique obnoxiam. Obiter dico meum superare ingenium intelligere quomodo *DEUS* qui partes *Judicis* non agit cum animas creat, secundum *Prof:* non aspernetur *Judicis* partes, uniendo animam eamque sanctam cum corrupta materia. Hisce prælibatis, quæstio ad hos redigitur terminos, an animæ creentur tam puræ et sanctæ ac *Adami*, nec sua priventur *Iustitia Originali*, donec corpora quibus uniuntur eas contaminent post *Unionem*. Ni fallor hæc est *Mens Prof:* et affirmativam tuetur, nos vero negativam.

S E C T I O 2da.

Arg: 1um: **C**onsultum erit *Prof:* methodum indagare, imo. Hactenus audivimus, *Non consistere cum bonitate et iustitia DEI, constituere Adamum caput Fæderale, Epist: 3tia: ad Rev: Rouanum pag: 8.* Jam hoc negato, *Infantes* non peccarunt, in et cum *Adamo*, imputatione immediata: Et quod corpus attinet, quæ ratio dari poterit, ob quam corpus debet inquinari, quandoquidem, *nihil boni aut mali fecerit, Rom: 9. 11.* Dein, 2do. Concipi nequit quomodo anima

ma sancta a Corpore contaminatur, atque sua
 Justitia Originali privatur a Corpore, solis Legi-
 bus Mechanismi, sine concursu Dei, qui Leges
 Unionis statuit inter animam et Corpus, et ra-
 tioni nec non communi sensui, videtur dissonum,
 quod Corpus nempe pars materiæ extensæ et
 inertis, illam puram et sanctam animam (utique
 deprivatio Justitiæ Originalis, est vox *Prof:* in-
 grata) polluat et damnationi subiciat : Cum
Prof. faciunt *Lombar: Gabriel* sicut tradit *Bel-
 lar. Lib. 4to. Cap. 12mo. de peccato* : Utique vel
 eo momento quo anima unitur, fit peccatrix, tum
 tota Labes est in Corpore et initium peccati o-
 ritur a Corpore quod est iners moles, et non ab
 anima, uti docuit *August: Lib. 5to: in Julianum
 ab anima cepit Elatio* : Præterea quare iners hæc
 Moles privatur bono temperamento, an hæc Mo-
 les in *Adamo* peccavit non anima ? Est ne Deus
 causa generationis, ut et omnis Entitatis æque ac
 creationis ? ergo Justitiæ et Bonitati Divinæ re-
 pugnaret ejusmodi admittere generationem :
 Vel quo tempore utitur ratione, tunc peccato
 primum Inficitur ; Sancta igitur erit anima toto
 hoc tempore in corpore male temperato, donec
 ipsa anima habitus contrahat vitiosos ; et certe
 hoc pacto non moritur in *Adamo* sed in se, et tum
 actum est de corruptione inhærente et nativa
 pravitate. Nec visum est *Prof:* nobis indicare
 quando inficitur a Corpore, aut colligere licet a-
 nimam permanere sanctam donec rejiciat reme-
 dium ut supra audivimus ; imo neminem Con-
 demnatum fore ob peccatum Originale et illos

condemnandos tantum qui actualium peccatorum sunt rei, pag: 115. Næ, durante hac periodo, tota persona est Sancta, quia uniri nequit anima Sancta corpori Spiritualiter mortuo et sub maledictione violati Fœderis nisi in eodem fiat statu: Quamobrem vel totum Compositum quod est pars *Adami* est Impurum, vel totum est Sanctum; hæ rationes deductæ ex penetralibus hujus Doctrinæ reddunt eam omnino suspectam.

Arg. 2dum. NULLO Negotio elicitur Argumentum ex verbis *Prof: pag: 226.* quibus asserit, *Non consistere cum Justitia et Bonitate DEI, Animas punire ob peccata quæ non commiserunt, vel ob Adami peccatum, quod imputare nequeat, donec fiant ex ejus Posteris:* Jam in obscuro non est, imo. DEUM juxta sententiam *Prof:* nullum omnino respectum habere ad *Adamum* in creatione Animarum post Lapsum, etiamsi omnes Animæ fuerunt in *Adamo*, virtute Fœderis cum eo initi; sicut omnes Electi sunt in Christo, virtute novi Fœderis. Dein 2do. An non æque repugnat Justitiæ et Bonitati Divinæ, detrudere has Animas puras et sanctas, Morte minime dignas in Ergastula, adeo infecta et corrupta, quæ Animas illas sanctas polluant, contaminant, et indeclinabiliter inficiunt, et sic *Prof:* Argumentum contra seipsum insurgit: Disparem Rationem hac in re non video, et certe hæc videtur pœna non exigua, nec minor ea quam *Prof.* vitare velit, carentia sciz: Sanctitatis: Et frustra dicitur, a DEO ita esse constitutum: Etenim me latet in qua *Scriptura pagina* talis legitur constitutio, talis, inquam, constitutio ita perplexa

plexa et implicata, Scripturis et Rationi seu communibus notionibus contraria.

Arg. 3^{tium}. MERITO desumitur Argumentum ex insigni loco *Paulino* ad *Rom.* 5. 14. *Regnavit mors ab Adamo usque ad Moysen, in eos etiam qui non peccarunt ad similitudinem transgressionis Adami; i. e. Juxta Interpretes optimæ notæ quos hæctenus vidi, in Infantes, quoniam fuerunt in Adamo foederaliter: Etiam Infantes, inquit Gomarus Oper. pag: 407. innocentes (Innocentes, inquam, ratione actualium peccatorum) attingit; ergo non possunt dici sancti ἀπλῶς, donec a malignis corporibus ipsorum Animæ inficiantur; sicut docet Prof. pag: 226. Consultum quoque erit audire Doct: Paræum, Com: in *Rom.* pag: 137: vindicantem hunc Locum ab Adversariorum Detorsionibus, atque ita arguentem, Ubi mors, inquit, regnavit, nec est reatus ex peccato actuali, ibi necessario est imputatio reatus primi peccati, ante Legem regnavit Mors, etiam in eos, quibus non fuit reatus ex proprio peccato, nempe in Parvulos, Ergo constituuntur peccatores, quam primum fiunt pars Adami, i. e. Quando Anima et Corpus faciunt compositum, quandocunque id fit.*

Arg: 4^{tum}. VIA trita et calcata, quam tenet magna ex parte Ecclesia Reformata, militat contra Hypothesin Prof: Qua statuit, *DEUM* creare Animas destitutas hac *Justitia originali*, qua Adamus beatus fuit: *Conf: Westm: Cap: 6. §. 2. et 3. collatis, Hac, illi, per peccatum Justitia originali et Communionem cum DEO exciderunt, &c. Hujus peccati reatus fuit Imputatus, eademque in peccato*
Mors

Mors, ac natura corrupta propagata. Vide Resp: in Car: Maj: Ad quæstionem, In quo consistat, &c? Resp: In carentia illius Justitiæ in qua idem creatus est, ut etiam in Corruptione Naturæ suæ: Similiter Cat: Min: Ex hisce Doctrinæ compendiis planum est, Animas post lapsum non esse beatas, puras et sanctas, post unionem cum corpore; imo nec a DEO provenire tales, et omnibus dotibus instructas, quibus fuit Anima Adami: Consule Conf: Helv: Harm: pag. 10. Et qualis factus est nimirum Adamus a lapsu (a bonitate nempe et rectitudine deficiens) tales sunt omnes, qui ex ipso prognati sunt. Gal: Conf. Harm: pag: 80. Sufficit enim, aiunt Authores hujus Confes: quæ DEUS Adamo largitus erat, non ipsi soli, sed etiam toti ipsius Posteritati fuisse data, ac proinde nos in ipsius persona, omnibus illis bonis spoliatos: Unde manifestum est, Animas post lapsum, Justitia originali Adamo in creatione concessa privatas esse. Operæ pretium erit audire Sidus illud Gallicanum Molin: Anat: Arm: pag. 52. Etiam si ab Adamo non essemus prognati, inquit, tamen quia Bona supernaturalia suo et nostro nomine acceperat; quando istis Bonis sua culpa excidit merito iisdem privamur: Ut Vasallus, inquit Hoorbeckius, Tom: 1. Socin: Confut: pag: 556. Domino suo infidelis, eo se et posterum privat Feudo, sibi alioquin et suis quousque in Fidelitate perseverat, concessio. Jam Infans in utero Matris privatus est Feudo, etiam si Infidelitatis actu nempe in propria persona commissæ, non est reus. Supervacaneum esset plura Testimonia producere, Nubem utpote præstantissimorum
Theol-

Theologorum Prof: Schema respuentium. In acie
 stabit Ven: Voetius part: Ima. Select: Disp: pag:
 1097. Quarto, inquit, Non suppeditando (quod fe-
 cit in prima creatione) Donum Imaginis suæ, sine qua
 tamen non potest evitare peccatum; Cui accinit
 Rivetus Synop: Leiden: pag. 153. Cujus Propaga-
 tionis Ratio, inquit, hinc patet, quia non aliter po-
 test intelligi, nos in Adamo mortuos esse, quam quod
 ipse peccando, non sibi tantum cladem et ruinam asci-
 vit, sed naturam quoque nostram in simile præcipita-
 vit exitium: Et quia Dominus, quas Naturæ nostræ
 collatas dotes, voluit, apud ipsum deposuerat, ideo
 cum acceptas illas perdidit, non tantum sibi, sed nobis
 omnibus amisit, qui ratione communis Naturæ huma-
 næ, omnes veluti unus ille Homo eramus; ut scite
 August: Lib. 3. de Pecc: meritis cap: 7mo. Succinit
 Hoornbeck: Tom: 1. Socin: Conf: pag: 555. Cujus hæc
 sunt verba, Transgressus est Legem Adamus,
 non sibi soli, sed toti suæ Speciei, Posterisque omnibus
 istud peccatum commississe, et communi reatui involu-
 tos omnes esse credere par est: Perinde si res sic ha-
 bet, ac quando nomine communitatis aut societatis
 alicujus, quis causam agens peccat, cujus delictum
 omnibus imputatur: Ita hic locum omnium hominum
 tenuit Adamus, et quamdiu stetit, omnes stetimus; sed
 eo infœliciter labente, ibi corruit simul tota in eo
 hominum natura: Adstipulatur Turret: Instit:
 Theol: Tom: 1. pag. 695. Creatur, inquit, Ani-
 ma simpliciter cum Facultatibus naturalibus. De
 Mark. aut Mastricht nihil dicam. Dico, ait,
 Molinæus, Anat. Arm. pag: 52. DEUM creare A-
 nimas bonas, sed destitutas donis cœlestibus et luce
 super-

supernaturali. Colophonem imponit *Pictetus*, qui merito in Pretio habetur a *Prof: Is Theol: Christ.* pag. 360. dicit, *Animam non creari cum iis viribus, quas habebat Anima Adami, in statu Integritatis.* Ex hisce Argumentis judicent Lectores, num sententia *Prof:* talo nitatur sat firmo: Cæterum expedit utraque aure *Prof.* aulcultare pro sua sententia disputanti.

S E C T I O 3ta.

Arg: 1um. *Prof:* pag: 225. Existimat, *Esse notionem Metaphysicam, in Scripturis aut Ratione non fundatam.* Resp. 1mo. Πρωτον θευδός est negatio Fœderis cum *Adamo* initi, in quo omnes ejus Posteriores censentur; inde est quod *Prof:* Doctrinas has in Ecclesia *Scotiana* non receptas, divulgaverit. 2do. Bona ejus venia rogarem, an omnis Scientia Metaphysica rejicienda sit, quæ tractat de *DEO, Uno, Vero, et Bono, de Causis et Effectis*, et id genus aliis; persuasum mihi habeo, *Prof.* hoc non dicturum. Dein 3^{tio}. Sic stat mea sententia, quod *Scriptura, Confessiones et Optimi Theologi* eam pertractent *Quæstionem*; interim agnoscere esse difficilem; idcirco nobis licet sermonem de ea habere: Etenim *Quæstiones abstractæ et difficultate laborantes* non ideo sunt proscribendæ, alioquin quot *Mysteria* in Sacra Pagina reperta, in Exilium mittenda sunt. Præterea 4to. Ipse *Prof:* eam tractat, et non sine Injuria in tot clarissima Ecclesiæ Lumina, quæ uno halitu a *Prof:* nigro notantur Carbone: Immo *Prof.* mihi videtur nimis petulanter et

M

pro-

proterve viris de Ecclesia, et re literaria optime meritis, insultare. 5to. Denique utique major ædificatio Ecclesiæ ex tractatione Popagationis peccati oritur, quam ex conjecturis de Homini- bus Lunaribus quibus indulget Prof.

Arg: 2dum. STATUS medius dari nequit, inquit Prof. pag: 225. inter Justum et Peccatorem; et bene contra Pelag: Arm: et Pontif: Orthodoxi disputant contra medium Satum illum, purum, naturalem in Sensu Pelagianorum. Resp. imo. Optime disputant contra hostes Veritatis, intuitu primæ creationis; sed iidem Orthodoxi agnoscunt DEUM posse, et omnino creasse in statu lapso Animas carentes non essentialibus, et naturalibus Proprietatibus, sed Adamo concreatis Qualitatibus, quales sunt Justitia et Sanctitas in Adamo, a nobis perditæ; et per Christum in Electis renovatæ, Col: 3. 10. 2do. Audiamus Turret: part: 1. Instit: Theol: pag: 695. Distinguendum, inquit, inter Animam puram, et impuram, et non puram, quæ licet nullum habeat Habitum bonum, nullum tamen malum; sed creatur simpliciter a DEO cum facultatibus naturalibus, qualis supponitur creari a DEO post lapsum; quia imago DEI semel amissa per lapsum, non potest amplius restitui, nisi Regenerationis beneficio per Spiritum Sanctum: Sed forsan nugatur Turret: Itane? Splendidissima Ecclesiæ Lumina ita nugantur, et statuo ego nugari cum iis, et malim cum iis ineptire quam sapere cum Prof:

Arg. 3tium. ERRANT, qui putant DEUM vicem Judicis agere in Creatione, pag. 225. Resp: imo. Una Persona potest duas induere σχῆμας, quidni

etiam DEUS. 2do. Legat, Benevolus Lector, *Urfinum in Tract: Theol: pag: 204.* tute et accurate hanc Objectionem diluentem; cui suffragatur *Dancæus*, ut videre est apud *Ven: Voet: ubi supra, Id fit*, inquit, *ex justa DEI Ordinatione punientis peccatum Adami, non in ipso solo, sed etiam in omnibus et singulis Posteris, sicut ex ignobili fit ignobilis, ob crimen Læse Majestatis, omnesque ejus posterij etiam ignobiles sunt.* 3tio. Resp: An non DEUS Judicem agit, quando Animam puram et sanctam in Corpus detrudit vitiatum, quod tandem puram illam Animam contaminabit: Solvat Prof. hoc Ænigma.

Arg: 4tum. CITATUR Chamierus a Prof: pag: 228. qui disputat ibi contra *Pighium* et *Salmeronem*, dicentes, *Peccatum originale non esse humanæ Naturæ Corruptionem, sed ipsissimum actuale peccatum Adami: Et in æltu Disputationis, vide pag: 724. Cham: Contract. Ubi Vir ille doctus habet Verba, quæ citat Prof: Attamen pag: 725 Col: 1. dicit, Hominem sua culpa amisisse quod habuit; DEUS, inquit, abstulit, et homo, DEUS ut Judex dotes nempe Animæ superaditas: De quibus immediate loquutus fuerat. Dein Col: 2. Cham: dat hanc Explicationem Verborum, Rom: 5. Per unius inobedientiam constituti sunt multi peccatores: Peccator, ait, est ipse qui peccatum habet suum, non autem cui alienum imputatur peccatum: Et infra dicit, In Adamo peccavimus omnes, quia Adamus primus peccavit: Et inde initium factum peccati in omnibus Hominibus: At in nobis etiam peccamus; Quia ejus peccato constituti sumus peccatores:*

Hoc est, ab eo in nos peccatum propagatum: Certe hæ glossæ menti Theol: Westm: contradicunt, qui allegant Rom:5: ad probandum omnes peccasse in Adamo, ut legere est in Conf: et Cat: Denique Resp: Cham: Paucos habere Theologos, ipsius opinioni consentientes; nec vir ille doctus in omnibus adstipulatur Prof: et ut antea diximus, Vix concipi poterit, quomodo iners et lutea Materia, Animam puram inficere et polluere poterit.

Arg. 5tum. REPUGNAT Justitiæ et Bonitati DEÏ, pag. 225. Resp: 1mo. Eadem fuit Cantilena respectu Fœderis cum Adamo initi. 2do. An repugnat Divinæ Justitiæ et Bonitati pœnas infligere? Nequaquam, alioquin DEUS non esset justus in puniendo, et bene DEUS infligit hanc pœnam, quæ est justissima respectu DEÏ; nihilo minus est etiam peccatum in Homine, fluens ex primo Adami peccato. 3tio. Nihil injuste agit DEUS, nec tenetur nobis Rationem reddere suarum actionum, quæ oppido conveniunt cum ejus Perfectionibus: Transitum jam facimus ad statum Damnatorum in Inferno post ultimum Judicium.

CAPUT 9num.

De Peccato ejusque Multiplicatione in Inferno.

SEC-

SECTIO Ima.

imo. CERTUM et fixum studium omnibus incumbit hominibus, ut ab ira futura fugiant; Nullus cui salus Æterna est curæ et cordi, suspenso debet esse animo hac de re: Proinde solícite dicendum est illi cum Commentariensi *Prax: 16: 30: Quid faciam ut salutem adipiscar.* 2do. Indubitata est veritatis dari carcerem seu, φυλακῆν uti 1 *Pet. 3. 19. Tartarum* nempe, quo nomine insignitur apud eundem Apostolum, 2 *Pet. 2. 4. In quem Angeli peccantes detrusi sunt: Cruciatu* magis exquisitos post ultimum Judicium sensuri; Etiam si jam non tantum pœna Damni verum etiam sensus afficiuntur: Atque ita dicitur juxta mentem, *Jac: Teisleri Dissert: de malorum Angelorum ταρταρώσει* ad 2 *Pet. 2. 2, 4. Thesau: Philol: Theol: Vol: 2. pag 789. Quia est Locus tenebrosus, tenebræ ibi sunt extimæ, Mat. 8. 11. est quoque profundus, seu Luc. 8. 31. ἄβυσσος* locus infimus, unde *Tartaro* Mancipati, elabi nequeant: Et inanis esset curiositatis Locum determinare, sufficit dicere, esse horribile illud Barathrum, nomine ἄδης apud *Græcos*, et *הינש* apud *Hebr:* veniens, quo Demones, et pravi homines a conspectu DEI amænissimo et suavissimo longissime remoti Æternum cruciantur; Et ni lava sit Mens, peccata multiplicent. 3tio. Putandum non est miserrima hæc Mancipia peccare sicut quondam quando nimirum hisce in terris degebant: homicid-

micidia, non perperant, sanguinem non effundunt innocentem, Choreas non agunt, verum peccata committunt huic statui congrua et consentanea.

4to. Licet mentem *Prof:* audire, quæ habetur pag: 233: Puto, inquit, nullum fore peccatum in Inferno, seu nullum delinquentem post ultimum Judicium, quia tum Divina potentia constituti sunt in statu prorsus passivo, in quo facultatum rationalium exercitium consistit. imo. In debita sensatione, seu perceptione Divina vindictæ. 2do. In Perceptione cum extremo horrore, anxietate et stupore, seriei actionum Impiarum. 3tio. In plena Convictione aequitatis Divinae sententiæ. Hanc suam Opinionem adstruere conatur, Testimoniis a Scriptura et Authoritate desumptis; quæ Sectione 3tia. Ad trutinam sunt revocanda: E contra nos cum Theologis bene multis haud minorum gentium existimamus, Tartaro mancipatos peccare in Luctuosissimo hoc loco post ultimum Judicium.

SECTIO 2da.

Arg: 1um.

ARgumentum nostrum primum ex Sacro Codice desumptum, directe et κατὰ τὸ γινώσκον, probat peccatum in Inferno, ut in liquido est, Apoc: 16: 21: Et blasphemaverunt DEUM homines ex plaga grandinis, quia magna est plaga illius valde: Tota difficultas ponitur in eo, num hoc sit ultimum supplicium omnes impios et Ecclesiæ hostes manens, ita

ita existimo, mihiq̃ue congratulor quid eximius et solidissimus Theologus Markius Comment. in Apoc. pag: 758. Ita hanc exponat pericopen: *Est, inquit, gravissima et terribilis Ira DEI novissimo die in Antichristum, et hostes omnes Ecclesiæ immittenda; immo supplicium esse gravissimum, quod impios manet, et Ecclesiæ Hostes, non minus sub Emblemate Grandinis incomparabilis, seivissime affligentis quam tonitruum et fulgurum, aliisque alibi occurrentibus apte venire potest. Præterea Pag: 760. Septima, ait, Phiola est Æterna seu supplicium Gehennæ gravissimum, quod novissimo Die, et regni hujus et mundi totius civibus immittetur nec putem, inquit vir ille magnus, quicquam quæsitum, Contortum, aut imminutum in hac expositione occurrere. Cottherius, Idem docet, nec non Doct. Pareus Comment in Apoc: pag: 1254. Periphrasis, inquit, brevis est Æternorum cruciatuum quibus Impii torquebuntur, nec emendabunt unquam. Paulo Infra, Quod mirum, ait, si extrema grandinis talentariæ plaga verberati ac desperati blasphemiarum spiculis DEUM impetere nunquam cessabunt. Præstantissimus Durhamus plenissime loquitur, pag: mibi 409. Magnitudo, inquit, hujus plagæ ulterius proponitur per effectum, quem habet in reprobos, qui jam aperto capite DEUM blasphemant. Dein dicit, Quam horribile est esse in Inferno post ultimum Judicium: Nec operæ pretium est addere Piscatorem qui de Christi ultimo adventu hunc locum explicat, immo omnes quidem Interpretes, quos curta mea penus mihi subministravit, de ultimo explicant Judicio. (Brightmanno*

manno, Grotio et Jurieu Cocceio et Paucis aliis
 exceptis, qui particulares fovebant Hypotheses)
 et rationes dantur non leves pro hac Explicati-
 one. Quales sunt *1mo*. Septem Phialæ quæ jux-
 ta *Cocceium* denotant septem periodos Eccle-
 siæ ad finem Mundi: Verum missa hac cogi-
 tatione. *2do*. Solennis DEI Declaratio, *Ver.*
15: Præmittitur effusioni septimæ Phialæ; *Ecce*
venio, inquit Christus, *sicut fur*, ut alibi descri-
 bitur ultimus Christi Adventus, *Apoc*: 3. 3.
 propinquus nimirum improvisus ad terrorem
 hostium et solatium amicorum. *3tio*. Locus in
 quem turba est collecta, *versu* 16. dictus *Ar-*
mageddon, de qua voce conjecturæ sunt pene in-
 numeræ, facilis est illa et apprime conveniens,
Num: 21: 3: Vox *sciz.* חרם denotans deleri-
 onem totalem, vel ut *Cla*: *Mark*: חרם גרעני
 Anathematis excisio *z: e*: plena excisio. *4to*: Stu-
 penda hujus Plagæ conceptio *versu* 18: *viz.*
 Qualis nunquam fuit. *5to*. Non tantum mag-
 na urbs, verum etiam civitates Gentium ceci-
 derunt, etenim priores Phialæ effusæ in determi-
 nata Objecta mage particularia. *6to*. Montes non
 inventi, *Versu* 20. Et Insulæ fugerunt, insulæ a
 terra remotissimæ, et montes altissimi et maxi-
 me radicati abeunt tandem. *7mo*. Descensio
 Grandinis adeo magnæ super homines, non
 Arbores, herbas aut Ædificia; et frustra di-
 citur Grandinem non convenire Judicio Univer-
 sali, quasi Emblemata ad literam essent intelli-
 genda. Pariter, inquit *Markius*, *Dicerem ignem*
novissimo die non devoraturum impios: Quis scit,
 inquit

inquit Pareus, in loco supra citato, an non ad
literam tali Grandine verberabuntur hostes. Ex
dictis mihi videtur Argumentum validum pro
Peccato in Inferno: Etenim quacunque in iis
Confessio, convictio et agnitio suæ culpæ extrinsæ,
inquit Pareus: *Nihilominus tamen manebit amor*
peccati; Accedet Desperatio cum odio DEI Ju-
dicis, et prodet se hæc indubie per verba et facta
mala, ut loquitur Markius: Et certe gratis
et precario dicitur a Prof: *DEUM* eos cohibi-
turum a peccando, pag: 233: Nam ex Textu pa-
tet eum non cohibiturum eos: Dein facile
largimur *DEUM* posse eos annihilare, quæ qui-
dem Annihilatio esset ipsis Gratissima: Porro
non loquimur de Divina Potentia, sed de eo
quod fit; et *DEUS* facturum est, nec ipsorum
impietas *DEO* nocet: Et quum sint detrusi
in Abyssum *Cœlites* non lædunt; Verum non ab-
ludit a vero, imaginari Damnatos sibi invicem
nocere atque in hoc peccare. Nec status pec-
candi eliditur dicendo, Eos esse in *Statu passivo,*
quia quocunque modo explicatur, semper re-
tinent Facultates rationales, quibus Spontaneas
edunt Actiones, alioquin cessarent esse Anima-
lia Rationalia; et profecto hæc Opinio tendit
ad annihilationem et non Existentiam Damna-
torum: Et revera ἀντὶς ὕστατον Dicitur, *Ipsorum*
animas esse adeo fixas, pag: 234: in cruciatus, ut
nulla admittatur Cogitatio vagabunda, Mirum!
nulla cogitatio de iudice, nulla de causa hujus
pœnæ, nulla obmurmuratio adversus seipsum
nulla Desperatio ob spem impunitatis aut Cef-
sationis

fationis a Grandine penitus præcisam: Profecto sunt Heroes primæ magnitudinis, acquiescentes in statu Deploratissimo, quippe juxta Prof: *Hic est ultimus Actus*, pag: 234. habere claras et plenas Convictiones sententiæ Divinæ, ut *aquissimæ et Justissimæ*; Proinde Damnatos os occlusum habituros; Imo omnes cogitationes esse adeo fixas in cruciatibus ut ne minimam emittant *querelam*: Certe hæc est acquiescentia summa in mediis doloribus exquisitissimis, ad quam vix Beatissimi Martyres accedebant: Nam etiamsi subscribant huic sententiæ tanquam Justissimæ, *Convicti se Merito luere*, Minime vero, inquit Pareus, in loco hætenus allegato, *quoad externam linguarum proterviam*, quia *Justitiæ Divinæ obloqui et maledicere nunquam desissent*.

Arg: 2dum. SECUNDUM Argumentum petitur ex Effatis istis Metaphoricis, quibus non solum dolores. Verum etiam Indignatio, furor et ira exprimuntur, qualia sunt *Fletus, Stridor dentium*, *Math: 8. 11. & 22. 13. et vermis Marc. 9 46, 48. Non interiens*; audiamus *Musculum Comment: in Mat, pag: 217: Metaphora est*, inquit, *qua comparat infelicem illam damnatorum conditionem, et statum captivis in loco tenebricoso et horroris pleno sedentibus, quos conscientia mali, et horror futuri judicii misere cruciat, et ad Fletum et Stridorem Dentium cogit, angustias animarum damnatarum sic exprimere visum est Spiritui Sancto*; Ex Indignatione et rabie, inquit, *Hamm. oritur iste Stridor, et sæpius habetur in Evang. Mat: 13. 42, 24, 51. & 25. 30. Luc. 13. 28. Et vi vocis significat*, inquit A-

ret

ret in locum, *Act: 7. 54. Instar rabidi canis denudare dentes.* Quæso an nulla attrita cogitatio in hac rabie : Consule si lubet, *Com: Georgii Petteri in Locum Mar: 9. 48. Pœna, inquit, sunt Æternæ, quia reatus perpetuo manet. Dein actu perpetuo peccant, Malitia in DEUM, desperatione Misericordiæ et invidia in Beatos ; idcirco puniuntur in DEI Æterno, quia peccant in suo Æterno, inquit, Gregorius.* Nec necessum est considerare distinctionem illam, qua suam opinionem tueri conatur *Prof: in Statum activum et passivum ; etenim passivus ille stridor tantus est, ut mixtam inferat passionem, inquit, Caryl: in Job Vol: 3. pag: 265. Partim ex invidia, partim ex dolore : invidia nempe in Sanctos propter bonum ab ipsis possessum ; dolore ob malum a seipsis perpeßum ; inde stridor dentium in Inferno : Unde proclive est conjicere vermem et stridorem dentium, quibus in Sac: Lit: exprimitur deploratus damnatorum status, non solum dolorem intolerabilem, sed etiam indignationem, iram et rabiem denotare : Atque ita sentiunt Interpretes optimæ notæ, uti visum est, quocirca nulla datur ratio sequendi *Prof: in deviis.**

Arg: 3tium. ARGUMENTUM Tertium deduci poterit ex natura Creaturæ rationalis, quæ facultatibus instructa est, quæ reddunt eum Ens intelligens, cogitans, volens, quod libero fruitur arbitrio; et quamvis cogitatio non sit ipsa animæ Essentia, ut volunt *Cartesiani*, attamen cogitatio ab ea separari vix queat; quapropter necessario sequi videtur (nisi Essentia ejusmodi entis destruat) animam non tantum esse capacem
cogi-

cogitationum, sed etiam nunquam non in iis versari, quandoquidem somnus non consistit cum hoc statu: Jam cogitat de bono aut malo quoniam ex mente Prof: Pag: 225: *Medius Status dari nequit in quo nec est inclinatio ad bonum, nec ad malum*; Propterea Dictum Prof: Pag: 235: Non videtur ad limam esse relectum, quo putat in aperto esse, *Damnatos non esse Capaces bonæ vel malæ actionis, imo non esse Capaces minimæ cogitationis, vel motus materialiter mali, aut repugnantis Æternæ legi Naturæ*. Certe dixerim ejusmodi Entia Rationalia, primariis animæ facultatibus esse denudata; attamen inter Orthodoxos inconcussum manet Omnes animæ facultates in Immensum esse dilatatas quo plenior DEI Iram et vindictam percipiant.

Arg: 4tum. ARGUMENTUM depromi poterit ex conditione Cœlitum Thronum Agni Circumstantium, qui etiam si toti Gaudio repleti sunt Cœlesti, nihilominus non sunt adeo immer si harum lætitiarum Oceano; ut penitus absorbeantur ab eo, ita ut capaces non sint suavissimarum laudum, quas noctu dieque sine intermissione ebuccinant; pariter damnati blasphemias evomere non desinunt fateor me nullam videre disparitatem intuitu Cœlitum et damnatorum, quoad ipsas animarum actiones, utique ratio est longe dispar, quoad qualitatem actionum. Cœlitum nempe actiones sunt prorsus optimæ, e contra Damnatorum pessimæ: Et Scriptura Sac: dat ansam huic Cogitationi; etenim sicut emblematicè Exercitium Cœlitum repræsentatur per perpetuas laudes in sereno loco, puta Cœlis; ita Damnatorum, *Apoc.*

14. 11. per Indefinentem molestiam quæ rabi-
em et odium DEI in cordibus impiis parit : *Non*
habent, inquit *Spiritus Sanctus*, *requiem die et*
nocte adorantes Bestiam. *Mala conscientia erit ip-*
sis pro igne, inquit, *Cocceius*.

Arg: 5tum: FACILE possumus arguere ex limi-
tatione temporis, quæ a *Prof:* ponitur, utique
peccatum exulat ab Inferno duntaxat, post ulti-
mum Judicium juxta ejus mentem *Author ten-*
taminis, *Pag: 29. et Do: Hog: Detect: Err: pag. 43:*
Petunt rationem ob quam demum ab ultimo ju-
dicio, DEUS Damnatos eximat a peccato ; certo
certius est eos esse cruciatos, ante finalem illam
Sententiam, si Fides sit habenda *Diviti Luc:*
16. 23. ὑπαρχόντι ἐν βασάνοις cruciatibus In-
fernalibus, *Applicatur*, inquit *Leigh: Crit: Sac:*
part. 2da. Pag: 57. Inquisitioni per torturam: De-
notat, inquit *Beza*, *Æquuleo impositos*. Jam eo-
rum animæ sunt penitus hisce cruciatibus infixæ,
ut de malo aut bono ne γερὺ cogitent, fateor do-
lores extensive esse auctos, animis corporibus
unitis, verum hæc unio non impedit quo minus
Diaboli ipsi, et Cruciatæ animæ sint in eodem
Statu ante Ultimum Judicium, quo futuræ sint
post id, et procul omni dubio Diaboli pecca-
runt ab initio, *John 8. 44.* Scire velim num de-
sierunt ante supremum hunc diem peccare, si
non, frustra limitatur ad hoc tempus, nec eli-
ditur dicendo Damnatos non esse Subjectos pœ-
næ ultimæ et magnæ ; etenim exquisitis subji-
ciuntur cruciatibus ut audivimus, et negandum
non est Divinam potentiam esse æque validam et
potentem ante ac post ultimum Judicium: pro-

inde nullam video rationem ob quam sit ulla temporis limitatio.

Arg: 6tum: OPPIDO necessarium est Argumen-
tum deducere ex statu et conditione horum Tar-
taro mancipatorum in qua moriuntur, puta
peccati; *Malum suum impellit Improbus*, inquit
Salomon, Proverb: 14. 32. מְרִיבֵי בְּמוֹתָם מוֹתִים in morte sua Mori-
untur igitur impii in peccatis, *Joh. 8. 24.* Nec a
peccando cessare sciunt, 2 *Per: 2. 14.* Dum in
hisce degunt terris, imo Naturam gerunt Corrup-
tam in inferno, uti agnoscit *Prof: Pag: 233.* Quo
pacto, quæso hæc corrupta Natura non erumpat
in actiones peccaminosas; profecto hisce in terris
radix ista amara, Heb: 12. 15. *Jugiter suppullulans*,
totum inquinat hominem: Et certe vanum mihi vi-
detur esse, κρῖσις οὐ γένοιτο dicere Divinam Potentiam
cohibere naturam corruptam ne erumpat: Ete-
nim, *imo.* Cur non penitus tollitur hæc impura
natura æque ac in Sanctis morientibus in Domino.
Porro, *2do.* An non DEI honor periclitatur
æque per Corruptam hanc Naturam, ac per ejus
Eruptiones, uti Causatur *Prof. Pag: 236:* Quia
DEI honor nunquam reparatur, quamdiu re-
manet peccatum: Et in Confessio est, Naturam
Corruptam esse, κατ' ἐξοχήν peccatum quandoqui-
dem sit *Vetus homo et σῶμα τῆς ἀμαρτίας Rom: 6. 6.*
Et σῶμα τῆς σαρκὸς *Rom: 7:24.* Præterea, *3tio.* Si Eru-
ptiones hujus corruptæ Naturæ Divina sint cohi-
bitæ Potentia, saltem in Inferno datur *Prædtermi-
natio Physica*, quæ negatur a *Prof.* Actionibus homi-
num hisce in terris communibus ne libertas volun-
tatis lædatur et destruat; utique destruitur in In-
ferno,

erno, Secundum *Prof:* Doctrinam; nam sunt in *Statu passivo in quo habent solummodo sensationes et Reflectiones passivas*, *Pag: 234*. Verum scire cupio, *imo*. An nullæ voluntatis Actiones sunt in istis reflectionibus, de cruciatibus, de peccatis a se commissis, de æquitate Sententiæ Divinæ, si non, tum anima non est agens in iis Reflectionibus. Porro. *2do*. Quamvis per Omnipotentiam Divinam determinantur; attamen Actiones edunt Spontaneas, quæ proveniunt a Principio Intrinseco, imo cognoscente ea in quibus est Actio: At autumat *Prof:* Convictionem æquitatis Sententiæ cohibere Damnatos ab invidia, furore et rabie, an series motivorum etiam dominatur in Inferno? Verum ejusmodi convictio procedere nequit sine mica lucis, quâ, res, Ens Cogitans expendit et ponderat, apparet igitur animam in Inferno Actiones edere Spontaneas. Tandem, *4to*. Nisi ejusmodi agnoscantur actiones tum omnes actiones *κατά-χρησιν* animæ adscribuntur, quia plus negotii in iis non habet anima quam Creaturæ, quæ penitus moventur a Principio Extrinseco, *Ver. Gra:* Homo vulneratus aut occisus a Proximo, minime est agens in infligendo vulnere.

Arg: 7mum. SUPERVACANEUM non erit arguere, ex eo quod *Prof: Pag: 233*. Dicat *Miserrimos in Inferno esse in statu plenæ Convictionis de æquitate Sententiæ, quæ rite appellari poterit hoc respectu Status acquiescentiæ*. Profecto in Confessio est, peccati Agnitionem et Convictionem, de æquitate Sententiæ propter peccata, in homines latæ, agnitam fuisse ad minimum, tanquam Introductionem ad
Poeni-

Pœnitentiam, 2. Cor. 7. 11. præsertim quum DEUM ad extremum eos affligentem Justificant et absolvunt Afflicti; ita *David*, *Psal:* 51. 4. Utique etiam si damnati sunt in statu afflictissimo, tamen non est omnium statuum pessimus quia nulla est obmurmuratio adversus DEUM; quum tamen non solum impii, verumetiam Pii in hac vita os aperiunt nefande adversus DEUM ejusque vias. Cogitationes ex hoc fonte deduci poterunt quam plurimæ, quibus absurditas hujus opinionis palam esset, imo notum præssiones et plagas ordinarie corruptionem irritare, 1 Cor: 10. 10. *Apoc:* 16. 11. *Et Blasphemarunt DEUM præ doloribus suis et ulceribus suis.* Signanter dicitur de *Aarone*, *Lev:* 10. 3. *Quod tacuerat:* Cæterum in Inferno est miranda Metamorphosis, nam natura ad ultimam metam corrupta, tacet tamen cum *Aarone*, imo ne vel ullam Obmurmurationis, Invidiæ, Desiderii pro annihilatione, aut rabiei in DEUM, Sanctos, Miserrimos contubernales, qui Damnatos ad hunc deploratum statum aliciebant, cogitationem admittit; næ cum Martyribus hoc respectu Damnati sunt comparandi. Vel enim summa cum patientia hanc validam sustinent Cohibitionem, vel non; si non patienter ferunt, peccant, si ferunt; certe Patientissimis præferendi sunt Martyribus, et virtute sunt præditi heroica hoc argumentum latius poterit deduci, sed brevitati studendum.

Arg: 8vum. AB omni retro ævo lex Divina, quæ naturalis vocatur, Æternæ obligationis æstimabatur, *Et Creatura rationalis nequit Exlex esse* inquit, *Gla: Witsus Æcon: Fæd: Pag: 18.* More

solito i: e: Doctissime instituit de hac Lege fundata in Primitate, et Eminentia DEI, ut et ipsa hominis dependenti natura, cui suffragatur, *Rev. Dicksonus Therap: Sac: Pag: 43. Sed eo ipso, inquit, quod homo, sit Creatura Rationalis, tenetur semper et necessario ad legem DEI, obtemperandam: Nec opus in subsidium plures vocare Theologos; Nunc Dilectio DEI et proximi est summa utriusque Tabulæ, Mat: 22. 37. Jam nec crimina nec virtutes eximunt ab Obligatione hujus legis, crimina inter homines irritam non reddunt legem; immo Cœlites sunt legi subditi, alioquin Actiones eorum, bonæ esse nequeant, quia non fiunt ad regulam, nã in Inferno DEI odium minime erit malum, quia in nullam impingit legem: Nec facile intelligendus est Prof: Pag: 235. Distinguens inter legem et Partem præcipientem legis. Etenim, 1mo. Hoc gratis dictum est, et ipsi incumbit Probatio. Dein, 2do. Ipsa legis natura consistit in executione Divinæ Dilectionis. Verum forsitan intelligit Prof: Damnatos esse tantummodo sub sanctione pœnali; ast constat Sanctionem pœnalem nequaquam exemisse *Adamum* ab Obedientia, utraque exigitur a peccatore, Obedientia nimirum legis requiritur, et pœna infligitur ob violatam legem, Christus passus est et ad amissim legi obtemperavit, jam lex exigit DEI amorem, &c. verum DEUM non amant Dammati in Inferno nec Proximum; ergo peccatum Omissionis ad minimum in Tartaro viget.*

Arg: 9num. POSTREMO Conf: West: Cap: 19. § 5. Tradit Legem perpetuo obligare ad Obedien-

N

tiam

tiam ; ergo, eatenus *Conf:* militat contra hanc Opinionem, quia ut audivimus in priori argumento, Crimina non reddunt legem irritam, et quamvis legibus humanis periodus statuatur non ita fit respectu legis Divinæ Æternæ. *Cat. Maj. in Quæst: Quid est peccatum? Resp: Est Defectus quilibet, &c.* Similiter *Min:* Jam peccatum definitur a pluribus, *Privatio rectitudinis inesse debita: Rogo, An hæc conformitas seu rectitudo maneat in Damnatis? Nequaquam, ipso attestante Prof:* quia eorum natura non est Sanctificata, consequenter destituuntur hac rectitudine. Tempus non teram, evolvendo *Conf: Reformata Ecclesiæ,* profecto earum Compilatores vix putarunt ejusmodi dogma in ullius mentem venturum; præterea minime expectandum est quempiam in brevissimo Systemate omnes errores complecti posse, speciatim in posterum suppullulantes: *Nec Conf: Belg: nec Westm.* Omnes errores a *Cocceianis* in Ecclesiam inVectos commemorant et rejiciunt; attamen sunt errores in *Sacro Codice* notati: perperam igitur arguunt, ut mea sententia, *Conf.* talem non condemnare Doctrinam κατὰ τὸ εἶτος ergo non esse errorem. Nubem testium huic veritati subscribentium, in medium proferre me penes est, verum unum aut alterum testimonium Colophonem nostræ Defensionis imponet. In acie stabit *Ven: Voetius par: 2da. Select: Disp: pag: 168.* Absuerunt, inquit, ab hac passione Christi nimirum, Desperatio, Blasphemia, et Vermis Conscientiæ quæ Damnatorum sunt. Proxime occurrat *Witius. Miscel: Tom: Alt: pag. 75. Addo ego*

ego, inquit, *neque damnationis in Reprobis sequelas, Odium* sciz. *DEI et Blasphemiam.* Postremo *Pictetus* minime sipario velandus, *Theol: Christ: Pag: 808: Nec mirum, inquit, si pœna sint Æternæ, si quidem Majestatem Infinitam offenderunt, nec unquam in eam peccare desinunt.* Jam satis Argumentorum pro recepta Doctrina produximus. Consequens est, ut rationes, perpendamus, quibus ruinam suæ Doctrinæ fulcire conatur *Prof.*

SECTIO 3tia.

Fulcimenta quibus suam sustentat opinionem *Prof:* maxima ex parte in vindiciis nostrorum Argumentorum sunt demolita, verum ne quâ rima evadat, consultum erit argumentum unum ex Oraculis Divinis, alterum a ratione. Denique, tertium ab Autoritate petatum ad partes vocare.

Arg: 1um. Ex Phrasibus quibus Dammati in Sacra Scriptura dicuntur constricti, arguit *Prof. Pag. 235. Ligatis manibus et pedibus ejus, inquit Salvator, tollite eum, Mat: 22. 13. Ligate ea, puta Zizania in fasciculos, Mat: 13: 30. Ergo Divina Potentia cohibentur a peccando in Inferno. Resp: 1mo.* Conclusio minime sequitur ex præmissis, *Novimus, inquit, Chrysostomus, Parabolas ita esse tractandas, ut in tantum capiantur cujus rei Gratia inductæ sunt. 2do.* Hoc posito, hæc ligatio denotat. *1mo.* Impotentiam reluctandi, Allusione facta vel ad consuetudinem in præliis, qua ignavi milites capiuntur, et ne fugiant, vincuntur quo postea mori cogantur, ut videre est.

2 Sam: 3. 34. Vel ad morem receptum apud multas Gentes quo solent fontes vincire; ita actum cum Christo, *John* 18. 12. *Comprehenderunt Jesum et vinxerunt eum: Vide Annot: Angl.* De hac Phrasi. Dein, 2do. Nullam possibilitatem aufugiendi a severissimo DEI Judicio, *Isa.* 10. 3. Et profecto vix credo ullum Interpretem ante *Prof:* Qui nova sectatur Glossemata, ejusmodi deduxisse conclusionem, præterea an Ligatio manuum pedumque impedit quo minus Cor et lingua ligati Sontis erumpant in mala cogitata et maledicta: Imo, inquit, *Isaacus Ambrosius in Mat:* 13. 30. *Criminis reus cujus manus ligantur et pedes catenis constricti sunt; attamen in omnibus cogitationibus jacebit inquietus, imo mala emittit verba.* Nihil ergo concluditur ex hisce phrasibus: Etenim Scelestissimi funibus ligati crassissimis peccare possunt cum corde tum lingua etiamsi homicidia, et id genus crimina perpetrare nequeant.

Arg. 2dum: DEI Honor Pag: 236. *Reparandus est, et omnino si peccata in perpetuum committant Damnati, DEUS ignominia afficitur.* Resp: Imo. An nos homunciones novimus leges Honoris supremo enti congruas? Nequaquam; quocirca taciti admiremur Perfectiones Divinas nobis Impervestigabiles. 2do. Gloria Justitiæ Vindictæ splendet in pœnis Æternis cui satisfacere nequeunt miserrima Capita: Et nullus dubito quin rabies illa et furor Immanis, cruciatus et dolores augeant; in perpetuum legi subjiciuntur, ut audivimus, eamque jugiter violant. 3tio. Profecto

fecto DEI Honor non minus traducitur, ex eo quod natura corrupta et non sanctificata, secundum *Prof:* remaneat, quæ est *Inimica adversus DEUM*, *Rom: 8. 7.* Et observatu dignum quod *ἐξόντι* correspondeat, juxta *Grotium*, et *Pareum*, voci *Heb: נִי* *Gen: 6. 5:* *Figmento*, ex parte igitur DEI Honor duntaxat reparatur, juxta *Prof: Dictata. 4to.* Hominum impietas in terris minime nocet. *Job 35. 6.* Per actum hominis DEO nihil potest accrescere vel deperire: Et incassum dicitur finem imponendum esse peccato, quia lex plenissime executioni mandata est: Hoc quidem obtineret, si reprobī in nihilum redigerentur, pœna enim nunquam finitur, lex igitur nunquam est perfecte executioni mandata. Porro fontes in terra occiduntur in bonum Reipublicæ, quæ stare nequit si Scelestissimi impune evadant; alii Supremus Gubernator dominatur et dominabitur in medio hostium, non solum, donec omnes inimici fiant ejus icabellum, verumetiam in Æternum. Præterea haud raro facinorosi plagis cœduntur, et cauterio resecantur, attamen peccare non desinunt, imo ipso momento executionis legis et post eam.

Arg. 3tium. AUTHORES haud infimi subsellii adducuntur ad statuminandam hanc Opinione, cum primis, *Augustinum* felicem quidem in asserenda DEI Gratia; verum suos passus est manes ipse *Augustinus* ut videre est, apud *Dalleum de usu Patrum*, et *Mag: Span: Hist: Eccl: pag: 925.* Hic Pater fuit quondam *Manichæus*, et notum eum defendisse absolutam Baptismi ne-

necessitatem, ut et necessitatem dandæ Eucharistiæ Parvulis, Originem animæ ex traduce, Purgatorium post hanc vitam, et id genus alia. *Condonandum igitur, inquit Span: Hist: Eccl: pag: 1051. tanto viro: Quocirco Augustini vestigiis implicita Fide non insistendum est. Idem dicendum de Prospero Aquitanico magno Augustini admiratore et sectatore, qui suis non caruit navis. Quod Bonaventuram et Albertum magnum spectat, constat hos Doctores Scholasticos in tenebris ambulantes sapius ridiculis et ineptis Explicationibus ac probationibus chartam conscribisse, inquit, Sidus illud Belgicum Ven: Voetius part: prima, Disp: Select: pag: 24. Et notum Bonaventuram cum aliis Scholasticis asseruisse Christum fuisse Incarnandum etiam si homo non peccasset: Proinde nulla necessitas nos cogit tales sequi duces. Agnoscimus Parkerum fuisse virum Doctum, quem Elogio adornat Pius Rheterfortis; verum hoc non eximit illum a mendis: Nullo negotio dixerim Prof: esse virum solertissimum, non tamen immunem ab Erroribus: Et nostram meretur animadversionem. imo. Quod ad hanc opinionem, inductus fuit Vir ille doctus, Objectione Bilsoni. Quod si Christus passus sit Pœnas infernales, tum peccavit; quia peccatum conjunctum est cum iis, minime considerans Responsionem quam dant Orthodoxi, puta, CHRISTI Sanctitatem et Dignitatem, ut et perfectam Cognitionem optatissimi Eventus, prorsus Eum a peccato immunem servasse; aliter se res habet in damnatis, qui*

Æter-

Æternitatem pœnæ attendentes, in Desperationem dilabuntur, proinde ex vitio subjecti oritur peccatum. 2do. Nullum tempus a Viro docto assignatur, utique videtur eximere Damnatos ab ipsa morte : *Liber a peccato*, inquit *Chrysostomus* a Viro docto citatus, *quamprimum mortuus deponitur*. 3tio. Argumenta sunt prorsus infirma, quæ hæcenus sunt examinata ; et observare licet eum dictis Scholasticorum (sicut *Prof:*) pugnare. 4to. Denique hanc Opinionem non adeo mordicus tenet ; nam *Pag: 176. Demus*, inquit, *damnatum Hominem et peccare et agere posse* ; Unde colligere quis poterit rem fuisse possibilem in opinione hujus Viri docti. *Maccovii* Sententia non multum nos movet, quippe sua mutatus est Tela a *Parkero* et *Bonaventura* : Et observandum *Maccov: Loc: Com: pag: 811.* referre rem ad *Bonavent:* quum respondet ad Objectionem : At damnati peccare possunt, *Inquies*, *negare videtur*, inquit *Bonav.* quia *nulla est Voluntas peccandi in Damnatis* : Præterea *Doct. Maccov:* suis non caruisse nævis, notum est. *Owenus* omnibus viribus contendit pro Obligatione legis in *Lib: de Justif: pag: 782. Nisi dicamus*, inquit, *Hominem per peccatum eximisse se a DEI Regimine* : Videmus igitur Doctorem existimasse peccatum Legem irritam non reddidisse ; quocirca in Inferno cessat Lex Oeconomix Gratiæ serviens, quemadmodum Lex in Terris cessat quodam respectu, non inde sequitur Legem esse penitus sublatam ; etenim, ut antea dictum, Creatura rationalis nequit esse Exlex

lex: Et Owen: pag. 383 dicit, *Servum minime esse exemptum ab Officio ob supplicium, donec morte finis ejus vitæ imponatur.* Jam si damnati in nihilum redigerentur, tunc cessaret obligatio; sed quia in Æternum vivunt, utique æternæ subsunt Legi ab iis perpetuò violatæ; unde sequitur Damnatos in Inferno peccare. Hanc Quæstionem multorum sermonibus hodie agitatam, pro curta nostra Supellectile perlustravimus, lubentissime agnoscentes non parum Lucis nobis affulsisse in Responsionibus, ex Manuscripto acutissimi Theologi Dom: Allani Logani Pastoris de Torryburn. Expedit ob affinitatem Materiæ subnectere APPENDICEM, de necessitate Pœnarum Æternarum.

A P P E N D I X

D E

Necessitate Pœnarum Æternarum.

DUBIUM unum aut alterum duntaxat hic movebo, quia Prof: pag: 230. Negat se docere *Necessitatem Pœnæ Æternæ derivari solummodo ex Legis Sanctione.* Unde liquet, inquit, *Pœnarum Æternitatem esse necessariam non tantum quod contra Majestatem infinite excelsam delinquitur, verum etiam quia minimum Peccatum, Æternam Legislatori subditisque injuriam infert; atque præterea, Æterna Pœna Legis Sanctionem necessario constituit.* Quæ Verba postrema vix intelligo: Puto enim

enim pœnæ Æternitatem fluere ex DEI Majestate, Sapientia, Justitia et Sanctitate, quibus Voluntas dirigitur in Lege ferenda, et Pœna constituenda, quam meretur peccatum. Dicere videtur *Prof.* Æternitatem Pœnæ fluere ex Sanctione Legis, abstrahendo a Natura DEI, nec esse Scripturæ contrarium, cum congruum esse possit Divinæ Sapientiæ, Æternam minari Pœnam, quamvis pœnæ Æternitas necessario non fluit ex Majestate Divina. Minime mihi Cordi est Disputationem auspicari de *Justitia Vindicatrice*, ejusque Egressu necessario, supposito Peccatore: Novimus *Socin*: quo melius et facilius Christi Satisfactionem destruant, negare esse necessariam, verum, Voluntatis Effectum; ita ut DEUS possit peccatum punire vel non; uti Liberum fuit DEO creare Mundum vel non; quibus accedunt ex nostris (verum nequaquam in pessimum hunc Finem) subtilissimus *Twissus*, pius *Rhetor fortis* et *Joh: Brown*, quibus non adstipulatur *Prof*: uti nobis indicat, pag: 231. Quæstio igitur ita proponitur, An æterna Pœna pro peccato deducatur, seu derivatur, ex ejus Demerito, quod perpetratum sit adversus Divinam Majestatem, aut ex eo quod DEUS liberrimo Voluntatis Actu ita statuerit? Existimo priorem Quæstionis partem esse veriore. *imo*. Quia primario peccatum in DEI Naturam insurgit, puta Sanctitatem; idcirco DEUS dicitur peccatum odisse, *Psal: 5. 5.* אָנֹכִי אֶשְׁנֶה *Odio habes Peccatum*, *imo Psal: 11. 5.* Emphatice dicitur Animam DEI impium odio habere: Jam ex Natura sua, peccata quæ odit, abo-

abominatur; et consequenter necessario punit, inde sequitur peccatum ob hanc Rationem poenam mereri æternam, quod adversus ipsius DEI Naturam committatur primario; non quia DEUS ita voluit, etenim Divina Voluntas exercetur contra peccatum, quia ejus summæ Excellentie injuriam infert. Leges conduntur in Republica adversus crimina, non quia ita lubitum est Legislatoribus, verum quia salus et commodum Reipublicæ eas exigunt: Nec vis hujus Argumenti infringitur, dicendo, DEUM peccata odisse, quia ita ipsi placuit; ergo sequeretur potuisse fieri ut peccata ipsi non displicerent, nam quæ ex mero DEI Beneplacito fiunt, possunt fieri vel non fieri, uti DEO visum est: Atque ita arguit *Maccov: Loc. Comm: pag: 159.* Et nihil ad Quæstionem dicit *Prof.* quando ait, *Unumquodque peccatum mortem mereri ex Sanctione Legis:* Etenim Quæstio est de Origine hujus Sanctionis, num ex mero DEI Beneplacito ob Rationes optimas sibi cognitatas, an ex eo quod peccatum Divinæ adversetur Naturæ. Certo certius est Chorum Theologorum huic veritati calculum addere, puta *Maccov: Owen: Turrett: Wits:* et plurimos alios. 2do. Quia DEUS *Exod: 34. 7. Numb: 14. 18. Nah: 1. 3.* Nequaquam fontem absolvit, seu *nocentem habendo non habebit innocentem*, וְנִקָּה לֹא וְנִקָּה De magnitudine Roboris dixerat Propheta, jam hanc ejus Potentiam sequitur Voluntas Naturæ ejus sanctissimæ et justissimæ conveniens: Et observat *Cla: Mark: in Locum, Vol. 3. pag. 442. Infinitivum jungi cum*

Futuro

*Futuro in negativa hac Enunciatione, secundum ob-
vium ubique Hebraismum, atque intenditur Negatio,
et hunc fundit sensum, nullo modo, nullo Gradu, nul-
loque tempore rem ita futuram, ut fontem innocentem
habeat DEUS. Verum hoc dici nequit, si Profi-
sententia fiat: Targum vertit, Futurum est ut
vindictam sumat DEUS, de iis qui oderunt Populum:
Syr: ver: Nullo pacto impune dimittens DEUS: Arab:
ver: Neque justificando justificat. Unde sequitur sup-
plicium esse necessarium ex DEI Natura prove-
niens. 3tio. Primum et præcipuum Fundamen-
tum obsequii et cultus desumitur ex DEI ^{ὁ ἄριστος}
^{χρῖς} seu Eminentia DEI summa, sicut Cap: 5to.
adstruximus, Psal: 45. 11. Dominus est tuus pro-
cumbe ei; cui suffragatur Cat: Maj: In præfatio-
ne ad Decalogum: Unde necessario sequitur, Pri-
mam et præcipuam Rationem, ob quam pœna
infligitur ab eodem derivari Fonte, ipsa DEI
Perfectione, nimirum Sanctitate et Dominio cui
adversatur peccatum. 4to. Argumentum struere
possumus, ex eo quod DEUS non poterit fontem
impunitum dimittere, quia non tantum ita com-
minatur in Verbo, uti visum est; sed quia pec-
catum exigit recompensationem; sunt enim pec-
cata, ratione ejus quem offendunt, merita: Jam
merita obligant eum, ratione cujus merita
sunt: Proinde, Rom 1. 32. et 6. 23. dicuntur
^{ἀλλοις δαπάναις}, Et omnino justum est apud DEUM
affligere, 2 Thes: 1. 6. 5to. Hominum Consci-
entia non plane cauterizata, evincit hanc neces-
sitatem, de qua est sermo; unde vero orta est
persuasio apud homines maxime barbaros, Quod
DEUS*

DEUS sit Vindex scelerum. Ultio, inquit Melitenses, Act. 28. 4. Non permittit cum vivere; hinc Διὸν Jovis Filiam finxerunt; Unde sciunt, inquit Pareus Comm: in Rom: pag: 68. Ejusmodi Homines Morte dignos esse. imo. Quia Natura Lux omnibus dictat DEUM esse Vindicem scelerum. 2do. Conscientiæ Testimonium, quoniam in Homine recte agente est Approbatio et Latitia, in Homine male agente Detestatio, Cruciatus et Metus pœnæ. Denique Exempla hanc observationem universaliter confirmant, Virtuti sciz. præmia, Sceleribus pœnas esse propositas. 6to. Consentaneum omnino est ratiocinari ex necessitate satisfactionis: Quare, quæso, tot et tam acerbissimos cruciatus perpeßus est Servator noster, si peccati Demeritum, non fuit ex DEI Natura; facile esset hoc Argumentum fufius et latius deducere: Verum consule Turrett: de necessitate Satisfactionis, Vol: 4. pag: 10. Ubi Vir ille doctus plenissime hanc tractat necessitatem, five peccati naturam, five DEI *συνεσις* attendamus: Et ulterius ostendit DEI Perfectiones, Sapientiam puta, Bonitatem et Justitiam, hanc exigere Satisfactionem. Ex hisce pronum est colligere pœnas æternas fluere ex DEI Natura, Quæ ob puritatem Oculorum peccatum aspicere nequit, Hab: 1. 13. Postremo, In subsidium adduci poterit, Cat: Maj: docens, Peccatum vel minimum quodque tum adversus Supremum DEI Dominium, Bonitatem et Sanctitatem, justamque ejus Legem committi: Ubi Luce clarius est, supremum DEI Dominium primo poni in loco; Dein Legem, cui contrarium est peccatum

rum, *Conf: Westm: Cap: 6. §. 6.* Quia in hac Lege, DEUS suam significavit Voluntatem justam; immo inquit *Conf: Gall: Harm: pag: 80.* *Iuste suo tempore damnandis Justitiam demonstrat DEUS: Belg: Harm: pag: 135.* Afferit, Peccatum adeo scdum, et execrabile esse coram DEO, ut ad Generis humani Condemnationem sufficiat. Vides Damnationem derivari ex peccati scditate, quam DEUS aspicere nequit. Patientiâ Lectoris abuterer, si Theologorum nomina recensere ita docentium, *Ven: puta, Voet: Mares: Mastr: Wall. Loc: Comm: pag: 191.* asserentem, *Justitiam esse DEO aque naturalem ac Sanctitatem, quapropter DEI Ira est adversus peccatum.* Profecto sum in Ancipiti de *Prof: Proposito* negantis se docere ejusmodi Doctrinam; tamen vel per ἀβελήαν, vel ostentationis causa strenue disputat *Prof.* pro necessitate pœnarum æternarum ex sanctione Legis fluente. Quidquid sit hic supersedeo, et ad sequentem Articulum propero.

CAPUT. IOMUM.

De Justitia Christi Imputata et Fide Justificante, nec non Duplici Justificatione.

VISUM est mihi hos Articulos ad unum redigere Caput quum arctissime connectuntur in natura rei: Notum pene omnibus est Effatum *Lutheri*, puta *Justificationem esse Articulum stantis et cadentis*

tis Ecclesiæ. Expedit unum aut alterum observatum Generale in medium proferre.

1mo. IN confessio est *Prof:* per totum pene schema inesse pruricum novaturiendi, imo in *Alloquio* ad *Classem Glasguensem* pag: 63. Dicit, *Nova et utilia posse a se aut ullo alio Prof. inveniri et proponi quia Theologia ad æxum non dum pervenerit.* Memini *Ven: Voetium* certiores nos reddere de *Arm: Libertatem prophetandi* Defendentibus seu licentiam, quidquid in Religione ipsorum cerebris placuit, effutiendi. Nullam hic facio applicationem. Orthodoxi concludunt Articulos fundamentales Religionis hætenus stabilitos esse quamvis de particularibus textibus *Scripturæ Diversæ* sint *Doctorum Sententiæ*: Deinde *Prof:* ut ipse prætendit hanc reddit rationem, quo *Adversariorum* cavilla pressius refellantur; recte quidem, verum haud pauci qui non sunt penitus hospites in hisce rebus existimabunt *Prof:* causam *Adversariis* prodidisse suis responsionibus.

2do. OMNIS omnino Cordatus desiderabit integritatem, evidentiam, et perspicuitatem in dictatis *Prof:* intuitu horum Articulorum, qui multis proponuntur ambagibus.

DENIQUE nemo non vidit novum loquendi modum abludentem a Consuetudine *Ecclesiæ Scoticanæ*, a *Prof:* esse usurpatum, quocirca non mirum est res hoc obvolutas tegmine veritatis cultoribus esse suspectas.

SECTIO Ima.

De Justitia Christi Imputata.

NUllam movebo litem de vocibus, verum Effatum, *Prof. pag: 272:* Observatu est dignum, quo dicit, *Illius mentem esse respectu hujus imputationis*, sciz: *Justitiæ Christi sicut supra declaravit circa Imputationem peccati*: Jam hæc sententia mihi non videtur adeo *angustis* dicta, ut-
cunque intrepidis in crustetur assertionibus, se sanam amplecti Doctrinam, et cum Owen^o prorsus conspirare, qui ut *Prof:* asserit, *de Justif: pag: 253.* Profitetur Imputationem negari ab iis qui dicunt nos beneficia per eam recipere, seu illius occasione. Interim nihil tale in hac *Pagina* reperitur. Verum *Owenus de Justif: pag: 245.* Dicit, *Ipsam Justitiam imputari non autem effectus, qui virtute Imputationis fiunt nostri*: Imo dicit *Socin: Omnem Imputationem evertere, asserentes, Christi Justitiam esse solummodo causam nostræ Justificationis.* Dein dicit, *Omnem Imputationem revera everti ab iis qui dicunt Imputationem consistere in effectis, non in ipsa Justitia.* Sequentes igitur animadversiones dabo in hoc Effatum jam memoratum. Imo. Ex antedictis extra Controversiæ aleam positum est, nullum Fœdus intercessisse DEUM inter et Adamum, juxta *Prof:* unde sine injuria conficitur nullum intercessisse Fœdus Gratiae inter DEUM et Christum Adamum secundum, atque in eo cum Electis omnibus, quod est primum fundamentum
hujus

hujus Imputationis. Uti *Docet Owenus de Justif. Pag: 236. & 253.* Et est virtute hujus pacti inter Patrem et Filium, quod omnia omnium Electorum peccata, Christus in se suscepit, *Isa: 53. 11. Eorum iniquitates portans:* Non quod DEUS judicet Christum ea admisisse; quæ nos admisimus; nam semper sanctus mansit ab omni labe alienus, et a peccatoribus Separatus. Sed quod Christus ex voluntate tam sua quam Patris, Electorum *ἐγγυος Heb: 7. 22.* Seu Expromissor, factus sit, eorumque personam in judicio Dei repræsentet, atque in loco eorum stetit tanquam publicum Fœderale Caput: Jam constat *Prof: ne ὑπὸ in Schemate habere de Christo, sub hac σχεσεῖ,* imo collationem inter primum Adamum et secundum, adeo perspicue propositam, *Rom: 5. a Ver: 12. & 1 Cor: 15. 22.* Totis viribus labefaciatur; tradens primum Adamum fuisse duntaxat Caput Naturale. Unde liquescit Christum (quum Comparatio hoc respectu sit eadem) esse in eadem Categoria cum Adamo, quo pacto ergo fit Imputatio; idcirco, Dico *Prof: astute suam celare mentem, nam nisi agnoscat Christum se pro Electis substituisse Illorumque Personam Sustinuisse, eorumque Debita suscepisse, et non minus pro iis solvisse, ac si ipse esset debendi reus, Electos quoque in sponfore solvisse uti docet, Witf: Miscel: Tom: Alt: pag: 767.* Non video Justitiam Christi imputatam, solido niti fundamento: Et revera verba dat *Prof: nisi hoc tanquam inconcussum substernatur fundamentum sciz: pactum inter Patrem et Filium. 2do. Si hoc fundamentum*

fundamentum in antecessum non ponatur, imputatio Iustitiæ Christi oritur tantummodo, ex naturali relatione, quam habent Electi ad Christum humanam naturam assumentem; et pro explorato est *Prof:* derivare Imputationem Culpæ *Adamicae* ex hac relatione, et in prædicto Effato habemus mentem *Prof:* quod scz: idem sentiat de hac imputatione ac de priori: Verum audiamus *Owenum* de Imputatione resultante ex naturali relatione, *De Justif: Pag: 237.* Caterum, inquit, Vir Magnus hanc imputationem esse tantum respectu quorundam temporalium Effectuum; et ad probationem citat, *Numb: 14. 33.* Ubi portatio Scortationum restringitur ad 40 Annos, 3tio. ὁμολογούμενον est *Prof:* tergiversari in hoc negotio maximi momenti, siquidem dicit, *Esse aperte falsum omnes Orthodoxos sensum Imputationis dare, asserendo esse formalem Imputationem Iustitiæ ipsius Christi, quandoquidem ipsum fugiat, num hisce ipse utatur terminis, prorsus inutilibus methodo et modo quo eam explicat;* Idcirco de Christi Imputatione idem sentit ac de Imputatione Culpæ *Adamicae*, *Pag: 272.* Ignoscat mihi *Prof:* si suspensio sum animo de ejus Orthodoxia in hoc Articulo, donec suam mentem clarius et apertius exprimat, quamvis *Pag: 272. & 273.* summa cum fiducia asserit, se probare et defendere Imputationem in *Conf: West:* propositam, et a *Markio* et *Turret:* Memoratam. Quæstio igitur discutienda est: An ipsa Christi Iustitia nobis imputetur ad Justificationem i: e: Iustitia Christi partim in perfectissima vitæ Sanctitate et Obedientia Sita partim in voluntarius

voluntariis perpeſſionibus et morte, quæ vulgo appellatur Juſtitia activa et paſſiva; notum enim eſt viros quosdam laudatiſſimos docere paſſivam ſolummodo imputari: *Piſcatorem ſcz: Pareum, Capellum, Cameronem, Forbeſium et Pitcarnium*; Imputationem utriuſque agnoſcit *Proſ*: itaque noſtra ſic ſtat ſententiã cum ὁρῶντες, puta Chriſti Juſtitiam ita eſſe imputatam Electis ut, a Deo Eſtimetur tanquam ipſorum Juſtitia, et in Chriſti Obedientia fideles legem compleviſſe. *imo*. Quia ejuſmodi imputatio reſpondet Chriſti ſponſioni, qua factus eſt ἕγγυς, *Heb: 7. 22.* Et perſonam mutavit cum iis legaliter, ita ut ſit conjunctio et mixtura; ſicut innuit *Vox Hebraica ערב Ego fide Jubebo pro eo*, inquit *Juda, Gen: 43. 9. אנכי אערבני* Hæc imputatio ita deſcripta convenit Chriſto Expromiſſori qui fuit, ἀντι-ῥυκος et loco Electorum ſolvit absolute, et non ut Fidejuſſor juxta, Jurisconſultorum definitionem, qui ſolummodo Adpromiſſor eſt, et non ſe ſoluturum absolute pollicetur, et in tranſitu obſervandum eſt, *Cocceianos* ſtatuerẽ Chriſtum ſub *Vet: Teſt:* Fidejuſſorem ſolummodo fuiſſe, ſed non Expromiſſorem: Jam ut inter homines quicquid agit ejuſmodi Expromiſſor in Debiti ſolutione, ſit loco ejus in quo fide Jubebat, ita hic Electi ſolvere non poſſunt, etenim DEI Juſtitia talem exigit ſolutionem cui Debitores nec ſunt nec poſſunt eſſe pares: Jam omnis hæc ſolutio facta eſt ſecundum pactum, ergo ſicut DEUS imputavit Chriſto omnia Electorum peccata, qui erant, ſunt et demum futuri ſunt; ſimul ac cum Medi-
atorem

atorem nobis proposuit ita *Maccor. Colleg: de Justif: Disput.* Ima: Pari ergo ratione DEUS ipsius Justitiam Electis debito tempore imputat. In confesso est, inquit, *Witfius, Tom: Alt: Pag: 790.* Nisi fallor, omnibus Orthodoxis ita Credentibus, imputari Christi Justitiam ad Justificationem, quomodo hominibus ad Condemnationem imputatur peccatum Adami, juxta Fœdus cum illo initum qui fuit publica Persona, itaque ad *Rom. 5. a Ver: 12.* Arguit Apostolus ab oppositis Causis et modo derivandi reatum et Justitiam, et *Quemadmodum, inquit, Dom: Jacombus in Rom: 8.* Adami actus imputatur in Reatum, siquidem publica fuit Persona et Caput et nos in eo legem violavimus, ita in secundo Adamo legem implemus. 2do. Quia *Jer: 23: 6.* Vocatur, יהוה צדקו Jehovah Justitia nostra, et uti peccatum fuit pro suis, *2 Cor: 5. 21.* Ita illis Justitia DEI *Pbil: 3. 9.* Justitia nimirum quæ est ex DEO, opposita Justitiæ legali: Vindicias horum locorum dederunt viri summi præsertim, *Doct: Brown de Justif: contra Goodwinum et Baxterum,* quem si lubet consule. 3tio. Quia *Rom: 8. 3, 4,* Christus condemnavit peccatum in carne, ut jus legis compleatur in nobis. Jam lex non potuit impleri, nisi Christus Obedientia et morte exactissime eam implevisset, non in bonum duntaxat Electorum, uti volunt nonnulli verum eorum vice, et ita omnes Electi una vivificati sunt cum Christo et una suscitati *Eph: 2. 5, 6.* Sicut omnes homines extabant in Adamo Capite Fœderali, ita omnes Electi in Christo, utique Fidejussor non solvit duntaxat in Debitoris bonum, verumetiam ejus vi-

ce et loco: Imo si Imputatio unius Adami negatur, inquit *Jacombus*, negatur etiam alterius; et sicut Christus satisfecit loco Electorum ita legem vice eorum implevit: Jam constat ex antedictis primum *Adamum* non stetisse loco Posterorum, *Epist. 3. Prof. ad Rouanum Pag. 8.* Ergo secundum mentem *Jacombi* nec secundum *Adamum* nempe Christum in loco Electorum. Denique, 4to. Quia omnes alii modi Imputationis de quibus non vacat dicere rejiciuntur a viris egregiis *Calv. Obedientia Christi* inquit, in Carne exhibita nobis imputatur *Hoernb. Socin: Conf: Tom: 3tio: Witsius, Owenus, Jacombus, Brown et alii bene multi*, Quos brevitatis causa præterire necesse est. *Markins et Turret:* Eandem foveant Sententiam ut videre est *Mark: Comp: pag. 422.* Quam sciz: *Justitiam DEUS benevole imputat*, Similiter *Turret: Part. 2da: Inst: Theol: Pag: 708:* Nihil aliud volumus, inquit *Turret:* quam *Obedientiam Christi DEO Patri Præstitam nomine nostro*, ita nobis a DEO donari ut vere nostra censeatur: *Conf: West: Cap: 11. § 1.* Verum *Obedientiam et Satisfactionem Christi imputando, &c.* Quod intelligunt hi Patres adeo tenaces hujus Articuli præterquam Imputationem ipsius *Justitiæ Christi.* Simili modo loquuntur *Cat: Maj: et Min:* Nec opus est *Reformatæ Ecclesiæ Conf: Recitare Conf: Helv: Harm: Pag: 26.* Imputat autem *Justitiam Christi*, pro nostra. *Gall: Harm: Pag: 81. Belg. Pag: 138.* Dices *Prof. aperto ore agnoscere Imputationem Justitiæ Christi*, ita est, non minus aperte et solemniter profitetur *Imputationem Culpæ Adamicæ.* Sed Judicet Benevolus

Benevolus Lector, num fundamenta a *Prof:* posita ejusmodi sustentent *Ædificium*; hoc filum fusius ducere non juvat, si *Prof:* γυμνη κεφαλή et rotundo ore sensum hujus Articuli exprimat, quemadmodum Orthodoxi agunt, et ego jam cum iis victas dabo manus, atque ulterius proprio motu agnoscam me in hallucinatione versatum fuisse.

S E C T I O 2da.

De Fide Justificante

IN propatulo est *Prof:* admodum ambigue quæstioni propositæ a *Rev: Webstero* Respondere. Quæstio erit simplex et directa, pag: 245: *An fides qua Justificans apprehendit Christum qua Dominum et in ejus natura stipulatio ad vitam sanctam et bona opera includantur.* Resp. *Prof:* se non comprehendere mentem *Dom. Websteri* pag: 245: idcirco mihi videtur *Prof:* extra limites vagari in suis explicationibus triplicem affingendo sensum quæstioni; Etenim quis dubitet fidem esse nostrum Officium: Et de Objecto non opus est Sermonem, nec de influxu quem fides habet in opera tanquam causa in effecta: Quæstio autem est an sola fides relative per modum Organi seu Instrumenti Christi satisfactionem apprehendit, vel Christum qua sacerdotem amplectitur; non quæritur de Justificatione a Posteriori aut per modum Declarationis, uti Arbor declaratur per fructum, aut ad exclusionem DEI Gratia Christique Justitiæ, vel

vel denique an fides sit solitaria aliis virtutibus destituta: Sed an in actu justificante seu apprehendente Christum qua sacerdotem sola fides, non Charitas, non Resipiscentia, non timor considerantur sicut oculus solus videt tamen non separatus a Corpore: Amor enim spes et timor peculiaria habent munera, ita ut non confundantur, quamvis indivulso conjungantur nexu, ita fides ratione muneris sola Justificat; Et reduplicative sumpta ut in hac quaestione. An Christus qua Mediator sit adorandus? De cujus Solutione discrepant Theologi quamvis potior Pars cum *Ven: Voetio* negat Christum qua Mediatorem reduplicative sumptum, esse adorandum, licet cordate agnoscant Christum specificative sumptum, *i: e:* Christum qui est Mediator, adorandum esse. Ab ævo hæc quaestio agitata fuit, et hodie *Pontif:* conjungunt cum fide in negotio Justificationis timorem et propositum novæ vitæ, ut videre est, *Canone 9. Conc: Trid Socin:* Faciunt fidem et bona opera unum et idem, qui cum *Arm:* volunt fidem ipsam imputari ad Justitiam. *Baxteriani* statuunt Obedientiam Evangelicam, quæ non minus nos justificat coram DEO, ac ipsa fides, ita *Baxt. Confes: pag: 35. § 13.* Jam audivi *Prof:* in Colloquio *Edinburgi* habito asserentem more solito *i: e.* audacter, fidem qua Justificantem includere Obedientiam Evangelicam: Verum hæc Doctrina non videtur Sacro Codici consona. Quia, *imo. Rom. 3: 25: Justificatio fit per fidem in sanguine*

Christi

Christi, de qua proxime loquutus est *Apostolus* *versu* 24. et *Christus* appellatur ἱλαστήριον, allusione facta ad operculum *Arce*, uti antumant Interpretes bene multi, Placamentum est, inquit *Alting*: illud quo exhibito placatur offensus, et accipitur a nostra parte per fidem (non per Charitatem aut spem et Obedientiam Evangelicam) sed per fidem solam qua nos ipsum amplecti decet, et a *Christi* parte ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, quem sanguinem ille fudit in acerbissima morte ad peccati Expiationem: Confer *Markii Bibl. Exercit. Vol. 2. pag. 821*. Unde in liquido est Justificationem esse per fidem in sanguine Sacerdotis suum effundentis sanguinem: Non Prophetae aut Regis in actu Justificandi (non moritur *Christus* qua Propheta aut Rex, sed qua Sacerdos, etiamsi ille qui fuit Propheta et Rex Crucis supplicio affectus fuerit) quamvis fides amplectitur Integrum *Christum*, sed primario in hoc munere quo sola fides Justificat, *Christum* qua Sacerdotem respicit, cui suffragantur *Eph: 1. 7. Col: 1: 14. Heb: 9. 22*. Et ratio est manifesta, quia *Christus* sanguinem fundens proponitur tanquam Remedium congruum animæ, Ira Divina oppressæ. Scopus autem *Baxteri* cum ejus asseclis, asserentis fidem ut Justificantem *Christum* amplecti qua Regem, est introductio Obedientiæ Evangelicæ, quæ includitur in fide qua Justificante ut audivimus *Prof: Dicentem. 2do. Omnia opera excluduntur, Rom: 3: 28: Eph: 2: 8: et Gal: 2: 16*: Ubi est manifesta oppositio inter fidem et opera: Et frustra dicitur

citur opera Evangelica non excludi: Verum opera legis seu *Judaica* vel *Meritoria*; aut denique viribus nostris peracta: Ast nulla distinctione utitur Apostolus, quocirca omnia opera a fidei actu Justificante contradistincta; Imo bona opera *Abrahami*, excluduntur; nemo sanæ mentis putabit opera mala hic proponi ab Apostolo: Jam Obedientia Evangelica est bonum opus fidem necessario sequens, attamen excluditur ab hoc munere: Sed adi *Owenum* si lubet *de Justif: pag: 409, 410. &c.* Et *Brown de Justif: pag: 383. 3tio.* Quia Obedientia Evangelica est fructus fidei, jam fructus in sua natura distinguitur ab ipsa arbore, et ita fides operatur per *Charitatem*, *Gal. 5: 6:* non ut *Bellar: vult: Lib: 2: de Justif: Fides*, inquit, *operatur Charitatem*, quasi eundem influxum Charitas haberet in Justificatione, quem fides, quia est ejus forma; Verum bene respondit, *Arnol: Lux in teneb: Part: 2da. pag: 421.* Anima vidit per oculos, ergo oculi sunt forma animæ, quo nihil falsius, etenim non tenet *de Operationibus externis. V. G.* Homo operatur per Manus ergo Manus sunt forma hominis, quo nihil absurdius dici poterit. Idem de Obedientia fidei dicendum est, nam Obedientia sequitur fidem, sed non Justificat fides qua includens Obedientiam, secus homo non Justificaretur, donec obediens illa fides ad metam esset perducta; et miror profecto cur *Prof: hæc* allegat *Dicta in Negotio gratiæ* justificationis, quando dicit *pag: 250.* *Omnes actus fidei præcedentes aut consequentes Justif-*

ificationem in quodam gradu, *Minori aut Majori influxum habere in Obedientiam Legis*, quam Theſin confirmat Dicto Apostoli, quod *fides operatur per Charitatem*, et quod appellatur obsequium fidei, nisi credat. Jam quod prius haud titubanter in Colloquio dixerat, puta fidem qua Justificantem includere Obedientiam Evangelicam, quid quæſo magis aberrat a janua quam prædictas Sententias citare in quæſtione de fide, qua Justificante. 4to. Eodem modo justificantur Electi, quo *Abrahamus* justificatus fuerat, ille enim proponitur tanquam Exemplar, *Rom. 4. 12*. Jam negari nequit *Gen. 15. 6. Rom. 4. 3.* Hanc Justitiam esse ei imputatam in Justificationem, i. e. Christi justitiam tanquam Causam solam προκαταρκτικὴν, quam Fides apprehendit ut exponitur, *Rom. 3. 22. Justitia DEI per Fidem in Jesu Christo.* Huic affinis est locus insignis, *Phil. 3. 9. Justitia ex DEO per Fidem*, idcirco per Tropum sententia *Paulina* exponenda est. Notum *Arm.* asserere ipsam τὸ credere esse imputatum, cum quibus facit *Waltonus Anglus* qui plurimis Argumentis Conatur hanc munire sententiam, verum solidissime refutatur a *Maccovio Loc. Comm. pag. 694.* Profecto nostra Fides est omnimodo imperfecta: Ast perfecta Justitia requiritur in hoc negotio. Dein Justitia qua Electi justificantur est nobis externa et aliena, sed Fides est nostra, licet non ex nobis, est nobis interna et a nobis elicitā licet nobis a DEO data, quocirca *Phil. 3. 9.* Apostolus distinguit inter suam Justitiam, et illam quæ est ex fide,

apprehendente nimirum Christi Justitiam; abunde igitur patet Fidem solam Christi Justitiam apprehendere: Proinde non includere in Actu Justificante Obedientiam Evangelicam, quocunque emolliatur malagmate. Denique ἐξαρτύωσις est. Ecclesiam Reformatam huic adstipulari veritati. *Conf: Westminster: cap. 11. § 2. dicit fidem esse unicum Justificationis Instrumentum. Cat. Maj: ad responsionem, Quomodo Fides justificat Peccatorem in conspectu DEI? Resp. Solummodo quatenus est Instrumentum, quo Christum ejusque Justitiam recipit applicatque: Proinde Citationes, a Prof: ex cap: 14. §. 2. et 15. § 2. sunt alienæ.* Quoniam in priori hi Patres dant nobis Descriptionem fidei salutiferæ, et in Posteriori resipiscentiæ: Verum in cap: 11. § 2. et *Cat: Maj: Ostendunt modum secundum quem justificat fides, uti legere est in Responsione præcedenti. Owenum quod spectat, dicimus virum illum Doctum disputare, pag: 139. 140, 141. adversus eos, qui imaginati sunt ab omni Gratia fidem separatam justificare, et consequenter esse solitariam: Verum in actu Justificandi fidem considerat solam, quocirca Prof. confundit cum in Conf: tum in Oweno distinguenda; Etenim presens quæstio est de fide qua Justificante: Evolve Owenum pag: 141. prope finem, Tantummodo, inquit, dicimus non esse aliam Gratiā, Charitatem, justā, aut ullam Obedientiam quæ vitam aut formam huic fidei dat: Imo nihil adversariis conducit, quibus volupe est asserere hæc χαρίσματα eundem habere influxum*

um, ac fidem in Justificatione: Vides bene-
vole Lector *Owenum*, idem sentire cum Ortho-
doxis de fide qua justificante, de qua unice est
quæstio. *Conf. Helv: Harm: pag: 74: Remissio-*
nem non tribuimus Operibus quæ sunt fructus fidei,
sed fidei in effusum sanguinem Agni DEI. Conf.
Angl: Harm: pag: 101. Tantum propter Meritum
Domini ac saluatoris nostri Jesu Christi per fidem
justi coram DEO reputamur. Conf: Belg: Harm:
Pag: 138. Merito igitur cum Paulo dicimus, Nos
sola fide justificari, seu fide absque operibus; quid
dici poterit apertius Bohem: Harm: Pag: 183.
Porro etiam docent, *per Christum homines gratis*
fide in Christum per Misericordiam Justificari. Pro-
fecto supervacaneum erit Nomina Eximiorum
Theologorum ad tutelam hujus veritatis
recensere, Calv: sciz. Voet. Wall. Turret:
Brown, Mares. Wits. Mast: et alios bene
multos. Solummodo addere licet Amicam Col-
lationem, Thomæ Danson inter Paulist. et Galat:
in qua omnia Legalium hominum subterfugia
removentur..

SECTIO 3tia.

De Duplici Justificatione.

FAcile percipimus ex antedictis, communem et
vulgarem loquendi modum, in Ecclesiis re-
ceptum, nostro *Prof: esse fastidio; idcirco Duplicem*
Justificationem excogitavit; atque se sustentat
Authoritate Picteti Theol: Christ: Lib: 10. Cap: 7.
ita

ita explicantis Locum *Jacobi*, ut secunda Justificatio, juxta Mentem Viri docti, sit Justificatio ab Accusatione Hypocriseos, Simulationis et Cordis non regeniti : Novimus *Bellar: Coryphaeum Papicolarum* contendere pro duplici Justificatione ; primam sciz. qua ex injusto, Homo fit justus : Secundam qua fit justior. Notum quoque est *Charnoc: Oper: Tom: 2. pag: 321.* agnoscere fundamentalem Justificationem in passionibus Christi, distinctam a formali, quam approbat *Cla. Witsius* in suis *Animadversionibus Irenicis*, *Tom: alt. pag. 799.* Ut et *Dom: Halyburton* in *Disquisitione de Natura Regenerationis subjun-cta Naturali Religioni Insuff: pag: 6.* Constat enim *Baxterum* duplicem Justificationem statuere, unam qua reus absolvitur ab ipso Crimine, alteram qua absolvitur a non praestatione Conditionis ; primam vocat *Legalem*, secundam *Evangelicam*, quæ versatur circa Opera. Sequentia igitur breviter notanda sunt, imo. Justificationem juxta *Pictetum* esse Actum Judiciale, quo DEUS absolvit Impium, *Rom: 4. 5.* ab omni reatu ; et consequenter ab omni accusatione, cujus in Foro Divino, postulari quis poterit ; nam, *Quis intentabit Crimina adversus Elecios DEI?* Et Ratio in aprico est, DEUS enim est qui justificat, *Rom: 8. 33.* Et *Verf: 1.* Nulla igitur condemnatio est iis qui sunt in Iesu Christo : Nec a proposito alienum erit, paulo fusius hoc *κατάκριμα* exponere, quo clarius duplex hæc Justificatio Legalis in Foro Divino quoad Personas, appareat esse *ἐνσκήμα*, nuperrime inventum

εἰς τὸ φυλαττεῖν Hypothesin, puta, Obedientiam
 Evangelicam æque justificare ac Fidem, saltem
 in secunda Justificatione ab accusatione Hypo-
 criseos, Simulationis et Cordis non regeniti;
 bona opera nostram Fidem et Justificationem
 objective indicant, at nullam forensam Hominis
 Justificationem, in hac vita, lego in Scriptura,
 præter primam. 1mo. Κατάκριμα DEI supremi
 intelligitur. Dein 2do. Tempus, nostram meretur
 considerationem, per Particulam ἀρὰ ὧν: Expres-
 sum admodum Emphaticum, juxta Beza, i. e.
per totam hanc vitam; idcirco nulla Justificatio
 secunda legalis in Foro Divino in hac vita, quo-
 ad personam et Statum. 3tio. Universaliter pro-
 ponitur ὅτι, *Nulla omnino Condemnatio*, jugiter
 est Materia condemnationis; sed uti omnia
 debita delentur, Chirograpo dilacerato, ita o-
 mnia peccata obliterantur, et consequenter Si-
 mulationis et Hypocriseos. 4to. Phrasis contra-
 rium denotat, nimirum plenariam absolutio-
 nem omnium peccatorum. 5to. Est condemna-
 tio apud DEUM (de cujus actu legali et fo-
 rensi instituitur quæstio) non apud Homines:
Satanas, inquit doct. *Jacombus in Locum, Male fe-
 riati Homines et hominis Conscientia baud raro con-*
demnant: Sed hæc nulla Condemnatio apud
 DEUM, unice omnibus respondit Accusationibus.
 6to. Omnis Pœna satisfactoria, Christi Satisfa-
 ctionibus est exhausta, quocirca secunda hæc Ju-
 stificatio legalis est vana; nam omnis Justificatio
 Forensis σχέσιν habet ad κατάκριμα, *Sed nulla con-*
demnatio, inquit Apostolus, *iis qui sunt in Christo*;
 et

et in confesso est, nullum nisi justificatum esse in Christo: Et frustra dicitur a Cocceianis ita esse, *vix*, nunc sub Novo Testamento, ubi est ἀπεσις, non sub Vetere Testamento, ubi tantum παρσις vigebat: Sed hæc Distinctio futilis et jejuna abunde refellitur a Leid: Mark: aliisque Viris doctis. Denique 7mo. Nec Glossa Roellii in Disput: de Morte Fidelium temporali, meliori nititur Basi, explicantis κατάκριμα de summo malo, sciz. Damnatione Æterna, a qua, Christi Morte Fideles sunt liberati, non autem ab afflictionibus et morte temporali, quæ a Judice infliguntur ipsis Fidelibus, tanquam Pœnæ proprie dictæ. Ergo, inquit Camp: Vitringa in Epilogo Disput: Christi Satisfactio non fuit plenissima, imo fideles sunt consortes hac in re cum Christo. Ex hisce observationibus pater, hanc secundam Justificationem, de qua Jacobus loquitur, esse solummodo Declarationem, uti hætenus creditum est ab Ecclesia Reformatâ. 2do. Manifestum est, Jacobum loqui de Fide non viva, Jac: 2. 14. Non proficua, non salutari sed mortua, Ver: 15. De fide cujus Demones sunt capaces, Versu 19. Non minus patet Jacobum loqui de Demonstratione Fidei Abrahami, qua innotuit DEO, sibi, aliisque ipsum esse vere fidelem; Idcirco Abrahamus dicitur justificari ex operibus; Quæ Justificatio, inquit Arnol: Lux in Tenebris, part: 2da. Pag: 505. fuit declarativa, Gen: 22. 12. Nunc cognovi (more hominum loquitur DEUS, inquit Junius, qui cujus rei periculum fecerint, id se perfecte novisse putant) te esse DEI timentem: Proinde, inquit Vir ille do-

doctus, est Ignoratio Elenchi; nam non quæritur per quid justificemur declarative, id enim asserit Jacobus per Opera; Et passim alibi in hoc sensu sumitur, Psal: 51. 5. Rom: 3. 4. Mar: 11. 19. Quis, quæio, dicit DEUM absolvi a crimine, uti fit in propria Justificatione; tantummodo palam declaratur esse justus, atque ita exponendus Locus, Mat: 12. 37. Et ad rem non facit: Quando Prof. dicit, Sermonem esse de personis, quia Jac: 2. 21. Abrahamus dicitur justificari operibus, ast 25. aut 30. Annos, secundum quorundam calculum justificatus fuit ille Pater, ante oblationem Isaaci, cujus Mentionem facit Apostolus: Ergo vel bis juridicè et forensicè justificatus est, vel Justificatio illa prima, hoc Temporis Articulo declarata et manifestata est per Opera, quod volumus. Immo 3tio. Tot essent Justificationes formales et juridicæ in Foro Divino, quot Accusationes, quotidie accusatur fidelis a Satana, Mundo, et perverso Corde; ergo quotidie, durante vita, justificatur. 4to. Omnis Simulatio, Hypocrisis, &c. sunt Offensæ, et proinde Christi Satisfactio est necessaria iis tollendis; præstantissimum enim Opus a Homine præstitum, minimam non tollit Offensam; ergo hæc Justificatio nullo modo est propria ut loquitur Prof. 5to. Supponitur Christi Meritum non esse perfectum et completum; Immo indigere, ut loquitur Dom: Pitcarinus Append: ad Harm: Evang: pag: 277. alia subsequente Justificatione. Postremo, Conf. Westm. Cap: 11. §. 2. Unius Justificationis mentionem tantum facit; ut et aliæ Conf: Reform: Eccles: quas

bevitatis studio prætereo: Neque in subsidium vocandi eximii Theologi, qui, paucis exceptis *Baxtero* nimirum, *Piceto* et *quoque*; uno ore, quantum ego scio, testantur contra hanc secundam Justificationem: Unicus *Turrett*: erit instar omnium *Instit: Theol: Vol: 2. pag: 738.* Prima, inquit, est Justificatio proprie dicta, altera est ejus tantum Declaratio. Dein pag: 751. Quamvis novissimo Die Justificatio nostra plene declaranda venit, adductis in Signum et Testimonium ejus Veritatis bonis operibus, *Mat: 25.* Perperam igitur, quis inde concludet duplicem Justificationem torensem et legalem. Unde in obscuro non est, nostro *Prof.* in Deliciis esse cum Novaturientibus facere; et si unum aut alterum reperiatur Doctorem ab Ecclesia Reformata abundentem, sine lucta ei daturus est Manus. Stylum jam converto ad sequentem Articulum.

CAPUT II^{um}.

*De Ratione, Principio et ultimo Fundamento
Theologiæ, aque ac Scripturæ.*

AD Jugulum et Centrum Doctrinæ *Prof.* jam itur, in quo omnes Lineæ ab ejus Circumferentia ductæ occurrunt, supra dicta id evincunt; nam ideo res fiunt juxta *Prof.* quia ipsi videntur consentaneæ Divinis Perfectionibus: Constituit enim DEUS Traditionem aliqualem, quam omnibus communem fingit, ita ut si *Prof.* credimus, nullus æternum damnetur, donec

donec Evangelium, i. e. Traditionem illam communem, seu obscurum Naturæ Lumen rejiciat; Ut nullus pereat Infans sub Fœdere natus: Anima jam formetur aque pura ac Adami. Omnibus concedantur Vires naturales; quibus, si rite utantur certo certius Gratia consortes futuri sunt Homines. Adamo Lex solummodo sit lata, quia haud facile cum Divina Bonitate et Justitia reconciliatur, ut Adamus vice et loco Posterorum stet, Epist: 3tia ad Romanum pag: 8. Rationi tanquam Heræ omnia litari necesse est: Idcirco expedit fusius et accuratius de hoc differere Capite.

S E C T I O Ima

anno. **I**N antecessum licet audire Prof: Mentem uti habetur Epist: 2da. ad Romanum pag: 4. Ratio inquit Prof: uti sumitur pro evidentibus Propositionibus naturaliter revelatis, est Principium seu Fundamentum Theologiae, quatenus Argumentum, quo probatur, DEI Existentia, et Divina Scripturarum Authoritas: Infra, Puto, inquit, tuam illationem (Romani nempe) veram esse propositionem, i. e. Rationem seu Principia naturaliter revelata, parvis esse Authoritatis cum Scriptura: Et consequenter, Existimo, inquit Prof: alteram tuam Illationem esse quoque veram, puta, Nihil in Religione admittendum esse, quod Rationi non congruat, et ab ea non sit determinatum ita esse. Eadem habet in Resp: pag: 255. et pag: 256. Et superbè satis loquitur, asserendo, Se velle tueri has Propositiones contra Dom:

Websterum, omnesque alios. Hæc sunt Prof. expressa Verba. Haud gravabor Sententiam Mag: Span: cum hoc Prof. asserto comparandam, hic appingere; de Principio falso, respectu Socin: Opex. Tom: 3. pag: 802. An Ratio Humana sumpta cum subjective, pro Facultate rationali in unoquoque Homine, juxta v. m. Mentibus inditam, percipiendi, ratiocinandi; tum objective pro Axiomatibus Rationis, et Principiis Philosophicis: An ea sit, aut possit esse unicuique Norma, certa illa et infallibilis, interpretandi Sacram Scripturam, judicandique ex Principiis sciz. per se cognitis, de omnibus Sacrae Scripturae Veritatibus; seu Natura notis, seu primum in Scriptura revelatis: quales sunt Mysterium Fidei, Evangelii, Pietatis. Ut adeo ille sensus habendus sit pro solo genuino qui rationalis est, seu de quo nostra Mens habet clarum et distinctum conceptum: Affirmant Sociniani negant Orthodoxi. Non opus est Lynceis oculis gratam videre concordiam inter Opinionem, quam Mag: Span: adscribit, Socin: et mentem Prof: statim ex Epist: et Resp: enucleatam: Sed forsan magnus hic Vir, cum reliquo erudito et orthodoxo Orbe hallucinatur. 2do. Termini in hac controversia sunt breviter explicandi, quales sunt Ratio, Principium, Theologia et Scriptura. Ratio, imo. sumitur pro Facultate Hominis, qua res apprehendit et de iis judicat, quæ fuit perfecta in Adamo ante lapsum, corrupta autem jam est in omnibus Posteris. 2do. Sumitur ut a Prof: Pro Veritatibus per Lumen Naturæ patefactis: E. G. Bis duo faciunt quatuor; Omnes lineæ a Circumferentia ductæ

ducta ad Centrum sunt æquales ; Totum est majus sua parte : Jam in confesso est Rationem humanam pro Intellectu sumptam esse subjectum Revelationis recipiens, et Instrumentum quo argumentamur, ut et unum cum alio comparamus, veritates illustramus, et Adversariorum technas detegimus. 2do. Principium et ultimum Fundamentum, dicitur illud ex quo res extruitur, et demonstratur, et quo velut fundamento nititur ejus Veritas et certitudo ; ita *Alting: Theol: Elenc: pag: 38.* Jam si Veritates Lumine Naturæ patefactæ sint Principium et ultimum fundamentum Theologiæ, necessario supernaturales Veritates deducuntur ex hoc Principio, æque ac ex Scriptura, et hoc nituntur fundamento ; et consequenter Ratio et Scriptura Imperium dividunt : Atque ita docet *Roellius Disput: de æterna Generatione Filii.* Conjungo, inquit, Rationem cum Scriptura. 3to. Theologiæ Vox in omni sua latitudine sumenda est, quia Scriptura est Principium et ultimum Fundamentum Theologiæ supernaturalis in omni latitudine sua sumptæ: Ergo etiam Ratio objective considerata erit Principium æquipolens : Et in aperto est, non solum Theologiam naturalem, vel Scientiam illam qua DEI Existentia et Perfectiones Naturæ Lumine notæ, et Mundi Initium, et id genus alia probantur ; esse hic intelligendam : Verum etiam Doctrinam illam, desinente *Cla: Markio Med: pag. 6.* Quæ veram Religionem ex DEI Revelatione, Homini peccatori tradit, ad Hominis Salutem, DEique Gloriam. Jam scire velim, An Ratio sit Princi-

plum et ultimum Fundamentum æque ac Scriptura; istius Doctrinæ statim a Markio descriptæ. Memini me dixisse in Conventu Deputatorum Syn. Gen: Prof: Sententiam suis expositionibus fuso illinire: Et profecto eadem mihi hodie sedet Mens: Etenim saltat de Genere in Genus, et confundit Principia; uti loquitur Mag: Span: loco prius citato. Ita etiam Maresius Syst. Maj: pag: 3. Revelatio, inquit, siue Apocalypsis qua nititur Theologia revelata siue supernaturalis, necessario distinguenda est ab illa *φανερωσις τῆς γνώσεως* DEI, quæ est fundamentum Theologiæ naturalis, Rom: 1. 19. Ut non sit opus hic distinguere Revelationem in Specialem et Naturalem, quod foret revera, Gratiam cum Natura confundere; sed potius oportet Patefactionem siue Manifestationem DEI in genere, facere duplicem, Naturalem et Revelatam. Ratione vero humana, seu Principiis naturaliter revelatis, probatur DEUM esse, esse veracem: Et consequenter nihil nisi verum loqui; an idcirco omnia Fidei Mysteria Rationi nostræ corruptæ congrua esse videntur, quæ ascendere nequit ad culmen istorum Mysteriorum; etiamsi ei non repugnent, Docet enim Ratio, inquit Vitringa Epilog: Disp: pag. 28. DEUM esse ita veracem, ut de se nihil revelare velit, quod sit falsum. Dein, Ita perfectum esse, ut ipsius Perfectiones nostro captu non possumus metiri: Quare nihil magis adversum est obsequio nostræ Fidei, quam ubi DEUS loquitur de iis quæ nostras superant Perfectiones, velle tamen ambigere, hesitare et tergiversari, atque ita cum DEO disputare de ejus Veracitate. Porro pag. 18. inquit Vir ille doctus

doctus, *Scripturam adscribere DEO* חקר Profundum, et תכלית consummatum, Job 11. 7. Etiam רעבא דנ רע דע Profunditates DEI, quas solus Spiritus dicitur יסעווא perscrutari, 1 Cor: 2. 10. Unde indubitato certum est: inquit *Vitringa*, posse DEUM nobis de se revelare aliquas Perfectiones, de quibus nobis lumine Naturæ nihil omnino constat; præterea posse DEUM tales aliquas Perfectiones nobis de se revelare, quæ tum etiam quando revelatæ sunt, a nobis secundum omnem modum non intelliguntur. Iudicet jam Lector, An nihil in Religione admitendum sit, quod Rationi congruere a Ratione non determinatur, ut summa cum Fiducia docet Prof. Profecto quacunque pingitur larvâ hæc sententia, impia est. Audi *Smalcium de Sac: Lit. pag. 373.* Nos, inquit, fatemur plurima esse in Religione Christiana, quæ Rationem superant, et tamen nobis necessario sunt credenda ob id ipsum, quia quantumvis Rationem superant, tamen in Sacris Literis prodita extant, et Rationi nostræ quam superant, sunt maxime consentanea: Legito *Hoorn: Tom: 1. pag: 87. Socin: Conf: Omnia Socinianorum cavilla doctissime refellentem*: Unde discere poterit Lector, ex hoc *Socin: Primipilo*, omnia in Religione, quæ etiam Rationem superant, debere esse rationi consentanea, i. e. non admittenda nisi rationi congruant, et ab ea determinentur ita esse. 4to. Scriptura hic intelligenda est γαρδ δέοντες, 2 Tim: 3. 16. Divinitus inspirata, quæ est Principium primum, et ἀντὶ πάντων, ex quo primo educuntur, et in quod ultimo resolvuntur omnes Fidei Veritates, Articuli seu Conclusiones, inquit *Ver:*

Ven. Voet. part. Ima. Select. Disp. Pag. 2. Mihi autem persuasum habeo, Rationem subjective aut objective sumptam, non esse ultimum illud Fundamentum in quod ultimo Myſteria Fidei reſolvuntur, nec ut illius partem *Sacra Scriptura* adjungendam. Poſtremo dicimus, Etiaſi Ratio a DEO Ortum trahat, non minus quam Lumen ſupernaturale; non inde ſequitur, uti volunt *Wolſogius de Interp. pag. 29, 30.* et *Wittichius Theol. Pacif. pag. 133.* Rationem eſſe æque certam atque inſallibilem ac *Scripturam*: quia ut optime *Rev. pius et eruditus Dom. Brown* docet contra *Wolſogium*, Illud Lumen purum eſſe tantummodo in Idea: Et quatenus Hominum mentibus omnino corruptis ineſt, ſemper eſſe fallibile et tenebris obvolutum. *Carteſiani*, qui claras et diſtinctas venditant Ideas, Dicunt Lumen Lumini non eſſe contrarium; Sed inde non ſequitur, nihil ſolis Luce ſplendidiffima viſum, admittendum in rerum natura, niſi congruum ſit et penitus conſentaneum ſcintillantibus Stellis, et Lunæ; Ratio quidem eſt parva Lux, ſed obſcuratur, oriente Luce revelata, quemadmodum Stellarum lux evaneſcit oriente Sole. Immo Lumen illud purum naturaliter patefactum, nullibi extat, niſi in Ideis, uti uno ore aſſerunt *Voet. Hoorn. Leidek. et Mark.* Eandem nobiſcum tuetur Sententiam *Rev. Hog* in nuperrimo Scripto, cui Titulus, *Negotium Rationis in Religione*, pag. 8. Quæcunque igitur deducuntur ex primis hiſce Principiis, qualia ſunt, Nihili nullæ ſunt Affectiones; Nihil eſt Principium ſuiipſius; Nihil eſt in Effectu quod antea

antea non fuerit in Causa: Quæ sunt communissima Principia, ut loquitur Doct: de Vries Ontol: pag: 102 Sunt solummodo Conclusiones ratione corrupta productæ, quæ non semper infallibiliter sunt veræ: Et per consequens, quidquid dicit Prof: res supernaturaliter revelatæ congruere debent corruptæ Hominum Rationi. Hisce prælibatis, asserimus has Propositiones minime Sacris Literis esse conformes, uti sequentibus Rationibus comprobatum dabimus.

S E C T I O. 2da.

Arg: 1um. **R**atio in hoc corrupto statu est obtenebrata, fallibilis, ac Errori obnoxia in Conclusionibus deducendis; Et consequenter nequit pari passu cum Scriptura ambulare tanquam Principium et ultimum Fundamentum: Pronum est probare esse obtenebratam, Eph 5. 8. et 4. 18. Homines enim, donec exoriatur lux Evangelii, sedent in tenebris Mat. 4. 16. Imo in naturalibus cecutiunt, Rom: 1. 21, 22, 23. Nunc Gentes in quibus degebant Philosophi eadem aberrabant Chorda, cum populi Fæce, circa Religionem naturalem ut demonstratu facile esset, cum quoad Ægyptios et Græcos tum quoad Romanos, si Instituti nostri ratio permitteret: Multo magis circa Revelatam, etenim probante Nathan: Taylor Preserv: Contra Deismum, cap. 1. Lux naturæ seu Principia naturaliter revelata certos nos redere nequeunt de Remissione peccati, de modo et
Lege

lege Remissionis, de statu futuro et id genus aliis.
 Idcirco perperam docet Prof: DEUM esse placabilem et Remedium comparatum esse pro peccato, lumine Naturæ et Traditione quadam imaginaria, quam omnibus hominibus communem statuit Prof: cognosci posse ut in primo Articulo audivimus. Habebant hi homines principia naturaliter revelata verum nec poterint, fidei Myſteria ex iis deducere, nec cum iis Myſteria illa conciliare; unde facile conficitur fidei Myſteria rationi tanquam fundamento non inniti, nec a ratione ut Principio deduci poſſe, etiamſi in ſe ſint rationi ſanæ conſentanea, quæ nullibi in ullo homine abſque ignorantie et Erroris mixtura reperitur, ut dictum eſt; idcirco ineptum videtur in tanta incertitudine et ambiguitate, in qua nos mortales fluctuamus ad evidentiam humanæ ratiocinationis in omni caſu, ut ad Arcem et infallibilem Anchoram conſugere, ſicut vult Prof: qui ſtatuit nihil in religione admittendum quod rationi non ſit congruum. Turret: inquit, Prof: *Senſum rationis num ſubjective num objective ſit accipienda ratio, non determinat.* Quid inde quocunque enim modo ſumitur ſemper eſt errore mixta aut ei obnoxia, quia ipſa ratio ſeu principia naturaliter revelata, ut in hominibus ſunt, habent errores ipſis permixtos et intellectus in conſuſionibus ex iis inferendis, eſt errori obnoxius; quocirca Turret: minime nugatur uti vult Prof: *Epist: 2da. ad Rouanum Pag: 5.* Et revera eſt ſignum animi nimium Arrogantis dicere Turret: *Aliosque Scriptores Systematicos non diſtincte So-*
 cin:

cin: errores intelligere, an non intellexit Hoorub: qui ex professo tres Scripsit Tomos adversus Socin: omniaque subterfugia Prof. correspondentia, Excussit: An non Vem: Voet: Part: Ima: Select: Dispa: ab initio, de ratione humana in rebus Fidei. Verum noster Prof. contra omnes dabit specimen reconditoris Eruditionis, sed cum ipsi non placuerit, indicare incautas Markii expressiones, quarum mentionem facit. Pag: 4. Ejusdem Epistolæ idcirco Aerem non cædo in iis indagandis.

Arg: 2dum: Si Ratio sit principium Theologiæ cum Scriptura, tunc æque late extenditur ac Scriptura Respectu rerum Revelatarum; utique sacra Oracula extenduntur ad omnia Revelata: Ratio poterit esse argumentum quo probatur Revelationem Divinam esse veram et certam, quia DEUS est verax, et falsum loqui non potest; DEO loquenti Fides habenda absque ullo ulteriori progressu, Fides autem in DEI veracitate et omnifufficiencia acquiescit, non in Hominum sapientia, Ratione Sciz: aut argumentatione, Sed in DEI potentia, attestante Paulo, 1 Cor: 2. 5. Verum an omnia Revelata quorum scriptura est Principium et Fundamentum, etiam habeant Rationem pro principio et fundamento; etenim hæc Propositio ita intelligenda est; quia nihil in Religione admittendum quod rationi non cernitur consonum; et proinde ille Scripturæ sensus quem rationi, ipsa ratio censet convenientissimum, omnino admittendus est, vide Remonst: in Apolog: Pag: 35. Consequenter profundissima Religionis mysteria, sunt reijcienda

reſcicienda niſi rationi ea conſona iudicet ipſa ratio, quæ Rationem ſuperant, at nulla proportio inter mentem finitam eamque corruptam, et ſacra hæc myſteria: Quid quaſo an Myſterium ſacroſanctæ Trinitatis non admittendum eſt, niſi ratio id congruum pronunciet Hominum Rationi? ita volunt Socin: *Eorumque Aſſecta*, et non ſufficiet dicere Rationi conſentaneum eſſe, quia DEUS Ipſa Veritas hoc Myſterium revelavit: In Promptu erit reſponſio *Prof: et Socin:* quod DEUS nunquam revelaret implicantia, et Ratio mea utcunque limitata Contradiſtionem obſervat, Rationi repugnantem: Quapropter Fides, de qua loquimur, nititur teſtimonio DEI ita dicentis, et in hoc DEI alloquio acquieſcit, etiamſi illud, Ratio extraſcripturam non oſtendat, nec aliunde, quam ex ſcriptura hæc congruentia innotefcat rationi congruere, certo ſcimus lumen lumini non repugnare et quamvis mens imbecillis hanc non percipiat concordiam, ſed pro comperto tamen habet, DEUM eſſe allocutum; ac proinde non opus eſſe *requiſitis* aut ſignis aliunde allatis, uti volunt *Do: Lockius et Clericus*, quos *Do: Haliburton* in *Tentamine de ratione fidei*, Pag: 117. Ad partes vocat. Conſulendus quoque *Clarq: Wñſ:* hac de re de *notis veræ Prophetiæ*, Tom: 1. *Miſcel:* Pag: 132. Ubi oſtendit tantam fuiſſe DEI revelantis Maieſtatem, perſpicuum fulgorem, ſplendentem lucem, &c. Ut quemadmodum quis novit parentis, fratris, aut Amici Vocem, indubitatæ indiciis quæ conſcientiam convincunt, ita eſt hic reſpectu DEI loquentis: Uti lux ſolis eſt indicium ipſius ſolis, merito etiam legem

dusest *Wurf* § 19. Ubi ostendit quomodo aliis per-
 suaserunt. Esset laboris pene infiniti recensere
 miracula sciz. sub *Vet Test*: que in dubium vo-
 cantur a Clerico aliisque, quia Rationi non viden-
 tur consentanea; unum solummodo addam My-
 sterium, Æternam sciz. et ineffabilem Genera-
 tionem Filii, quam subtilissimus *Roellius*, in *Dis-
 put. de Æterna Generatione Filii*, putat *Secundam*
Personam tantillum differre a prima, ut *Pater* po-
 terit esse *Filius*, et vice versa *Filius* *Pater*: Sed un-
 de, quæso venerit, quod ita hoc exposuerit My-
 sterium, quia ut supra dictum *Rationem cum Scrip-
 tura conjungebat*. Facile percipiet Lector, Argu-
 menta illius Viri Docti a ratione deprompta
 esse; Proinde, *Ex duplici hoc Principio Ratione sciz*
et Scriptura, ita conjunctis uti conjungit *Prof:* ex-
 struitur; *Dira illa Moles Roelliana de Æterna Ge-
 neratione Filii*: Unde in liquido est, hanc Propo-
 sitionem utcunque larvatam esse summe periculo-
 sam et quamvis *Roellius* strenue asserat *Arianos*
 et *Socin*: hac methodo *Explicationis* hujus *Mysterii* pes-
 fundari: Attamen *Veteres Ecclesiæ Doctores*, inquit
Vitringa, *Epilog*: *Disp*: quando ab *Arianis* de *Æter-
 na Filii Generatione*, argutiolis ex ratione petitis,
 premebantur: Una hac eaque brevi responsione calli-
 das has argutias solebant præscindere, quod hac Ge-
 neratio esset ἀκατάληπτος, ἀργητος, καὶ ἐξῆχλια-
 στος, *Incomprehensibilis, Ineffabilis et Inpervestigabilis*
 atque ille umbo erat quo *Ecclesiæ* se tutam conserva-
 vit contra tentationes. Credo, ait, quod mihi de se revela-
 vit *DEUS*; Ex hisce patet, omnia in Religione re-
 velata secundum rationis trutinam non esse de-
 terminanda et Examinanda. Arg:

Arg: 3^{ti}um. METHODUS quam sequitur Prof. diversissima confundit Principia, attestante, *Mag. Spurz. Oper. Vol. 3. Pag. 803.* Πρωτον ipsorum sciz: Socin: *Jeſus* est, inquit eximius ille Vir, *Confusio diversissimorum Principiorum, Rationis et Revelationis, Fidei et Scientiæ, Philosophiæ et Christianismi: Propositiones, inquit Prof. Epist. 2da. ad Rouanum Pag. 4: Per se notæ, sunt Principium quatenus sunt Argumentum quo probatur DEI Existentiæ, et scripturarum Authoritas: Verum infra, dicit, Nihil in Religione admittendum esse, quod non ei congruit, et ab ea, ratione nempe determinatur ita esse.* Oædipo opus est hæc reconciliare; In priori assertionem est solummodo argumentum, et argumentum duntaxat, quo DEI Existentiæ probatur, et scripturarum Authoritas, in posteriori; secundum genuinum et proprium verborum sensum, est plenissima regula et norma, juxta quam omnes veritates revelatæ determinandæ et admittendæ sunt; non solum Divinæ Existentiæ et Scripturarum Authoritatis, sed etiam totius religionis; quia nihil admittendum est in integro Religionis revelatæ et naturalis Corpore, quod Rationi non congruit: Dein ratio ultimam habet determinationem; quippe *nihil admittendum est quod non determinatur ab ea ita esse.* Judicent iudacti iudicii homines, an non ad Rationem ultimo appellatur, tanquam Regulam Infallibilem Scripturis priorem, quæ assertio manifeste contradicit *Conf: West: Cap. 1. § 2. Qui omnes sciz. libri dati sunt in Fidei Vitæque Regulam, Etiam § 8. Ad illa ultimo in omnibus de Religione controversis*

sis Ecclesia debet appellare: Nec tollitur difficultas, dicendo Scripturam esse omnino Normam; utique Socin: apperta fronte dicunt, Sacras Scripturas esse normam fidei controversiarum, Hooker: Tom: 3tio. Pag: 90. Cæterum ad Sac: Lit: Sensum, Authoritatem et Genuinum sensum dignoscendum. Principia etiam illa quæ Philosophica appellant esse advocanda dicunt. Paulo infra Jonas Schlichtingius dicit, Si agatur de rebus obscuris, quivis vidit sine ratione rem non posse confici: Imo remanet difficultas quum dixeris argumenta solummodo intelligenda esse; profecto hæ Propositiones per se notæ, sunt eodem modo argumenta quo Sacra Literæ sunt argumenta; porro uti dictum in priori assertionem limitantur ad Divinam Existentiã et Scripturarum Authoritatem, in posteriori æque late patent ac Religio, cum Naturalis tum Revelata. Si hæ Propositiones Doctrinæ Reformatæ consonent fateor me esse omnino nescium Principiorum Reformatæ Ecclesiæ; ut et Revelatæ Religionis: Imo appello ad omnes rerum æquos Arbitros, si fucatis et larvatis responsionibus et distinctionibus, sordida hæc abstergetur macula. Non Præcipitantis animi impetus, aut effrænata ira, sed verus Divinæ Veritatis amor exstimulavit me ad hæc in medium producenda. Si hoc dogma radices agat in hac Ecclesia, in exilium mittuntur profundissima Fidei mysteria, næ ipsa exulabit fides Divina, siquidem omnia ultimo in Rationem, Lernam illam malorum resolvuntur.

*Arg: 4tum. PRINCIPIA illa quibus ratio utitur
tandem*

tanquam argumentis, in dubium a quibusdam vo-
 cantur, et sic ansa data est luxuriantibus Inge-
 nis, qua crassissimi introducti sunt Errores in Ec-
 clesiam, et asserta falsissima pro certissimis et e-
 videntissimis naturæ principiis, sunt venditata nec
 non ex iis, conclusiones non minus falsæ illatæ sunt.
 V. G. *Ex nihilo nihil fit*: Aristoteles, mundi *Æterni-
 tatem* propugnabat, et *Spinoza* impium suum dogma,
 de *unica omnino substantia*, &c. attestante, *Basnagio*
Sup: ad Joseph: Pag. 294. quia putabant, *ex nihilo nihil*
fieri. Quæso quot errores exorti sunt ex ejusmodi
 Principiis male intellectis, etiamsi Principia in se vi-
 deantur clara, attamen Conclusiones, caligante in-
 tellectu ab iis deductæ per λογισμὸς sese extolles,
 2 Cor: 10. 5. Plena errorum plaustra in Ecclesiam
 introducere, quando ex iis arguebant superbi et
 maleferiati Homines; Ratio semper considerata
 est in Illationibus, Argumentationibus, Illustrati-
 onibus, &c, ita judicante *Prof: inde Samosatensiani,*
Photiniani, ipsorumque Interpolatores, *Socin: Arm-*
Nestor: Horendas induxerunt *Hæreses*, quia ipsorum
 rationi dissonum videbatur duas concipere Na-
 turas in una Persona; et ultimis hisce diebus quin-
 que famosa Principia *D: D: Herberti de Relig: Gemil:*
Pag: 186. Orbi propinata sunt, tanquam totum
 fidei systema complectentia. Nempe, 1mo: *Unum esse*
supremum DEUM. 2do. *Illum esse colendum.* 3to.
Virtutem esse præcipuam cultus partem. 4to. *Re-*
sipiscentiam pro peccatis esse necessariam. 5to. Deni-
 que *Premia et Pœnas cum in hac tum in futura*
vita dari: Hisce Deismi erigitur Fabrica, qua Re-
 velata Religio prorsus proscribitur: Ex eodem im-
 puro fonte ut plurimum scaturiverunt Deliria

Domina Anton: Bourig: de DEO, de Adamo ante lapsum, de Christo, de duobus locis, in quibus boni et mali post ultimum Judicium colliguntur in diversis, puta terra Angulis, ut legere est in Scriptis hinc Mulieri Attributis. Ob quam quæso rationem, omnis cogitatio in Captivitatem redigenda est, nisi quia superba ratio arguens ex principiis per se notis, aut pro talibus habitis ab intellectu cæcitate pessimas deducet conclusiones: Profecto voces quibus utitur Apostolus, 2 Cor: 10. 5. sunt Emphaticæ αἰχμαλωτίζοντες τὰν νοῦν, omne Ingenium humanum, quantumcunque excellens, et scientia instructum in captivitatem redigendum est.

Arg: 5tum. Hæc methodus confundit scientiam et fidem, Naturam et Gratiā ut supra audivimus ex *Maresio*. Scientia enim oritur ex Perceptione idearum, et ex earum comparatione, quæ dicitur intuitiva et rationalis: Fides vero nititur testimonio Alterius, hominis, viz. Angelorum et DEI; jam certo certius est Divinam fidem DEI Testimonio niti et omnino esse certissimam, imo intuitivæ præferendam esse, uti evictum est a *Do: Halyburton de Ratione Fidei Pag: 115; contra Lockium.* Jam credere dicimur, inquit *Hoornb: Tom: 1mo. Socin: Conf: Pag. 99.* Simpliciter ob Authoritatem Dicentis, scire dicimur ea quorum Causas et Rationes habemus exploratas. Nunc si ultimo Religio Revelata resolvatur in scientiam, qua per rationes et causas cognoscimus esse DEUM, uti Gentiles ascendendo ab Effectis ad Causam; supremum agnoscebant Ens. Si inquam in hoc ponatur Centro utpote ratione Fides hæc

Divina

Divina eliminabitur ex Mundo, et ratio primas in Integro Religionis Negotio habebit partes, non solum æquales cum Scriptura, nam a ratione omnes Religiones res sunt determinandæ; Jam ubi quæso Fides Divina quæ nititur Authoritate DEI ita Dicentis, quæ Authoritas in Scriptura ubi statuitur Ratio, *Fundamentum primum et regula summa et ultima omnis religionis.* Clarissime igitur apparet hoc schema esse admodum periculosum Fidem Divinam ex hoc mundo proscribens. DEUS Benignissimus talem avertat Doctrinam Ecclesiæ Scoticana, huc usque in Orthodoxia præfulgentis, ruinam minitantem. Non urgemus absurda quæ hanc comitantur sententiam fuisse delineata a *Ven. Voetio Part. prima Select. Disputi Pag 5:* Qualia sunt, 1mo. *Religionem Christianam natura lumine esse demonstrabilem.* 2do. *Rationem non esse captivandam.* 3tio. *Eos quibus ratio perspicacior et Ingenium magis exactum et subactum, posse melius percipere ac dijudicare, de mysteriis Fidei, contra universalem experientiam.*

Arg. 6tum. Si res Demonstrationibus, uti putatur, irrefragabilibus Rationi obversentur, quæ, nihilominus adversa fronte inter se pugnant; tunc sequitur ea ipsa quæ rationi videntur congrua et consentanea, non esse adeo certa et infallibilia, ut animo non reluctantè iis adhæreamus: Jam constat Philosophos magno animorum æstu inter se contendere de motu; de materia divisibili in Infinitum, quam divisibilitatem in Infinitum *Johannes Keill Lectionibus Physicis pag: 22, 23, 24, 25.* per Quatuor figuras

guras, quas vide, ad oculum demonstrat; Ita ut Rationem in assensum obstinatissimam, cogat: Verum, evolve quæso, *Doct. de Vries Dissert: de Extensione infinita*, atque videbis virum illum Doctum Argumentis *Aheneis* extensionem infinitam concutientem; imo etiam figura, pag: 282. a se delineata et explicata ad oculum demonstrantem materiam non esse divisibilem in Infinitum, ita ut dehuo Ratio pervicacissima assensum cohibere nequeat: Jam si in hac una re, nemo forsan hactenus repertus est, qui omne tulit punctum: quid igitur dicendum? Mysteria Fidei congruunt rationi unius non autem alterius, etiamsi rei natura certissime cognoscatur apud DEUM, nec una veritas alteri repugnat; nobis finitis et in Caliginis Barathrum demersis multa videntur repugnantia, quæ revera non sunt: Propterea subscribere possumus *Effato Bisterfeldi* dicentis, *Insulsum illud Effatum, hoc verum esse Philosophice, falsum Theologice, tanquam veritatis opprobrium*, inquit, proscribo. Concludam hoc Argumentum verbis *Cla: Vitringa Epil: Disput:* Etiam si, inquit, Ratio i: e: Principia naturaliter revelata sint in se certa, attamen sapientissimus falsas conclusiones ex iis deducit: Duos supponamus Philosophos, Quorum alter dicet ex Notione Entis perfectissimi sequi hominem in omni sua cogitatione, voluntate et opere ab Ipso dependere. Alter defendet illam Creaturæ rationalis a DEO Dependentiā, in omni sua Cogitatione, Voluntate et Opere adeo directe repugnare libertati mentis, ut, Qui hanc dependentiam defendit, totam mentis na-

turam destruat: Uterque magno verborum apparatu urgebit evidentiam nexu inter consequentiam ejusque præmissam veritatem. Alieruter tamen fallitur, etsi ambo communibus Principiis de DEO et mente consentiant. Id ad nauseam usque omni vidimus Die. Rogo num in ejusmodi Principia omnis Revelatio et Revelatum omne resolvi debeat?

Arg. 7mum. DOCTRINÆ receptæ adstipulatur Ecclesia Reformata, et quantum ego scio, nullus vere Orthodoxus facit cum nostro Prof: Non repetam quæ hætenus ex *Conf: Westm:* citantur. *Helv: Conf:* poterit inspicere, *Harm: pag: 1.* iterum *pag: 67:* hujus, inquit illius Authores, *Interpretatio ex ipsa sola perenda est; ergo Ratio non audienda in ejus sensu enucleando.* *Gall: Harm: pag: 78.* *Angl: Harm: pag: 93.* In illis solis posse hominum animos acquiescere; sed secundum Prof: in ratione quoque, si non præcipue, *Belg: Harm: pag: 130.* *Bohem: Harm: pag: 177:* Vanum esset eximios Ecclesiæ Doctores in auxilium hic vocare, qui uno ore suffragia dant contra Prof: *Mag: Span: De Autoritate Scripturæ.* *Altin: Theolog: Elenc. pag: 38.* Ubi quaritur, *An præter sacram Scripturam, Ratio Humana sit Principium Fidei seu Religionis Christianæ?* Et vir ille Doctus Argumentis validissimis ex subjecto et Prædicato petitis rationem repudiat, Subjectivam et Objectivam, seu principia naturaliter revelata: *Maresius* idem sentit. *Hoornb.* omnibus fere notus est. Addam duntaxat *Cocceium*, qui alias, claras et distinctas Ideas cum Cartesianis propugnabat, *Ea, quæ sunt Fidei*
et

et Revelationis Divina, ita rationi præferenda sunt, ejusque dictamini ut extra omnem dubitationis Aleam remaneant: Et quidem ipsi Rationi renunciatur, ubi illis clarissime repugnare videtur. Concludam, Decreto Ordinum Hollandiæ ex Hornio Anno 1656. Si aliquæ oriantur quæstiones contra quas Sacra Scriptura allegari possit, tum illicitum fore Philosophis Scripturam secundum Principia sua interpretari, sed quidquid in Sac: Scrip: revelatum sit, id tanquam pro firmissimo et indubitato tenendum, tametsi Ratio Humana utcunque clare et distincte sibi videatur aliud præscribere, semper enim Divinae Authoritati soli plus Fidei tribuendum quam Humano Judicio. Hoc Decretum Sancitum fuit, ferventibus Controversiis de Philosophia Scripturæ interprete, quæ est ancilla non Hera. Ne ullam Prof. injuriam faciamus, proxime illum audiamus.

SECTIO 3ta.

Arg: 1um. Q^UOD DEUS dicit est verum, sed DEUS hoc dicit Epist: 2da. ad Rouanum, pag: 4. Ergo ultimo acquiescit Argumentatio in Ratione, quoniam cognoscitur per Rationem DEUM esse veracem. Resp: 1mo. Sunt quædam Communia Principia, qualia sunt idem non posse simul esse et non esse; quæ sunt communis veritatis, nec Ratio Scripturam, nec Scriptura Rationem arguit; Et ubivis et universaliter Locum habent, inquit Hoornb. Tom 1mo. Socin. Conf: pag: 99. Idcirco rite appellantur Articuli

præsuppositi, locum semper habentes etiamsi nulla unquam exstitisset Revelatio supernaturalis; Nimirum DEUM esse, et veracem esse, proinde omne DEI alloquium esse verum; sed hæc veritates fundantur in Theologia Naturali, et tenent respectu naturalis æque ac Revelatæ. Jam sine ulteriori progressu Credo, quia DEI alloquium est certissimum et excipiendum, 1 Thef. 2: 13: Non ut Sermo hominum, sed DEI i. e. fide Divina quæ solo nititur Testimonio; alioquin non est Fides, et quum sit DEI Sermo necessario Fides Divina ei habenda: Si Cartesius existimaverit suum principium, COGITO ERGO SUM, assensum a maxime Contumacibus extorsisse, multo magis hoc principium, Ego Dominus JEHOVA loquor: Næ vox Patris terreni clarissime dignoscitur a Filio sine Ratiocinio, quidni vox Cœlestis Parentis; Est vox Dilecti, inquit Sponsa, Cant. 2. 8. cognita, viz. Per suam Majestatem, Potentiam, suavitatem, &c. Sed, dices, unde innotescit veritas Scripturæ? Resp. uti non opus est altera Luce qua probamus Lucem solis, ita hic Majestas, splendor, sanctitas alique Characteres memorati in Conf: Westm: cap. 1: § 5: sufficiunt, et velim legas Decem Propositiones hac de re memoratas a Domino Haliburton, De Ratione Fidei pag: 136. ut et Witsii Exercitationem de usu et abusu rationis circa Mystera Fidei Miscel: Tom: Alt: pag: 584. præsertim § 21. Sed attendendum, inquit, ad ipsa Verba quid in omnibus suis Circumstantiis apta nata sunt, atque in sensu reperto acquiescendum est,

omniaque Rationis scita subjicienda sunt illi sensui, quem us me verbis docet DEUS: Et § 14. Rationi par veritatis certitudo non competit, atque articulis Fidei, prout in Divinis extant Scripturis: Ex quibus patet Sacra Oracula rationi semper esse præferenda, tametsi Rationi non videantur congrua et consentanea.

Arg: 2dum. PROPOSITIONES evidentes non contradi-
cunt Scripturis *Epist: 2da. ad Rouanum pag: 4. et*
adde quia utrumque Lumen est a DEO. *Resp.*
1mo. Hactenus diximus nullam esse repugnan-
tiam inter Lucem solis et Lunæ verum minor
Lux non est æquiparanda majori, uti vult *Prof:*
Dein 2do. Ipsa Principia naturaliter revelata
non uno modo explicantur ab omnibus, et quod
Rationi unius congruit, alterius videtur dis-
conveniens, uti ex *Keillo et de Vries* probavimus.
3tio. Denique quid quæso an Sacra Volumina
perfecta et perspicua evidentiam aut Authori-
tatem mutuo aliunde habebunt; Sol nempe
a Luna; utique est derogatio quam maxima Sa-
cræ Scripturæ, quæ etiam communibus hominum
notionibus repugnare videtur.

Arg: 3tium. ATHEI sine ratione convinci neque-
unt. *Resp. 1mo.* Hoc verum esset si omni Ra-
tione homines destituti sint. *2do.* Hæc commu-
nia principia maximopere conducunt ad Athe-
orum convictionem, in sphæra et ordine scien-
tiæ naturalis, at non inde sequitur rationem
esse Principium et fundamentum Divinæ fidei,
nec collocandam in eodem Tribunali cum re-
velata, quasi omnia revelata ad rationis truti-
nam

nam essent exigenda: Inficiandum non est Argumenta quam Plurima deprompta a Creatione mundi, Providentia, homine ipso, et id genus aliis huc spectare; quapropter Merito Theologiæ naturali suas tribuimus laudes. 3tio. Immo ex Divina Majestate, *Sac: Literis* impressa, Poterit etiam convinci homo Atheos; sicut Ministri, *Joh: 7. 46.* Responderunt *Nunquam ita loquutus est homo ut homo iste.* Hanc, Propositionem in nostris Ecclesiis inauditam, et ab omnibus Orthodoxis contra *Socin.* scribentibus refutatam, jam ad Examen vocavimus: Ut quivis Judicare poterit quo Novum hoc dogma collimet. Faxit DEUS, ut ejusmodi Doctrina ex Ecclesiis et Scholis *Scoticanis* eliminetur, quæ (ut semper fuit) erit fons et Scaturigo Errorum pene sine numero.

CAPUT

12^{mum}.

De Unica anima Humana in diversis et dissitis corporibus, Omnesque Actiones Vitales in iis præstante.

SECTIO

1ma.

1mo. GLORIA hujus perrari *ευρηματος* ut ego opinor, *Prof:* adscribenda est, qui ultimis hisce diebus specimina haud vulgaria et obvia, abstrusioris Eruditionis dat.

2do. DISSERENDUM mihi non est, de actionibus Animalibus quæ ab homine peraguntur, quatenus est Animal, num hæ actiones a DEO immediato

ato impulsu præstentur, aut ab anima ei unita, vel denique ab aliquo ente intelligente. Hæ quæstiones sunt alterius fori, idcirco eas missas facio : Consulat, qui volet *Doct. De Vries Exer. de Operationibus Brutorum, pag: 432.*

3tio. NOTUM ex Sacro Codice est unicam animam formatam esse in medio cujusvis hominis, *Zach. 12. 1. et rite appellatur, Psal. 22. 20. יחידה unica.*

4to. MANIFESTUM est *Prof: pag: 260.* dicere, *DEUM* posse animam creare, quæ omnes vitales præstabit actiones in diversis et dissitis Corporibus. Proinde cardo quæstionis in eo vertitur, an *DEO* possibile sit Tres Personas habentes unam naturam, aut substantiam Rationalem creare, seu an unica anima Pluribus Corporibus dissitis inesse poterit, omnesque actiones vitales in iis præstare : Atque hoc supposito *Socin: Argumentum* contra Tres Personas in una Divina Essentia, bene refellitur : Hanc tenet Propositionem *Prof. pag: 260.* Nos autem putamus eam omnino esse precariam.

SECTION 2da.

Arg: 1um. **EX** hac Hypothesi unica anima inesse poterit innumeris Corporibus quantumvis a se invicem longissime distantibus, atque ea animare, æque ac tribus aut quatuor : Quidni dicemus cum quibusdam Philosophis dari animam mundi, aut dari posse, nam si unica anima poterit præstare omnes actiones

actiones Vitales in tribus aut quatuor Corporibus, quidni in centum? imo in Millionibus, quia Spiritus creati possunt esse immediate presentes in Divisibili spatii parte juxta *Prof.* et immediate per totum illud spatium simul et semel agere, *Ver: Gra:* per integram lucam aut milliarem quadratum: Jam rationem velim cur non possunt corpora 100000, imo 1000000000, ad distantiam mille lucarum ab unica animari anima, nã quotquot replerent Circumferentiam totius Universi: Scire autem cupio si hæc unica anima sit conscia omnium actionum in Universa hac materia, seu in omnibus corporibus quibus inesse diceretur?

Arg. 2dum. LUBET sequentes proponere quaestiones ex Schemate *Prof:* statuentis, *Tot esse Personas quot sunt corpora Organizata, et ab unica animata anima.* Rogo ergo, imo. An posset una ex iis Personis honeste vivere alia peccante? 2do. An quævis Persona esset conscia omnium cogitationum reliquarum Personarum? 3tio. Si una ex his Personis esset vir, altera mulier poterintne connubio jungi et genus propagare? 4to. An non in hunc usque diem indubitata veritatis est Personam creatam esse suppositum intelligens, individuum, alteri supposito incommunicabile? Verum ex *Prof:* unum suppositum communicabitur non solum tribus, sed etiam mille Suppositis, sed Essentia Divina tribus solummodo communicatur Personis; idcirco nullus non videt hanc suppositionem omnino claudicare et esse admodum ridiculam. 5to. An hæc

hæc unica anima etiam præstabit omnes actiones vitales in tribus, viginti, centum, &c. Personis in vita futura? Hæc ἀτοπα non videntur congruere sapientiæ Divinæ, cui nequaquam repugnat DEI Omnipotentia.

Arg. 3^{tum}. Hæc suppositio nullatenus conducit ad explicandum, S. S. *Trinitatis Mysteriorum*, nam facile regerent Socin. Hæc tria corpora organizata constituere nisi unam Personam, quocirca suppositio hæc absurda et difficultatibus pressa inextricabilibus potius exhibilanda est, tanquam Ecclesiæ opprobrium, quam amplectenda.

Arg. 4^{tum}. HACTENUS creditum est animam esse in loco definitive, et modum operandi sequi modum essendi; utique si anima sit in loco definito, non video quomodo operabitur in Personis a se invicem distitis, nisi unam constituent Personam, tunc Argumentum est invalidum contra Socin: ut diximus. Si vero intercapedine aliqua a se invicem distent; Rogo, an in una operatur solummodo, ubi est Essentia et præsentia sua, in alia ubi non est hoc modo? Porro si Persona aliqua sese Interponat; inter duas aut tres Personas ita animatas, quomodo præstabit omnes actiones vitales? Et irritò conatu confugitur ad Divinam Omnipotentiam, quæ sapientiæ nunquam repugnat: Etenim hoc pacto poterit DEUS creare animam quæ omnes vitales præstabit actiones in innumeris Personis, et tum anima erit presens repletive.

Arg. 5^{tum}. JUVAT observare Prof: scopum *Trinitatis sciz. Mysterium ad rationis scabelum*

lum reducere, ita ut omnia in Religione revelata, Rationi congruant et ab ea determinentur ut haecenus audivimus: Hoc volunt adversarii, verum in liquido est viam tritam esse tutissimam: Imo existimo primum Caput nostrae Religionis potius exponi ludibrio, et contemptui profanorum hominum iisdem similitudinibus quam illustrari: Fateor viros Doctos nonnullas adhibere similitudines ad ejus Illustrationem, de quibus nihil dicam; solummodo observare licet, *Dom: Clarksonum in Serm: Pag: 207: Dicere nullam similitudinem pertingere ad hoc Mysterium.* Kircherus vult Trinitatem adumbratam fuisse apud Aegyptios per Circulum allatum, serpente foerum uti testatur *Cla: Witsius in Eruditissimis Aegyptiacis, Pag: 8.* Verum dicit vir ille Doctus, *Pag: 96. Aegyptiacos per hoc Symbolum Hieroglyphicum Intellexisse Mundum, Et quid hoc dicit ad eam, quam Christiana profitetur fides Personarum in DEO Trinitatem.* Ita dico ego, Quid insulsa haec Prof: suppositio ad illustrandam in DEO Personarum Trinitatem conducit? Mysterium longissime omnem Intellectum humanum superans, idcirco a ratione minime determinandum, explicandum aut Comprehendendum.

CAPUT. 13^{tium}.

De Esu Sanguinis sub novo Testamento.

SECTIO Ima.

IMMO: **N**ON est mihi animus multum litigare hic, etenim cui lubitum non est, Sanguinem

nem comedere, abstineat: Solummodo existimo Sententiam horum virorum, qui putant *Esum* Sanguinis jam esse licitum, esse veriore et magis Scripturis conformem.

2do. NOVIMUS *Esum* Sanguinis prohibitum fuisse sub Vet: Test. uti etiam ad tempus sub novo *Act.* 15. 20. Ex decreto Apostolico male intellecto ita prævaluit hæc opinio, ita ut plerique Christiani hujus decreti reverentia ducti, a sanguinis *Esu* abstinere: et notum *Ecclesiam Græcam* nec non *Æthiopicam* Sanguinis *Esum* hodie interdictum judicare, de *Æthiopica* testatur *Ludolfus. Curcelleus*, Diatribem Scripsit hac de re. *Beckmannus* idem sentit, *Grotius* quoque videtur eo inclinare, in *Act.* 15. 20. Hi viri suam fulciunt opinionem speciatim ex hoc decreto, verum alii recurrunt ad *Gen.* 9. 4. Ex quo fonte *Prof:* hoc arcessit interdictum, sum nescius.

SECTIO 2da.

Arg: 1um. QUæ pertinebant ad Leges Cere-
moniales jam sub hac nova
Oeconomia sunt abrogata, verum *Esus* Sanguinis
prohibitio ad hanc Legem spectabat, uti patet
Levit: 3: 17. adeps prohibetur æque ac Sanguis,
et ratio *Esus* Sanguinis prohibiti habetur,
Levit: 17. 11. *Est*, inquit *Spiritus Sanctus*, *Expi-*
atio pro anima, seu *הוּם בְּנֶפֶשׁ יִכְפֹּר* sanguis in a-
nima expiabit: *Præfiguratio*, inquit *Mag: Span:* in
Cap: 3tium. *Levit: Tom: 3tio. Pag: 626.* *Redemp-*
tionis per Sanguinem Christi exclusivè ad omne huma-
num opus, et cooperationem, *Rom: 3. 25. Eph. 1. 7.*

1. Pet: 1. 18. Uti solo Sanguine Christi sumus Redempti. Dein ut Sanguis ille victimarum soli DEO cedebat, sic Sanguis Christi soli DEO oblatus, in pretium Redemptionis, tandem, indigitatur quoque pretium Sanguinis Christi, quanti ille Sanguis sit, Hac Span. Unde palam est, Sanguinem animalium habuisse respectum ad Christi Sanguinem; et ob eum respectum edi vetitum fuisse et consequenter, Christi Sanguine jam effuso, typicam cessare relationem et Sanguinis comestionem non amplius illicitam esse: Verum dicet nonnemo abstinendum ab Esu Sanguinis propter Reverentiam Christi Sanguini debitam. Cui Resp. pari Ratione abstinendum ab adipe, quia Levit: 3. 14. Domino offerebatur, proinde, Versu 16. Dicitur esse Domini.

Arg: 2dum. Lex de Sanguine non comedendo videtur viris haud obscuri nominis introducta tantum propter Typicam Relationem, quia Dominium in Creaturas Primævo homini concessum, Gen: 1. 28. Nullam habet limitationem, et ex hoc dominio probant viri Doctissimi licitum fuisse homini carne vesci ante Diluvium; Et procul omni dubio si Interpretatio Cla Heid: obtineat Gen. 1. 30: Qua argumentis non contemnendis conatur evincere, Sumendum esse inclusive, et significare cum omni bestia, tunc res extra controversiæ aleam ponitur. Non dico hoc argumentum esse apodicticum, verum suo non caret robore: Nec prohibitio illa, Gen: 9. 4. Ejus vim enervat, quia autumant viri summi hoc Præceptum esse unum ex septem Præceptis

Noa-

Noachicis, de quibus consule si placet duas *Dissertationes*, *Frischmuthi Thesaur: Theol: Philol. Vol: 1. Pag: 154.* et verba hunc fundere sensum puta ne comedatis membrum raptum de animali vivo, ne comedatis carnem in Sanguine *i: e: vita*, quia Bestiarum vita est in Sanguine, juxta viros eximios: Si igitur de crudeli hac Consuetudine in usu forsan apud impios homines Diluvio absorptos, hæc intelligatur lex, tunc est Moralis omnes omnino homines obligans, quæ videtur confirmari ex Interdicto homicidii *Versu Sequenti*. Addunt alii legem hanc latam de non comedendo Sanguine fuisse dudum post hoc Interdictum, propter Typicam Relationem ut diximus, *Levit: 3. 7, 17.*

Arg: 3tium. VOCATUR ab Apostolo *Doctrina Damonum*, *1 Tim: 4. 2, 4, 5.* Pronunciat enim VIR DEI, *Omnes cibos bonos ac irreprobabiles*; et si Sanguis excipiendus, quidni etiam alix partes quoque in dubium vocantur. Ea mihi sedet sententia: Si illicitum esset Sanguinem comedere, jam, DEUS eum excepisset ex generali concessione, *Rom: 14. 14.*

Arg: 4tum. PAULUS *1 Cor: 10. 25.* Jubet *Edere quicquid in macello venditur, non avarosiores non discriminantes aut hærentes, vel interrogantes*, Ne conscientia aliena tuis Interrogationibus scandalizetur, quum quæris num pars aliqua idolo consecrata fuerat, antequam ad macellum adducta sit, vel ne ipsa tua conscientia laqueo teneatur, atque lymphatico errore vesci recusaveris; quandoquidem nihil est in cibis impurum, *Mat: 15.*

11. *Omnes enim distinctiones abolevit Evangelium;* inquit *Lightfootus* *Hor:* *Heb:* *ne quis igitur te damnet ob cibum aut potum,* *Col: 2: 16.*

Arg. 5um. OPORTET homines ratione praeditos, rationem reddere ob quam Judicant Esum Sanguinis esse illicitum. *Prof.* non placuit Rationem dare, persuasum habeo neminem abstinere ab illius Esu ob Typicam rationem, quæ mihi videtur esse unica Causa hujus Interdicti: *Si illicitum existiment ob gravitatem, terrestrem qualitatem, et agritudinis Causam,* ut loquitur *Chrysostomus, Homil. 27. in Gen:* Rogo an ullibi DEUS ob has causas illius Esum interdixit: Dein judicent Medicorum Filii de hisce; dubito an, concurrentibus suffragiis ita pronunciarunt. Denique hebes oculis facile percipiat contrarium respectu multorum Sanguine bene preparato vescentium. Si cuipiam nauseam pareat aut sanitatem lædat abstineat quæso: Verum quæstio præ manibus est de licito aut illicito Sanguinis Esu propter conscientiam alicujus Interdicti.

Arg. 6um. SCIRE velim quo canone Ecclesia Reformata Sanguinis Esum interdixit, imo e contra libertatem Christianam a jugo ceremoniali jugiter defendit *Conf: West: Cap: 20. § 1.* In hunc modum loquitur, *Verum sub novo Testi: ulterius libertas Christiana extenditur, in quantum nempe legis ceremonialis jugo, cui subjecta erat Ecclesia Judaica eximuntur Fideles:* Jam si Esus Sanguinis illicitus ad hoc jugum pertinebat, ut ego opinor, profecto exempti sumus ab hac prohibitionem. Non est quod alias Confessiones in medium

um producamus. Notum est excellentissimos Ecclesiæ doctores Etiam Sanguinis tueri tanquam licitum, paucis exceptis, quorum vestigia premit Prof: ipsi enim cordi est cum paucioribus ire.

SECTIO 3tia.

Verbum addam ad Apostolicum Decretum, Act. 15. 20. Vi cuius existimant quidam viri, Christianos adhuc esse obligatos. Resp. 1mo. Spencerus dicit, in *Dissertatione ad locum Concilium Hierosolymitanum*, Hoc statuisse Decretum, ut Gentiles, Ethnicismi reliquias adhuc retinentes, ad veram Religionem reformaret; eosque ab iis impuris Institutis cohiberet, quibus olim Dæmonis mysteriis initiari solebant; quibus etiam se Communionem intimiorem cum illo collere profitebantur. Fusa et docte hanc prosequutus est Sententiam quem vide si placet ob raram Eruditionem. 2do. Communiter, Resp: illud Interdictum non fuisse perpetuæ obligationis sed temporariæ; quoad periculum Scandali subesset: Nec enervatur hæc responsio, quod conjungatur cum scortatione, quia tametsi copulet Interdictum Sanguinis cum Scortatione, Non tamen comparat tanquam res similes ejusdem generis, inquit Calv: Alii vero Idololatriam intelligunt, ita Doct: Beza. Heinsius vero intelligit πόρνην θυσίαν victimam illam quam mercede meretricia Veneri offerebant. Opinio autem Cl: Mark: Textual: Pag: 372. Textui videtur magis congrua cibus nempe meretricius per πόρνην intelligitur metonymice, quippe rerum omnium junctarum conditio huc pellit, ut et decreti hujus

hujus occasio, ex lege ceremoniali integra Gentibus obtrusa.

SUPEREST ut cum *Prof.* ascendamus non solum ad Altissimorum montium cacumina, verumetiam ad ipsam Lunam, quo propius, modo ab oculis decidunt squamæ, ejus Incolas contem-
plemur.

CAPUT I^{atum}.

De INCOLIS Luna.

STatu Hominum hisce in Terris degentium considerato, ut et Damnatorum in Inferno, Operæ pretium erit inquirere, num dentur Entia Rationalia, quæ nec Cælus supremos, nec Terram hanc, neque tenebrosa Loca subterranea incolunt.

SECTIO I^{ma}.

1mo. **R**Emotissimum est a nostro Instituto disceptare de Systemate Mundi, *Ptolemai* aut *Copernici*, a *Cartesio* plurimum illustrato aut *Tychonis Brahei*, licet judicemus Systema Mundi *Copernico-Cartesianum*; quo statuitur Solem in Medio quiescere, et Terram vero instar reliquorum Planetarum movere, non esse congruum *Sacris Oraculis*.

2do. Nec opus est disserere de Septem Planetis in genere, aut speciatim de *Mercurio*, *Venere*, *Terra* (nam *Terra* etiam existimatur Planeta) *Luna*

na, Marte, Jove, ejusque quatuor satellitibus, et Saturno; de horum Distantiis, Naturis, et id genus aliis: De Luna Phœnomenis, Asperitate, sciz. et Levitate, ut et Inæqualitate, quæ ope Telescopii ut traditum est, conspiciuntur; adeo ut quædam partes instar montium promineant; aliæ vero vallium instar subsidant: Hæc omnia ad Astronomos pertinent: Nostra autem Quæstio est, An probabile sit Lunam, cæterosque Planetas hominibus habitari? Affirmativam tuetur Prof: pag: 284. nos vero negativam.

S E C T I O 2da.

Arg: 1um. **F**ines horum Luminarium assignati a Mose, Gen: 1. 14, 15, 16. adversantur huic Opinioni: Sint, inquit DEUS, Luminaria in signa serendi, metendi, et sint Tempora Sicca, callida, humida, Menses et Anni, per Revolutiones; et sint pro Luminaribus in Expanso: Moses mentionem facit, non solum Quantitatis horum Luminarium; sed etiam eorum usum commemorat; quum assignat iis Dominium in Diem et Noctem: Jam recensentur, inquit Musculus in Locum, Usus qui Hominiibus deserviunt, et præterea noti sunt omnibus totius Orbis nationibus: Eisdem commemorat usus Propheta Jer: 31. 35. Nam uti Sol luce sua Diei præflet, ita Luna et Stellæ Nocti, luce quam emittunt: Et frustra dicitur, hos fines non excludere alios. Etenim, imo. Mentio fit horum finium admodum particularis. Dein 2do. Quidni dicendum de Sole,

R

quod

quod alios habeat fines, a *Mose* non recensitos, et Solem etiam inhabitari Hominibus ei aptis et idoneis. 3tio. Præterea, quo pacto *Sacra Littera* ducent in omnem Veritatem necessariam, si nobis relictum fuerit, commenta fingere ex proprio Cerebro: Immo mirum est (si probabilitatis Incolarum in Planetis assertio ad præjudicia removenda contra Religionem) Scripturam nihil tale innuisse. Tandem *Sacer Codex* arguitur Imperfectionis in re maximi momenti juxta *Prof.*

Arg. 2dum. SACRA Volumina testantur Terram datam fuisse Hominibus, eumque in Finem ut habitaretur, *Isa.* 45. 18. *Creavit DEUS Terram, eamque formavit in habitationem*; non *Judaicam* duntaxat, uti quidam volunt: verum universam Terram, quoniam eodem halitu loquitur *Propheta* de creatione Cælorum, quæ non sunt creata *והוא לא יתרוקן* in vanum, quia sunt Sedes Beatorum et Luminarium, quorum usus est omnino necessarius: *Propheta* suffragatur *Regius Psaltes*, *Psal.* 115. 16. *Cælum Jehovæ sed Terram dedit Hominibus*, utique si fingendi sint Homines in Luna, cæterisque Planetis, male adscripsit *Psaltes* Hominibus Terram habitaculum, idque *επιφανές*, quum longe plures homines fingendi sint in Luna reliquisque Planetis, quam in Terra: Nam quamvis *Mercurius* et alii Planetæ forsan sunt Terra minores, non tamen hoc dicendum de omnibus: Utique si Fides habenda sit *Philippo Lansbergio*, *Jupiter* est Terra major vicibus 25 et $\frac{1}{2}$ unius, ejusque Diameter ex calculo

calculo *Huygenii* plusquam vicies Diametrum Terræ continet: Et *Lansbergius* putat *Saturnum* esse quadragesies sexties Terra maiorem: Jam vel Incolæ horum Planetarum sunt numero pauci, vel hujus Terræ Homines comparati cum iis vix recensendi sunt; attamen omnia Christi opera vere magna, si Fides habenda est Scripturis, versantur circa homines terrenos, non Planeticos.

Arg. 3tium. APOSTOLUS videtur suffragium ferre adversus hosce Incolas, quum docet *Act. 17. 26. DEUM ex uno sanguine fecisse totum genus Humanum, ut habitaret, &c.* Quod Effatum Apostolicum ad amissim correspondet Creationi primi hominis, *Gen. 1. 26, 27, 28.* et locis parallelis in quibus appellatur, *Unus homo, Rom. 5. 12. Et Primus homo, 1. Cor. 15, 47.* Nunc homines vel pertinent ad hunc unum sanguinem vel non, si prius tunc sunt Incolæ Terræ, si posterius ex quo fonte suppullularunt; an ex materia Planetarum, aut ex aliqua Creatione, de qua nihil omnino legitur in Scripturis, seu verius in dispersione prima Gentium translati sunt ad istas Regiones, cum quibus in hunc usque diem nullum intercedit commercium: nisi credamus nugis et fabellis *Luciani in primo Historiarum verarum Libro*, aut Relationi illius, qui anserinis pennis superas illas Regiones accurate lustravit: Nugæ nugacissimæ.

Arg. 4tum. CLA: *Witsius in Symbolum pag. 135.* Ita arguit, *Vel in primæva manserunt Integritate vel non, si prius cur non indicatur in Sacris Scripturis*

turis, sicut de bonis Angelis haud raro indigitatur, qui futuri sunt consortes in præconiis Divinae laudis cum Redemptis in Christo, ita amplissima hæc planetarum Societas memoranda quoque foret: Verum in istis Regionibus (licet novos Cælos Novamque Terram expectemus) forsitan mansuri sunt, quod gratis dicitur: Si posterius vel Æternum dammandi sunt, atque hoc pacto prædicanda erga Adami Posteris Clementia DEI summa, qua ipsos prosequutus est, si recuperati sunt non per Christum, qui tamen est unica via salutis, quippe descendit Christus ad Inferiores terræ partes: Quæso, quales sunt homunciones! De quibus ne ipse in Sac: voluminibus, an Judicandi sunt, ultimo Die cum Incolis Terræ quæ cum Cælis servatur Igni, 2 Pet. 3: 7: Et opponitur Terræ Antediluvianæ quæ, Versu. 6: Mundus vocatur.

Arg. 5um. HÆC Opinio Originem duxit ab Ethnicis, attestante Lactantio, *Inst: Lib: 3: cap: 23*. Xenophanes stultissime credidit intra concavum Lunæ esse aliam Terram; in qua homines habitarent; aliamque Lunam: Et forsitan noster hic Orbis, alterius Interioris Terræ Luna est. Corrupta hominum ingenia, Satan impulsore, quid non fignent.

Arg. 6um. CONFESS: *Westm. cap. 33. § 1*. Indicet nobis quos Christus judicaturus est ultimo Die, nimirum, Angelos Apostolicos, et omnes homines, quotquot uspiam in Orbe terrarum aliquando vixerunt. De hominum Lunarium Judicio nil meminit, *Conf: Westm.*, Et si forent tot mundi Rationalibus Incolis pleni, mirum est

est omnes eos mundos ita Oculi ruituros, omnibus Electis hujus terræ ad Christum Congregatis. Novatores quidem vocant Lunam Terram, sed *Sacra Litera* non ita, 2 Pet. 3. 7. 10. Addam *Ven. Voet. Part. prima Select. Disput. pag. 697. Respondentem ad Quæstionem, Quid de Opinionibus eorum censendum est, qui per Tubum opticum putant se vidisse in Luna novum quendam Orbem? Resp. Esse Lunaticam, et forte huc tendunt Muhamedica deliria, inquit, vir summus Alcorn: 57. et 65. de montibus, fluviiis et Campis in Cælo. Concludam verbis, Witsii in Symbolum pag: 137. Existimantis eorum ἀνευλόγητα omni seria refutatione esse indigna, nisi tam portentosarum Opinionum opprobrium ab Ecclesiis nostris removendum foret.*

S E C T I O 3tia.

Arg. 1um. **A**ntipodes olim proscribebantur. *Resp. Scriptura* nullibi negat hanc Terram esse Sphæricam, et consequenter, posse et probabiliter dari Creaturas rationales circa hanc Sphæram. Dein viri magni negant Lunam hominibus inhabitari qui persuasi sunt de Antipodibus.

Arg. 2dum. NIHIL est contrarium veris Philosophiæ principiis, quæ ad majorem pervenerunt perfectionem in nostris Academiis quam in Hollandia. *Resp. 1mo.* Scriptura Sacra huic Opinioni repugnat ut audivimus. *2do.* Vehementer dubito de majori Philosophiæ perfectione apud nos quam

quam in *Hollandia*. 3tio. Cur hæc admiranda Phænomena non sunt publici juris, ut omnes assensum præbeant. Verum forsitan sunt *νεμύλια* intra *Parietes* *Academiæ Glasguensis* abscondita, debito tempore in lucem producenda.

Arg. 3tium Est possibile speciatim, cum *Luna* sit corpus terræ simile. *Resp.* Imo. Possibilitas non fundit verisimilitudinem, etenim ex possibilitate arguere poteris pro hominibus alatis volantibus per Aerem et id genus Chimæris. Dein 2do. Similitudo corporum non infert incolas vel similitudinem incolarum nisi probetur Lunam fuisse conditam ut esset hominum habitaculum. Præterea. 3tio. Me latet num *Luna* sit in omnibus terræ similis, et affirmanti incumbit Probatio: Nam quidquid garriunt homines de *Tubis* *Opticis* statuo ego acquiescere in *Sacris Scripturis*.

Atque ita *Examen* nostrum quaecumque ad umbilicum perduxî, et pro modulo curtissimæ supellectilis *Doctrinam* in *Ecclesia Scotiana* receptam et in hunc usque diem illibatam defendere conatus sum: *Judicium* penes esto *Lectorem*, harumque rerum æquos *Æstimatores*, cum primis fratres charissimos *Ecclesiarum Pastores*, quibus lubentissime tenuissimum hoc nostrum opus subjicio, et in quorum sinu depono.

Cito veniat dies quando ad *Supremi Numinis* *Thronum* evehamur, et in *Regione* serena a tempestatibus et decumanis fluctibus ut et *Contentionum* et *Disputationum* procellis, immuni, collochemur.

DEO

DEO Patri, Filio, et Spiritui Sancto,
DEO TRIUNI, sit Laus, Honos et
Gloria, in Secula Seculorum. AMEN.

C O R O N I S

De MARKIO.

Nullus Orthodoxus ita Frontem perfreuit
ut neget, Pientissimum et Sapientissimum,
in multis impingere; idcirco ambigendum non
est, quin *Gla: Markius* interdum dormitet: Ve-
rumenimvero mihi ingratum videtur in *Prof.*
Simson, absque ulla significatione ad *Markium* (ut
ego conjicio) sæpiuscule dicere rotundo Ore,
Eum hallucinari, atque non in rebus pure Phi-
losophicis, aut sensu alicujus Textus; verum
in Capitibus maximi momenti, Extensione E-
vangelii puta, Numero Electorum, Motu DEI
prævio et simultaneo, cum Hominum actio-
nibus, Fœdere cum *Adamo* inito; Peccati Pro-
pagatione, Ultimo Fine, DEI scil. Gloria, Exem-
ptione a peccato in Inferno, et Principio Theo-
logiæ: Utique de hoc incaute loquitur *Markius*,
uti vult *Prof.* Judicent ergo cordati, qui oculos
habent, num hæc sunt *quædam puncta Philosophi-
ca*, sicut tradit *Prof: pag: 286.* quæ Doctrinæ
Substantiam non tangunt; revera hi sunt co-
natus Causæ non bonæ. *Eximini ille Vir* suam
Doctrinam (quæ est Reformatæ Ecclesiæ) facile
tueri potest, nec Hyperaspiste eget; *Markius*
inquam

inquam, *Scripturarum* Interpres optimus, *Coe-
ceianorum* Mallens, suæ *Ætatis* Decus: Qui An-
no 18. plus minus, *Exercitationes* juveniles con-
scripsit eruditissimas, et paulo post sacro initia-
tus *Ministerio*; dein *Theologiæ* Doctor et Pro-
fessor *Franequæ* renunciatus; unde *Groningam*
translatus, ubi cum successu haud vulgari et ap-
plausu non communi docuit: Demum, *Sedem*
Lug: Battav: fixit, cujus est Ornamentum, sui
Famam scriptis variis et eruditissimis per *Eu-
ropam* spargens, *Magno Gulielmo* Charus, Cui de-
dicavit solidissimum *Commentarium* in *Apoca-
lypsin*. Appingere licet insigne *Elogium*, quo
Clæ: Markium ex merito mactat, *Vir summus*
Hermannus Witsius *Exercit: de vita Timothei*
Tom: Alt: Pag: 527. Nisi *Vivorum*, inquit, par-
cendum esset *Modestia*; possem et ego memorare ali-
quem, qui eadem non modo qua *Sadeel* *Ætate*, sed
et minori, *Anno* *Ætatis* 19. *Philosophiæ* et *Theo-
logiæ* Doctor, multa cum *Laude* renunciatus, mox
Anno 20. *Theologiæ* *Cathedræ* admotus in celebri
Academia, *Dignitatem* *Professoriam* omnibus suis
numeris, ita tuitus est, ut *Juvenes* *Prudentia* et
Gravitate anteiret. Immo dicit, Eum fuisse omni-
bus admirationi. Profecto *Markius* meo non eget
Testimonio, sed omnium *Hominum* essem in-
gratissimus, si vindicias *Præceptoris* meritissimi,
ad *Cineres* usque colendi, non præstarem, cum-
primis in *Regione*, in qua illius meritum non
est probe cognitum.

POST NUBILA PHOEBUS.

GRUPAI

F I N I S.

